Ketabton.com

ketabton.com - The Digital Library

دکتاب پیژند پانه
نوم:په شمندرکي دملغلرولټون
تالیف، لیکنه :محمودحمیدزی
کمپوزر:محمودحمیدزی
دقلمي لیکنې نیټه:۱۳۹۴

ketabton.com - The Digital Library

ډالۍ

ډالۍ دې وي زما محترم پلار ښاغلي معلم خیرالله ته!
زمامحترم پلارلومړی هغه شخص دی چې ماته یې قلم او کتابچه په لاس کې راکړه.
زه دلوی خدای (ج) په مرسته او دهغه په واسطه په دې وپوهیدم چې لیک او لوست وکړم.
زما محترم پلار ماته تل همدغه یوه خبره کوې چې علم،پوهه غوره ده ښه ده اوارینه ده.
ما خپل ډېر علم دخپل پلار څخه زده کړی اوحاصل کړی دی.
هغه تل زماسره زما دزیرکتیا او وړتیا په لوړولو کې مرسته کړې ده.
زه یې تل د ناسمو کړونودکولو څخه راګر ځولی ،منعه کړی یم.
زما محترم پلار زما د ژوند دهو ساینې لپاره تل هڅه کړې ده،او کوې یې.
په ربښتیا هم زما داوړه ډالۍ دهغه دښیګنو په وړاندې هیڅ هم نه ده!
او زه تل دالله (ج) څخه دهغه د دونیا او اخرت دنیکمرغۍ غوښتنه کوم!
الله (ج) زما پلارخیرالله ته دنیکیو په شتون کې اوږد عمر ورکړې.
الله (ج) دې تاته دهغه کړونو اجر او ثواب درکړې کوم چې تا زما سره کړې دي زما محترمه پلاره.
خدای(ج)دی ستاسیوری زما او زما دکورنۍ دغړو دسر څخه نه کمه وی.

ketabton.com - The Digital Library

لړليک

عنوانونه مخونه

۱ :دليکوال خبرې..... ۱
۲ :بريا ته درسيدولار..... ۲
۳ :ځان ښودنه اوزيانونه يې..... ۴
۴ :په مثبت ډول درسنيو کارونه..... ۷
۵ :د هيواد سره مينه اووفاداري ۱۱
۶ :قومي ژبني او نژادي توپيرونه..... ۱۴
۷ :علم اوپوهه ۱۶
۸ :شفقت او مهرباني..... ۱۹
۹ : دمور او پلار احترام کول او حقونه يې ۲۲
۱۰ :نشيې توکي ۲۴
۱۱ : خپل منځي شخړې او بدې..... ۲۶
۱۲ :معلوليت عيب نه دی..... ۲۹
۱۳ : دماشومانو ژوند ته لنډه کتنه ۳۲
۱۴ :دجنګ زيانونه..... ۳۴
۱۵ :دولتي اوشخصی دندې..... ۳8
۱۶ :د وخت بي ځايه نه تيرول،د وخت ارزښت..... ۴۲
۱۷ :ځوانان..... ۴۴
۱۸ :نيک اخلاق او ښه سلوک..... ۴۶
۱۹ :مرسته کول..... ۴8
۲۰ :دوستي او ملګرتيا..... ۵۰
۲۱ :شراکت، ګډکار..... ۵۲
۲۲ :ګدايي يا فقر کول..... ۵۳
۲۳ :ډار (وېره) يوازي دالله (ج) څخه په کارده..... ۵۵
۲۴ : دځان څخه ښه شخص جوړول..... ۵8
۲۵ :مطالعه،کتاب لوستنه..... ۶۰
۲۶ : خپل لوڼې او خويندې په لوړ ولوړ ورکول..... ۶۲
۲۷ ښکاره او پټه پاکي..... ۶۵
۲۸ :دانسان په ژوند کي دورزش (تکړښت) ارزښت..... ۶۶
۲۹ : دماشينونو سمه کارونه..... ۶۸
۳۰ :دچا پيريال پاکه ساتنه او سمسورتيا..... ۷۰
۳۱ : ديني عالمان..... ۷۲
۳۲ :دالله (ج) عبادت په سمه توګه کول، اواحکاموته يې غاړه ايښودنه..... ۷۴

ketabton.com - The Digital Library

عنوانونه مخونه
۳۳:پرماشومانو باندي د هغوی دمور او پلار او یا د هغوی دنورو دوستانود خوا ځخه ناسم نوم ایښودنه او په ناسمو نومونو سره دهغوی یادول.....۷۷
۳۴:په ښوونځیوو او مدرسوو کي کیفیت لرونکي او ښه زده کړه.....۸۹
۳۵:دمیرمنې او خاوند(میړه) ترمنځ ښې اړیکې او یوبل ته درناوی.....۸۳
۳۶:مشوره کول.....۸۴
۳۷:دمشرانو(ډېرعمرلرونکو) درناوی کول.....۸۶
۳۸: پخلاینه.....۸۷
۳۹: په غیري قانوني اوپټ ډول سره خارجي هیوادونو ته سفر،دسفر په دوام او هغه هیواد کي بدې پېښې
.....۸۹
۴۰تشویق کول اودتشویق اغیزې.....۹۱
۴۱:اتفاق او یوالی.....۹۲
۴۲:په یوه ټولنه کې وړاو په کارپوه مشران ټاکل ۹۳
۴۳:غیبت کول.....۹۷
۴۴:پرحیواناتو ظلم.....۹۹
۴۵: جورت درلودل.....۱۰۱
۴۶:ربښتیا ویل اورښتنولي.....۱۰۳
۴۷:شګون او زمونږ ټولنه ۱۰۵
۴۸: فرهنګ.....۱۰۶
۴۹:اسلام ۱۱۱
۵۰:هغه سرچینې چې په دې کتاب کې ورځخه ګټه اخیستل سوې ده ۱۱۳

ketabton.com - The Digital Library

دليکوال خبرې

ثنا او ستاينه دې وي پاک الله (ج) لره چې پالو نکی دټولو عالميانو دی. درود او سلام دې وي پر حضرت محمد (ص) باندې.دلوی خدای (ج) شکر ادا کوم چې ماعاجزه او ناتوانه بنده ته يې دا توان را وبخښئ چې زه دخپلو وروڼو او خويندو لپاره داستاسوپه لاس کې ليکنه(کتاب)

چې نوم يې (په سمندر کې دملغرو لټون) دی وليکم. الله (ج) دې وکړې چې زما دغه ليکنه زما دورو ټو او خويندو لپار دګټې څخه ډکه يوه ليکنه وي او درانه لو ستونکي ور څخه دژوند په چارو کې پوره ګټه پورته کړې؛ دخپل ځان او يا هم دټولنې لپاره يوه ملغلره په کښې ومومې.ما په دې ليکنه کې زمونږ او ستاسو دټولنې ستونزې،کړاوونه،دهغوی دحل لارې او هغه څه را اخيستې دي چې دهغوپه پلي کولو سره زمونږ او ستاسو ټولنه پرمختګ کولی شي.

ما په دې ليکنه کې دځنيو ټولنيزو،کلتوري اواسلامي موضوعاتو څخه يادونه کړې ده.ما په دې ليکنه کې زمونږ او ستاسو دټولنې ښکنې او بدې دواړې را اخيستې دي. ستاسو درنو لو ستونکو څخه مې غوښتنه دا ده: چې

تاسو هم درخپل توانه پورې دټولنې په اصلاح کې خپل توان او وس مه سپموئ ترڅو زمونږ او ستاسو ټولنه دهره اړخه يوه پر مختللې او دستو نزو څخه خلاصه ټولنه و اوسي.هيله مې ستاسو لو ستونکو څخه دا ده چې که کوم ځای زما عاجزه بنده څخه په دې ليکنه کې وړه يالويه غلطي سوې وي نو تاسودرانه يې په اصلاح کولو کې را سره مرسته وکړئ.ما دا ستاسو په لاس کې ليکنه ددې لپاره ليکلې ده چې زما مسلمانانو ورو ټو او خويندو ته يې ګټه ورسيږي او يوازې او يوازې مې هيله خپل ټولنې ته ددې لارې څخه خدمت کول اونيکې کول دي، الله (ج) دې زما څخه په دې کار کول نه ناراضه کيږی.ما چې په دې ليکنه کې دکومو موضوعاتوڅخه يا دونه کړې ده تاسو لوستوونکي په هره موضوع کې ژور فکر کوونکي و اوسي، او دخپل وس او توانه پورې تاسو هم زيار وباسې چې زمونږ اوستاسو هيواد اوټولنه نور هم پيا وړې شي. مونږ او تاسو بايد تل زيار ايستونکي و اوسو اوتل موهڅه داوي چې دخپل ځان سربيره نوروته هم ګټه ورسوو.دنيکوانسانانو لار ښوونې اوزمونږ او ستاسو ګډ کار زمونږ ټولنه او زمونږګران هيواد (لوی افغانستان) پياوړی کوي. مونږ او تاسو هر يو بايد خپلې مفکورې او تجربې دنورو سره شريکې کړو، تر څو دموجوده ستونزو څخه ليرې واوسو او نور ستونزې مونږ ونه ګواښي. مونږ هريو کولی سو کار وکړو دځان او خپلې ټولنې لپار ديوې لارې نه دبلې لارې خدمت وکړو.هيله مې ستاسو درنو لو ستونکو څخه داده چې ماحقير بنده په خپلو دعاګانو کې دياده مه باسئ.په درنښت:محمود((حميدزی))

ketabton.com - The Digital Library

بريا ته د رسيدو لار

ډير خلک په دې فکر کې وي چې بريالیتوب دي تل زما په برخه وي، مګر داسې نه ده ،بريا او کامیابي هغه وخت شوني ده چې موږ زحمت وکاږو، هڅه وکړو، هوډولرو، او هیڅکله خپلو سمو او پر ځای پر یکړو ته بدلون ورنه کړو او شا ته تګ ونه منو،که څه هم موږ په زرګونو ځلې خپل په هیلو کي ناکام سو. دبریا راز په نا کامۍ کې پټ دی.کله چې تاسو دناکامۍ سره مخ کیږي. نو دا فکرمه کوئ چې زه ددې توان نه لرم چې بریالی به سم.امتحان یې کړئ او بیابیا خپل بریاته د رسیدلو هیله تکرار کړئ، کوښښ وکړئ ترڅو بریالیتوب ته ورسیږي.ډیر خلک داسې دي چې کله په یوه کارکې دنا کامۍ او ماتې سره مخ سي نو بیا هغه شاته تګ وکړي ماتي ومني اونور بیادهغه کار دکولو هڅه نه کوي؟ چې داکړنه یوازي اویوزي ددوی وهم او وېره ده، نورهیڅ هم نه. هیڅ وخت داسې نه سې کیدای مګر ډېر په لږه اندازه اونامعلوم وخت داسي کیږي. چې یو بریالی شخص دي په لومړی ځل خپلې موخې ته ورسیږي، او بریالی دې سي. بریاته درسیدلوپه لاره کې هرورمرو ستاسو مخ ته خنډونه اوستونزې راځي مګر تاسو خپله هیله دلاسه مه ورکوئ او بیابیا خپل هدف(موخې)ته درسیدلو فکروکړئ،او داسې وګڼئ که چیرې داځل لازه هڅه وکړم نو زه به بریالی سم،او کامیابي به مې په برخه شي.تل په خپلو کارونو کې دحوصلې څخه کاراخلئ،صبر ولرئ اود زغم خاوندان واوسئ.په خپل ژوند کې هر وخت ځان ته بیل، بیل انتخا بونه اوموخې مه ټاکئ.غوره انتخاب ولرئ او بیا دغره په شان کلک ودریږئ،تر څو تاسوته دبریا لارې پرانیستې پاتې سي، اوتاسوپر هغه لاره بیله دې چې راوپر زیږي مخته لاړسئ.ماهیره لامبوزن هغه نه دی چې په لږو اوبو کي لامبو ووهي، بلکي ماهیره لامبوزن هغه دی چې دسمندر په شدیدو(سختو) څپو کې لامبو ووهې او نه پریکیدونکي څپې پري کړئ او خپل منزل ته ځان ورسوئ.انسان فکرکوي چې زه پیا وړې اراده اوټینګ هوډ لرم؟خودانسان فکربه یوې کوچنۍ حشرې ته نه وي وراوښتی،چې آیا انسان پیا وړې آراده ،اوهوډلري او که هغه کو چنۍ حشره؟البته دا خبر زه دټو لو انسانانو په اړه نه کوم، داسي ډېر انسانان وه او سته چې هو ډیې دغرونو دسختو ډبرو څخه سخت وو اودی او په خپل کلک هوډ سره غرونه سوري کوي،مګرداسي انسانان هم سته چې استقامت (هوډ)یې ډېر کمزوری وی اوهتأ ژوند کول لا هم ورته ستونزمن او بې ګټې ښکاري؟ مخکې مو دحشرې یادونه وکړل. یوه حشره راوا خلئ او یوه صاف لوښي ته یې وا چوئ او بیا وګورئ چې داحشره دخپل خلاصون لپاره درکومې اندازې هڅه کوي،دخپل هوډ او کلکې آرادې څخه درکومه بریده ساتنه کوي اوهوډمنه او مبارزه پاتې کیږي. تاسوبه دهغې مبارزه اوپیاوړی هوډپه خپلوسترګووګورئ او دا به دهغې حشرې په لیدلو درته معلومه سي چې یوه حشره چې دانسان څخه په جسمي

ketabton.com - The Digital Library

اومعنوي لهازکمزوري ده هوډيې بيا دځينوانسانانوڅخه ډومر ډيرپياوړی دی!
يوه حشره چې دکړاونواوستونزوپه وړاندي دردې حده مبارزه کوي اودخپل هيلې څخه چې دستونزې څخه خلاصون دی نه اوړي نو يوانسان بايد ديوکړاو اوستونزې پر وړاندې درکومه حده ودرپږي اوڅومره ټينګ هوډبايد ولري ؟
يوه ونه ټول ژمی ددې په تمه اوهيله تېروي چې کله به سپرلی راځی،ونه انتظار کوي او بيا دسپرلي په راتلو هغه ونه زر غونيږي، پانې، غوټی،ګلونه اوميوې کوي.
اوبه خپل تګ ته درهغو پوري دوام ور کوي تر څو ياخو وچې سوي نه وي اوياخوخپل منزل ته نه وي رسيدلي.ستوري هره ورځ دې ته انتظار باسي چې کله به تياره راځي او موږ به ځليږو.متل دی چې وايي: بې زحمته رحت نسته!
څوک چې ډېره هڅه کوي نو هتمن به هغه ته ډېر څه هم په لاس ورځي خدای جل جلاله انسان په دې نه دی مکلف کړی چې په کارو نو کې تلوار وکړئ او دبې صبرې څخه کار واخلئ،الله جل جلاله موږپه تلوارنه کولوامرکړي يو،په دې خبره دلابنه پوهيدلو لپاره سُوْرَةُ الأنبيَاء : 37نمبرايات ولولئ.
ديوه حديث شريف مفهوم دی(څوک چې دصبرعادت جوړکړي نوپرهغه الله جل جلاله صبراسانه کوي.① تل خدای جل جلاله انسان ته دزحمتو نو اجر ور کړی او ورکوي يې. هر هغه څوک چې په روا، او سا ليم ډول دبريا هيله لري، لوی خدای جل جلا له دهغه سره مرسته کوي او هغه ته دبريا دلا سته راوړلو لاره ښي.
موږ الله (ج) دې نړۍ ته ددې لپاره را استو لې يوو چې زموږ څخه ازموينه واخلي، که نه دالله(جل جلاله) دلوی دربار څخه کوم څه نه کميږي چې يو انسان دې بيله ازموينی جنت ته دا خل کړي! مګر ازموينه اخستل کيږي .
کوم انسانان چې حق ته يې غاړه ايښې وي,نيک کارونه کوي او دالله جل جلاله داحکاموڅخه سرغړونه نه کوي که چيرې ،دالله جل جلاله خوښه وه نو جنت ته به يې دا خل کړي او هغه کسان چې حق نه مني، بد کارونه کوي او دالله جل جلاله داحکاموڅخه سر غړونه کوي، که دالله جل جلاله خوښه وه نو هغو کسانو ته به سزا ورکړی اوکه يې خوښه وه پر وبه رحميږی، په دې خبره دلابنه پوهيدلولپاره سُوْرَةُ آل عِمرَان : 129نمبرايات ولولئ. موږ هروخت په ازمو ينه،(امتحان) کې يو،په دې خبره دلابنه پوهيدلولپاره،سُوْرَةُ البَقَرَة : 155شماره ايات ولولئ. په دې ازموينوکې دبريا لپاره بايد هر وخت هيله مند واوسو ،هيڅ وخت نا هيلې اونا اوميده نه سو، هر وخت هيله ولرو، تر څو دکاميابی ترپولې ورسيږو او کاميابه سو.
لو مړی بايد دخدای جل جلاله دلوی دربار څخه ناهيلي نه شو او دهغه ورسته بايد په خپل ځان باور ولرو کلک او نه ماتيدونکی باور.

۱- صحيح مسلم,حديث ګڼه 2424

ketabton.com - The Digital Library

دخپلو مشروع ،روا هیلودپوره کولو په لاره کې باید ونه ویږږو،په پوره ډاډسره باید دبریا خواته واړاندې ولاړسو.

دهغو کسانو سره مرسته وکړو چې هغوی غواړي خپلومشروع هیلو ته ځانونه ورسوي او تل یې درمرستې ترڅنګ تشویق هم کړو،حضرت محمد صلی الله علیه وسلم ډیر ځلې ددا سی پیښو سره مخ شوی دی چې هغه داسلام دمبارک دین په لاره کې دحدنه زیاتي ستونزې او کړاونه ګاللې دي، چې دطایف دخلکولخوا زورول کیدل یې ښه بېلګه ده.

ددې هرڅه سربیره به هم حضرت محمد صلی الله علیه وسلم پر هرې ستونزې صبراختیاره وه، او نه به ناهیلی کیده.

دهغه (ص) کلکه اراده، هسک عزم اونه ماتېدونکی هوډ و چې دلوی خدای جل جلاله په مرسته داسلام مبین دین دنړۍ په ګوټ ګوټ کې خپورسو. راسئ چې موږ دهغه مبارک صلی الله علیه وسلم داستقامت څخه پند وا خلو. که چیرې موږ په خپلومشروع هیلو کې دستو نزو او مشکلاتو سره مخ کیږو، باید هغه وزغمو، بیابیا کوښښ وکړو ترڅو خپلو هیلو ته ورسیږو او په خپله هیلو کې دبریالیتوب درپولې مندې و وهو.

راسئ نوردناکامۍ څخه ونه ویږږو،که چیرې کامیابي،بریالیتوب غواړو نو باید کامیابۍ ته درسیدو په لاره کې خنډونه اوستونزې وګالو، په ناکامۍ لیدلو سره دکامیابۍ پرلاره تګ پرې نږدو،که ناکام سو باید صبر او زغم ولرو اومایوسه نه سو. زړونه مو باید تل ډاډمن اوهیله مند وساتو،که څه هم زموږ مخته دومره خنډونه اوستونزې راسي، چې زموږ شاته تګ بیخي هتمي سي، دهر ډول ستونزې اوخنډسره باید مقابله وکړو ترڅو بریا زموږ په برخه سي، او خپل ژوند ته په بریالیتوب دوام ورکړو.

ځان ښودنه اوزیانونه یې

رسوالله صلی الله علیه وسلم فرمایې: الله جل جلاله فرمایې: ژباړه زه بي پروایم له شریکانوڅخه چاچي یوعمل (کار)وکړاوپه هغه کي یې بل څوک شریک کړنوزه هغه اودهغه کارپریږدم ①

مطلب داچې کوم کاراوعبادت چې دځان ښووني لپاره وي دالله (ج) په نزد ښه کارنه دی، اوالله (ج) دهغه شخص اوکارڅخه بي زاري ښودلي ده.

زموږ په ټولنه کي ځینې خلګ دخپل نوم دلوړولو، او دنورو خلګو څخه دځان لوړښودلو لپاره ځینې داسي کارونه ،کړنې کوي چې نه یوازي داچې خپل ځان ته

۱ - صحیح مسلم

ketabton.com - The Digital Library

زيـان رسـوي بلکـي دا کړنـې يـې پرټولنـه بانـدي هم بـدې اغيـزې کـوي اودټـولنې نورخلک هم دمشکلاتو سره مخ کوي.

زه ددې کړنو دجملي څخه چې دوی يې کوي دلته څو بيلګې ليکم:

لومړی: پر بې وزلو او کمزورو انسانانو باندې زور زياتی اوظلم:

ځينـې انسـانان پـه دې خـاطر پرنـورو انسـانانو ظلـم او زور زيـاتی کـوې:چې دهغو څخه په مالي ډول ځان تقويه کړي. ځينې نورددې لپاره چې نورانسـانان دده څخـه وويريـږي اوپـه ټولنـه کـي ددوی پـه آنـد نـوم وړي اونـوم لـوړي سـي: دظلـم لاره اختيـاره وي پـه ټولنـه کـي فسـاد خـوروي اوټولنـه ددوی دزور زيـاتي اوظلـم څخـه آرامــه نــه وي. جالیبــه خــوداده چــې ځينــې نــور انســانان بيــا ديــوې ټــولنې پراوسيدونکو باندې په دې خاطر زور زياتی کوی چې دوی دخپل زور زياتي څخه خوند اخلي!

بـې معنـا اوبـې ځايـه خبـرې کـول ، نـور تـه سپکاوی کـول، ځـان لـوړ ښـودل، بـې معنـابې او ځايـه مودې،فيشن اودې کاروتـه ورتـه نورکارونـه ځينـې انسـانان دنـوم ښودني اوځان مشهوره کيدو لپاره کوي چې په دې کارسره دوی داغواړي چې دهغوی په ګمان دهغوی ټولنه ورته احترام (درنـاوی) وکړي اويـاهم ورتـه دعزت په نظروګوري:حال داچې هيڅ کلـه يـو انسـان پـر نـورو انسـانانو بانـدي پـه ظلـم او زور زياتي کولو اوپه ټولنه باندي په جبرځان محترم بللواومنلو دعزت خاونـد نـه سئ کيدلی.

کوم انسـانان چې داسـي کسـانوته درنـاوی لـري: يابـه د وهم(ډار) او ويـرې څخـه دوی ته عزت ورکوي اودرناوی به ورته لري او يابه هم ددوی پـه نـاروا کـارونو باندي خوښ وي.

کـه چيـرې يوانسـان پـه خپلـه خوښـه ديـوه ظـالم او بـد کـاره انسـان سره دهغـه پـه کارکي مرسته وکړل او يا هم په خوښ سو:دده او هغه کس چي بدکاره او ظـالم دی توپيرنسته او پـه ګنـاه کـې ورسره ونډه لـري.الله جل جلا لـه مـوږ دنيکئ پـه کړنوکې په مرسته کولو اودبدې په کـارونوکې پـه نـه مرسته کولو امرکړي يـو پـه دې خبره دلاښه پوهيدلولپاره سُوْرَةُ المَائدة : 2نمبرايات ولولئ.

ځينې کسان بيا داسي کارونه دځان ښودنې لپاره کوي: چي ددوی کړنـې داسلام دمبـارک ديـن اود خپلـي ټـولنې دکلتـوراو عننـاتو څخـه مخالفـه وي او ددې کـم شميروګړو لکبلـه هغه ټولې ټولنې تـه چې دا څوناکـاره اوبدکاره انسـانان پـه کـې شتون لري ځينې نادرکه، کم آندي اوکم فهمـه کسـان دهم هغووګړو پـه نظرګـوري چــې ګــواکي هغــه واړه ټولنــه دهــم هغوبــدکارو انســانانو پــه شــان ده دادول فکر(آند)ګمان کول ، ديوه باهوښه انسان لپاره نه ښايي.

ketabton.com - The Digital Library

بله دنوم ښودلو او ځان مشهوره کولو لاره چې ځینې انسانان فکر(آنـد) کـوي چې همـدا بـه وي:دخوښـۍ او ځینـي نـورو محفلونـو کـی ډېـراو بـي ځایـه لګښـتونـه او مصارف دي،دا کارنه یوازي داچې بي ګټې او بي فایدې کاردی، بلکي داکار په ټولنـه کـې دوخـت پـه تیریـدو سـره مـروج کیـږی اوټولنـه ددې زیـات لګښـت خوښووونکو خلګو پر لاره پل ږدي چې ورسته بیا غریب او ناچاره خلګ هم دې تـه مجبور سي چې په خپلو محفلونـو کـې زیات لګښت وکړي،یاد کارددې سبب ګیږي چې په ټولنـه کـي ددې لګښتونو دپوره کولو لپاره ځینـي خلګ نـاروا او نـا مشـروع کـارونو تـه زړه ښـه کـوي اویـا هـم خپـل دهیـواد پریښـودلو تـه اړوزي مهاجرت کوي. که چیرې شتمن خلګ هغه لګښتونه چې په خپلو محفلونـو کـي یـې لګوي،زمونږ او ستاسو دټولنې غریبو او نـادارو اوسیدونکوته ورکړې او وسره مرسته وکړې: زمونږ او ستاسو دټولنې دابي وزلي به دمنځه ولاړه سي او هیڅ یو غریـب کس بـه پـاتې نسـي، پـه یـاد کارکولوسـره بـه مـوږد دوو ګټو څخـه بـرخمن سـولومړی: ټولنـه بـه مودغربتـه خلاصـون پیـداکړي. دوهـم: داخـرت دهوسـاینې اودجنت خواته دور وړاندي کیدولامل به موسي.اسراف کول او بي ځایـه لګښـتونـه داسلام دمبارک دین خلاف عمل دی!

الله جل جلالـه بـي ځایـه اصـراف کـوونکي دشیطان ورنـه بللـې دي، پـه دې خبـره دلاښه پوهیدلولپاره دسُوْرَةُ بنـیٓ اسرآئیل/الإسرَاء : 27نمبرایـات ولـولئ،حضرت محمـد صلی الله علیـه وسلم فرمـایې: ؛وخـورئ، وڅښـئ، صدقه ورکـړئ، مګرلـه اسرف څخه ځان وساتئ.① مونږ او تاسوډبروخت په دې خبره ښـه پوهیږو چـي کوم کارچې زه یې کوم نـاروا او حرام کـاردی خوددې سربیره یـوازي ددې خبرې لپاره چې زمونږ په محفل کي کډونکوونکي وګړي یـوازي دا ووایـي چـي فلانـي پـه خپل محفل کي دومر لګښت اودا اوها کړي وه داکار کوو دې خبرې تـه مـو هیڅ پام نه وي چې که نن ورځ زه په خپل محفل کي دادول لګښت وکړم نـو سبا یـو بـل څوک هم په خپل محفل کي زیات لګښت کوي رو،رو به داکارپه ټولنـه کـي عام سـي او نورخلګ به هم دې تـه وهڅـول سـي چـې پـه خپلـو محفلونـو کـي اسـراف او ډېـر لګښت وکړي: هغه وخت بـه هغه غریب خلـک چې هتاخپل جامې، او خـوړه نـه سي پیدا کولی څه وکړي؟ آیـا هغوی دا تـوان لـري او کـه نـه چې زمونږشتمنوپه څیرلګښتونه وکړي؟

ولې ددې ناروا کړنې څخه یو کوچنی فرهنګ جوړکړو؟ په محفلونو او غونډو کـي داندازې څخه زیات لګښت څخه باید ډډه وکړو،داکارمودشتمنۍ بي ځایې مصرفولو مخه نیسي او ورسره به مودالهی حکم څخه سرغړونه هم نه وي کړي.

مونږ په محفلونوکي په ډېرلګښت کولو سره دټولنې بار وردرنوو او خلګ پـه قصدً دې ته اړباسو چې یاد ناروا‌کار دوی هم وکړي زمونږ داکار زمونږ پرخپل ځان ظلـم دی، په دې کارسره ګناه په خپله ځانته پیرو،هغه لګښتونه چـي مونږ یـې پـه خپلـو محفلونو او غونډو کي کوو ،باید دلوی خدای جل جلاله درضالپاره یې په

۱- صحیح بخاری

ketabton.com - The Digital Library

داسي کارونو ولګو،و کړو چې زموږ ولس او ټولنې ته يې ګټه ورسيږي،نه داچې خپل شتمني په داسي کړنو مصرف کړو چې نه يې موږ او نه يې هم زموږ ټولنې ته کومه ګټه ورسيږي. موږاوتاسوبايد دخپلې ټولنې دارمنواو سيدونکو سره بيله کوم تو پيره مرسته وکړو. الله جل جلاله خيرات ورکوونکي وګړي الله جل جلاله ته حسنه پور ورکوونکي وګړي بللي دي اوهغوی سره يې دڅوبرابره زيات اجرورکولو وعده کړی ده!په دې خبره دلاښه پوهيدلو لپاره د سُوْرَةُ الحَديد : 18)نمبرايات ولولئ.زموږدکارونوله عمله بايد زموږټولنې ته زيان ونه رسيږي اوپه خپله پرخپل ځان او ټولنه ظلم اوتيرى ونه کړو. راسئ چې داسي کارونه وکړو چې په اوږد محله او لنډ محاله توګه زموږ دټولني اوسيدونکوته ګټورتمام سي. ددې برځای چې ځان ښودونکي ،مغروره پرخپل ځان اود خپل ټولني پراو سيدونکو باندي ظلم کوونکي و اوسو:بايد خير رسوونکي، مرسته کوونکي اوعاجزه انسانان و اوسو، هيڅ وخت داسي يو کار ونه کړو چې خپل اخرت ته زيان ورسوو،دلوی خدای جل جلاله اُمرو ځخه سرغړونه ونه وکړو او دوږخ وه ځان ته په خپل لاس وانه خلو. موږ او تاسو بايد داسلام دمبارک دين دټولو احکامو ځخه پيروي وکړو تري سرغړونکي او بدې غوښتونکي ونه اوسو تل خير غوښتونکي انسانان و اوسو.

په مثبت ډول درسنيو کارونه

په اوس وخت کې ږغيزو ،متني، اوتصويري(انځوريزو) رسنيو او وسيلو دانسانانو په ژوند کې ډېرې آسانتياوي اونوښتونه منځنه راوړي دي،او ددې وسيلو په مرسته خلګ ديوبل سره ډير نژدي سوي دي. دمعلوماتو راکړه ورکړه اوس په ډېرلږ وخت کې دنړی وهرګوټ ته کيدای سي. ددې رسنيو اووسيلو دجملې ځخه راډيو ،تلويزيون، کمفييوټر ،تليفون ،فکس، انټرنيټ اوداسي نور يادولی سو. داهغه وسيلې دي چې په اوسني وخت کې دخبر رسولو، ديو بل سره دارېکو ټينګولو، تجارت، جګړيزو، روغتيايې، تفريحي، اوپه ځينونوروبرخوکې دکار دلاښه آسانتيا لپاره استعماليږي.

لومړی: راډيو او تلويزون

موږ او تاسو بايد ددې وسيلو ځخه په مثبت ډول استفاده وکړو، اوددې دو وسيلو ځخه دخبرو داوريدلو د تعليمی، اوتفريحي خپرونو داوريدلو او ليدلو لپاره کارواخلو . که چيرې موږ ددې ډول رسنيو سرپرستان يوو.موږ بايد دخپلو اوريدونکو اوليدونکو لپاره داسي خپرونې تياري کړو چې ددې خپرونو له کبله زموږ ليدونکي او اوريدونکي په هغه مسائيلو،موضوعاتو(سکالوګانو) وپوهيږي چې په هغو کې معلومات نه لري. موږ بايد هغوی ته ګټوره روزنه او ښوونه دخپلورسنيوله لارې وړاندي کړو. داروزنيزي خپرونې بايد د کيفيت اوکميت له پلوه لوړي، دپام وړ،په زړه پوري او پوره وي

ketabton.com - The Digital Library

او خلکوتـه دينـي، ټـولنيزي، اقتصـادي، روغتيـايي، حقـوقي ،کلتـوري او پـه ډيرنوروبرخو کې په پوره ډول معلومـات ورکړې، ترڅو دعـامو او هغو کسـانو لپاره چې تعليم نه لري يوډول دښوونې اوروزنې سرچينه وګرځي، دخلګو په منځ کې هرارخيـزه عامـه پوهـوي زيـات سـي ،خلـک نوښـتونو تـه پـه هـر برخـه کـې وهڅيږي اوټولنه مو نور داسي يوه ټولنه پاتې نـه سي چې ددېرو اړينومعلومـاتو او پيښيدونکو پيښو څخه نا خبره وي. دادول رسنۍ دټولنې لپاره دتعليم او تربيې دښوولو اونيک عامه پوهوي يوه برخه ګرځي اودټولنې وګړي ورڅخه په زياتـه اندازه په بيلا بيلوبرخوکي پوهوي ترلاسه کوي.

دټولنې دميشتو وګړو رول دراډيو او تلويزيون څخه په سمي استفادي کولوکي:

خلـک رسنۍ بايد ددې لپاره ونـه کـاروي چې دخپرونـو څخه يـي ناسمه استفاده وکړي او يايې هم دخپرونـو څخه ناسم پوهوي ترلاسه کړي.په ځينـو رسنيو کې داسي خپرونې لوستونکو، اوريدونکو او ليدونکو ته خپريږي، چې دهغو خپرونـو په لوستنه، ليدنه او اوريدنه سره يو ښه انسان غلطي او کړې لارې تـه ټيل وهل کيږي. ټولنـه دهغو خلکـو دشـموپلانونو او اغيزولانـدي راځـي چـې هغـه خلـک غواړي ديوې ټولني داوسيدونکووګړو ذهنيتونوته منفي سمت ته بدلون ور کړي اوخپـل هغـه شـوم پلانونـه پـر هغوی پلـي (تطبيـق) کړي چـي دوی يـې غوښـتنه لري.مـوږ او تـا سـو بايـد دهغـو خپرونـو دليـدلو، لوسـتلو او اوريـدلو څخـه ډډه وکړو،چـې پـه هغـه خپرونـوکي زموږکلتـور، عننـاتو ،ژبـې، ټـولنيز ژوندانـه، اود هيواد خلګو ته په کښې زيان رسيږي او يا هم ورته په کښې سپکاوي سوی وی. زموږ او ستاسو په ټولنه کې داسي رسنۍ شتون لـري چې هغه زموږد فرهنګ، ټولنې، ژبې، کلتور، عننـاتو، تـاريخ، کړو وړو، دين او ټولنيز ژوندانـه تـه دزيـان رسولو او هتأ دلمنځـه وړلـو کوښښـونه کـوي! دادول رسنۍ بايـد وپيژنـدل سـي او مخنيـوی يـې وسـي او کـه چيـرې يـې مخنيـوی ستونزمن وي، نـو بايـد ددوی ټولـه ترحـي او پلانونـه ددولـت دخواڅخـه بربنـډې سـي. کلـه چـې ټولنـه ددې ډول رسنيودخطرناکوپلانونو په اړ خبره سي نو بايد په هيڅ ډول ټولنه دې تـه زړه ښـه نه کړئ چې يادې رسنۍ واوري ولۍلي اويـايې هم ووينـي. رسنۍ بايـد يـوازي او يـوازي خپـل ټولنې تـه خدمت وکړئ، او ورتـه دزيـان رسولوسبب نـه سـي. ټولې رسنۍ بايد دهغو ارزښتو نو ،چې په يـوه ټولنـه کې ورتـه درنـاوی کيږی سپکاوی ونـه کړې، داهڅه ونـه کړې چې ددې ارزښتونو په باره کې ټولنې تـه ناسم پوهـوي ورکړي.يـوه رسنۍ بايـد ديـوې ټولنې ټولـو وګړوتـه پـه يـوه نظر وګـوري، ددوی ترمنځ توپيرونـه کړې، يو پربل باندي ورتـه ازښت ورنـه کړې اوترمنځ يـې ديـوالې دلمنځـه وړلـو هڅـه ونکړي.موږ او تاسو بايـد خپـل ماشـومان دهغـه ږغيزو،متنـي، تصـويري خپرونـو دليـدلو، اوريـدلو اولوسـتلوڅخه منعـه کـړو چـې هغـه خپرونـې غيري اخلاقي، او داسلامي احکامو څخه خلاف وي،

ketabton.com - The Digital Library

اویا هم داسي خپرونې وي چې ټولنه دفساد خواته کشوي او په ناروا عملونو باندي يې اخته کوي.دادول خپرونې دماشومانو پرهغه ذهنيت باندي ډير ژرخپله اغيزه غور ځولی سي چې هرځه ورته ښه معلوميږي او هغه کارونه کوي چې دوی يې ويني، لوُلي او يايې هم اوري.دماشوم حافظه دې ته اړتيا لري چې نوي شيان حفظ اوورسته ترزده کولويې عملي کړي. هرځه چې ماشومان ووينې ،وي لولي اويايې هم واوري، دوی يې په راتلوونکي وخت کي دعملي کولوکوښښ کوي،ځکه دوی ددې ترمنځ توپير نه سي کولی چې څه ښه دي او څه بد.

ماشومانو ته دجنګ جګړو،وژنې اوژوبليدنې فلمونه ښکاره کول، کيسې، نکلونه کول، ناولونه لوستل، په حقيقت کې دوی ته: دقتل غلا او ژوبليدنې لارښوونه اوپه هغوبرخوکې روزنه ده. که غواړو چې ماشومان مو ښه وروزل سي او دبد اخلاقيو، اوبدو کارونوځخه يې ليري وساتو نو بايد ماشومان مو درخاصي څارنې لاندي ونيسو او د دوی دژوند ټول اړخونه تحليل او وارز ؤ.موږ بايد لومړی خپله منفی اړخ درلودونکي خپرونې ونه څارو اوپه دوهم قدم کي خپل ماشومان دمنفي مفکوري اومنفي اړخ درلودونکو خپرونو دلوستلو،اوريدلو اوليدلو څخه په کلک ډول منعه کړو.دکمفيوټر،انټرنيټ او مبايل څخه سمه استفاده کول: زموږ او ستاسو په ټولنه کې په کمفيوټرونو، تلويزونونو،موبايلونو،انټرنيټي شبکو اونورو تصويري رسنيو او وسيلو کې داسي فلمونه او تصويرونه کتل کيږي چې هغه فلمونه اوتصويرونه په هيڅ ډول زموږ ددين، رواجونو،کلتور،عنناتوسره اړخ نه لګوي، يادې ليدنې نه زموږ دين خوښوي اونه يې زموږ کلتوراوعنات خوښوي اونه هم داليدنه زموږ دشخصيت سره برابره وي.دافلمونه اوتصويرونه (انځورونه) که زموږ ددين مخالفه وي که زموږ دعنناتو، خو ليدنه يې په هرحلت کي يوازي او يوازي موږ ته زيان رسوي يادفلمونه اوتصويرونه ځيني وخت موږ او تاسوته ژوبلونه ،وژنه، فريب، بې احترامي او ځيني وخت راته بد اخلاقې اوبې عزتې رابنيي.هو داسي هنري فلمونه اوتصويرونه هم شتون لري چې موږ کيداي سي ،چې دهغوځخه مثبت اړخونه زده او ورته متوجي سو او زموږ په ژوند کي راته د تفريح او پوهوي وسيله وګرځي اوپرهغولارو تګ راته هوسا اوآسانه کړي چې موږ ورباندي په تللو کي ستونزي لرو. هنري فلمونه اوتصويرونه که په مثبت ډول سره وليدل سي او موضوع يې ښه درک کړل سي: موږ او تاسو ته ښايې په هغوکي لارښووني موجودي وي. که څه هم دټولوزده کړوسرچينه کتابونه دي اوفلم ته کومه اړتيا نه ليدل کيږي.که چيرې بيا هم موږفلمونه اوعکسونه وينو نوبايد ديوفلم اوعکس منفي اړخ ته پاملرنه ونه کړو اوکه دمثبت اړخ دليدنې څخه کوم پوهوی لاسته راځي لاسته يې راوړو.موږ او تاسوډبروخت ديو فلم ،تصوير،ليکنې،خبرو،يابل کوم کارمنفي اړخ ته درمثبت اړخ ډبره پاملرنه کوو، چې داکړنه زموږ دتبا هي خواته قدم اخيستنه ده. هغه فلمونه چې داسي سحنې ولري چې هغه دبې شرمۍ او بې حيايۍ څخه ډکې

ketabton.com - The Digital Library

وي: بايد په هيڅ ډول سره ونه کتل سي او پري نږدو چې ديادوفلمونو کتنه موږ ناروا کارونو ته وهڅوي.دا سي وخت تيرونه اوتفريح چې زموږدونيا اواخرته زيان په کښې نغښتی وی بايد ترينه په کلکه ډډه وکړو.رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايې: دوه نعمتونه داسي دي چې ډيرخلګ يې قدرنه کوي،روغتيا اوفراغت.(۱)موږبايد د دونيا په خوشحالی باندي خپل اخرت ته زيان ونه رسوو، دلوی خدای جل جلاله داحکامو څخه سرغړونه ونه کړو،ولې خپل اخرت ددې دونيايه بدل کې وپلورو؟ حال داچې رسوالله فرمايې:په جنت کي ديوي چلاخې ځاي تردنيا اوڅه چې په دونياکي دي ښه اوغوره دی، يوسهاريامابنام دالله په لارکي تلل تردونيااوڅه چې په دونياکي دي ښه دئ.②

دمبايل،تليفون اوکې،مروپرځای اوسمه کارونه:

موبايلونو او کيمرو زموږ او ستاسو لپاره ډېرې آسانتياوي منځ ته راوړي دي. مګرموږ ډېروخت دهغو څخه سمه اوپرځای استفاده نه کوو ،په ځينو وختو نه کې ترينه ناسم کار اخلو او په ټولنه کې دهغوی په واسطه فساد خوروو.

بې اړتيا اوبې ضرورته په موبايل،تليفون کې خبرې کول، خلکوته دموبايل تليفون دلاري اختارونه ورکول، دنورخلکو دنوم څخه ناسمه ګټه اخيستل،دموبايل تليفون دلارې درواغ ويل اوپه نورو بيلابيلو لارو دتليفون او موبايل څخه ناسمه استفاده کول ټولنه دبدې او فساد خواته کشوي.همدارنګه دموبايل دکې،مرو اوپه کيمروباندي دخوښې په محفلونو، کورونو او نورو ورته ځايونو کي عکسونه (انځورونه) اخيستل ، فلمونه ډکول ناسم او دزيان څخه ډک کار دی.

ځکه په دې کار سره په انځور او فلم کي فلمبرداري،عکاسي سوي کسان ددې څخه خوښ نه وي چې دهغوی څخه دې عکس واخيستل سي ، يادې ترينه فلم ډک سي اويا هم داکړنه په پټه سره وسي اوهغه څوک خبرنه سي کوم چې دهغوی څخه فلم ډک سو او يا انځور ترينه وا خيستل سو. دادول فلمونه او عکسونه (انځورونه)چې په پټه ډک او نيول کيږي په ټولنه کي خپريږي او دځينو ستونزو لامل ګرځي اودټولنې اوسيدونکي په ځينو حلتونو کې ديادوفلمونو اوانځورونو څخه ناسمه استفاده کوي.ښه اوګټوره خبره خوداده، چې دژوندیوو موجو داتو انځور اخيستل اوجوړول غوره کارنه دی اوچې څومره ډډه تري کولي سوبايد ډډه تري وکړو،ځکه رسوالله صلی الله عليه وسلم فرمايې: کوم کسان چې انځورنه عکسونه جوړوي دقيامت په ورځ به عذاب ورکول سي، ورته وبه ويې: څه چې موجوړکړي ژوندي يې کړئ.(۳)

راسئ چې لومړی خپل پرځان باندي هغه کارچې موږ يی کوو دهغه کاراحساس داسي و کړو، که چيرې داکړنه زما سره سوي وای نو مابه څه احساس درلو دلی او څه فکر به راسره پيداسوی وای ؟آيا په دې ډول کارسره که دټولنې يوبل شخص زماپرورندی کړی وای زه به خوښ سوی وای او که نه زه به خفه سوی او ناهيلی سوی وای؟

۱- صحيح بخاري حديث ګڼه 6412-------۲صحيح بخاري حديث ګڼه ۶۴۱۵ ------- ۳- صحيح بخاري حديث ګڼه ۵۹۵۱

ketabton.com - The Digital Library

ددې احساس دکولو څخه ورسته پريکړه يوانسان خپله کولي سي، چې يا ده کړنه ښه ده اوکه بده. رسوالله صلى الله عليه وسلم فرمايې: ستاسو يودرهغومؤمن نه سي کيداي څو دخپل وروړلپاره هغه څه خوښ نه کړي چې دخپل ځان لپاره يې خوښوي.① اوهمداسي بايد انټرنيټ او نوري ټولنيزي شبکې فيسبوک،ټويټر،واټساف،ايمو،يوټيوب اونوروړته انټرنيټي اوټولنيزي شبکې هم ددي لپاره ونه کاروو چې موږ او يا هم زموږ ټولنې ته دي زيان ورسوي .

دا رسنۍ يوازي او يوازي زموږ دکارو نو دهوسا ينې لپاره دې،نه دغلطي استفادې اخيستلو اواستعمالولولپاره.

که موږانټرنيټ کارونکي يو نوداختلاف اچونکومتننو،ويډيوګانو،اوتصويرونو دخپرولوڅخه بايد په کلکه ډډه وکړو.هڅه موبايددانټرنيټ په کارولوکي تل داوي چې خپل هيواداوټولنې ته اړين مطالب وړاندي کړو اوخپله هم مثبت اړخ درلودونکو اوګټه رسونکو مطلبونوڅخه استفاده وکړو. البته ديادونې وړده چې ددې وسيلو چې مخکي يې يادونه سوي ده: ډير استعمال او کارونه زموږ بدن په دماغي ،ذهني او جسمي نارو غيو هم مبتلا کولي شي.

يادې وسيلې بايد بيله ضرورته او دارټيا څخه ډېرې ونه کاروو. موږ اوتاسو بايد خپل وخت په بې ځايه او زيان رسوونکو کارونو باندي تېرنه کړو ،درسنيزو وسيلو څخه پرځای او مناسيبه ګټه واخلو او پري نږدو چې ددې وسيلو په وسطه يالە عمله موټولنه دفساد اونارواکارونو په لور ولاړه سي.

د هيواد سره مينه اووفاداري

موږ او تاسو ټول دخپل هيواد سره مينه لرو، هيڅ داسي څوک نسته چې خپل هيواد ته دې زيان ورسوی. مګريو لږ او محدود شمېر کسان داسي سته چې دخپل هيواد سره مينه نه لري، دخپل هيواد سر خيانت کوي،خپل هيواد او خپله ټولنه ورته ارزښت نه لري، درخپله وسه ورته زيان رسوي او دنورمغرضو،زيان رسوونکو کسانو په وينا خپل هيواد ته جنګ ،غوربت ،بې علمي او بې اتفاقي، راوړې، نه پريږدي چې هيواد او هيوادوال يې په سولې، سوکالۍ، او ارمې کي ژوند وکړې.

داخاصيت (ځانګړنه) درلودونکو خلکوته دهيواد دوستان او هيوادته وفاداران نه سوويلی،دهيواد دښمنان يې بولو!دادول خلګ هيڅکله ښه او غوره خلګ نه دي .داخلګ ددې سربيره چې خپل هيواد او خلګ خوشحاله ژوند ته نه پريږدي، خپله هم دنوردلاس لاندي په کړاونو او مشکلاتو کي ژوند کوي! داخلک داخوښوي چې خپل ترهيواد د دوی دلا ربښوونکو بدوانسانانو ټاټوبي ته ژمن واوسي،

۱- بخاري کتاب الايمان حديث ګڼه 13

ketabton.com - The Digital Library

خپل درهیوادوالو د دوی روزونکو اوهغوی ته چې ددوی ذهنیتونه یې منفي لورته اړولي دي احترام اوقدر لري. ډېر بې توانه او کمزورى هغه انسان وى چې مړسي او خپل هیواد او ټولنې ته خدمت ونه کړي. هریوزموږاوستاسوځخه په دې مکلف دى چې خپلو خلګو او هیواد ته خدمت وکړې، یعني په خپل ژوند کې داسي کارونه وکړې ،چې دده هیواد او خلګوته په هغه کاروکي ګټه ورسیږي.هیواد زموږ او ستاسو لپاره دمورحیثیت لري. ځنګه یوداسي ځوک پیدا کیداى سي چې دخپل موربي احترامي وکړي،دا وزغمي چې موریې په مشکل او ستونزه کې وي او دى دې په ارمه سا واخلى او دخپل مورسره دې مرسته ونه کړي. هیواد زموږ په سر تاج دى اوزموږ بیرغ زموږ دخپلواکۍ او آزادۍ نښان دى. هرانسان چې دخپل هیواد سره خیانت کوي درټول بد ترین انسان دى. ددا سي انسان سره چې د خپل هیوادسره خیانت کوي دوستي او مرسته کول دهغه دښمن سره مرسته کول دي چې ستا دوینو تږى وي او چې هروخت یې وس ورسیږي نو تا دمنځه وړى او ستا دنابودۍ په انتظارکى شیبې شمارې. موږ او تاسو باید په هیڅ حال اوهیڅ وخت کې دخپل هیواد سره خیانت ونه کړو. ټوله عمر (ژوند) باید خپل هیواد ته وفاداره اوژمن پاتې سو. زموږ دهیواد ابادي او سوکالي زموږ سوکالي او ابادي ده.موږ باید خپل هیواد دخپل کور په شان وبولو. آیا یوځوک دا خوښه وي چې دهغه کوردي ویجاړه اوخراب وي؟ که چیرې موږدا نه سوکولى چې خپل کور وران کړو نو بیا ولې خپل هیواد خرابه وو؟موږ او تاسو باید خپل ځانونه دخپل هیواد خدمد ګاران وګرځوو.لکه ځنګه چې د خپل دوجود په پرهرونو دردیږو (خوږیږو) نو همداسي باید خپل دهیواد په زخمونو خوږ او ودردیږو. موږ او تاسو ټول داتوان لرو چې هریو خپل هیواد ته خدمت وکړو که چیرې تاسو پاچایاست نو باید خپل هیواد ته ریښتنى پاته سي اوداسي یوکارونه کړئ چې په هغه سر ستا دهیواد اوسیدونکو ته زیان ورسیږي. رسوالله صلى الله علیه وسلم فرمایې اي الله ځوک چې زمادامت حاکم (مشر)وي اوبیاهغه پردوئ سختي کوي نوته هم پرهغه سختي وکړه اوځوک چې زمادامت حاکم وي اوپرهغوى نرمي کوي نوته هم پرهغوى نرمي وکړه.①

بل ځاي رسوالله صلى علیه وسلم فرمایي: ځوک چې دمسلمانانوحاکم وي اودهغوى په ښیګڼه کي هڅه ونه کړي اوپه خاص نیت سره دهغوى ښیګڼه ونه غواړي نوهغه به له دوى سره جنت ته نه ځي .②

مشر،حاکم ،یا پاچا باید کار اهلي کارته وسپارې اوهغه مسؤلیت چې ده ته دده دهیواد خلګو ور سپارلى دى باید په پوره ایماندارۍ ریښتینولۍ، اوبې له دې چې دیو چاڅخه وېره ولري سرته یې ورسوي. همداسي ټول دولتي کارکوونکي باید هیڅ وخت په خپلو کارونو کي سوستي او ناغیرې ونه کړې، پریو مظلوم باید ظلم ونه کړې، دقومون واوژبو ترمنځ توپیر باید ونه کړې، رشوت باید وانه خلي، بې عدالتي باید ونه کړې، دخپلوانو او پردیو ترمنځ باید توپیر ونه کړې،

۱- صحیح مسلم کتاب الامارت حدیث ګڼه ۴۷۲۲ ۲صحیح مسلم کتاب الامارت حدیث ګڼه4731

ketabton.com - The Digital Library

او هیڅ وخت باید یو دولتي کارکوونکی دخپلې وظیفې(دندې) څخه ناسمه او ناروا استفاده ونه کړې، هردولتي کارکوونکی باید دخپل واک اودندې سره سم اوپوره خدمتونه دخپلو خلګواو ټولنې لپارواندي کړې: هیڅ داسي یو کار او عمل سرته ونه رسوي چې دالله جل جلاله په نزد دې ګونهګاره سي، دهغو خلګو چې دی یې په سرامر ټاکل شوی دی دحق خوړونکي شی.الله (ج)موږ په ناروا توګه دیوبل دمال خوړلو څخه منه کړي یوو،په دې خبره دلاښه پوهیدلوپاره سُوْرَةُ البَقَرَة : 188شماره ایات ولولئ.

کـه چیرې ددولت کارکوونکی دخپلوخلګو او هیواد سره خیانت وکړي اودخپلې هغه دندې څخه ناسمه استفاده وکړي چې ده ته ورسپارل سوي ده: هرومرو به الله(جل جلاله)دده سره حساب کوی،ده ته به دخپل کړي ګوناه سزاورکوي ، الله(جل جلاله)حساب کوونکی دی!دیوې زړې نیکۍ او یوې زړې بدۍ حساب دخپل بنده سره کوي!

په دې خبره دلاښه پوهیدلوپارهسُوْرَةُ الزّلزَلة : 7:8نمبرایاتونه ولولئ.

هردولتي کارکوونکی باید خپل هغه کارونه چې ده ته یې مسؤلیت ورکول سوی دی دځنډ اوبي له دې چې پرخلګوظلم وکړي په خپل وخت سره اجراکړي.موږ باید تل خپل هیواد ته ریښتني اوسو او خپل هیواد او خلک په ستو نزو او کړاونو کې پرې نږدو، تل ورسره مرسته اوهمکاري وکړو، تل دخپل ولس ریښتني خدمت ګاران واوسو، هیڅ وخت دخپل واک اوقدرت څخه ناسمه استفاده ونه کړو او دهیواد د دښمنانو دشومو پلانونو او پریکړوبنکار نه سو ،که چیرې موږ ددولت کار کوونکي یوو:باید په هغه تنخوا خپل ژوند پر مخ بوزو چې موږته ددولت دخوا راکول کیږي.

او هیڅکله دپیسواو نورو مادي اومعنوي ګټو لپاره خپل هیواد خرڅ نه کړو،د خپل دهیواد سره خیانت ونه کړو، د رشوت داخیستلو څخه په کلکه ډډه وکړو او خپله دنده په سمه توګه سرته ورسو.

رسوالله صلی الله علیه وسلم دولتی ماموردتحفې (ډالۍ) دقبلولوڅخه منعه کړی دی اویوه قنعت بخښوونکي ننګونه یې دتحفې دنه قبولیت په اړه دهغه ومخته ایښي ده اوفرمایلي یې دي: دخپل پلاریامورپه کورکي ولي نه کښینې؟ بیابه یې کتل چې څوک هغه ته تحفه ورکوي که نه.①

دیادوني وړده چې یوازي دولت نه سي کولی چې یوهیواد ودان او آباد کړي. هغه کسان چې په دولت کې دنده نه لري او شخصي دندې لري هغوی هم باید دخپلودندو په واسطه دخپل هیواد لپاره خدمت وکړي. هر کس باید دخپل دولت سره دخپل هیواد په جوړولو کی ونډه اخیستوونکی او پوره مرسته کوونکی وا وسي،هغه که دهقان ، تجار، هټیوال اوکه څاروي ساتونکی وي. یو هیواد په خپل ملت ولاړدی.

۱ - مسلم کتابالامارت حدیث ګڼه4738

ketabton.com - The Digital Library

همدا ملت دی چې یو هیواد دپرمختګ په لوري بیایي. موږ ټول ددې هیواد اوسیدونکی باید دخپل هیواد او خلګو سره مینه ولرو او پرې نږدو چې زموږ هیواد او ولس دي دستونزو(کړاونو)سره مخ سي. هیڅ وخت باید موږ دخپلې دندې او قدرت ځخه په استفادې خپل هیواد او خلګ دستونزو سره مخ نه کړو، ځکه داهیواد په موږ او تاسو آباد دی او موږ او تاسو که هر څوک یوو مګر ددې هیواد اوسیدونکي یوو، موږ ددې هیواد پرخاوروخپل قدمونه ږدو او دهمدې هیواد دهوا ځخه تنفس اخلو دازموږهیواد دی آبادیده اوسمسورتیایي زموږدنده ده.

قومي ژبني او نژادي توپیرونه

په نړۍ کی د فزیکي اومعنوي اړخه ډیر ډولونه انسانان سته.ځینې انسانان تور ،ځینی ژړ ،ځني سورپوستي او ځیني نور بیا غنم رنګه وي. دیوې سیمې خلګ په یوه ژبه او لهجه خبرې کوي، دبلې سیمې خلګ بیا په بله ژبه اولهجه خبرې کوي.په نړۍ کي داسي ټولنې سته چې په یوه ځا نګړي نوم سره مشهورې وي دهغې جامعي خلګ په یوه ځانګړي نوم سره پیژندل کیږي او په هغه ټولنه کي دننه ځا نګړي ډلي انسانان شتون لري، چې هره یوه ډله انسانان یې ځان ته یو ټاکلی نوم لري، چې دفزیکي او معنوي لهازه سره یو شان نه وي، بلکي توپیرسره لري.دلته زما مطلب دهغه جوړښتو نو او جامعو ځخه نه دی چې یو شخص یې په خپله په یوه ځا نګړي نوم سره جوړه وي او یونوي خو ځښت را منځ ته کوي، بلکي زما موخه دهغو جامعو(ټولنو) ځخه ده چې دقومیت، نژاد، او ژبې پربنسټ منځ ته راغلي وي،داتوپیرونه ځینې وخت ددې سبب کیږي چې دیوې ټولنې ځینې ناپوه خلګ دي دبلې ټولنې دخلکو سره مخالفت وکړي:په دې دلیل چې دهغه جامعې ځخه د دوی رنګ جلا وي، یا په ژبه ځندي ،جلا وي او یاهم یوازي دهغې ټولنې نوم د دوی دټولنې دنوم ځخه تو پیر لري ،ټول انسانان الله (ج) په یو شان پیدا کړي دي، یو انسان دبل انسان ځخه غوره او بهتره نه دی،مګریو انسان دبل انسان ځخه هغه وخت غوره او بهتره دی چې هغه مسلمان وي،یو مسلمان دالله (ج) په نزد دیو کافر ځخه غوره دی. په دې خبره دلاښه پوهیدلولپاره د سُوْرَةُ البَقَرَة : 212شماره ایات ولولئ.

ketabton.com - The Digital Library

اوهمدادول يونيک او ښه اخلاق لرونکي انسان ديوه بد او بي اخلاقه انسان څخه غوره دی. په مسلمانانو کي تو پير بايد ونه سي، هرهغه کس ښه او غوره دی چي نيکي کوي، نوروانسانانو ته يې ګټه رسيږي، پرهيزګاره وي او چاته تکليف او ازار نه رسوي،ددې ښيګڼو اوياهم نور ښيګڼوپرته يوشخص او ټولنه دنورواشخاصو اوټولنو څخه غوره کيدای نه سي.

په دې خبره دلاښه پوهيدلوپاره دسُوْرَةُ آل عِمرَان : 76شماره ايات ولولئ.

حضرت محمد(ص) فرمايي:مسلمان هغه دی چي نورمسلمانان يې دژبې اولاس دزيانه خوندي وي①.

که ورته وګورو په هر قوم او قبيله کي ښه او بد خلګ سته،کيدای سي چي په يو ژبه ويوونکو خلکو کي بد انسانان وي، او کيدای سي په يو نژاد کي بدخلګ شتون ولري .

مګر دا په دي معنا نه ده چي دهغی ټولنې ټول وګړي دې بد وي.په هغه ټولنه کي بيا ښه او نيک خلګ هم سته. ځينې خلګ داسي فکر کوي چي دا نژاد يا دا ژبه ويوونکي يا دا قوم يوه ځانګړې بدې لري ،چي هغه بدې د دوی په ټوله جامعه،ټولنه کي شتون لري مګر د داسي نظر درلو دونکو دغه نظريه مطلقً ناسمه ده:ځکه بدې په يوه کس کي کيدای سی نه په يوه ټولنه کي موږ دا نه سو ويلی چي دا بدې په هغه ټوله جا معه (ټولنه) کي شتون لري،موږ او تاسو بايد داسي ونه اوسو چي په خپل قوم ژبه او نژاد پخر وکړو او دنورو قومونو،نژادونو څخه ځا نونه غوره اوبحتره وګڼو اوهغوی ته دنسب پيغور ورکړو،رسوالله (ص) په نسب پيغورورکول په سختوالفاظوغندلی دی،موږ او تاسو بايد په خپلو کړونوځانونه دعزت او درناوي خاوندان وګرځو اوداسي انسانان دځانو،نوځخه جوړ کړو چي نور خلګ زموږ د ژبې اولاس دضرر(تاوان) څخه ځانونه خوندي وبولي. موږ اوتاسو که دهر نژاد او قوم څخه يوو ټول مسلمانان سره ورونه يوو زموږ تر منځ هيڅ ډول توپير نسته اوبايد هرډول کينه ،رخه او تبعيض دمنځه وباسو اوټول يوالی غوره کړو. په دې خبره دلاښه پوهيدلوپاره د سُوْرَةُ الحُجرَات :10نببرايات ولوئ.

زموږ او تاسو سره که ديوه قوم، نژاد او يوې بلې ژبې ويوونکو خلګو په اړه ناسم فکر پيدا کيږي نومورو او تاسو بايد لومړی خپل قوم، ژبه، او نژاد،درنظرلاندي ونيسو اوورسته پريکړه وکړو.آيا زموږ په قوم، نژاد او ژبه ويوونکو کي بد او دناسمو ارادو خاوندان خلک وجود نه لري؟ اوهمدرنګه آيازموږ په منځ کي نيک او ښه انسانان نسته؟ همداسي په هغه قوم ،نژاد، او ژبه ويوونکو خلکو کي هم ښه او بد انسانان سته،نو ځکه موږ هغه ټولنه ټوله بدنه سو ګڼلی.هيڅکله بايد يو مسلمان بل مسلمان دځان څخه کم ونه بولي ځکه لوی خدای(جل جلاله) ټولو مسلمانانو ته په يوه نظرګوري خوکامياب هغه مسلمانان دي چي هغوی ټول اسلامي احکام پر ځا ی کړي وي.

۱-صحيح بخاري کتاب الايمان حديث ګڼه10

ketabton.com - The Digital Library

راسئ چی په خپل قوم ژبه اونژاد ځانو نه عزت من او قدرمن معرفي نه کړو.احترام، درناوی اوعزت په نیکو اخلاقو ښه چار چلند اوداسلام په مبارک دین کي دی. راسئ چي دخپل پیغمبر حضرت محمد صلی الله علیه وسلم پرلاره روان سو اوکا میابی (بریالیتوب) ته ځان ورسو.

ټول تو پیرونه دمنځه یوو سواو هرمسلمان خپل ورور وګنو.یوازي داوسنجو چي کوم کارونه چي زه یې کوم سم دي او که ناسم.دیادونې وړده چي هرځوک حق لري چي خپلې ژبې،قوم، نژاد اوخپلو خلګو ته خدمت وکړي،مګرداخدمت چي دی خپل ژبې، قوم ،اونژاد ته کوي باید په داسي ډول سره وي چي ددې خدمت له عمله نوروته زیان ونه رسیږی.

دخپل کور،چم اوبنې د آبادی،پرمختګ اوسمسورتیا لپاره بایدد نورو کورونه ،کلي اوښونه ویران نه کړو اوهغوی شاته تګ ته یې مجبورنه کړو .موږباید د نورو ژبو ویوونکو نژادونو او قومونو سره تضاد ونه لرو،

ټول هغه تو پیرونه چي موږ را منځته کړي دي دمنځه یوسوو، یو دبل ځخه ځانونه غوره ونه ګنو او دریوه چترلاندي او په یوالي کی ژوند وکړو.

علم اوپوهه

الله جل جلاله عالمان،ستري مرتبې درلودونکي وګړي بللي دي. په دې خبره دلاښه پوهیدلوپاره د سُوْرَةُ المجَادلة : 11نمبرایات ولولئ.علم هغه نعمت دی چي انسان ته دعزت ،سرلوړی،محترمی،وړتیا اودیوه روښنانه ژوند کولوزمینه برابروي.

علم انسان ته ښه او خرابه نیغه ،سیدې اوکږه لاره ښیي اوپه دې یې پوهوي چي ځنګه خپله ځان اونور خلګ پرسیدې او مستقیمه لار روان کړي .علم دخو شحاله اوسوکاله ژوند ضمانت اویوه داسي سرمایه ده چي موږته بیابیا دبریالیتوب زیري را کوي. په علم کولو ،غوره کولو اوپرې عمل کولو سره انسان جنت ته دا خلیږي، او په نا پوهې غوره کولو او دجهل پرلارتګ کولو سره انسان در دوږخ پوري رسیږي.

پوهان وایي علم یو داسي سرما یه ده چې په مصرف ولو سره نه کمیږي ،بلکي نوره هم زیاتیږي. علم غوره دی ،ښه دی اوبي عیبه دی ددیر دولت او شتمنی ځخه.ځکه یوعالم :وائي چي شتمني او دولت انسان په خطر کي اچوي مګر علم دانسان ځخه ساتنه(حفاظت) کوی.

ketabton.com - The Digital Library

عالمان اوپوهان د لیدونکو، بینایانو په شان دي او بي علمه کسان دنابینأو او رندو انسانانو په څیر دي.

په علم کولوسره مغز،عقل،تفکراو ذهن پیاوړی کیږی او وده کوی. علم کول دانسان دماغ دې ته آماده کوي چې انسان نور هم پرمختګ وکړي: بریالیتوبونه لاسته راوړي او څومره چې یې وس او توان وی خلکوته ګټه ورسوي. موږ او تاسو ته په کار ده چې علم یووازینی هغه وسیله و ګڼو چې موږ دتیاره او تارپکه ژو ند څخه درو ښانه او خوشحاله ژوند خواته بیایي. آیا هغه کس چې ړوند وي او هیڅ نه سی لیدای په اسانی پرلاره تګ کولی سي او که هغه کس چې بینا (لیدونکی) وي؟

معلومه خبره ده چې بینا(لیدونکی)کس خپله لاره ښه ویني، په آسانه توګه تګ پرلاره کولی سي، تل بي له دې چې دکومې ستونزې سره مخ سي، خپل تګ لوری ټاکلی سی،مګرنابینا کس په آساني سره پرلاره تګ نه سي کولی اوپه کندو،لوړو، ژورو کي لوړوي او دمشکلاتو سره مخ کیږي.

همدارنګه ایا هغه کس چې دشپې روان وي تګ کوی خپل منزل آسانه پیدا کولی سي او که هغه کس چې دورځې په رانا کي تګ کوي اوخپل منزل ته ځان رسوي؟ جلا والی او فرق په موږ او تاسو پوری اړه لري او خپله باید قضاوت وکړوچې پوهې اوناپوهې علم اوبی علمي څومره دیوبل څخه توپیرلري؟ پوهان تل بریالي وي اوناپوهان تل دبریاپه لاسته راوړلوکي دمشکلاتوسره مخ وي. دپوهې په شتون کي زموږ ژوند داسي مثال لري لکه موږ چې په رون سهارکي تګ کوو اومنزل ته ځان رسوو،دعلم اوپوهې په نه شتون کي ددې برعکس یعني په تاریکوکي چې دژوند شپې ورځې سبا کوو اودرخپل منزله پوري لارپري کوو(تګ کوو)ځینې داسي خلګ هم شته چې علم اوپوهه حاصله کړې، مګر دخپل علم څخه ګټه نه اخلي عمل نه پري کوي،تش په نوم دعلم عالم بلل کیږي،دا ډول عالمان هم دا سي مثال لري لکه هغه کس چې هیڅ علم نه لري او بي علمه وي. یوعالم وئي :دبي عمله عالم مثال دهغه څراغ په شان دی چې درانده په لاس کي وي.هر هغه څوک چې علم وکړي نو خپل علم دي صرف نظرنه ګرځوي : خپل علم دي داسي خور کړې لکه څنګه چې یوه شمعه په تیاره کي خپله رڼا خوره وي.عالمان باید دخپل علم څخه سالیمه او پرځای استفا ده وکړي او دژوند په چارو کي دي ورڅخه پوره ګټه واخلي.

یو عالم وائي څوک چې دښو او بدو تر منځ تو پیر نه سي کولی هغه په مړو کي شماردی.هغه کسان چې بي علمه دي خپل حق نه سي پیژندلي او نه هم دنورو کسانو حق پیژندلی سی.هغه کسان چې علم نه غواړي او ورته ارزښت نه لري موږ او تاسو به څنګه دداسي کسانو څخه دنیکو او ښو کارونو دکولوهیله ولرو، موږ خپل خالق (ج) په علم کولو سره پیژندلی سو.

ketabton.com - The Digital Library

په خپل ټول ژوند کي بايد زده کړه وکړو او نو رو ته يې ورزده کړو. هغه کسان چې په خپل علم سره يې عمل کړی وی، هيڅ وخت چا ته زيان او ضرر نه رسوي.غمونه اوکړاونه په علم کولواوغوره کولو سره ليري کيږي. هغه کسان هيڅ وخت خفګان نه کوي چې دهغوی يو ملګری کتاب هم وی. زه دي ته هيرا ن پاته يم چی يو څوک څنګه وائي چې زما علم،پوهه نه يادیږي

او زما ذهن کمزوری دی! هغه څو ک چې دا خبره کوي،بايد په خپله خپل په دې خبره پښيمانه سي . دهيڅ يو روغ او ساليم انسان ذهن نه سي کمزوری کيدلی. هرانسان کولي سي چې علم وکړي.

دا ډول وينا کوونکو خپل ذهنونه نه دي ازمويلي : ځکه دوی دا ډول خبرې کوي. تاسو که چيرې يووار په علم زده کولو،يادولو کي دستو نزو سره مخ کيږي: تاسو په هغه ستو نزه پروا مه کوئ،امتحان يې کړئ در هغه وخته پوري که چيرې تاسو په زرګونو ځله هم ستونزي وګاللي، ودريږئ او هو ډمن اوسئ ترڅو تاسو کامياب به سي.په علم کولواوپوهې حاصلولو بايدهيڅکله هم ونه شرميږو،موږکه هرڅوک يوو په هرحلت کي يوو بايدعلم حاصل کړو دزړه ښکلا ،خوشحالي او ډاډ په علم کي نغښتی دی.دزړه خيرن والی ،وږه،

او خفګان په بي علمۍ کي پټ دي .راسئ چې خپل اولادونه، دوستان او خپله ټولنه په دې وپو هوو چې علم موږ ته څنګه کاميابي(بريالیوب) را په برخه کوي، او موږ څنګه دستو نزو څخه په پريمانولاروخپل منزل ته رسوي.راسئ چې خپل او لادو نه دعلم په ګانې ښا ئيسته کړو، ترڅو مو هم ددې دو نيا او هم داخرت تو ښه برا بره کړي وي او خپل ځان مو دخدای(ج)دراکړل سوی مسؤليت څخه خلاص کړی وی.

که چيرې غواړئ چې اولادونه مو تاسو ته عزت درکړي، احترام (درناوي) درته ولري او ستاسو دهوساينې،سبب وګرځي: په خپلو او لادونو مو علم او تعليم وکړئ. مه پريږدئ چې بي علمه ، خپلې ټولنې او هيواد ته دخدمت کولو څخه ليري پاته سي.که چيرې پرموږ او تاسوباندي خپل اولادونه او نور دوستان په ربښتيا هم ګران وي او مينه ورسره لرو: راسئ چې علم ورته وښيو او يو دا سي تحفه ورته ورکړو چې ټول عمر او په اخرت کي ورته ګټه ورسوي او ورته دنجات (خلاصون) وسيله وګرځي.

علم زده کول وخت او زمانه نه لري هر وخت زده کيږي ماشوم، ځوان، او سپين ږری ډيرعمرخاوند نه غواړي.

هر څوک کولی سي علم وکړي.دا خبره زماپه آندناسمه ده چې يو څوک دا بهانه کوي چې زه نورلوی سوي يم او يا هم وائي چې زه نور سپين ږری سوی يم او علم نه سم کولی. دا يوه دا سي بهانه او وينا ده چې دا شخص په حقيقت کي دا نه غواړي چې علم وکړي.موږ او تاسو ټول په دې مکلف يوو چې علم وکړو او نورو ته يې وښيو.

ketabton.com - The Digital Library

نبوي ويناده :حاضردي زماخبره غائيب ته ورسوي (۱).پوهه موږ ته صداقت، اما نت داري، صلح رحمي، په نورو شفقت،مهرباني، مينه ،يوالی، وروروليي، ملګريتوب، حق غوښتنه،خدای (ج) پيژندنه، انسان پيژندنه او نور ډير څه را زده کوي!

علم، پوهه موږ نه پريږدي چي دسيده لاري څخه واوړو او کږه لاره انتخاب کړو.پو هه او علم انسان دناروا او نا مشروع کارو نو څخه ليري ساتي او هغو کارو نو ته يئ نيژدي کوي: کوم چي په هغو کارو نوکي کا ميابي او بريالیتوب نغښتی وی. راسئ چي دخپل هيواد څخه دبي علمئ توري او تا ريکي پردې پورته کړو او دعلم په روښنائي يي وځلو يوه داسي فضارا منځ ته کړو چي نور مو په هيواد کی يو داسي څوک پيدا نه سي چي بي سيواده، ناپوهه او بي علمه وي.راسئ چي ديو بل سره ښوونکي سو.

کينه او تضاد دمنځه وباسو او پري نږدو چي نور خلګ موږ دعلم او پوهې دستر نعمت څخه ليري پريږدي.دهغوکسانوشوم هدفونه بايد په يوالي سره شنډ اودمنځه يوسو،کوم چي غواړي موږبي علمه اودپوهې څخه ليري ووينې،د دوی دارمان بايد يو ارمان پاته هيڅ وخت پوره نه سي او خپل مرادته ونه رسيږی.موږبايد دعلم کول اودپوهې حاصلول داسي يواړتيا وګڼو،لکه څنګه چي مووجود غذا ته اړتيا لري.موږ اوتاسوبايد دهيواد شاړي دعلم،پوهي په واسطه دالله (ج)په مرسته ودانی کړو.

شفقت او مهرابانې

مهربانه انسانان دخدای(ج) ددوستانو دډلې څخه شمېرل کيږي، الله (ج)انشاءالله پرهغه چامهربانه او رحم کوونکی دی چي هغه انسان دلوی الله (ج) پر مخلوقاتومهربانه او رحم کوونکی وي. ټوله مسلمانان بايد ديوبل سره په مينه او ورور ولي چلندوکړي اوخپل اسلاميت په ډاګه کړي.

هيڅ وخت انسان په کبر غرور او بي پروايي دعزت خاوند نه سي کيدای، مګر هغه انسانان عزت مند او محترم دي،چي هغوی عاجزه مهربانه اودشفقت درلودونکي وي.موږمسلمانان بايد يوپربل مهربانه اوسو. په دې خبره دلاښه پوهيدلولپاره دسُوْرَةُ الحِجر : 88 نمبرايات ولولئ.

۱ -- بخاري كتاب العلم

ketabton.com - The Digital Library

انسانان په خپل ژوند کې دستونزو کړاونو اوبې وسیوسره مخ کیږي: کیدای سي چې دقدرت، طا قت(پیاوړتیا)، او شتمنۍ خاوندان هم سي،په دې دواړو وختونو اوحلتونو کی انسانان باید د صبر او حوصلې څخه کارواخلي.

انسانانو ته دانه ښایي چې دخپل فزیکي اومعنوی پیاوړتیا او شتمنۍ څخه دې ناسمه استفا ده وکړي ، پرنورو انسانانو دي ظلم اوتیری وکړي، او دخپلې پیاوړتیا او شتمنۍ په کارولو سره دې دنورو خلګو زړونه ازارکړي.رسوالله صلی الله علیه وسلم فرمایي:ظلم دقیامت په ورځ تیارې دي .①

شتمني پیاوړتیا او قدرت ،یاواک درلودل ټول دلوی خدای (جل جلاله) دطرف یو چا ته ور کول کیږي!

ددې لپاره چې الله (ج) خپل بنده ازمیې، چې بنده دخپل مال، قدرت او پیاوړتیا څخه ګنګه استفاده کوي،الله جل جلاله زموږمالونه ازموږاولادونه زموږلپاره ازموینه بللې ده. په دې خبره دلاښه پوهیدلولپاره دسُوْرَةُ التَّغَابُن :15نمبرایات ولولئ.

کله چې تاسو دقدرت، پیاوړتیا ،شتمنۍ ،زور او زبردستیې خاوندان یاست، نوتاسو خپل دامیلمانه ،دځان سر دیو چا دامانت په شان وساتئ: هیڅ وخت ترینه غلطه او نا مشروع استفاده مه کوئ.خپل طاقت او شتمنې دخپلو ورونو په فایده (ګټه) او هغوی ته په خیر رسولوکي ولګوئ، تر څو موخپل ځانونه دفتنو، اوګناهونو څخه خلاص کړي وي .هیڅ وخت په خپل ژوند کې پر بې چارۀ او مظلوموانسانانوظلم مه کوئ.

رسوالله صلی الله علیه وسلم فرمایلې دي: دمظلوم له ښیراځان وساته ځکه دهغې اوالله ترمنځ پرده نسته.②

کله چې ستاسو نفس تاسوته په ظلم کولو سره امرکوي، نو ووایاست چې اې زما نفسه زه الله (ج) دخا ورو څخه پیدا کړی یم ،زه دپلار دملا څخه د مور نس ته لیږدول سوي یم ،دهغه څخه ورسته ماته الله (ج) د مور په نس کې ژوند راکړی او دهغه څخه ورسته زه دې نړۍ ته را غلم ،زه دخدای(ج) دخوښۍ پرته خپلې ستر ګې لا هم نه سم رپولی، زما اصلي استوګنځای خاورې دي او دمحشر په ورځ به لوی خدای(ج) زما سره دیوې زړې په اندازه دخیر او شر حساب کوي.

بیازه انسان څنګه ددې ټولوننګونو سر بیره دهغه پاک ذات پرمخلوق او پر یومظلومه انسان ظلم وکړم ، زه څنګه مغروري وکړم، څنګه زه ددې سربیره چې زه هم یومسلمان یم پربل مسلمان ورور ظلم او تیری وکړم،بیا هغه وخت تاسوباید پریکړه وکړئ که موخوښه سول ددې ټولو ننګونو سر بیره ظلم، تیری وکړي او که نه بیامشفیق او رحم کوونکی واوسئ .

۱- بخاري حدیث ګڼه 2447

۲- بخاري حدیث ګڼه 2448

ketabton.com - The Digital Library

خدای(ج) هغه کسانو ته اجر او بدله ورکوي چې ظلم پرې سوی وي، الله (ج) ظالمان اوظلم نه خوښ وي،په دې خبره دلاښه پوهیدلوپاره د سُوْرَةُ آل عِمرَان : 57نمبرایات ولولئ.

ظالم پر مظلومانو ظلم نه کوي مګر دی ظلم کوي پر خپل ځان باندي، ځکه که چیرې دخدای(ج) خوښه وه ده ته به سزا ورکړي دده دظلم څو برا بره . ظلم کول انسان دبر بادۍ توري کندې ته اچوي .په ظلم کولو سره انسان دوزخ ته ځي او په شفقت او رحم کولو سره انسا ن جنت ته ځي،په دې خبره دلاښه پوهیدلوپاره دسُوْرَةُ الشّوریٰ : 42 نمبرایات ولولئ.

که چیرې دخدای (ج) خوښه وه الله (ج) هیڅ کله دظالمانو ملګری نه دی.راسئ چې دټو لو هغه کارونو او افعالو څخه پرهیز او منعه وکړو چې لوی خدای(ج) او دهغه رسول حضرت محمد (ص) حرام او ناروا ګڼلي وي او موږ مسلمانان یې دهغو په نه کولو امر کړي یوو.دېر وخت موږ دپیسو، شتمنۍ او قدرت په لا سته راوړلو کې پریو چا ظلم او تیری کوو، چې دا کاریوازې زموږ اوستاسو حرث دی ،ورکول او اخیستل دنعمتونو دخدای(ج) په لاس کې دي، چې چاته وغواړي نو هغه ته یې ورکوي،موږ هیڅ وخت دهغه څخه اضافه څه لاسته نه سو را وړلې چې موږ ته ټاکل سوې لیکل سوي وي،په دې خبره دلاښه پوهیدلوپاره د سُوْرَةُ التّکویر :29 نمبرابات ولولئ.

دلته زموږ سره یو پوښتنه پیدا کیږي چې هرڅه خو یو سبب هم غوا ړي؟دسبب معنا دا نه ده چې موږ دخپل مقصد دحاصلولو لپاره دظلم، زور، او تیري څخه کار وا خلو او خپل مقصد،موخې ته دې ورسیږو،بلکې موږ باید دنیکو اونیغو لارو څخه په کاراخستلو سره خپل موخې ته ځان ورسو: هیڅ وخت په ناجایزه توګه دخپل حق غو ښتوونکي نه سو .

اونه هم دنور خلکو دحق دحاصلولو په هیله وه اوسو هر وخت په راکړل سو نعمتو نو دالله جل جلاله شکر ادا کړو، دالله(ج) ثنا ووایو ، راضي و اوسو او خپل حال غوره وګنو دهغو خلکو څخه چې هغه ټول عمر په بدو کارونو او ګوناهونو کې لګیا (بوخت) وي نیکې نه کوي،عبرت اخیستوونکي باید واوسو،کله چې موږواو تاسو خپل خوا او شاته نورو خلکو ته وګورو نووه به وایوو، چې هو زه خدای (ج) دېرنازولی یم ،دهرې خواڅخه پرما الله (ج) نعمتونه راباران کړي دي ،نو زه ولي دبدو کارو نو تلاښ وکړم او ولي پر خپل ځان او نور خلکو ظلم وکړم ؟حال دا چې زه نازول سوی یم دالله (ج) له طرفه څخه زه یې مسلمان پیدا کړی یم، را ته یې روغ او سالیم بدن راکړی دی،بې شمېرنورنعمتونه یې راکړي دي، نو بیا ولي زه دلوی خدای (ج) نافرماني وکړم او نورو مسلمانانو ته زیان ورسوم؟رسوالله صلی الله علیه وسلم فرمایې: مسلمان هغه دی چې نورمسلمانان یې دژبې اولاس دزیانه خوندي وي.①

۱- بخاري کتاب الایمان حدیث ګڼه 10

ketabton.com - The Digital Library

راسئ چې هیڅ وخت ظلم ونکړو او نور خلک هم ظلم کولو ته پرې نږدو ترڅومو دواړې نړۍ دخوښۍ ځخه پریمانه سي.رسوالله صلی الله علیه وسلم فرمایې (یومسلمان دبل مسلمان وروردی، نه ظلم پرکوي اونه یې دبل ظلم ته سپاري.) ① الله جل جلاله دی زموږ زړونه دمهربانۍ اوشفقت ځخه پریمانه کړي.

دمور او پلار احترام کول او حقونه یې

الله جل جلاله موږ دموراوپلار په حق پیژندلوامرکړي یوو،په دې خبره دلاښه پوهیدلولپاره دسُوْرَةُ لقمَان :14نمبرایات ولولئ.مور او پلار دلوی خدای (ج) ستر نعمت دی.

هر انسان چې ددې لوی نعمت ځخه بې برخي کیږي هغه ته ددې لوی نعمت دنه شتون ښه معلومات او پوهه سته ،او دکمئ احساس یې دهغو خلکو ځخه ډبرکوي، دکوموخلکوچې په ژوند کې داستره هستي او نعمت سته .مور او پلار تل موږ ته دښه او ارامه ژوندکولو اودرلودلو هیله کړي ده او موږ ته یې دژوند کولو لارې چارې ښودلي دي.

زموږ مور زموږ په ماشوم توب کې زموږد ارامه خوب کول ولپاره ویښه پاتې سوې ده او تل یې زموږ پالنه کړي ده، خپلې شیدې یې راته راکړي دي،هغې موږ ته ژبه ښو دلې ده، موږ تل یوازي دمور مینه لیدلې ده، هیڅکله یې دا نه دي زغملي چې موږ دې نا ارامه،نارحته او په تکلیف سو، تل راسره په هرډول حلاتو کې شریکه پاتې سوې ده ،زموږ دښه ژوند لپاره یې خپل ځان په تکلیف اوزحمت کړی دی اوموږته یې دیوه خوشحاله ژوندکولوزمینه برابره کړي ده .پلار موږ ته هر هغه توکی اماده کړی دی، چې موږ دهغه توکي غوښتنه تري کړي ده اویاموهم اړتیا ورته پیدا کړي ده.

پلار زموږ لپاره زحمت ګاللی دی کارې کړی دی، زموږ لپاره یې خوارۍ، جامې اونورداړتیا وړ توکي تیار کړي دي. کله چې موږ ماشومان ؤ نودې ته یې نه یوو پر یښې چې موږ خفه سو، هغه موږ ته زموږ دخفګان پر محال دلوبو کولو سامانو نه را وړي دي. پلارموږ ته دازمینه برابره کړي ده چې موږ علم او پوهه لاسته راوړو.

زموږ مور او پلارزموږ سره دومره مینه لري چې په انسانانو کې به بل دا سې ځوک نه وي چې دومره مینه اومحبت دي زموږ سره ولري. هیڅکله زموږ والدین دانه غواړې چې موږ دې په ستونزه کې وویني. دهرمور او پلا ردا غوښتنه ،هیله ده چې ددوی اولادونه دې په خپل ژوند کې خوشحاله اوبریالي واوسي.افسوس په هغو کسانو دی چې مور او پلار لري،مګر موراوپلاریې بیا هم ددوی ځخه ناراضه(ناخوښه) او خفه وي او دخپل مور او پلار دروا اومشرع امرونو نافرماني کوي، رښتیاهم زموږ او ستاسو په ټولنه کیداسی کسان شتون لري چې موراو پلار ترینه خوشحاله نه دي،

۱- بخاری حدیث ګڼه ۲۴۴۲

ketabton.com - The Digital Library

تل ددوی دخوا په تکلیف کیږي او ددوی دلوریې ورته ازار رسول کیږي. زمونږ مور او پلار هیڅ وخت داسي ویناڼه کوي چې مونږ په غلطه(ناسمه) لار روان کړي،خو زمونږ ځیني ورونه او خویندې دا فکرکوي چې زمونږ مور او پلار زمونږ په ښه ژوند کولو لا خوښ نه دي اوغواړي چې مونږ په تکلیف ،زحمت کې وویني، دا ډول فکرکوونکي کسان ناسم فکر کوي، هیڅ مور او پلار دخپلو اولادونو په ستونزو(مشکلاتو) نه وي خوښ، دوی یوازي مونږ دهغه کارونو دکو لو څخه منعه کوي چې په هغه کار کولو سره مونږ ته زیان رسیږي او زمونږ لپاره هغه کړني دزیان څخه ډکې وي،ددوی په دې کار کولو سره چې مونږ یې ولزې دغلط (ناسم) کار دکولو څخه را وګر ځولو او ولې یې اجازه را ته نه راکړل چې مونږ هغه ناسم کار،یاکړنه وکړو؟

مونږ خفه کیږو او دخپلو والدینو زړونه ازاره وو،او آن دردې اندازې بد کوو چې مونږ خپلو والدینو ته سپکاوی کوو.زمونږ او ستاسو څخه به انشاءالله لوی خدای (ج) درهغه وخته پوري راضي او خوشحاله نه سي چې زمونږ څخه والدین خو شحاله نه وي،رسوالله صلی الله علیه وسلم فرمایې:(الله تعالی پرتاسودموروپلارازارول دهغوی حق نه ورکول حرام کړي)① متل دی چې وائي دموردرپښولاندي جنت دی.

مونږاو تاسو یوازي په والدینو باندي داحق لرو چې مونږ په ښه نوم سره یا کړي مونږ ته دنیکو هدایت وکړي، نکاح راته وکړي او علم را باندي وکړې ، مونږ حق نه لرو چې دهغوی دهغه خبرو اوهدایتونو څخه سر غړونه وکړو چې هغه داسلام دمبارک دین داحکا موڅخه مخالفه نه وي، مګر یوازي هغه خبرې او حکمونه یې نه سو منلی چې هغه داسلام ددین څخه مخالفه اوورسره په ټکر کي وي. په دې خبره دلاښه پوهیدلو په پارد سُوْرَةُ لقمَان : 15نمبرایات ولولئ!خپلو والدینو ته تل دقدر او عزت په نظر ګورئ او هیڅ وخت ورته آزار او تکلیف مه رسوئ. مونږ هغه وخت خپلو هیلو او غو ښتنو ته درسیدو لارپیدا کوو چې دخپلو والدینو دوعا،مشوره او ملا تړ راسره وي.یوکس هغه چاته څنګه تکلیف او ازار ورسوي چې هغه هیڅ وخت هغه ته ازار ،تکلیف نه وی رسولی ،او تل یې دهغه ملتیا کړي وی؟

څنګه یو شخص دا کولی سی چی خپلو والدینو ته بي احترامي وکړي، او مشکل ورته پیښ کړي؟

ددې سربیره چې مونږ الله جل جلاله دموراوپلارسره په ښه چارچلند اودهغوی سره په درناوي خبروکولو امرکړی یو،په دې خبره دلاښه پوهیدلولپاره دسُوْرَةُ بنىٓ اسرآئیل/الإسرَاء :23نمبرایات ولولئ.دخپل مو ر او پلار سره په هغو کارونو کي مشوره وکړئ چې تا سویې په ورځني ژوند کي پر مخ بیایاست او په دې کارکولوسره دهغوی زړونه لاسته راوړئ.

۱ـ بخاری کتاب الادب حدیث ګڼه 5975

ketabton.com - The Digital Library

را سئ چې دخپلو والدينو عزت وکړو او نور دهغو کارونو دکولو څخه ځان ليرې وساتو چې زمونږوالدين نه غواړي هغه کارو نه مونږ وکړو.موراو پلارتل مونږ دنيکوښوکارونوپه کول امرکړي يوو. خپلو والدينو ته خو ښې ورکړئ او هيڅکله يې دخفګان لامل مه ګرځئ. خپل والدين دنيکو او غوره کارونو په کولو سره دخپلوځانونوڅخه خوښ وساتئ.دهغوټولو کارونو او خبرو څخه ډډه وکړئ چې په هغوسرموووالدين دناراحتۍ او خفګان احساس پيدا کوي.راسئ دهغه چا احترام او عزت وکړو چې دالله (ج)رالاندي يې مونږ روزلي يوو ،زمونږ څخه يې سا تنه کړي ده ،مونږ ته يې مينه را کړي ده ،مونږ يې يوازي نه يوو پريښي او تل را سره ملګرتيا کوي.راسئ دهغه چا عزت او قدر وکړو چې ټولګه شپه يې زمونږ دارام خوب لپاره په ويښه تيره کړي ده .

را سئ چې خپلو والدينو ته دا ثابته کړو چې دهغوی خوارئ او تکليفونه بې ځا يه نه دي تللي او هغوی ته دا وښيو چې دهغوی ټول مشکلات او زحمتونه ديوه ښه او نيک اولادلپاره دوی ګاللي وه.لوی خدای(ج) دي مونږ ته وس اوتوان راکړي ،چې هيڅ وخت زمونږ څخه زمونږوالدين خفه نه سي،او تل ورته خوښۍ ورکوونکي اولادونه و اوسو .

نشيې توکي

الله جل جلاله شراب ناولی بللي دي اودشيطاني کارونودجملي څخه يې ګڼلي دي. په دې خبره دلاښه پوهيدلوپاره د سُوْرَةُ المَائدة : ۹۰نمبرايات ولولئ.نشيې توکي يوداسي پدييده ده چې دنړۍ ټولګه انسانان ددې مصيبت څخه خلاص نه دي. هر ډول نشيې مواد زيان رسوونکي دي، نو ځکه داسلام مبين دين هيڅ ډول نشيې توکو ته اجازه نه ده ورکړي، رسوالله(ص)فرمايي:(کله چاپه دونياکي شراب وڅښل اوبيايې توبه تري ونه ويستله نوالله به يې په اخرت کي پرې حرام کړي.)① مونږ مسلمانانو ته دانه ښايي چې دخپل مبارک دين اسلام داحکامو څخه سر غړونه وکړو،اودنيکۍ کړنوته غاړه کښيږدو اودبدۍ دکړونوڅخه ځانونه ونه ساتو. زمونږپه ټولنه کي يو ډېر زيات شمير خلګ په نشيې موا دو روږدي دي، داخلګ ولې روږدي دي؟ ددې کبله چې مونږ او تاسو دي خلکوته دازمينه برابر کړي ده او هغوی مو په لوی لاس دې کار ته هڅولي دي.راځئ دهغه ځای څخه يې پيل کړو چې کله يوماشوم دخپل مور څخه وزيږی کله چې هغه لا څو مياشتنی وی نو هغه ماشوم ته ددې لپاره چې هغه ماشوم بيده سي او يا هم ارامه،رحته سي او بغارې ونه وهي، موريې ورته يو ډول نشه ورکوونکی درمل او هتأ دردې اندازې پورې چې ځينې مينډي خپلو ماشومانو ته تارياک (افين)ورکوي، چې دا عمل کله ناکله دماشوم دمړينې اويا‌هم دهغه دناروغۍ سبب کيږي،که څه هم دا معلومه خبره ده چې ماشومان دلوړې،تندې اوناروغۍ لکبله اويا هم عدتً بغا رې وهي، مګر مونږ هغه دخپل ځان لپاره سر خوږی بولو او ددې پرځای چې هغه

۱- بخاری کتاب الاشربة حديث ګڼه 5557

ketabton.com - The Digital Library

ماشوم ته شیدې اویاهم نور خوراکي مواد ورکړو اویایې هم کوم ډاکټرته وښیو هغه ته نشیې مواد ورکوو. یوه بله لار چې مورې دیوه شخص په نشیې موادو، دروړدي کیدو لامل ګرځو په دې ډول ده.

کله چې یو ماشو څو کلن سي : یو پلار خپل ماشوم بازار یا هټۍ ته ددې لپاره لیږي تر څوهغه ته نسوار اویا هم سګریټ راوړې!ماشوم چې دخپلو والدینو سره زیاته مینه لري او تل غواړی چې دخپلووالدینو په شان وه اوسي :بلاخره ماشوم ته دافکر پیدا کیږي، چې زما پلار یا مور چې یاد کار،کړنه کوي، نو هتمن به دا یوښه کاروی،چې په پایله کې یې بیا هغه ماشو هم ددې توکو کارونې ته مخه کوي.په لومړی سرکې لږ اویوزي ددې لپاره ددې توکو کارونه کوي چې دده پلاریامور ددې توکو کارونه کوي، بیا کرار کرار دی په دې موادو روړدی کیږی اوبیا دوخت په تیریدو سره دی داتوکي ډیر استعمالوي،کله چې دی په زیاته اندازه سګریټ استعمال کړې: دزیاتي کارونې له کبله ده ته نشه اوخوند نه ورکوي،بیا دی دداسي کسانو په لټه کې کیږي چې هغه دچرسو په نشه روړدي وي اوورسته دی هم دچرسو په نشه ورسره اخته کیږي او بیاعین الشکل چرس هم ورته نشه نه ورکوي: یادکس دتاریاکو،هیروینو اونورو،وژونکونشیې موادو په استعمال روړدی کیږی،البته دلته باید یوه بله خبره هم ورزیاته کړم چې ناسم اوبې لارې ملګرې هم ډېروخت په نشیې موا دو دروړدي کیدا لامل کیدای سی.

یوه بله لاره چې په نشیې موادو دروړدي کیدو زمینه یې برابره کړي ده هغه دنشیې موادو کښت اوکر کیله ده! زمونږ او تاسو ځیني دحقانان وروڼه په خپلو مځکو کې تمباکو، بنګې، تاریاک او نور نشیې مواد کري او خپل او لادونه په خپل لاس دبربادې کندې ته غورځوي. دحقانانو ته دنشیې مواد ودکرکیلې ډېره لږه اندازه ګټه رسیږي اوزیاته ګټه یې نورو بدو خلکوته رسیږي،که چیرې مونږ په خپلو ځمکو کې روا،حلال کښتونه و کرو او دناروا کښتونو سره یې پرتله کړو،نومعلومه به سي چې مونږ او تاسو دنشیې توکوپه نسبت زیاته ګټه دروا کښت دلارې لاسته راوړې ده .

مونږ او تاسو تل دا وایوو چې خورکي مواد لوړ قیمت لري ددې علت هم دنشیې مواد کښت دی،ځکه که مونږ په خپلو مځکو کې غلې دانې وکرو:مونږ به خپل دهیوا د خوراکي مواد کمښت په خپله پوره کړی وی،دې ته به ارنه یوو چې دنورو هیوادو څخه خورکي توکي را وړو.که مونږپه خپلومځکوکي رواکښتونه وکرو نو په دې کارکولوسره به دغلو دانو قیمتو نه زمونږپه سیمه کې خود دخوده(خپله) راتیټ سي!راځئ چې په ګډه نور خپل هیواد دنشیې تو دکرکیلې اوکارونې څخه خلاص کړو او نور پرې نږدو چې خلک په نشیې موادو روړدي سي،دنشیې توکو موتادي،روړدیدا یو داسي شرموو نکی کاردی، چې هیڅوک په نشیې موادو روړدي کس ته دقدر، درناوی په نظرنه ګوري.

ketabton.com - The Digital Library

نشـيي مـواد زمـوږ دذهن،دمـاغ اوبـدن کمـزوري کوونکي،،دمـالي سـتونزو راوستونکي،زيږونکي، دشخصيت کښته کونکي، او يو داسي کار دی چي زموږ دونيا او اخرت دواړه راخربه وي!

راځئ چي نور په ګډه نشيې مواد ورک کړو اودکارونې څخه يې ځان او ټولنه دتل لپاره بيغمه اوخلاصه کړو.

خپل منځي شخړې او بدۍ

زموږ او ستاسو په ټولنه کي مو ډېرې دا سي پيښي ليدلي، او دهغو پيښو په هکله مو او ريدلي دي، چي يوه شخص بل شخص وژلی وي،چي ورسته دوژل سوي کس خپلوان دقاتل کس دکورنۍ او دقاتل سره بدې يا دښمنې پيل کړي. دوی دواړه ډلې يا اړخونه يو پربل باندي مرګونې حملې کوي تل ديو او بل په نابودۍ اولمنځه وړلوپه سي تلاښ کوي،چي هتأځيني وختونه دا د دوی په ويناېدې يادښمنې درپيږيو پوري دوام پيداکړي اووغځيږي.بدې يادښمنې هغه وخت را منځته کيږي، چي ديوه کس او يا هم ډيرو کسا نو ترمنځ په يوه خبره اويا يوه کار اختلاف را منځته سي اوکله چي هغوی په دې کار ياخبره سره هم نظره او موا فق نه سي: هغه اشخاص چي دزغم اوحوصلې څخه محروم ،بي برخې وي:ديو بل سره جګړه وکړي، په جګړه کي مرګ ژوبله را منځته سي او داناروا اوناسم کاربدې منځته راسي. دزياترو داسي پيښو لاملونه ځينې وخت ددې لاندي علتونوله کبله وي:

دمځکو،(جايدا دونو)، داو بو لګولو، دماشومانوپرسر سره اختلاف، جګړې اوشخړې، او دې ته ورته ډېر زيات لا ملونه نورهم ددې بدې پديدې درامنځته کيدوسبب کيږي ياسوي دي،داحليدونکي لاملونه (سببونه) ځينې کسان ديو بل سره په مشوره نه کولو، او بغير ددې چي يوه سمه دحل لاره ورته پيداکړي او داستونزه ديوبل په مرسته حل کړي،برعکس ديوبل سره لفظی شخړه کوي، يو بل ته لاسونه اچوي، يو او بل سره ژوبله وي اوهتأ سره وژني. دادول پيښې زياتره وخت دهغو وسلو په وا سطه را منځته کيږي چي خلګ يې په خپلو کورونو کي ساتي. يوانسان چي هوښ او عقل لري ديو بل انسان سره په يوه دا سي وړه ستونزه او مشکل جګړه کوي اوهغه ژوبل او وژني چي هغه ستونزه په ډېره نرمه لحجه او بيله کومه خنډه حليدای سي.موږسره له دې چي رسوالله صلی الله عليه وسلم فرمايي: ژباړه. الله ته په خلکوکي ناخوښه هغه څوک دي چي ډيرجنجالي وي.①خپل په منځ کي پريوې وړې اوحليدونکي ستونزې ديوبل سره جنجال اوشخړه کوو؟ ولي په دې خاطر چي زموږ او تا سوځخه ځيني زغم او حوصله نه لرو اوپه اوکوچنيو خبرو په غوسه کيږو. رسوالله (ص) فرمايي:(پهلوان هغه نه دی چي په غيږغښتلی وي بلکي پهلوان هغه دی چي دغوسې په وخت کي ځان وساتي) ②

۱- بخاری حديث ګڼه2457

۲- بخاری حديث ګڼه6114

ketabton.com - The Digital Library

صبر اوحوصله دالله جل جلاله لوی نعمت دی ،موږبايد داسترنعمت تل دځان سره وساتواو د دې نعمت دنه شتون په صورت کې ددې نعمت دلاسته راوړلوکوښښونه وکړو.موږ او تاسو ولې در دې اندازې ظالمان سوچې يو انسان دي بيله دې چې هغه کوم جرم او ګوناه کړي وي ووژنو ،ولې دخپل خدای(ج) دامر نافرماني وکړو، مخکې له دې چې موږ او تاسو ديو چا سره جګړه کوو،لومړی بايد دا فکر(آند)وکړو چې آيا په جګړه کولو سره زما دا ستونزه حليدای اودمنځه تلای سي؟

او که چيرې دا ستو نزه په جګړه کولو سره حليدای سي: بيا ولې يې ديووې بلې سمې اود زيان څخه ليرې لارې څخه کو ښښ نه کوم او ولې ديو بل سره جګړه وکړو، ولې يو چا ته ضرر ورسو، ولې يو کس ژبل يا قتل کړو؟ آيا موږاوتاسو دومره صلاحيت لروچې دخدای(ج) ديو مخلوق څخه دهغه ژوند واخلو او هغه قتل کړو،ولې موږ حوصله اوصبر ونه لرو؟ اودردې هرڅه ورسته بايد دا وسنجو چې کله داخرت په ورځ زموږ رب (ج) زموږ سره ديوې زرې نيکۍ او بدۍ حساب کوي: موږ په هغه سخته ورځ ددې جواب ورکولی سو چې موږ ديوه بې ګناه مسلمان قتل کړی وی،په دې خبره دلابنه پوهيدلولپاره د سُوْرَةُ الزّلزَلَة :7:۸ګڼه اياتونه ولولئ .الله(ج) يو مسلمان ته انشاءالله دهرې ګناه څخه ور تيريږي، مګر دبل دحق څخه نه ورته تيريږي، ژوند ديوانسان حق دی اوبغيرداسلامي احکامودجاري کولو څخه ديوه مسلمان ،مؤمن ژوند اخيستل لويه ګناه ده. په دې خبره دلابنه پوهيدلولپاره د سُوْرَةُ المَائدة : 32 اوسُوْرَةُ النِّسَاء :93نمبراياتونه ولولئ.موږ اوتاسو چې کله يوه ګناه وکړو ورسته دهغه څخه افسوس کوو او په خپل کړي کار پښيمانه يوو، چې دا پښيماني ورسته هيڅ ګټه نه لري.

بايد ديوه کاردکولو څخه مخکې ښه فکر اوسنجس وکړو او ورسته هغه کار وکړو.دپرداسي کسان سته چې د دونيا دګټې لپاره خپل اخرت او ابدي ژوند خراب کړي: داکاردیوه انسان ستره غلطي ده !

په دښمنۍ کې داخل کسان يو اوبل درهغه سره وژنې چې د دوی په فکر(آند) يو ډله بله ډله ختمه کړي. داتيروتلي (غوليدلي) دانتقام اخيستولو په نامه ديوه په مقابل کی بل قتلوی،په رښتيا هم دا ډول کسان ناپوهانِ دي، ځکه درڅوبه دوی ديويي وژنې په مقابل کې بله وژنه کوي، ديوه ټپ ،ياژوبلې په مقابل کې به بله ژوبله کوي، ايابه ياد کارکولو سره دوی کولی سی ګټه او فايده لاسته راوړي؟ او که چيرې په دې سره فايده لاسته نه ورځې نو بيا ولې دوی يوبل ته بخښنه نه کوي او په دې کار سره خپله دوښمنې نه ختمه وي؟

دوينې جواب په وينه سره بايد ورنه کول سي،د دوښمنۍ درلودونکووګړوپه منځ کې سوله کول اودوی سره پخلا کول يونيک کار دی. دیادو کسانو په منځ کی دسولې راوستلو لپاره دې عالمان، مشران،

ketabton.com - The Digital Library

اونور مخۀورکسان سره کښيني،او د دوی په منځ کي دې روغه وکړي، ددواړو طرفونو غوښتنې دې واوري او ورسته دې يوه مناسيبه دحل لاره ورته پيدا کړي،داسي يوه پريکړه دي وکړي چي د دوړو طرفونو رضا اوخوښه حاصله سي، داسي يوه پريکړه دي نه کوي چي خدای(ج)مکړه نوروکسانو ته په کښی زيان ورسيږي،دوی ته دي داقناعت ورکول سي،چي دمسلمانانوپه منځ کي په وژنه او جګړه کولو سره يوه ستونزه نه حليږي،بلکي په سوله او روغه جوړه سره يوه ستونزه حليدای سي.الله جل جلاله سوله خيربللي ده!

په دې خبره دلاښه پوهيدلوپاره د سُوْرَةُ النِّسَاء :128نمبرايات ولولي.يومسلما ن با يد دبل مسلمان په وژلو او يازورولو دا سي فکر ونه کړې چي ګواکي زه يو ميړنی اوزړور يم؟

يورښتنی ميړنی او زړور هغه څوک دی: چي خپل مسلمان ورور ته زيان ونه رسوي، ديو کس سره دهغه دستونزې په وخت کي مرسته او همکاري وکړي، اوهغه دزيان څخه ليري وسا تي.را سئ چي نور دخپلو وروڼو سره ونه جنګيږو او يو بل سره قتل نه کړو او يو او بل ته دزيان رسولو څخه ځا نونه ليري وساتو.الله جل جلاله موږ دخپلو ورڼوپه منځ کي په مناسبات سمولو(سوله کولو) امرکړی يو!

په دې خبره دلاښه پوهيدلوپاره د سُوْرَةُ الحُجرَات : 10نمبرايات ولولئ.ولي مو ږ او تاسو په يوه وړه مسئله کلونه کلونه سره وجنګيږو ديوبل وينې سره توی کړو او دانتقام په نامه خپله ټولنه راتلوونکيه خرابه کړو، لادرڅو به ديوبل څخه غچ اخلو او سره وژنوبه، ولې دا دخپل ځان لپاره شرم وګڼوچي ديو چا دغلطی جواب په نرمه لهجه او بخښنې کولو سره ورکړو، ددې پرځای چي موږ هغه غلطي بيا تکرار کړو ولې هغه غلطی ته دپای ټکی نږدو، ولې موږ ځان په دې کار کولو سره بي زړه وبولو او ويژدان مودانه ومني چي ديو چا څخه بخښنه وغواړو سره ددې چي غلطي هم زموږ وي، ولې ديوې کو چنې او حل ليدونکي ستونزی څخه دنفرت اورونه بل کړو چي بيا په هغه لمبو کي په کلونو کلونو سوو ځو او ولې خپل وروڼه دښمنان جوړ کړو؟

راسئ چي خپله ټولنه داسي جوړه کړو چي په لو مړی سرکي خو بايد ديوبل دغلطيو څخه تير سو او زغم ولړو او که چيرې خدای مکړه په بدی اخته سوي يوو: لو مړی بايد په خپلو کي دواړه طرفونه سره کښينو او د تياره ژوند څخه ځا نونه خلاص کړو اوپه خپل منځ کي يوه مناسيبه،غوره، اوښه پريکړه وکړو. که چيرې دا ستونزه دې د دوو خوواشخاصوخپل په منځ کي سره حل اوفصل نه کړه ،نو دهغې سيمې خلک دي ددې دو طرفونو تر منځګړي توب وکړي، اوددې دو ډلو تر منځ دي دوښمني دمنځ يوسي او روغه جوړه دې يې وکړي، لوی خداي (ج) دي موږ او تا سو دورور وژنې څخه وساتي.

ketabton.com - The Digital Library

معلوليت عيب نه دی

الله (ج) ديوه انسان په ژوند کې ټولې مخته راتلونکي پېښې هغه وخت ليکلې وي چې کله هغه دې دونياته نه وي راغلی! دهغه درزق يا خورک ، څښاک اندازه، دهغه عزت، دهغه ژوند په دونياکي، نيکبختي اوبدبختي او داسي نور پېښيدونکوکارونو،عملونو،ياپه عامه اصطلاح ديوه انسان نصيب څه سره چې موږ په ژوندکي مخ کيږو يايې کوو لوی الله جل جلاله ته معلوم اوپرهغوباندي پوره علم لري. هيڅ يو انسان دالله (ج) د ارادې او خوښې څخه پرته خپل بانه لاهم نه سي رپولی، ټول کارونه دلوی خدای(ج) په لاس کې دي، يوانسان يې عقل مند پيدا کړی وی، بل انسان ته يې قوت او زور ورکړی وی او بل انسان ته يې نه وي ورکړی، يو انسان يې دولت مند او شتمن پيدا کړی وی او بل انسان يې غريب او نيست مند پيدا کړی وی، يوه انسان ته يې عزت اوشرافت ورکړی وی او بل انسان ته يې نه وي ورکړی.ټولې چارې دلوی خدای (ج) په امرمخته ځې که هغه خير وي او که شر، په دې خبره هرمسلمان ايمان لري او دا خبره بايد په پوره يقين او باور سره ومني.

انسان مختاردی يعنې انسان په خپلو کړونوکې دخپل اختياراو خوښې دی چې نيکې کوي اوکه بدې، دايو اوږد علمی بحث دی اونه غواړم نورپر دې بحث څه وليکم. راځم خپلې اصلې موضوع ته: ځيني انسانان چې کله پيدا سي نو دبدن يو اندام يې کم وي او ځيني انسانان بيا دپيدا يښت څخه ورسته دناروغۍ او ياهم ديوې پېښې له عمله خپل دبدن يواندام دلاسه ورکړی او ياهم زيان من سي.لومړی راځم دې ته چې هغه انسان چې معلول پيداکيږي او يا هم دپېښواو نارغيوو له کبله معلول کيږي څه بايدوکړي: معلول شخص دې په ژوند کې دپښيمانۍ، درد،اوخواشينۍ احساس نه کوي، ولې چې يوانسان هيڅکله خپله په خوښه نه غواړي چې معلول سي. هر څه چې پېښيږي دلوی خدای(ج) په امراو اراده سره پېښيږي کيدای سي چې معلوليت کې ديوه انسان خير وي ،ځکه انسان دخپل خير او شرڅخه خبرنه دی. که چيرې يو شخص خپل ژوند په معلوليت کی تير کړ اوپه خپل معلوليت راضي (خوښ) اوصبرکوونکی سو که دالله (ج) خوښه وه نو دمعلوليت او دده دصبر اولوړهمت اجرونه به په اخرت کې ورته ورکړي. په دې خبره دلاښه پوهيدلولپاره د سُوْرَةُ لقمَان : 17نمبرايات ولولی.معلولو اشخاصوته دانه ښايې چې خپل صبر او حوصله دلاسه ورکړي. معلول انسانان بايد خپل زړونه په دې خپه (خواشيني) نه کړی چې زه ولې معلول يم ؟او دا سي دې دژوند چارو ته دوام ورکړي لکه څنګه چې يو غيرمعلول انسان خپل ژوند پر مخ بيايې، دځان لپاره دې يو داسي کاراو کسب دکورنۍ او دوستانو په مرسته پيدا کړي چې سره ددې چې دی معلول دی هغه کار وکولی سي اوورسته په خپل هغه کارکي دستو نزو سره مخ نه سي.

ketabton.com - The Digital Library

په نن عصر کي دډېر ماشينونو دشتون له عمله زيات کارونه ډېر هوسا سوي دي او کيدای سي چي ديوه غيرمعلول شخص او يوه معلول شخص دکارپايله په مساوي ډول وي او دکميت دلهازه دي کوم تو پير ونه لري .هيڅ وخت بايد معلول شخص په کارونو کي له دې کبله چي دی معلول دی زړه نه خفه کوي او بي له دې چي کوم خفګان او انديښنه ورته پيداسي خپل کارونه دي سرته رسوي. موږ او تاسو داسي ډېر انسانان ليدلي دي چي معلول دي خو بيا هم په خپلو کارونو او دژوند په نورچاروکي دستو نزو او مشکلاتو سره نه دي مخ، په ډېر ښه ډول خپل کارونه اوچاري سرته رسوي او دغيري معلولو انسانانو په شان خپل ژوند پر مخ وړي.

معلولو ورښو بايد خپل ژوند په عادي ډول پر مخ بوزي او لږترلږه دي دا فکر لا هم نه کوي، چي موږ معلول يوو، معلول اشخاص دې هيڅ وخت ځان دستونزو (کړاونو)،خفګان،ناهيليوو په جال کی نه راګيروي، او تل دې زيار باسي چي په خپل ژوند کي ځانونه خوشحاله وساتي،معلول اشخاص دې دطبيعت دښکلاو څخه دنورو هغوکسان په شان خوند واخلي چي هيله درلودونکي، صبرکوونکي ،اوراتلونکي ته خوشبين وګړي دي .

هيڅکله دې دنا هيلې او غم احساس نه کوي ناهيلې او غم انسان دستونزو څخه نه سي خلاصه ولی. لکه څنګه چي مخته وليکل سوه چي ټول کارونه دالله (ج) په لاس کي دي نوبايد دهغه لوی څښتن لوی دربارته هيله مند وه اوسو اودکړاونوپه شتون کي صبر ولرو ،ځيني هغه معلول ورونه چي دخپل معلوليت څخه رنځ وړي:بايد ددې احساس پيدا کړي چي زه هم کولی سم چي دنورومعلوليت نه درلودونکو انسانانوپه څير زيار وباسم،کوښښ وکړم او دژوند په ټو لو چارو کي دبريالیتوب درحده ځان ورسوم.

هغه اشخاص چي معلولوته ددوی دمعلوليت له کبله سپکاوی کوی:

راسئ چي لومړی دافکر وکړو چي دامعلول شخص ولې معلول دی؟ آيا دا شخص په دې خوښ دی چی دی دې معلول وی او که د لوی خدای(ج) دطرفه څخه دا معلوليت يادمعلول شخص ته ورکول سوی دی او آيا دلوی خدای(ج) په وس او قدرت کي دانسته چي ما هم ددغه معلول کس په شان معلول کړې؟ ددې احساس،تحليل اوځيرنې دکولو ورسته به موږ ته ددې احساس پيدا سي، چي موږ ولې دې معلول کس ته دده دمعلوليت له کبله سپکاوی کوو.

معلولواشخاصو ته بايد هيڅ وخت ددوی دمعلوليت پيغور ورنه کول سي، ځکه معلوليت،ناروغي اورغتيا دالله(ج)دلوري څخه دهغه جل جلاله په خوښه سره صورت نيسي .که چيرې زموږ په کورنۍ او يامحل کي معلول ، ناروغه يانوراشخاص زموږمرستي ته اړتياپيداکوي،دهغوسره بايد دخپل توان سره سمه مرسته وکړو:پري نږدوچي زموږ په شتون کي اړمند خلګ ځان يوازي احساس کړي.

ketabton.com - The Digital Library

دخپل ټولنې دټولواوسیدونکو اوپه ځانګړي ډول دمعلولواشخاصوعزت اودرناوې ته باید موږ ژمن اوسو اوهمدارنګه باید ورسره دنیک اوښه سلوک څخه کارواخلو اوپري نږدوچې هغوی زموږ دشر څخه ځانونه خوندي احساس نه کړي،ددې له کبله نه چې دوی معلول دي بلکي خپله انساني فریضه چې دیوبل سره دارټیاپه وخت کي مرسته اویوبل ته درناوی دی اداکړو اوپه دې خاطرچې مرسته دارمنواشخاصوسره اودرناوی اوښه سلوک یونیک اود ارزښت څخه بډایه کړنه ده.

معلول انسانان باید هیڅ وخت دنوردمعلولیت نه درلودونکو انسانانو څخه کم او کښته ونه بولو، تل ورته دیوروغ او سالیم شخص په شان وګورو.هغه مینډي او پلرونه چې اولادونه یې معلول دي، دناهیلی احساس دې نه کوي او دا فکردې وکړئ چې په نړۍ کي ډېرانسانان معلول دي ،هغوی هم موراو پلا رلړي ،مګرهغو رضایت خپل کړی دی او هیڅ وخت نا هیلې سوي نه دي، ولې والدین د اولادپه معلولیت ناهیلي واوسي، معلولیت الهی ورکړه ده اوکوم عیب نه دی. معلولواشخاص هیڅ وخت دهغوی دمعلولیت دډول په نوم سره مه یادوئ،دګودډ،رانده ،شل، کوڼ اونورتحقیرونکوونومونو سره دهغوی دنومولو اورابللو څخه په کلکه ډډه وکړئ، ځان په ګناه کي مه اخته کوئ. دا د الله جل جلاله ورکړه ده، اوهغوی په دې نومونوسره یادول ګناه ده.

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایې ژباړه. مسلمان هغه دي چې نورمسلمانان یې دژبې اولاس له زیانه خوندي وي .①

والدین بایدخپل دنه معلولیت درلودونکو اولا دونو ترڅنګ خپل معلول اولادونه دعلم په ګا نه سینګار کړي اوتل یې وهڅوي چې علم وکړي او پوهه لاسته را وړي.دپوهې ترڅنګ یې کسب کولواوفني زدکړو حاصلولوته هم تشویق کړئاوخپل اسلامي اوانساني مسؤلیت دغاړي څخه واړوی.

الله (ج) دې موږ او تاسو ته دا توان او طاقت را کړي چې دمعلولو او اړوانسانانو سره دهغوی دارټیا په وخت کي مرسته او کومک وکړو. معلول وروڼه او خویندي دې هم هڅه وکړي ،چې تل ځانونه ډاډمن او خوشحاله وساتي اونا هیلې نه سي.

۱- بخاري کتاب الا یمان حدیث ګڼه 10

ketabton.com - The Digital Library

دماشومانو ژوند ته لنډه کتنه

ماشومان عمومً دلويانو مرستې ته ډېره اړتيا لري،په ځانګړي ډول دموراو پلار مرستې ته، مور او پلارباید ماشومانو ته مینه ورکړي.

والدین باید ماشومانو ته خواږه، جامې اونور داړتیاوړ توکي برابر کړي اوښه روزنه یې وکړي، تعلیم ته یې تشویق کړي او کله چې ماشوم غلطي کوي :باید په ډیره مینه او سړه سینه ورسره چار،چلند وکړي.ماشومان دي دې ته متوجي کړئ، چې په راتلونکي وخت کي غلطي تکرارنه کړې،کله چې ماشوم په درس زده کولو او ویلو کي سوستې کوي:مور او پلار دې یې هغه ته داسي مثالونه او حکایتونه بیان کړئ، چې په هغو کې دپوه او نا پوه شخص درمنځ په ځرګند ډول توپیر سوی وی.ترڅو ماشوم دپوهې او ناپوهې ترمنځ توپیر وکولی سي.

ماشومان باید ونه رټل سي او ورسره نیک سلوک وسي{.. ام خالد وائي مادرسوالله صلی اله علیه وسلم دنبوت په مهرلوبي کولې، پلارمي زه وترټلم. رسوالله صلی الله علیه وسلم وویل خوشیې کړه..}①

ماشومانوته باید بیرونکي کیسي اونکلونه ونه سي.اوداسي حکایتونه،کیسي او نکلونه دې ورته وسي چې په هغوحکایتو، کیسواو نکلونو کي داسي پښې راغلي وي چې ماشوم دې ته وهڅوي چې تل باید په خپل ژوند کي ښه او غوره کارونه وکړې اودبدو کارونو څخه ځان وساتي .

ماشومان موباید په اسلامي اخلاقو، ادبونو خبر، اوپوه سي.ماشومان مو باید دې ته اماده کړو چې څنګه اسلامي احکاموته غاړه کښیږدي. ماشومانوته باید داسلام په مبارک دین کي روا،ناروا،ښه،اوبد ورزده اوپه وي پوهوو.

ماشوم موبایدلومړی په اسلامي تعلیماتوپوه اوداسلامي تعلیماتو دحاصلولو زمینه ورته برابرکړو،ترڅو داسلام دمبین دین په چوکاټ کي دلویوالي ژوندته مخکي له مخکي اماده اوتیار وي، هسي نه چې خداي(ج) مکړه، زمورډبي غوږئ اونه پاملرني له کبله زمورډ ماشوم دجهل اوهغولارو لاروی سي چې هغه لارې دبربادې اوزیان څخه خالي لارې نه دې.ماشومانوته باید مور او پلار د دروغو وعدې ورنه کړي او که چیرې بیاهم یوه وعده ورسره کو:باید په هغه وعده باندي وفا وکړې، ترڅو کوم اعتماد چې ماشوم یې پرخپلو والدینو لري لاپیاوړی سي اوپه راتلونکي وخت کي خپله هم پروعده باندي ولاړشخص واوسي.موراو پلار باید دخپلوماشومانو مختته لفظي شخړې او جنجالونه ونه کړې. ځکه ماشوم په بل هیڅ شي دومره نه خفه کیږي، لکه څومره چې دمور او پلار ترمنځ په جنګ او شخړه کولوسره خپه کیږي.

کورنۍ شخړې ماشوم دې ته اړباسي چې دخپل کورنه تیښته وکړي او هتأ ځیني وخت داسي هم پیښیږي چې ماشوم دکورنۍ شخړوله کبله ځان وژنه وکړي،ځکه ماشوم خپل ځان آرامه نه احساسه وي او تل خپه وي.

۱- بخاری کتاب الادب حدیث ګڼه 5993

ketabton.com - The Digital Library

کـورنۍ شـخړي دماشـومانو روحيـه کمـزوري کـوي، او ماشـوم پـه دمـاغي اونورجسـمي نـاروغيوو مبـتلا کوي،همدرنګـه کـورنۍ شـخړې دماشـومانو ذهـن کمزورى کوي،خپل جورئت دلاسـه ورکـوي او د ډول ډول نـورو ستونزوسره لاس اوګريوان کيږي. دکورني تاوتريخوالي کورنيوشخړو سره مخ شوي ماشومان نه سي کولى چي خوشحاله ژوند ولري،تل په دې لټه کي وي او غواړي چي نـورو کسانو ته زيان ورسوي ورسره شخړه وکړي او خپل دټولنې دنورو وګړو څخه ليروالى اختيار کړي.ماشومان بايد تل پاک وساتل سي او چټل پاته نه سي دنا پـاکو او چټلو اوبود ډنډونو څخه دې راوګر ځول سي او پري دې نه ښودل سي چي په ناپاکو ساحو کي لوبې وکړي.

په ماشومانوبايد درانه او ددوى دوس څخه پورتـه کارونـه بايد ونـه سۍ،تر څو روغ رمټ پـاتي سي.ماشومانو تـه بايد کلـه ناکلـه ډالـۍ واخيستل سـي او دپرځـاى اوخوندي لوبو،ساتيريو څخه راونه ګر ځول سي.

مـور اوپـلار دخپلـو ماشومانو هرې پوښتنې تـه بايد پروخت اوبيلـه کومـه ځنډه جـواب ووايې،ترڅـو ماشـوم بيـا هـم دپـو ښـتنې کولـو جـؤرت ولـري، دپوښـتنې دکولوڅخـه پـه وبـره کـي نـه سـي ،تـل پوښـتنه وکـړي اود ځـان نـاخبره نـه پريښودلوروحيه په ماشوم کي پياوړي سي.ماشوم سره بايدپـه ساده اوروان ډول خبرې وکړو.پوښتنې کول او جوابونه ترلاسه کول د ما شومانو لپاره ډېر ارزښت لري، ځکـه ماشومان ددېرو شيانو پـه اړه معلومـات نـه لـري اوهرڅـه ورتـه نـوي ښکاري.

ماشـومانوته بايـد اسـلامي ،تـاريخې ټـولنيز او عنـانوي معلومـات ورکـول سي.ماشـومان بايـد دکـورنۍ دغړو،دوستانو،مشـرانو اونـورو خپلوانـو احتـرام تـه وهڅول سي.

ماشـومان بايـد دعامـه لارو سړکونو ويـالو او نـور دخطرنـه ډکـو سيمو څخـه راو ګرځول سي او دا لارښوونه ورتـه وسـي چـي دليرو او نابلدو ځـايو نـو دتګ څخـه ډډه وکړي، دماشـومانو مختـه بايـد مخدره مـوا داستعمال نـه سـي. پـه ماشـو مـانو باندي بايد مخدره موا ديو ځاى څخه بل ځاى ته انتقال نه سي.

ماشـومانو تـه بايـد دمخـدره مـوادو دزيـانونو پـه اړه پـوره اوهراړخيـزه معلومـات ورکول سي . ماشومان بايد دهر ناوړه او بدکار دکولو څخه راوګر ځول سـي، خـو دا د راګرځولواومنعه کولولار بايدمثبته ساليمه اوداسـي يـوه لاره وي چـي ماشـوم ته جسمي اورحي زيان ونه رسوي.

ماشومانوته بايد دهربدکار دکولو دزياپه اړه هر اړخيزه معلومـات ورکول سـي.که غواړئ چي دخپلـو ماشـومانو څخـه ښـه او غوره انسـانان جوړ کړئ:بايـد ورتـه سمه روزنه او تربيه ورکړئ ، تعليم پـه وکړئ، ترڅـو مـو خپل مسؤليت پـه سمه توګه دخپلې غاړې اړولى وي. راسئ دخپلو ماشومانو څخـه بـد انسـانان نـه، بلکـي نيک خويه اوښه انسانان تري جوړ کړو. يوه اصطلا ده چي وائي:

ketabton.com - The Digital Library

لنده لښته پرهره خوا کړيږي ما شومان هم دلندې لښتې په شان دي، چې غوا ړئ څنګه يې جوړه کړئ، هم هغه سي جوړيږي. آيامور نه غواړو چې دخپلو اولادو نوڅخه ښه انسانان جوړ کړو ؟

معلومه خبرده چې هرمور او پلار غواړي چې اولاد يې يونيک اوښه انسان سی:دنيک انسان جوړيدل زمور دماشوم څخه او دبد انسان جوړيدل زمور دماشوم، څخه زمور په خپل لاس کې دي ساليمه روزنه، او علم،پوهه زمور دماشوم څخه يو ښه شخصيت جوړه وي اوبرعکس ناسمه روزنه او دعلم څخه ګوښه ساتل زمور دماشوم څخه بد انسان جوړه وي.

دجنګ زيانونه

لکه څنګه چې مور او تاسو ټول پوهيږو، جنګ ديوې ټولنې پر ډېرو برخو منفي اغيزې لري او نه پريږدي چې دجنګ دسيمو خلګ پرمختګ وکړي. جنګ زمور اوستاسو مادې اومعنوي شتمنۍ دمنځه وړي. مور او تاسونه سو کولی چې په جنګ کې پوهه او علم لاسته راوړو. جنګ داسې يو بدمرغې ده چې ديوې ټولنې ټولې عامه شتمنۍ دمنځه وړي،روغتونونه، مدرسې ،مکتبونه، سړکونه ،معدونه، کښتونه، مالداري اونورعامه اوشخصي شتمنيوته زيان رسوي. په جنګ کې مالي اوځاني زيانونه زيات وي. په جنګ کې مور خپل دکورنۍ غړي، دوستان ،ملګري اونور خپلوان دلاسه ورکوو. جنګ مور او تاسو دې ته نه پريږدي چې خوشحاله ژوند وکړو او په ارمۍ ساواخلو، مور خپل ټوله وخت دجنګ له کبله په وبره کې تير وو .زمور ماشومان سمه روزنه اوتربيه نه سي ترلاسه کولی اونه سو کولی چې ماشومان مو په ساليم ډول تربيه کړو .جنګ څوک کوي او ولې يې کوي؟

معلومه خبره ده چې جنګ مور انسانان کوو، يواو بل په ناحقه سره وژنو او يوبل ته زيان رسو .که چيرې مور او تاسو ورونه په خپلو منځونو کې اتفاق او يوالی ولرو نو هيڅوک نه سي کولی چې مور دې دخپلو ناروا اوشومو

کړونو ،هدفونو او غوښتونو ښکار وګرځوي. که چيرې مور او تاسو په خپلو منځونو کې يوبل سره کينه ونه لرو ، يوبل ته احترام (درناوی) ولرو غم شريکې سره وکړو، يوپر بل ظالم ونه اوسو،نو زمور او ستاسو په سيمه کې به هيڅ جنګ او بدبيني نه وي.همدا مور او تاسو يوو چې ديو او بل دوينو تږي يوو. دمال، شتمنۍ او قدرت لپاره يو او بل سر وژنو،الله جل جلاله مورمسلمانان،مؤمنان يودبل ورنه بللې يو اودخپلوورنيوپه منځ کې يې په مناسباتو سمولو(سوله کولو)سره امرکړی يو،په دې خبره دلاښه پوهيدلولپاره د سُوْرَةُ الحُجرَات : 10 اودسُوْرَةُ الحُجرَات : 9نمبره اياتونه ولولئ.

ketabton.com - The Digital Library

رسوالله صلی الله علیه وسلم فرمایي یومسلمان دبل مسلمان وروردی نه ظلم پرکوي اونه یې دبل ظلم ته سپاري. ①

مورمسلمانان چې دیوبل ورونه یوو بیاولې ورنه یوبل قتل کړو؟ولې دپردیو په لمسون یوبل ته زیان ورسوو اویو دبل دښمنان و اوسو،حال داچې مور ورونه یوو؟کله چې مور اوتاسو ته دالله (ج)دلوري قدرت ،واک اوشتمنې په لاس کې راسي:زمور څخه ځیني پرمظلوموانسانانو باندي ظلم کوي او هغه څه کوي چې په توان کې یې وي.

همدا مور یوو چې دنور خلکو حقونه په زور، اوجبر خورو، په خپله نه غواړو چې جنګ ورک کړو او په سولیز ژوند کې دپر مختګ ترپولو ورسیږو. که چیرې مور او تاسو په خپل سیمو کې یوالی ولرو:بیا ولې به مو په سیموکې جنګ اووژنه وي؟ مور او تاسو باید هیڅ یو جابراو ظالم ته اجازه ورنه کړوچې زمورسیمه دناروا اونامشرع جنګونو په میدان رابدله کړي.مور باید دخپلو سیمو په اړه دبې غوړې اوبې پروا یې څحه کار وانه خلو. لکه څنګه چې دخپل کور دسوکالې، ابادۍ او ارامۍ لپاره هڅې،زیار او کوښښونه کوو:همدا سي باید دخپلې سیمې په اړه زیار وباسو او هڅه وکړو چې خپلې سیمې ابادۍ، سوکالې اوسمسورۍ وساتو.تل باید مور دخپلو خلکو او ټولنې لپاره خیر غوښتونکي واوسو او پرې نږدو چې زمور سیمه نور خلګ راته ویرانه (ویجاړه) کړۍ. هیڅ وخت باید دهغو خلکو سره مرسته او کومک ونه کړو چې زمور په سیمه کې جنګ،ویره(ډار)اوتباهي خوروي، داسلام دمبارک دین داحکامو څخه سر غړونه کوي او نه پریږدي چې مور دي سولیز ژوند ولرو .جنګ او جګړې زیاتره وخت دمسلمانانوپه منځ کې دداسي خلکو تر منځ کیږي، چې هغوی په جنګونو کې خپلې شخصي ګټې لري اویایې هم لټوي ،یاد وګړي غواړي چې نورخلګ هم دې ته وهڅوي، چې د دوی ملګري وکړي.مور اوتاسو دداسي ډیرو جنګونو شاهدان یوو،چې په هغه جنګونو کې هیڅکله مور اوتاسو ته ګټه نه ده رسیدلي، مور او تاسو یې دخپل سیمې په شمول داور په سرولمبو کې سوځولي یوو. زمور څخه یې زمور سوکالې،پرمختګ او خوشحالۍ اخیستې دې.

هیڅ وخت باید چاته اجازه ورنه کړو چې مور او تاسو دې دخپلو شومو او خرابوموخو لپاره وکاروي، مور او تاسو دې دخپل ټولني څخه لیري کړي او دخپلې ټولني دښمنان مودې وګرځوي،داسي دې مووکاروي چې مور خپل ورونه په خپلو لاسونو سره ووژنو، خپل خویندي په خپله کوندې کړو، خپل ماشومان په خپل لاس دعلم او پوهې څخه لیري وساتو،خپل کورونه په خپلولاسونو وران کړو اودخپل هیواد دپرمختګ په لاره کې دې خنډ و اوسو .مور او تاسو باید ویښ واوسو اوپرې نږدو چې زمور دهیواد اوسیمې دښمنان دي موراستعمال کړي، اوزمورپه لاسونودې زمور ګران هیواد په مور وران کړي.

۱ـ بخاری کتاب حدیث ګڼه2442

ketabton.com - The Digital Library

ولې موږ تردې اندازې ناخبره او ویده پاته سو: چې موږ دهغه خلګو سره مرسته وکړو، چې هغوی موږ او زموږ هیواد دبربادۍ کندې ته اچوي یایې اچول غواړي او نه پریږدي چې موږ هوسا او ارمه ژوند ولرو.

دمسلمانانوپه منځ کې دجنګ خوښوونکو،تیري کوونکو اوظلم کوونکوسره بایدپه هیڅ صورت کې مرسته ددوی په نارواکړنوکې ونه کړو.

که چیرې خدای جل جلاله مکړه موږ د دوی مرسته کوو،نودظالمانو اوبدکارانو مرسته په دې معناده چې موږ د دوی ملګري اوهمکاران یوو.د دوی سره که مرسته کوو:موږ به هم ددوی سره په ګناه کې ګډ اوشریکان یووالله جل جلاله موږ دنیکۍ په کارونوکې دټولوسره په مرسته کولواود ګناه اوتیري په کارنوکې په نه مرسته کولو امرکړي! یوپه دې خبره دلاښه پوهیدلولپاره د سُوْرَةُ المَائدة : 2نمبرایات ولولی.

جنګ ځپلې سیمې تل شاته پاته او اوسیدونکي یې نورو ټولنو ته محتاجه اولاس غځوونکي وي.

هغه مسلمانان چې خپلې سیمې په خپله ورانه وي، نوانشاءالله دوی به په دې دونیا او اخرت کې نا کامه وي او که چیرې بیا هم دوی دیو محدود وخت لپاره په خوشحالۍ کې ژوند وکړي،خو دوی به هتمن دخپلو ناروا اوناسمو کارونو سزا ویني، که چیرې موږ داغواړو چې په دونیا او اخرت کې دې کامیابه اوسو نو باید هیڅ یوه مسلمان ته زیان ونه رسو، دخلکو سره په نیکو کارونو کې مرسته وکړو،خپل ټاټوبی وران نه کړو، که غوړو چې موږ دې خوشحاله او ارمه ژوند ولرو: باید یوبل ته لاسونه سره ورکړو،یوالي ته ژمن اوسو اوپرې نږدو چې زموږټاټوبی دې شرخوښوونکي انسانان راته وران کړي، موږباید دومره ونه غولیږو، یاپه بله معنادومره مو ونه غولوي چې خپل ټاټوبی خپله وران کړو،موږ باید تردې اندازې دنا پوهۍ په سمندرکې غوټه نه کړي یانه سو غوټه چې هتأ خپل وروڼه خپله ووژنو او خپلې ټولنې ته زیان ورسو،یادې هم زموږسیمه نیښ لرونکي لړمان دخپلوناروا موخولپاره زموږپه شتون کې وکاروي اوزموږدسیمو څخه دې راته سورسکور جوړکړي.

راسئ چې نور خپل هیواد دجنګ او جګړو مرکز ونه ګرځو. خپل هیواد او خلګو ته خدمت وکړو .لکه څنګه چې په نورو هیوادو نوکې پرمختګ سوی دی داسې باید موږ او تاسو هم پرمختګ وکړو.

خپلو ماشومانو ته تعلیم اوتربیه ورکړو. ځوانان مو باید هریو هیواد پاله اوسي اودخپل هیواد دابادۍ او سوکالۍ لپاره نه ستړي کیدونکي هلي ځلي وکړې او پرې نږدې چې هیواد مودجنګ په سرو لمبو کې وسوځل سي.

موږ باید هیڅکله په جنګ باندې خو شحاله نه سو، ځکه تل دمسلمانانوترمنځ جنګ دبربادۍ او ورنۍ سبب سوی وو،دی او وې به.

ketabton.com - The Digital Library

سوله

الله جل جلاله موږمسلمانان،مؤمنان یودبل ورنه بللې یو اوحکم یی راته کړدی چې دخپلو ورنوپه منځ کې مناسبات سم کړئ (سوله وکړئ) په دې خبره دلاښه پوهیدلولپاره د سُوْرَةُ الحُجرَات :9اود سُوْرَةُ الحُجرَات : 10نمبرایاتونه ولولی.
سوله هغه نعمت دی چې موږ ته دارامۍ او خوښۍ ژوند راکوي،موږ کولی سو چې په سوله کې دالله(ج)ټول احکام پرځای کړو،دناروا اوبدو کارونو مخنیوی وکړو،دنورو انسانانو سره مرسته وکړو، حق وحقدارته ورسو ،اتفاق سره ولړو، او کولی سو دې ته ورته نور ډېردنیکۍ اوخیر کارونه دسولې په فضاکې په عادلانه ډول ترسره کړو.
سوله او آزادي دیوه انسان دووې اړینې هیلې، غوښتنې دې. هرانسان حق لري چې په سوله کې ژوند وکړي او آزاد اوسي.
موږمسلمانان باید خپل په منځونو کې کینه (رخه) او بغض دمنځه یوو سو، خپل په منځ کې مینه او دوستي سره ولړو.
علم اوپوهه لاسته راوړو، خپل دټولنې هره یوه کمي پوره کړو، په مشروع ډول پرمختګ وکړو او ټول دریوه چترلاندې په سوله او ورورولۍ کې ژوند وکړو.
موږ اوتاسو دسولې او سوکالۍ حق لرو.
موږ او تاسو جنګ غوښتوونکي نه یوو.اسلام دورولی، یوالي، او اتحاد دین دی، موږ او تاسو باید نور دیوبل سره پخلاشو،خپل منځي ستونزو ته دحل لارې ومومو اونړۍ ته دا وښیوچې موږ: یوالی خوښوو اوخوښوونکي به یې یوو، موږ سوله خوښوو،موږ نورجنګ نه غواړو سوله موانتخاب وه اوانتخاب مو کړه.نوردجابر،ظالم، حق پلورونکي، حق خوړونکي، نادان اوجاهل، مخته دتوري، تیغ، اوټوپک سره نه ور وزو،بلکي قلم په لاس دهغوی مخه نیسو اونه پریږدوچي زموږ پرحقوقو،مادي اومعنوي شتمنیو،اوملی ارزښتونو تیری وکړي.
دقلم څوکه دتورې دځوکې څخه څوچنده تیره ده، ځکه موږقلم انتخاب کړ اوتوره موپه خپل پوښ کې کیښودل.
موږسوله غوښتوونکي،سوله خوښووونکي اوسوله پالوونکي وګړي یوو،زموږشعار یوالی، پوهه (علم)اوسوله ده.

ketabton.com - The Digital Library

دولتي اوشخصي دندې

رسوالله (ص) فرمايي: دخپل لاس ترخورک هيڅ چاښه خورک نه دی کړی اوداالله (ج) نبي داؤدعليه السلام له خپل لاس څخه خورک کاوه.①

هرڅوک په خپل ژوند کي وظيفې(دندې) لري او دهغو دندو په ترسرکولو سره دوی خپل ژوند پر مخ بيايي الله (ج) دوی ته د دوی ددندو په سبب روزي ورکوي اود دوی دکارله کبله ديوې ټولنې وګړي يو دبل سره دخپلودندو دلاري مرسته کوي،دهمدغو کارګرو دکارپايله وي چي يوه سيمه اباده اوسمسوره وي. دکوموټولنووګړي چي کارنه کوی بيکاره وي، ياکارته زړه نه ښه کوي، هغه ټولنې زياتره ورسته پاتي ټولنې وي يا سي.

لومړی دولتي دندې:

په دولت کي ځيني داسي کسان سته، چي خپله دنده په سمه توګه پرمخ نه بيايي، اودخپلې دندې څخه ناسمه استفاده کوي، په خپله دنده کي ناغيړي ،سوستې اولټي کوي، د اډول کړنې دوخت په تيريدو سره ديوې سيمي او هتأ ديوه هيواد، يا هيوادونو دورستي پاتي کيدو او ورانيدوسبب کيږي.

هرهغه څوک چي دولتي دنده لري، هغه ځکه ددې دندي لپاره تاکل سوی،غوره سوی دی:چي دخپل هيواد او خپلې ټولنې لپاره خدمت وکړي،په رشتينولې ايمانداری او پوره اخلاص سره خپله دنده سرته ورسوي، هيڅ وخت په خپله دنده کي نا غيړي او سوستي ونه کړي.

هر دولتي کار کوونکی ته دهغه دکار په بدل کي ددولت دخزانې څخه معاش (تنخوا) ورکول کيږي او په خپل وخت ورته اجرا کيږي، دولتي کارمندان اړنه دي يا نه ورته ښايي چي دخپلې وظيفې څخه په ګټې اخيستلو دهغو کسانو څخه چي دولتي مامورينو ته مراجعه کوي او خپل هغه کارونه چي دولتي کارمندانو پوري اړه وند کارونه يې وي او دهغوکارونو داجرا کولو غوښتنه تري کوي دکار داجراکولو په صورت کې ديادو کسانو څخه پيسي او يا کوم بل مادي يامعنوي جنس ياامتياز وغواړي او دابهانه وکړي چي دا پيسي، جنس يا امتياز زه دشيرنی،توحفي،اومزدوری په ډول در څخه اخلم ياغواړم،په دې خاطر چي زه ستا کار درته اجراکوم او زه ددې حق لرم چي ماته، ته ستا ددې کارداجرا په بدل کي مزدوري، شيرني،اوياهم ډالی راکړي.

په هيڅ صورت کي دولتي کارمندان حق نه لري چي دهغو کسانو څخه چي دوی ته مراجعه کوي دهغو دکارونو دخلاصون اواجرا لپاره پيسې او يا کوم بل امتياز واخلي يايې غوښتنه تري وکړي،ځکه چي دولتي کارمندان دولت دهمدغو مرجعه کوونکو عوامو دکارونو داجرا لپاره په دنده ګمارلي دي.

دا چي يو څوک په دې ډول او دي ته ورته ډولونوباندي پيسې او يا کوم بل مادي،معنوي جنس يا امتياز دشيرنی ډالی يا په بل کوم نامه اخلي، دې جنس يا امتياز ته هيڅ وخت شيرني او ډالی نه سو ويلی،

① - صحيح بخاری حديث کڼه 2072

ketabton.com - The Digital Library

بلکـې دې کارتـه رشـوت او دخپلـې دولتـي وظيفـې څخـه نـا روا ګټـه اخيسـتنه وائي.رسوالله صلى الله عليه وسلم دولتى ماموردتحفى دقبلولوڅخـه منعـه کړى دى اويوه قناعت بخښوونکي ننګونه يې دتحفي دنه قبوليت په اړه دهغه ومختـه ايښـي ده،رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايي:

دخپل پلار يامورپه کورکي ولي نه کښيني؟ بيابه يې کتل چـي څوک هغه تـه تحفـه ورکوي که نه.①

داسـلام مبـارک ديـن رشـوت اخيسـتل اورشـوت ورکـول دمسـلمانانولپاره نـه دي رواکړي.هيڅکله بايد يو دولتي کارمند دمرجعه کوونکو څخه په يو او بل نامـه رشوت وا نه خلي او دهغوکسانو څخه يې هم قبول نـه کړي،کوم چـي دوى تـه ددا سـي کـار دکولـو پـه بـدل کـي رشـوت ورکـوي،چي هغـه کارناسـم اوديـوې سـيمې، شخص ،هيواد،ياټولنې په زيـان وي او يـاهم کـه پـه لنډ ډول وويل سـي چـي دهغه هيواد دقوانينو خلاف کار وي.

دولتـي کارمنـد بايـد پـه هيڅ صـورت کـي غيرقـانوني اوددولـت داصـولوخلاف کـار دهيڅ کوم امتيازپه بدل کي اجرانه کړي، ځکه دغيرې قـانوني کړنوکـول اودغيرې قانوني کارونو دکوونکو سره مرسته، ديوه هيواد دحکومت ملاورماتوى اوهغه حکومت ټوټه ټوټه کوي.

هم دا ډول هيڅ يو دولتي کارکوونکى حق نـه لرى چي بيلـه کومې سختې اړتيا څخه خپلې دندې ته ناوخته يا بي وخته حاضر (سوب)سي ياهم بيلـه کومې سختې اړتياغيري حاضري (ناسوبتيا) وکړي اوياهم هغه مسؤ ليتونه چي ده ته ورسپارل سـوي وي پـه ځنډ سره يـې اجـرا کړي،البتـه ديـادوني وړيـې بـولم چـي هرکـارګر دااړتيا،ناروغۍ اوتفريح لپـاره ځـانګړې رخصتۍ لـري اوداړونـد اداري دخـوا ورتـه مشخصيږي،دولتي کارکوونکي بايد په خپلو دندو کي هيڅ وخت ناغيږي ونه کړي او په رښتينولي(صداقت) او پوره اخلاص سره خپلې دندې اجرا کړې،ځکـه کـه يودولتي کارمند په خپلې دندې کي بي غوړې او سوستې وکړې: ديو شـخص سره نه ،بلکې دخپل ټول ولس اوهيواد سره به يې چم او فريب کړي وى او خداى(ج) به ورځخه څخه دمحشر په ورځ ددي کړنې جواب هتمن و غواړي!

دولتي کار کوونکي بايد دخپل وظيفې څخه په ګټه اخيستلو سره پرعوامو ظلم ونـه کړې، تل دخپلې ټولنې اوهيواد لپاره په رښتني ډول کار وکړي، خپله دنده په پـوره ايمانـدارۍ پـر مـخ بـوزي او هيـوادوال دې تـه اړنـه کـړي چـي دخپـل دولـت څخـه ناراضه سي، پر خپل دولت کړى باور(اعتمـاد) دلاسـه ورکړي او دخپـل دولـت پـه ضدلستونې راونغاړي،مخالفت يې وکړي.

١- صحيح مسلم كتاب المارت حديث ګڼه 4738

ketabton.com - The Digital Library

دويم:شخصي اويـاهم غيـري دولتـي دنـدې شخصـي دنـدي عبـارت دي لـه دهقـانۍ، دوکانـداری)هټيـوالی(،تجـارت، مالـداری او نـورو ډېـرو زيـات شـمېر کسـبونه اودندوځخه.

ډېرشمېردندې اوکارونه سته چې هغه کارونه انسانان په ورځني ژوند کې پرمخ وړي او دهغـو پـه کولـو سـره دالله (ج) پـه مرسـته خپلـه روزي او نفکـه لاسـته راوړي.لومړی دهقان:

رسـوالله (ص) فرمايي:ژبـاړه .کلـه چـې مسلمان درختـه کښـيږدي ياکرهنـه وکـړي بيادهغه ځخـه انسـان يـاحيوان يابل ځوک خورک وکړي نوهغه تـه دصدقې ثواب ورکول کيږي.①

دهقـاني يوداسـي کسب دی چـې دهقانـان پـه مځکـه کـي دکـار دکولـو دلاس دتنـاکو اودبدن دخولو تويولو په واسطه دهغه مځکي ځخه ډول ډول ميوې، غلې او دانـې لاسته را وړي او په ورځني ژوند کي دهغو ځخه ګټه اخلي. زمـوږ دهقانـان ورونـه دخپلو لاسونو په تنا کو موږته ډول ډول سابه، غلې او ميوې تيـاره وي، چـې پـه ځينو سيمو کي دخلکو ټول اقتصاد هم پردهقا نـی ولاړ وي او پـه هغو سيمو کـي خلګ ډول ډول حصلات دخپلو مځکو ځخه ټو لـوي، چـې پـه دي حصلاتو کـي پـه يوشمېر سيمو کـي ځينـي دهقانـان پـه خپلـو مځکوبانـدي نشـيې تـوکي هم کـري،دا کار دهغه سيمي خلکوته دزيان رسيدو لامل کيږي او په هغو سيمو کي چي نشيې تـوکي کـرل کيږي، ډېـر خلـګ پـه نشـيې مـوادو رو ړدي کيږي، دا روړدي کسـان دټولنې داوړو بارکيږي، هغه ټولنـي تـه ستو نـزي راولاړوي او هغه ټولنـه پـه يـوه ورسته پاته ټولنه بدلوي.هيڅ وخت موږ بايد په خپلو ځمکو کي نشيې تو کـي ونـه کرو: حلال او روا کښتونه وکرو تر ځو يوخومو خپلواولادونـو اوکورنيوتـه حلالـه روزي تيـاره کړي وي اوبل مو الله(ج)هم دځانه ځخه راضی کړی وی.*هغه او بـه چي مو ږاو تاسو خپلې ځمکې او باغونه په خړو بوو، کومې اوبه چي دويـالو،ولو چنيو او کـاريزو نـو ځخـه پـه لاس راځـي دا ډول او بـه پـه زيـاتو سيمو کـي عـامي يادټولوځمکوالو،بنوالو لوحق وي: بايد دا اوبـه دهقانـان پـه خپلـو منځـو نـوکي پـه مساوي ډول وه ويشـي دمځکـي دکميت سرسمی هر دهقان تـه خپلـه انـدازه اوبـه ورسيږي.دا د اوبوداتقسيم(ويش) بايد د دحقانونوترمنځ عادلانـه وي، ترڅـوهربې اوځمکـي تـه اوبـه پـه برابـرډول ورسـيږي اوشـاړي ځمکـي پـاتي نـه سـي.هيڅ يودحقان بايد دبل دحقان اوبه بيله دي چي دهغه ځخه اجازه وانه خلي، ونه لګوئ ياپه بله معناخپله ځمکه په خړوبه نه کړی. ډېر وختونـه د دهقانـانو ترمنځ داوبو دلګولـو پـه سـر سـره شـخړې او جنګونـه وي: ددې لپـاره چـې ددې شـخړومخه ونيسـو او ټولـو ځمکـو تـه اوبـه پـه مسـاوي توګـه ورسـيږي بايـد داو بـو لګولولپاره يو سم ويش سوي وي او يو دبل حق نـه وي خوړل سوی.*دمځکو ويشونه بايد ځمکه لرونکي په ډبرو او نورو نه خرا بيدونکو توکو سره په نښه کړي،

۱- صحيح مسلم حديث ګڼه 3969

ketabton.com - The Digital Library

ترڅو په را تلوونکی وخت کي دمځکودپولو،دویشونو په سر سره اختلا ف رامنځته نه سي او دهریوه ځمکه درلودونکي دمځکي اندازه معلومه وي.

دویم تجارت:

په تجارت کي رانیول او خرڅول دواړه کیږي تجاران باید داجناسو(توکو) په خرڅ اورانیولو کي دانصاف څخه زیاته ګټه ونه کړي.په پلور اوپیر خرڅولو او رانیولوکي فریب اوچم ونه کړې او یوه مناسیبه او وړګټه باید لاسته راوړي،رسوالله (ص) فرمایې فریب(چم) په دوزخ کي دي څوک چي داسي کاروکړي چي موږنه وي کړي هغه مردود دي.①

تجاران باید خپل مالونه دزیات وخت لپاره زیرمه نه کړي،احتکارونه کړې ځکه دمالونو،توکو په زیرمه کولو سره ښایي دهغه توکي قیمت کښته (کوز) الړسي او یاهم خراب سي او تجار ته تاوان ورسیږي اویا هم کیدای سي چي په هغه سیمه کي داجناسو کمی محسوس سي او عاموخلکو ته زیان ورسیږي.تجاران باید توکي ددې لپاره زیرمه نه کړي چي دوی دهغه په زیرمه کولو سره دهغه جنس (توکي) قیمت پورته کړي،دا کاراحتکار داسلام دنظر هم ناروا ګڼل سوی دی*

تجاران باید هم صادرات او هم باید واردات ولري،که په ساده ډول سره وویل سي که تاسو دیوې سیمې او سیدونکي یاست :تاسو خپل دسیمې پیداوار نورو سیمو ته ولیږده وي او دهغو سیمو پیدا وارخپلو سیمو ته را انتقال کړئ په دې کارکولو سربه ستاسو دسیمو پیداوار په فروش ورسیږي او هغه توکي چي ستاسو په سیمه کي په اسانۍ سره نه پیدا کیږي ،داستونزه به هم دمنځه والړه سي او خلک به په اسانۍ سره هغه جنس (توکی) په خپله سیمه کي وموندي.

راسئ چي خپل ټول کارونه او کسبونه یوا زي ددې لپاره نه چي موږ خپل ځان ته ګټه او ګا یده په ورسوو ونه کړو، بلکي خپلې ټولې ټولنې ته دخدمت وړ او ګټه رسوونکي وګړي و اوسو او خپل ټول کارونه اوکسبونه په ډېرشوق اوعلاقه سره ترسره کړو،هیڅ وخت په کښې سوستي ونه کړو، دخپل هیواد او خلکو سره دخپلو دندو اوکسبو نوپه مرسته ،کومک وکړو او خپل هیواد او ټولنه دپرمختګ سمت ته ټیل وهو.داهم باید دیاده ونه باسوچي الله (ج) زموږسره دنیکۍ اوبدۍ دیوې زري حساب کوونکی دی. هله به مودواړه جهانونه روښانه سي چي خپل ځان اوکورنۍ ته دحلالوکسبونو او کارونو په مرسته حلاله روزي پیداکړو اوټولو اسلامي احکاموته ژمن اوسو.هیڅ وخت باید دخپل هیوادسره جفا او خیانت ونه کړواوټول هغه کسان چي بیکاره دي او کارنه لري باید خپلو ځانوته کارپیدا کړي اود یادوکسانو سره باید دهغوی ټولنه اودولت هم درخپله وسه دکارپه موندلوکې مرسته وکړې، ترڅو بیکاري نور په ټولنه کي پاتي نه سي. انسان په کارکولو سره ښه ښکاري او هریو انسان باید یو کسب،کار زده او وکړې، ترڅو خپل ژوند په خو شحالۍ پرمخ بوزي اوخپل ځان اوخپلې ټولنې ته ګټه ورسوي.

۱- صحیح بخاری کتاب البیوع60باب

ketabton.com - The Digital Library

د وخت بي ځايه نه تيرول،د وخت ارزښت

خپل وخت بايد په داسي کارونوکي تېرکړو، چي زموږ ټولنې ته ګټه رسوونکي تمام سي. ګټه لاسته راوړل دې ته نه وائي چي موږ دحرامو او ناروا کارونو په کولو مال، دولت او شتمنۍ لاسته راوړو، دخپل مسلمان ورور سره ظلم وکړو او ياهم خپل ځان او ټولنې ته زيان ورسو. الله (ج) انسانان يوازي او يوازي دعبادت لپاره پيدا کړي دي!

په دې خبره دلاښه پوهيدلولپاره د سُوْرَةُ الذّارِيَات : 56ايات ولولی .موږته راکول سوی هغه وخت چي موږ په هغه وخت کي حلالـه نفقه لاسته راوړو نيک کارونـه په کښې کوو، دخپلومسلمانانو ورونو سره مرسته کوو هم لوی خدای (ج) زموږ څخه انشاءالله په عبادت کي شمېري او موږته يي اجرونه راکوي.

خپل وخت با يد په داسي ډول سره تېر کړو چي لوی خدای(ج) راڅخه خوښ (راضي) او دهغه بندګان را څخه ازارنـه سي.خپل نفس او بدن دوارە مو بايد په پوره واک او اختيارکي وي.

پوهان وايي وخت سره زر دی دلاسه يې مه ورکوئ. وخت دروانو او بو په شان دی او دهيڅ چا انتظارنه کوي. ځينې انسانان خپل وخت په داسي ډول سره تيره وي: چي لومړی خو خپل ځان او ورسته نورو خلکوته زيان په کښې رسوي، چي داسي وخت ته موږ زموږ هغه وخت ويلي سو چي زموږ دبربادۍ اوزيان سبب سوی دی.

يادسوی وخت زموږهغه وخت دی چي زموږ په ژوند کي بي معنا او بي لـه کومي ګټې تېر سوی دی اوموږ په مثبت ډول خپل دهم هغه وخت څخـه استفاده نـه ده کړي.ديوه کاردکولو څخه مخکي موږ بايد يو ځل هغه کار دخپل عقل، دماغ اوزړه په تله کي تول کړو او ورسته درپوره کتنـي اوغورهغه کارسرته ورسوو،دا بايد وسنجو چي کوم کار ياکړنـه چي زه يې کوم ښـه کار دی کـه نـه، مـا زمـا ټولنې اوهيـواد لپـاره مـې پـه دې کړنـه کـي زيـان نغښتی دی کـه نه،کـه مثبـت اړخ درلودونکي دنيکۍ کړنه وه بايد په پوره عظم اوکلک هوډسره يې سرته ورسو او که چيرې زموږپه کړنه کي بدۍ نڅاکول ديادې کړنې دکولو څخه بايد په کلکه ډډه وکړو.

ديوه بد او خراب کاردکولو ورسته پښيماني کول او فکرکو ل ګټه نـه لـري. دکـار ياکړن دکولو څخـه مخکی بايد زړه، دماغ اوعقل په کارواچوو، تر څو خپل په کړيوو کارونو کي پاتـه رانـه سو او ورسته راتـه زموږ کارونـه موږتـه دزيـان آلـه ونـه ګرځي.

يوانسان بايد خپل مرګ اوژوند ياپه بله معنا د دوارونړيووژوند په نظرکي ونيسي او ورسته دهغه څخه خپل کارونه پر مخ بوزي.موږ او تاسو تـه دو خت قدر هغه وخت معلو مېږي چي کلـه وخت زموږ څخـه تېر سي اوموږ په تش ميدان کي يوازي پريږودي.

ketabton.com - The Digital Library

موږاوتاسوبایدپه هیڅ ډول خپل وخت په بې معنا او عبس کارونو کې تېرنکړو او تل خپل وخت په داسې ډول سره تېر کړو چې خپل ابدي نړۍ، هیواد ، ټولنې او خپل ځان ته ګټه ورسوو.

موږ او تاسو ته دانه ده معلومه چې موږ ته څوندي وخت دوخت دمالک الله (ج)دلوري انعام سوی دی. ښایي زموږ وخت همدغه اوس پای ته ورسیږي اودبدن پاچازړه مو نورخپل ځګیروي ودروي دتل لپاره دمه غوره کړي اوموږ دخدای(ج) حضورته ستانه سو.

هیڅ وخت باید داسې ګومان ونه کړو چې موږ به لاهمدلته یوو نه به ستنیږو موږ به یو اودا ددې نړۍ عیشونه اوچاري به وي! په دې خبره دلاښه پوهیدلولپاره د سُوْرَةُ آل عِمرَان : 185نمبرایات ولولی.موږ او تاسوبه داهم نه وایوو چې،دا وخت خولا زما لپاره وختې دی نارواکارو نه به کوم کله چې مې ځواني پای ته ورسیدل توبه به وکړم اونیکوکارونوته به بدې راونغاړم ،داتحلیل،دافکر او دا احساس یوازې اویوازې دابلیس دخواتیرایستنه (غولوونه) ده نورهیڅ هم نه.

موږ اوتاسوعجزه بندګان یوو، دخپل مرګ او ژوند څخه خبرنه یو،که ماشومان یوو که ځوانان یو اوکه ضعیفه او دډېرعمر خاوندان،ددې لپاره چې زموږ وخت معلوم نه دی، علم زموږ دوخت ددوام اوخلاصون زموږسره نه دی:باید خپل یوه ثانیه وخت هم په بې ځایه ناروا او عبس کارونوکښې تېرنه کړو او تل باید خپل وخت په نیکو او ښه کارونو کې ولګوو.

سیده (نیغه) لاره غوره او وي موندو تګ پرې وکړو، نورو خلکوته هم سیده لاره وښیوو اوپرهغې باندې په تګ کولوکې ورسره درخپله وسه مرسته وکړو.

وخت دهیڅ یوه ساکښ انتظارنه کوي. وخت پر هر چاتیریدونکی دی، که یې هغه چیرې په نیکۍ کې یې تېروي او که یې په بدۍ کې، الله (ج) انسانان دخپل اختیارکړي دی که ښه کوي او که بد. په حقیقت کې دا دونیا موږ ته یو مثال اوازموینه ده .

نوبیاولي موږخپل آبدي ژوند ددې نړۍ په پناکیدونکو خوشحالیوو او هستیو برباد کړو،ځانونه داور لایقان وګرځوو او جنت هېر کړو. که څه هم موږ او تاسو ټول مسلمانان دالله(ج) څخه دجنت غو ښتوونکي یوو مګر الله(ج) جنت هغه چاته ورکوي چې په دې دونیا کې نیکۍ کوي او دبدۍ څخه ځان په امان کی ساتي، د الله(ج) اودهغه درسول حضرت محمد(ص) پر لاره تګ کوي او هغه شیان چې ناروا ګڼل سوي دي، دهغو څخه پرهیز کوي اونه یې کوي.

موږ او تاسو باید راکړل سوی وخت دالله(ج) یو نعمت او تحفه وګڼو، دوخت څخه پرځای پوره سمه ګټه واخلو، هیڅ یې بې ځایه مصرف نه کړو او دوخت قدر،احترام (درناوی) وکړو.

ketabton.com - The Digital Library

ځوانان

ځواني هغه وخت ته ويل کيږي، چې انسان نه بوډا اونه ماشوم وي،ددې دووحلتو تر منځ وي.

ځواني هغه وخت دی چې ځيني انسانان دمغروري او جزباتو څخه ډک وي، ددې لپاره چې خپله ځواني ښه وساتو نوبايد خپل نفس، بدن دواړه په خپل واک کی ولرو او پري نږدو چې دنفسي خوهيشاتو په دام کې راګير اوداسي کارو نه وکړو چې هغه داسلا مي شرعت او زمونږ دکلتورپه خلاف اوضد وي .خپله ځواني بايد دنورو خلکو سره په مرسته کولو ،دخپل هيواد په ابادولو، دعلم په زده کولو اونورو ته دعلم په ښوولو، دنيکو او ښوکارونو په کولو تيږه کړو،نه دا چې دخپل قوت(پياوړتيا)څخه په استفادي ناسم کارونه وکړو او زمونږ داکارونه يوه کس او زمونږ ټولنې ته زيان ورسوي.

ځوانانو زمونږ خلک زمونږ ټولنه او زمونږ هيواد مونږ ته ډيره اړتيا لري، مونږ او تاسوځونان ددې هيواد دملا تيريوو، راسئ چې خپل وخت مو په بې ځايه کارونو کې تيږنه کړو، خپل هيواد ته خدمت وکړو.

ځوانانو که مونږ خپله انرژي په نيکو کارونو باندي مصرف کړو، نوبيله شکه مونږ به په دونيا او اخرت کي کاميابه سو. راځئ نور ددې درانده خوبه راکښينو او سترګي وغړو چې زمونږ هيواد زمونږ څخه څه غوښتنه لري،ولې زمونږ ولس دنورو خلګو کومک (مرستې) ته محتاجه دی ياوي،ولې اوس هم مونږ يوه ورسته پاتې ټولنه يوو،ولې مووخت لاسونو ته ولچکي راچولي دي اوولې مونږ پرخپلو پښونه سو دريدلی، علت يې څه شی دی، آيا مونږ دنورو ټولنو دځوانانو څخه بې قوته يوو، آيا دماغونه مو دهغو په پرتله کوچني دي؟ که داسي نه وي نو بياولې مونږ په دي حال کی يوو؟

هو ځوانانو مونږ دهغو څخه کمزوري نه يوو، زمونږ دماغونه دهغو څخه واړه نه دي، مګر ځوانانو مونږ بي سيواده يوو، مونږ اوس هم دعلم،پوهې دزده کولوڅخه بدوړو،دعلم،پوهې کولواوحصلولو څخه بي پروا يوو او صرفی نظر يې ګرځوو.

زمونږ ترمنځ زمونږ رقيبان زمونږجلاوالي ته لمن وهي،مونږ ډېرې وخت په يوه خوله نه يوو،يعنی ترمنځ مويوالي نه وي. راسئ دټولو څخه لومړی علم ،پوهه وکړو، تر څو مونږ بيناسو او په ليدونکوسترګودانړی ووينو، بله داچې مونږ او تاسو په خپلو منځونوکي اتفاق (يوالي) نه لرو او بي اتفاقه يوو پر يوه وړه خبره ديو بل سره شخړې کوو، اوآن دردې چې ديوبل په ټپي کولو او وژلو لاس پوري کوو،ديوبل احترام نه لرو،دمشرانو اوپوهو خلکو سره مشوره او مصلحت نه کوو، په دې تلاښ کي يوو چې څنګه ناروا اوناسمو کارونو ته لاس رسي پيدا کړو، دبي ځايه او بي ګټې کارونو په کو لو خپل وخت تيږوو.

ketabton.com - The Digital Library

راځئ دخپل ژوندڅخه يوه ورځ وسنجوو چي ما په دې ورځ څومره ښه او څومره بد کارو نه وکړل؟

څوندي ګټه می خپل هيواد ته ورسول او څوندي ګټه مي خپلو خلکو او ټولنې ته ورسول، څوندي ګټه می خپل ځان او کورنۍ ته ورسول او څوندي ګټه می داخرت لپاره پر يښودل؟

ددې ټولو دتحليل،ارزولو اوسنجولو ورسته موږ ته دا معلوميږي چي آيازه يو ښه کس يم او که بد.

راځئ هره ورځ د اسلام دمبارک دين خپل هيواد او خپلو خلکو لپاره يو څه نه يو څه وکړو، ترڅو خپله ديني او هيوادنۍ فريضه موږ ځای کړي وي.

ځوانانو راځئ نور دبي ځايه ناستو او ولاړو څخه ځان وساتو.

ځوانانو راځئ نورخلګ دناروا او نامشرع لارو څخه راوګرځوو.

راسئ ځوانانو دخپل هيواد آبادۍ ته ليڅي را ونغاړو او پري نږدو چي نور خلګ زموږ هيواد راخراب کړي او په دې هيواد کي شر پيښ کړي.

راځئ دهيواد په پرمختګ کي دځانه ميرانه وښيوو،دا هيواد دنړۍ دهيڅ يو هيواد څخه پس پري نږدو.

ځوانانو هيڅ وخت دافکرمه کوئ چي موږ وړتيا نه لرو، هر انسان ځان ته ځانګړې وړتيا وي لري، چي لوی خدای (ج) په هغه شخص کي ايښې دي، خو موږ دا وړتياوي نه استعمالو ګټه نه تري اخلو ځکه ځان راته بي کاره او بي ګټې کس معلو ميږي، موږ دهرکاروړتيالرو خومخه مو زموږ ويرې ډب کړي ده.

يو کس په يوه کار کي ماهيره اوبرلاسی وي،بل کس بيا په بل کسب اوکار کي وړتيا لري، ټول انسانان په يوکار او کسب کي ما هيره او پوه نه دی.

هر انسان ځان ته ځانګړې وړتياوي لري، يو څوک يو کار په ښه تو ګه سرت رسولی سي، بل څوک بيابل کار په ښه توګه سرته رسولی سی.

راسئ ځوانانو نور دخپلو ځانونو څخه وړتيا وي وښيوو او تل ګټه رسوونکي انسانان واوسو. راسئ هيواد پاله او دخګو خدمت ګاران اوسو.

هيڅ وخت بايد زموږ دلاس اوژبې څخه نورو انسانانوته زيان ونه رسيږي.

محمد(ص)فرمايې: (مسلمان هغه دي چي نورمسلمانان يې دژبي اولاس دزيانه خوندي وي)①

موږمسلمانان اوپه ځانګړي ډول بياځوانان بايدښه کارونه وکړو، ترڅو لوی خدای (ج) راڅخه راضي(خوښ)وي او په ټولنه کی ديوښه شخص په توګه وپيژندل سو.

۱- بخاری کتاب الايمان حديث ګڼه10

ketabton.com - The Digital Library

نیک اخلاق او ښه سلوک

موږ ځینې وخت دځینو ستونزو سره مخ کیږو او بیا زموږ دماغ دهغه ستونزو له عمله دې حال ته رسیږي:چې موږ ته غوسه راځي او دغوسې له عمله موږښایي د نورو انسانانو توهین(سپکاوی) وکړو، په دې کارکولو سره موږ ددوستانو او نورو خلکو زړونه ازاره وو، په دې ډول بې ځایه او هر وخت غوسه کیدلو سره نه یوازې داچې موږ خپله ستونزه نه سو حلولی، بلکې موږ خپل شخصیت ته هم کلک زیان رسوو. کله چې موږ نوروکسانو ته سپکاوی کوو او هغوی دځان څخه کم یاکښته بولو او یایې هم استعمالوو په دې کارکولو سره موږ خپل ځان ته سپکاوی کوو

نه هغه کس ته چې موږ هغه ته سپکاوی کوو،کله چې موږ دیوې ستونزې سره مخ کیږو او دهغه ستونزې له عمله موږ ته غوسه راځي، په داسې وخت کې موږ باید خپل ځان په بشپړډول په واک کې ولرو،هسې نه چې خدای (ج) مکړه زموږ څخه دا سې خطا ونه سې چې بیا هغه خطا نه سو جبرانولی، او یا هم داسې یو خبره وکړو چې په هغه خبرې سره زموږ دوست او یا هم بل مسلمان ورور را څخه ازارسې محمد(ص)فرمایي:(مسلمان هغه دي چې نورمسلمانان یې دژبې اولاس دزیانه خوندي وي)① هیڅ وخت پر خپل دماغ دومره زور اوفشار مه راولئ چې ستاسوفکر دناسم کار کولو په لور وخوځوي، هتمن داسې ډیر کارونه،کړنې سته چې موږ ته دې غوسه راولي ،پریشانه دې مو کړي او موږ دې په تکلیف کړي،مګر ددې هرڅه سربیره موږ او تاسو باید حوصله (زغم) ولرو او صبر وکړو.

دیو چا دغلطي او خرابي خبرې جواب ژرمه ورکوئ، فکروکړئ او ورسته دهغه خبرې جواب په پوره هوښ سره ورکړئ.

که چیرې تاسوژر او بیله ځنډه هغه کس چې ناسمه وینا یا خبره یې کړي ده، جواب ورکړیاو تاسو هم هغه ته ناسمه خبره وکړئ، ستاسو او دهغه کس تر منځ تو پیر ونه سو او هغه کس چې ناسمه وینا یاخبره یې کړي ده هم دپښیمانۍ احساس په هغه صورت کې نه کوي کوم وخت چې تاسو دهغه خبره ورغبرګه کړئ. که چیرې تاسو دیو چا دبدې خبرې جواب په سمه خبره سره ورکړئ: هغه کس خپله خپل په خبره پښیمانه کیږي،ستاسو دښو اخلاقو تاثیرفوراً پرهغه غورځیږي او بیاپه راتلوونکي وخت کې دا ډول خبره اووینا نه تکراره وي.

دبدۍ جواب په نیکۍ ورکوئ او هڅه مه کوئ چې دبدۍ جواب په بدۍ کولو سره ور کړئ.

په خپلو خبرو او کړو وړو کې دشدت (سختۍ) او غوسې څخه کارمه اخلئ،تل هڅه کوي چې په خبرو او نورو کړو وړو کې صبر او حوصله ولرئ، ترڅو په ټولنه کې خلګ در څخه دخوښې احساس ولري. که مو ږچیږي غلط (ناسم) کار او یا هم یو چا ته غلطه خبره وکړو،نوبیا دهغه څخه ورسته په خپل

۱- صحیح بخاری کتاب الایمان حدیث ګڼه10

ketabton.com - The Digital Library

کړي عمل پښيماني څرګنده وو او ورسته په خپل کړي کارافسوس کوو، نو بايد مخکي له دې چي موږ غلطي وکړو لومړی بايد ژورفکراوښه غوُر وکړو، ځکه دغلطۍ کولو ورسته پښيماني هيڅ کومه ګټه نه لري. که غواړو چي په ټولنه کي دعزت وړ وګرځو او نور خلګ را څخه راضي اوسي : بايد دغلطو اوناروا کارونو،دبي ځايه، بي معنا، اوبيګټي خبرو، غوسي او نورو،ورته ناوړه کړنو دکولو څخه ځا نونه په کلکه وساتو، تر څو لوی خدای(ج) را څخه را ضي، خوښ اوسی.

په هيڅ ډول هيڅ وخت اوهيچاته زيان مه رسوئ او هيڅوک دځان څخه مه خفه کوئ، دهغو کسانوپر واړاندې دنرمۍ او ښه چار چلند څخه کارو اخلئ کوم کسان چي بد اخلاقه، فاسقان، بداو ناروا کارونه کوونکي خلګ وي، تر څو هغوی ستاسو دښمنه چار چلند څخه زده کړه وکړي خپل ځان په بدو اوناروا کړنوکولو سره بد او ګرم وبولي او بيا خپل مخکنۍ ناروا کړنې تکرار نه کړي.

لوی خدای(ج) عزت او شرافت په مغروري کي نه دی ايښی،عزت يي په تواضع او عاجزي کی ايښي دی، مګر ځينې انسانان عزت په بد اخلاقيو،بدو خبرو کولو او مغروري کولو کي بولي اولټوي يي،دوی دا فکر کوي که زه دا ډول کارو نه وکړم نو خلګ به ماته دعزت اودرناوي په نظر وګوري، مګر هيڅ وخت هغه کسان چي مغروري کوي، بد اخلا قه وي او نورو انسانانو ته زيان رسوونکي وي دعزت او قدر وړنه سي کيدای،بلکي هغه کسان عزت منده او دقدروړدي چي عاجزه وي، اخلاق ولري،بدې اوناروا خبرې او بدکارونه کوونکي نه وي،دنورو خلګو سره مرسته کوونکي وي! په دې خبره دلاښه پوهيدلولپاره د سُوْرَةُ لقمَان١٨ :نمبرايات ولولی.الله جل جلا له دخپلو بندګانو عاجزي خوښوی! په دې خبره دلاښه پوهيدلولپاره د سُوْرَةُ الفُرقان :63 نمبرايات ولولی.که چيرې موږ او تاسو په ژوند کي ښه کارونه نه کوو بد اخلاقه انسانان يوو او دافکر کوو چي موږ په خپله ټولنه کي دعزت خاوندان يوو، نو بايد دا فکر دخپلو مغزو څخه دتل لپاره وباسو، ځکه هر انسان ددې غوښتوونکی دی چي نوروګړي ورسره ښه او نيک سلوک وکړي.دنورو خلکو زړونه موږ په ښه چار چلند او ښو اخلاقو خپلولی سو نه په بد اخلاقۍ او بده رويه کولو سره. متل دی چي وايي ښه خوئ دزړونوښکارکوي.

زموږ او ستاسو ژوند دومره نه دی اوږد، چي ديو بل سريي په کرکي او کينه کولو کي تېر کړو. راسئ چي نور په خپلو منځو نوکي کينه، بغض،نفرت،کرکه اوتبعيض دمنځه يو سو يو دبل سر دا لنډ او دستو نزو څخه ډک ژوند په مينه اتفاق (يوالي) او ورور ولۍ کي تېر کړو او دځان څخه خير رسوونکي اخلاق لرونکي او حوصله لرونکي انسانان جوړ کړو. راسئ نور دخپلي ټولنې داو سيدونکو زړونه، ورازار نه کړو او د دوی زړو نوته خوشحالۍ وروبخښو.

ketabton.com - The Digital Library

ښه او غوره خلګ هغه دي چې په خپلو ټولو چارو اوکارونو کې دنیکو،ښو اخلاقو درلو دونکي اوسي، نیکي کوونکي اسلامي احکام منوونکي مؤمنان وي. موږاوتاسوبایدتل دیوبل سره ژوند په ښه چار چلند کولو کې ټیرکړو،دیوبل په مرسته دازمینه برابره کړو چې زموږ او ستاسو ټولنه دکینې، بغض او دژوند دټولو مشکلاتو څخه لیرې پاته سي، اود ټولنې ټول اوسیدونکي مو په مینه،وروری او دوستۍ سره ژوند پر مخ بوزي .

مرسته کول

مرسته کول دانسانانو ترمنځ مینه او محبت پیدا کوي، دوستۍ ته لاره هواره وي، کینه دمنځ وړي او دولسونو ترمنځ یوالي ته لاره پرنیزي.
سلامي، انساني او ټولنیز ژوند دا موږ ته را ښیي چې باید دیوبل سره مرسته وکړو، یو پربل مهربانه واوسو، انسان هیڅکله په ځان بسیأ کیدای نه سي، په ژوند کې خاماخا محتاج او اړ مند کیږي، یوازي لوی خدای (ج) دځانه پوره او بل چاته محتاجه نه دی. انسانان باید دخپل انساني کرامت پر بنسټ دیوبل سره مرسته او همکاري وکړي. داسلام مبین دین موږ په مرسته کولو امر کړي یوو او دایې راته ښوولي چې څنګه دیو بل سره مرسته وکړو! په دې خبره دلاښه پوهیدلولپاره د سُوْرَةُ المَائدة : 2ایات ولولی.په مرسته کولو سره دانسان روح ته ارامي ور بخښل کیږي، انسان دخوشحالۍ احساس کوي او هغه کس چې موږ ورسره مرسته کوو هم راڅخه بې اندازې خو شحاله کیږي.
مرسته کول انسان ته عزت ور بخښي او هغه څوک چې موږ ورسره مرسته کوو دستونزې څخه خلاصیږي.
که چیرې موږتو ل دیوبل سره مرسته وکړو نوټولې ستونزې به مو په خپل وخت حل کړي وي هیڅوک به داسی یو مشکل سره مخ نه وي چی دی دې خپل ځان په ستونزه کې وا چوي او دده دایاده کړنه دي ددې لامل سي چې زموږ ټولنې ته زیان واړه وي.هو موږ کولی سو چې دیوبل په مرسته پر مختګ وکړو اویوه دا سي فولادي کړۍ جوړه کړو چې دماتولو وس یې بیابل هیڅوک نه لري، ځکه دا کړۍ به په هغه هوډ او باور سره ولاړه وي، چې موږ وایو موږ یو بل ته ګټه رسوونکي یوو نه زیان رسوونکي.
موږ په خپله ټولنه کې ډېر رواجو نه او دودونه لرو، راسئ چې ددې ورسته مرست کول او کومک کول هم خپل یو دود وپیژنو چې په دې کار کولو سره به مو په منځونو کې یوالی او ورور ولي نور هم پیاوړي سي اوپه دې به هم وتونیږوچې خپله ټولنه دکړاونوڅخه لیرې اوخوندي وساتو. که څه هم موږ افغانان دتاریخ په اوږدو کي یوه داسي ټولنه پاته سوې یوو چې میرني،

صحیح بخاری حدیث ګڼه 6026

ketabton.com - The Digital Library

غښتلي په خپلو خبرو ولاړ ،میلمه پاله ټولنه و او تل مو دیوبل په غم او ښادۍ کې ځان شریک ګڼلی دی، راسئ چې اوس هم په ډېره میرانه او پوره اخلاص دیوبل سره کومک او مرسته وکړو.

راسئ چې نورو ټولونو ته دا وښیوو چې موږ اوس هم یودبل په غم او خوشحالۍ کی شریک یوو موږ نه پریږدو چې زموږ یو ورور دې په ستو نزه کې وي او موږ دې یې ننداره کوو، بلکې اوس هم موږ دیوبل سره درخپل وس او توانه پورې مرسته کوو دانه غواړو چې مو ږ دې دنورو خلکو لاسونو ته محتاجه یوویا واوسو، بلکې موږ خپله دا توانائي لرو چې خپله پرمختګ وکړو او پرخپلو پښو ودریږو. راسئ چې په هر حال کې دیوبل سره مرسته وکړو.

راسئ چې خپله ټولنه او هیواد نور ددې کړاونو ځخه خلاص کړو او مرسته کول خپله فریضه وګڼو. راسئ چې خپله ټولنه ددې په مفهوم وپوهوو چې موږولې مرسته کوو؟ که نن ورځ دیو چا سره دهغه دارټیا په وخت کې مرسته وکړو،نوسبا ورځ هم هغه کس دبل کس سره مرسته کوي، په یاد کارکولو سره به موږ ټولو دیو بل سره مرسته کړي وي.

راسئ چې خپلوځانونو ته په ټولنه کې داسي یو ځای وموندو چې کله سبا ورځ موږ نه یوو نوخلګ موکمي احساس کړي او ووایې چې خدای (ج) دې پر هغه چا ورحمیږي چې زما سره یې دارټیا په وخت کې مرسته وکړل اوخپل ځان یې را ځخه ونه سپماوي.

راسئ چې خپل دځان سر دا وسنجو، هغه وخت چې موږ روا اوپرځای مرسته دخلکوسره دهغوی دارټیاپه وخت کې کړي وي،آیا موږ به ګټه کړي وي اوکه به مو زیان ځان ته رسولی وی؟

موږ په مرسته او کومک کولو سره ځانته زیان (تاوان) نه رسو، بلکې موږ دهغه شخص په پرتله ځو چنده ګټه لاسته راوړو چې موږ دخدای(ج) درضا لپار اړ شخص سره مرسته کوو، په نیکوکارونوکې په مرسته کولو سره زموږ ځخه انشاءالله خدای (ج) راضي کیږي اودرحمت په نظرراته ګوري.

موږ او تاسو باید په نیکو کارو نو کې دخپلو ورونو سره تل مرسته وکړو او هیڅ وخت په بدو او ناروا کا رونو کې ورسره مرسته ونه کړو، ځکه که موږ خدای(ج) مکړه دیوه کس سره دهغه په ناروا کار کې مرسته وکړو : موږ به هم په هغه ګوناه کې ورسرشریک سو کومه چې ده کړې ده .پوهان وایي نیکي وکړئ او اوبو ته یې وغورځوئ.

ketabton.com - The Digital Library

دوستي او ملګرتيا

موږاو تاسو انسانان دخوشحاله ژوند تيرولو اونورو زياتو چارو دپښه سمون لپاره يوه دوست او ملګري ته اړتيا لرو او همدا رنګه په ځينو کارونو او کسبونو کي يو کاري شريک ته ځني وخت اړتيا لرو، چې ديوه کار په پښه سرته رسولو کي راسره مرسته او همکاري وکړي.

راسئ چې لومړی پښه او غوره ملګری وپيژنو:يودوست هغه چاته ويل کيږي، چې موږ ته ګران وي اوموږ ورسره مينه ولر،موږ هغه ته اوهغه موږ ته دقدر وړوي. داړتياپه وخت کي ديوبل سره مرسته وکړو په اصطلاح په غم اوخوښۍ کي سره ګډيوو او يوبل ته درناوی لرو.

دوستان کولی سي يو بل ته په ډېره آسانۍ سره دخپل زړه رازونه او خبرې وويلي سي بيله کومې ناباورۍ او ويرې څخه.

کله چې يو کس دکومې ستونزې سره مخ وي ياسي، نو سم دلاسه يې يو دوست راځي او هغه دهغه ستونزې څخه خلاصوي يايې هم دهغه کړاو څخه دخلاصون لپاره هڅه کوي، نه پريږدي چې دوست يې نورمشکلات وګالي، او دنورو ستونزو سره مخ سي.

حقيقي او ريښتني دوستان هروخت ديو بل په غم او خوشحالۍ کي ځان شريک (ګډ) ګڼي اوهيڅکله ځان ديوبل څخه نه سپموي.

موږ به کيدای سي په خپل ژوند کي ددا سي اشخاصو سره هم مخ سو، چې هغه په ښکاره ځانونه زموږ ريښتني دوستان اوملګري ګڼي، مګر په حقيقت کي به هغوی موږ ته زيان رسوونکي انسانان وي، موږ ته به په بده لاره تلل رازده کوي، درواغ به راته وايي، ريښتني به نه وي، چم به راسره کوي، موږ به دې ته نه پريږدي چې پرسۍده(نيغه) لاره تګ وکړو، تل به موږ ته په مکرخراب کارونه په ښو کارونو راپيژني، موږ به په غلتيو کولوسره لاډېر تشويقوي، دنيکواوغوره کارونو دکولو څخه به مورا ګرځوي، نه به مو پريږدي چی موږ ښه کارونه وکړو اوپرنيغه لاره خپل قدمونه خوځنده وساتو.

داسي اودې ته ورته خويوونه درلودونکي يو کس ته موږ ريښتنی دوست نه سو ويلی. کله چې موږديوه کس سره دو ستې او ملګرتيا کو: نو هيڅکله او په هيڅ وخت کی بايد دخپل ملګری سره فريب (چم) ونه کړو، خپل دوست ته درواغ ونه وايوو، خيانت ورسره ونه کړو،په هغو خبرو سره چې زموږ دوست زموږڅخه په خفه کيږي يادونه يې ونه کړو.

هغه رازونه چې زموږ سره يې زموږ دوست شريکوي بل چاته ونه وايوو، بدوکارونو ته يې ونه هڅو،

ketabton.com - The Digital Library

تل ورته دهغه غلطي په داسي ډول ګوته کړو چي هغه داسي فکرونه کړي چي دازما شخصيت ته سپکاوی (توهين) کوي، بلکي هغه په داسی ډول سره وپوهوو چي په راتلونکي وخت کي هغه خپله دا غلطي تکرارنه کړي.

متل دی چي وائي دتورې پرهر رغيږي مګردژبې پرهرنه رغيږي.دملګرو په ټاکولو کي بايد ډيوره غوُرځخه کار واخلو او دخپل ځان لپاره بايد غوره، نيکوکاره او ښه اخلاق لرونکي، ملګري وټاکوو.

دملګرو په ټاکلو کی دقت،غوُرکول موږ په راتلوو نکي وخت کي دستونزو څخه ليري ساتي، دهغو کسانوسره چي په ناروا او بدو کارونو کي اخته وي موږبايد دوستي ونه کړو، که څه هم هغوی زموږ څخه په وار وار ددوستی غوښتنه وکړي. هغه کسان چي په نشيې موادو روږدي وي بايد هيڅکله هغه کسان چي ددوی سره ناسته ولاړه کوي دې ته ونه هڅوي چي نشيې توکي استعمال کړئ. په نشيې توکو روږدي کسان په دې خبره درهرچا ښه پوهيږي چي په نشيې موادو روږدي کيدل څومره زيانونه لري،

موږ تل که ښه کار يا بدکارکوو هرومرو د ملګري او يا نژدي دوست سره مشوره کوو، که چيرې زموږ دوست په ربښتيا هم دانه غوړي چي موږ بدکاروکړو نو موږ دهغه بدکار څخه را ګر ځوي اونه پريږدي چي موږ هغه بد کاروکړو، دښه کار کولو ته مو تشويقوي،راته ډاډ ګيرنه راکوي، که چيرې يې په توان پوره وه نوهتمن مرسته هم راسره کوي.

زموږښه دوست هغه دی چي موږ په ښو کارونو کولوسره تشويق کړي، دبدوکارونودکولو څخه مو راوګرځوي،يامودرګرځولوهڅه وکړي او پري مونږدي چي بد کارونه وکړو.

دبدو کارونو کوونکووګړو سره ناسته ولاړه اومرسته کول په دې معنا ده چي موږ په هغه کارکي ونډه لرو اوخپله هغه کارونه کوو، که چيرې يو کس تاسو ته دغلط (ناسم) کاردکولو توصيه کوي: هيڅ وخت دهغه کس سره ناسته ولاړه مه کوئ او ژر ترژره دهغه کس سره ملګرتيا پای ته ورسوئ.

راسئ چي دملګرو او دوستانو په ټاکلوکي دپوره غوُر او دقت څخه کار واخلو او دځان لپاره وړاو ښه دوستان پيداکړو ،ځکه يو کس دهغه دملګرولمخي پيژندل کيږي يايې پيژندلي سو.

ښه ملګري انسان عزت مند کوي. ملګري دې چي يوکس ته ښه لارښوولي اوپرنيغي لارې دتللو توصيه ورته کولي سي.

بد دوستان انسان ته ذلت اوبدمرغي ورکوي، انسان په بدو کارونو کي اخته کوي اوانسان دې ته نه پريږدي چي غوره او ښه کارونه وکړي.

ketabton.com - The Digital Library

شراکت، ګډکار

شراکت یا دیوبل په مرسته یو کارپه ګډه پر مخ بیول: دشراکت په نامه یادیږي. موږ او تاسو ځینې کارونه په یوا زې ځان پر مخ نه سو بیولی اړیوو چې یوکاري همکار ولرو چې دا همکاري زموږ سره مرسته کوي چې په کارونو کی پرمختګ وکړو او دیوبل په مرسته لوی او واړه کارونه پرمخ بوزو.

موږ باید دخپلو شریکانو،همکارانو سره ریښتني آمانت ساتوونکي او وفاداره و اوسو او پرې نږدو چې زموږ په بې غوږي دي زموږ کارې شریک ته زیان واوړي.

کله چې موږ یوه پریکړه کوو یاکوم کار پیلوو او یاهم یوکار کولو ته امادګي(تیاری) نیسو: لومړی باید دخپل کاري ملګري سره مشوره وکړو او بیا دیوبل دنظر په اوریدلو سره یوه پریکړه وکړو،په دې کارکولو سره به موږ دخپل شراکت دواړه خواوي دستونزو څخه لیرې پاتې سو او په کارونو کي به مو کومه ستونزه اوخندِ منځ ته نه راځي.

کله چې دوه یا هم څوتنه سره شریکان وي او دوی خپل په منځ کي هم غږي و نه لري او بیله خپل منځي مشوري کارونه پر مخ بیایې، نوهرمرو ددوی په کارونو کي خندون رامنځ ته کیږي او ددوی ترمنځ ګډکار ته په کښې زیان رسیږي.

لکه څنګه چې زموږ کاري همکاران زموږسره په تاوان کي شراکت،ګډون لري او په کار کي مو هر دول تاوان راسره وړي نو همداسې دوی زموږ سره په ګټه کي هم شریکان دي اوموږ حق نه لرو چې ددوی څخه په پټه یوه کوچنۍ پریکړه لا هم وکړو.

کله چې دوه کاري همکاران پر یوه او بل باندی بې باوره وي او پر یو بل اعتماد نه لري نو ژر ترژره دې خپل شراکت ته دپای ټکی کیږدي او نور دې په ګډه سره کارونه پرمخ نه وړي، ځکه په هغه کار کي خیر او برکت نه وي په کوم کار کي چې همغږي ،اعتماد او مشوره نه وي.

که غواړو چې په ګډه کار وکړو نو باید دخپل ځان څخه ریښتنیي، آمانت،ساتوونکي ،وفاداره، دصبر درلودونکي، اودرواغ نه ویونکي انسانان جوړکړو.

موږ او تاسو کولی سو دیوبل په مرسته هغه کارونه وکړو چې کولو ته یې په یوازی ځان سره نه سو وردانګلی او پرموږ بیله کوم چا دمرستې څخه درانده وي.

راسئ چې خپلې وړتیاوي دیو بل سره شریکي کړو او په ګډه دیو بل په مرسته ناشوني کړني شوني کړو.

ګډه پریکړه،یوغږ او مشوره غرونه نړه وي.

په ګډ کارکولو سره موږ هوسائي احساسه وو اوهمدرنګه دژوند په ټولو چارو کي به بریالي یوو.

ketabton.com - The Digital Library

ګدايي يا فقر کول

انسانان دژوند دارټياوو دپوره کولو لپار وځينو توکو او سامانونو ته ارټيا لري ،چې ځيني انسانان دژوند دارټيا وړتوکي لري او خپل ژوند په هوسا اوارام دول پرمخ بيايې، خوځيني نور انسانان بيا دژوند دارټياؤ په پوره کولو کې دستونزو سره مخ وي، او نه سي کولی چې دژوند دا ارټياوي په آسانۍ سره پوره کړي.

هرانسان اړ دی چې کار وکړئ او خپل ځان او کورنۍ ته حلاله روزي پيدا کړي لوی خدای(ج) دخپلو ټولو مخلوقاتو سره وعده کړي ده چې ټولو ته به رزق ورسوم او هغوی به وړي نه پريږدم! په دې خبره دلاښه پوهيدلولپاره د سُوْرَةُ هُود : 6نمبرايات ولولی.مګر دا په دې معنانه ده چې موږ انسانان دې دژوند دارټيا وو دپوره کولو لپاره هڅه او کوښښ ونه کړو او ټول ژوند دې بيله دې چې کار وکړو تېرکړو.هر انسان بايد خپل او دنورو دښه ژند دتيرولو لپاردخپل وس اوتوان مطابق کاروکړئ،حلاله روزي پيداکړی او ځان بيکاره پري نږدي.

موږ او تاسو بايد دخپل ځان لپاره داسي کارونه خوښ(انتخاب) کړو چې هغه کارچې موږ يې کوو داسلام دمبارک دين داحکامو سره په ټکرکې نه وي،يوحلال اورواکسب اوکار وي، دناروا‌کارونو کول اوخپلې ارټياوي په پوره کول هم کومه ګټه نه لري، بلکې د سترزيان څخه پريمانه دي. هرانسان بايد دناروا او نامشروع کسبونو او کا رونو دکولو څخه ځان وژغوري.هيڅ وخت بايد يوانسان دنورانسانانو لاسونو ته تمعه ونه کړئ او په هيڅ صورت بايد يو روغ انسان فقر ونه کړئ.فقر کول داسلام دمبارک دين دنظر ښه کارنه دی: داسلام مبارک دين ګدايي کول نه خوښوي داسلام دمبارک دين پيغمبر حضرت محمد (ص) به خلګ دفقرکولو څخه راګر ځول او کارکولو ته به يې تشويق کول،ترڅوحلال رزق لاس ته راوړي.له حضرت عبدالله (ض)څخه روايت دی چې رسوالله صلی الله عليه وسلم وفرمايل:په تاسو کې خلګ فقرکوي تردې چې له الله (ج)سره يوځای کيږي اودهغه پرمخ به يوه ټوټه دغوښوهم نه وي (يعني په حشرکي) (۱)

داسي اشخاص چې کولی سی کار وکړي او روغ او جوړ وجود ولري بايد په هيڅ دول ګدايي کولوته زړه ښه نه کړي، ځکه دوی هم کولی سي دنورو انسانانو په ځير کاروکړي، زحمت وکاږي او حلاله روزي لاسته راوړي.

موږ او تاسو بايد هغه اشخاصو سره چې روغ وي اوفقر کوي دکار په پيدا کولو کې همکاري وکړو هغوی ته کار پيدا کړو يا هم ورته يوکسب ورزده کړو،

(۱)صحيح بخاری حديث ګڼه ۱۴۷۴) صحيح مسلم حديث ګڼه(۲۳۹۶)

ketabton.com - The Digital Library

او دې ته يې تشويق کړو چې فقرکول او دنورو لاس ته تمعه کول ياهم بيکاره ګرځيدل ښه کارنه دی. يوه انسان ته چې لوی خدای (ج) روغ وجود ورکړی وي داورسره نه ښايي چې ګدايي وکړي او يا بيکاره وګرځي.

ځيني انسانان داسي هم سته چې ګدايي کول دهغوی عدت ګرځيدلې وي،هغوی دګدايي کولو موتادان سوي وي، سره ددې چې هغوی کولی سي کاروکړي اوددې زمينه هم ورته برابره وي چې کار وکړي، هتآ ځيني خولاشتمن هم وي مګر ددې سربيره هم دوی فقر کوي او ځانته يې دا د نورو انسانانو دمحنت خواړه اواجناس ښه ګرځولي وي، ددې څخه خوند اخلي چې ټول عمر دنورلاسونو ته محتاجه وي.ديادو اشخاصو داناوړه کړنه ځيني وخت زموږ او ستاسو په ټولنه کي ستونزې پيښوي: هغه انسانان چې زموږ او ستاسو ټولنه دهغوی کارکولو ته سخته آړتيالري په ګدايي کولو بوخت وي او ټولني ته ددې پر ځاي چې ګټه ورسوي ورته زيان رسوي، دټولنې داوړو بار ګرځي.فقر(ګدايي) کوونکي اشخاص ديوې ټولني درنګ بدی سبب ګرځي،يوه ټولنه دبلې ټولني په نسبت کمه راولي او نورې ټولنې داسي فکر کوي چې د يادې ټولنې اوسيدونکي اشخاص بيکاره او داسي انسانان دي چې تل به دنور انسانانو لاس ته محتاجه وي.

ټولنه آړه ده چې دفقر کولو ضرورت (اړتيا)او ياهم دا کوچنی فرهنګ دمنځه يوسي او خپله ټولنه دفقر کولو څخه خلاصه کړي.

هغه کسان چې کار نه سي کولی دهغوی سره مرستې وکړئ او داسي کوچنۍ ټولنې په وجود راولی چې وخت په وخت دټولنې څخه خيريه مرستې راټولي او پرهغو اشخاصو يې وويشې چې نه سي کولی کار وکړي،په ياد کارکولوسره به ځيني په ربښتيا اړ اشخاص دې ته اړنه سي چې هغوی ګدايي وکړي.

هغه اشخاص چې روغ رمټ دي او کارنه کوي دسوستۍ او لټۍ له کبله اوګدايي کولو ته زړه ښه کوي ، هغوی دې هغواشخاصو ته متوجي سي چې سره ددې چې کارکول ورته ستونزمن وي خوبياهم په ډپرزحمت کارکوي، ورسته دې قضاوت وکړي چې موږ خو په بدن روغ يوو،هغه اشخاص چې معلوله اويا هم ضعيفه دي هغوی ددې سره سره چې کارکول ورته زموږ په نسبت ډپر ستونزمن دي، خوبيا هم دوی خپل همت دلاسه نه دی ورکړی خپل ځان او خپلې کورنۍ ته حلاله روزي پيداکوي او هيڅکله يې دنورانسانانو لاس ته ځان نه دی محتاجه کړي.

کارکول انسان ته خوشحالي ورکوي، انسان ته ارمي،هوسينه بخښي ،دانسان بدن پياوړی کوی،انسان دناروا او غلطو کارونو دکولو څخه را ګرځوی.موږ او تاسو بايد په ګډه او يوازي ډول سره کاروکړو. خپل ځان، کورنۍ او خپل هيواد دکارکولوپه مرسته دستونزو او کړونو څخه ليري وساتو.

ketabton.com - The Digital Library

ډار (ویره) یوازې دالله (ج) څخه په کارده

انسان لوی خدای(ج) داسی پیدا کړی دی چې هغه کولی سي چې ځینې احساسات ولري او ځینو حلتونوسره مخ سي. انسان کولی سي چې مینه وکړي،خپل دزړه په بڼ کي دمینې،محبت بوټي وټومبې اوپالنه یې وکړي. انسان کولی سي چې نفرت وکړي او داورونوسمندرخپل په زړه اوبدن کي په څپو راولي،دوستې وکړي اودیو چا سره کینه ولري، ددې او نورو ورته احساساتو او حلتونو سره سره انسان وهم او وېره هم لري.

انسان دلوی خدای (ج) دمخلوقاتو څخه یو مخلوق دی.دخدای(ج) درضا او اردې څخه پرته هیڅ داسي یوکار نسته چې یو انسان یې سرته ورسوي او یاهم ور سره مخ سي موږ ټولـه مسلمانان په یاده سوې خبره ایمان لرو،رسوالله (ص)فرمایلي دي: (...اي الله ! (ج)ستادورکړي منعه کوونکی نه سته اوڅه چې ته منعه کړي ورکوونکی نه سته...)① یوانسان باید یوازې او یو ازې دالله(ج) څخه وه وېرېږي.

او همدغه یوه وېره،ډار په خپل زړه کي درلودل یو انسان دټولو وهمونو(ډارونو)څخه ګوښه ساتي، دهغه وهمونو (ډارنو) څخه چې یوانسان یې په خپل ژوند کي دمختلفو مخلوقاتو او حلتونو څخه لري.

یو انسان یوازې باید دخپلو هغه عملونو څخه ډاروکړي چې ناروا وي، او الله (ج) نه وی ورته حلال ګرځولي، دا فکردې وکړي که زه په خپل ژوند کي نیک اوښه عمل (کار) وکړم نو الله(ج) به راته اجر،ثوب راکړي، او که چیرې بداو ناوړه کارونه په خپل ژوند کي وکړم نو خدای(ج) به یې راته سزا را کړي، نور ډول ډول وهمونه (وېرې) انسان باید ونه کړې، ځکه که دالله(ج) خوښه وه نو یو انسان ته ژوند ورکوي او که یې چیرې خوښه وه نو ورته مرګ ورکوي!په دې خبره دلاښه پوهیدلولپاره دسُوْرَةُ الأنعَام : 2نمبرایات ولولئ.هیڅ یو شی نسته چې یوانسان ته دې بیله دې چې دالله(ج) خوښه نه وي زیان ورسوي او یا دې هم ورته ګټه ورسوي، که یو انسان ته خیر پیښیږي اوکه شر پیښیږي نودالله(ج) دطرفه ورته پیښیږي.

موږ او تاسو خپلو ماشومانو ته ځینې ویرونکي کیسې، نکلونه ،یاحکایتونه کوو چې داکړنه په را تلوونکی وخت کي ددې سبب کیږي چې هغه ویره(ډار) چې په یادو نثرونوکي شتون لري دماشومانو په دماغونوکي خوندي اوپه زړونوکي یې وېره ننوزي اوبیا کله چې هغه ماشومان لوی سي: هم ویریږي چې دا وېریدل ددې سبب کیږي چې دوی په خپل ژوندکي دزیاتو ستونزو سره مخ وي یاسي ،اوډېروخت نه سي کولی چې په ژوند کي پرمختګ وکړي،تل دا ډول ځوانان دکمزورې،ډار،اوبې جوړتې احساس کوي.

دیو انسان په ژوندکي ترټولو غټه ناروغۍ دیوانسان بي ځایه وهم او وېره ده،

۱- صحیح بخاری: حدیث ګڼه 6615

ketabton.com - The Digital Library

موږ او تاسو ته ځيني وخت ددا سي کارونو څخه وهم پيداکيږي چي هغه غوره کارونه وي او په کولو سره يې موږ ته ګټه رسيږي،زموږ څخه ځيني,ځني وخت داسي فکر کوي که چيري زه زده کړه کوم او علم لاسته را وړم نو زماپوهه نه زده کيږي،حال دا چي هرانسان داتوان لري چي علم،پوهه زده کړي،مګرداچي موږ په ځان زحمت نه راولو دا بهانه کوو يا يادہ وبره راسره وي.

که څه هم موږ بايد هغه کارونه چي کوو يې لومړی ښه وسنجو مګر په هرکار او پريکړه کي موبايد وهم او وبره نه وي، ځکه بي ځايه ډار زموږ څخه دژوند کولو خوند اخلي موږ نه پريږدي چي دځان او ټولنې لپاره خدمت وکړو او تل به زموږ زړه زموږ سره ملګرتيا نه کوي خپل جؤرات به مو دلاسه ورکړي وي.

موږ بايد پرالله(ج)کلک توکل ولرو،زموږ دا کړن زموږ دايمانښه ده ،موږهغه جل جلاله ويني او يوازي او يوازي بايد دالله(ج) وبره (ډار) په خپل زړه کي ولرو او نورټول ډارونه دخپل زړه څخه وباسو،

دخدای(ج)يادونه وکړو او په دې خبره مو بايد پوره يقين او باور وي چي خير او شر دالله (ج) دطرفه څخه دي، بل هيڅوک داتوان،وس نه لري چي بغير دالله(ج) دخوښي څخه ماته خير او يا هم شر ورسوي.موږ او تاسو بايد داسي هم ونه اوسو چي پرخپل ځان ظلم وکړو او خپل ځان په خطر کي وا چوو، دځان ساتنه هم هتمي ده، مګر په ژوند کي دهرڅه څخه وهم او وبره هم ددې سبب کيږي چي موږ دستو نزو او کړاونو سره مخ سو.

موږ او تاسو مسلمانان بايد په دې خاطر دالله(ج)دمخلوقاتوڅخه پرحق ډار ونه کړو ځکه چي: بيله دې چي دخدای(ج) خوښه نه وي نو هيڅ کارنه کيږي او نه کومه پيښه منځ ته راځي.موږټل بايد ډاډمن اوسو او په دې بايد پوره باور ولرو چي زموږ ساتنه لوی خدای(ج) کوي او زموږ سره انشاءالله،خدای(ج)په هرکار کي مرسته کوونکی دی.موږ او تاسو ته دا نه ښايي چي په خپله داسي يو حرکت (خوځښت) وکړو چي هغه زموږ دبربادی سبب وګرځي او موږ ته زيان ورسوي.

موږ بايد په ښو او روا کارونو کي ډار دهيڅ يوه مخلوق څخه ونه لرو، په دې خاطرکه چيرې موږ ته په يوه نيک کار کي زيان ورسيږي نو موږ ته دهغه کار اجر انشاءالله را کول کيږي. په ناروا کارونو کي نه ويريدل دامعنا لري چي موږ خپله خپل ځان اورته غورځوو، شجاعت او زړور تو ب په نيکو او ښه کارونو کي استعمالول غوره دي، نه په خرابو او ناروا کارونو کي. موږ بايد خپل ځانونه تل دهغو کارونو څخه وساتو چي په هغه سره زموږ راتلونکي ته تاوان رسيږي.

کيدای سي موږ دخپلې ټولنې خراب خلګ په ناروا کارونو کولو سره تشويق کړي او راته ووايې چي ته نه بيريدونکی يی او دا ډول کاربل کس نه سي کولی کوم چي تاوکی، ته يی ربښتنی قهرمان، حال دا چي هغه کارونه چي ناروا وي او موږ يې سرته رسوو په هغه سر موږ او نو روخلګوته زيان رسيږي،په حقيقت کي موږ دناروا کړنو په کولوسره ويره ځانته اخلو،

ketabton.com - The Digital Library

داخرت دعذابونو ویره دتیارو او اورنوویره ځان ته په خپله خوښه اخلو،موږ باید دبدو کړنو دکولو په وخت کي وډارسو.موږ په هغه کړنوکي باید دوپرې احساس ونه کړو کوم چي هغه کړنې په ربښتیا هم غوره، ښه،اودنیکې وي، او موږ او نورواشخاصوته په کښي ګټه رسیږي.

موږ باید داخبره تل په یاد ولرو چي الله (ج)موږ وینې او هغه زموږ مالک او واقداره دی، هغه دمحشرپه ورځ حساب کوونکی دی دنیکیوو اودبدیوو. موږ او تاسو باید دالله(ج) او دهغه درسول حضرت محمد(ص)ټول حکمونه پرځای کړو، او یوازي اویوازي دالله(ج) څخه ډار په خپل زړه کي ولرو، او پرې نږدو چي نورې ویرې مو په زړه کي پاتي سي.موږ باید هیڅ وخت داسي انسان ونه اوسو چي په هر نیک کار کي یوه ویره را سره وي،هر هغه څه ته چي کوو یې ورخطا یوو.موږ باید ډاډمن او زړور اوسو او هیڅ وخت خپل زړه ورټوب په غلطو کارونو کي ونه ښیو.

داسي انسانان هم سته چي خپل زړورټوب په داسي کارونو کي ښي چي هغه داسلام دنظره ناروا ګڼل سوي دي.

پرنورانسانانو باندي ظلم کوي، دنورخلګو حق خوري، غلاکوي، قتلونه کوي، چي دادول کسان هیڅ وخت زړور نه سي کیدای، بغیر ددې څخه چي دادول کسان یوازي خپل ځان ته زیان رسوي،که څه هم دوی پرنورو خلګو ظلم کوي مګر په حقیقت کي دوی پرخپل ځان ظلم کوي.

دغلطو اوناروا کارونو کوونکي خلګ په دې سرتشویقول چي ګواکي دوی زړور او شجاع دې دهغو کسانو سره ددوی په کارونو کي دشراکت معنا لري. موږ او تاسو باید هغه کسان چي ناسم اوناروا کارونه کوي تشویق نه کړو، کوښښ وکړو چي دوی ددې کارونو دکولو څخه راوګرځو، هغه کسان په دې وپوهوو چي کوم کارونه چي دوی یې کوي سم نه دي، او ددې دول کارونو په ګټه کي لا هم زیان نغښتی دی.

راسئ چي په خپل ژوند کي نور بي همته اوبي زړه ونه اوسو،په پوره هوډپرمخ لاړشو ویره دزړه څخه وباسو اویوازي او یوازي دخپلو بدو عملونو څخه وویریږو ، دالله (ج)څخه دخپلو بدو عملونو بخښنه وغواړو او دنیکو عملونو (کارونو) دزیادښت غوښتنه تری وکړو،دحق پلوي وکړو،اودمظلومواوبي چارو خلکولاسنیوي وکړو.

ketabton.com - The Digital Library

دځان څخه ښه شخص جوړول

موږ او تاسو ټول انسانان په ځان کې بدۍ او ښېګڼې لرو، دا ښېګڼې او بدۍ او کوم کارونه چې موږ او تاسو یې کوو ددې ښکارندویه دې چې موږ دښه او یا هم دبد شخصیت درلودونکي وګړي یوو :اونور خلګ زموږ په اړه په دې خبره پو هیږي چې دا کس ښه انسان دی یا بد.

پوهان وائي چې ستاسو ریښتنی دوست هغه څوک دی چې ستاسو غلطۍ درپه ګوته کړي درته ووایې چې دغه کار چې ته یې کوي ناسم کار د او دهغه کار څخه دراګرځولو کوښښ مو وکړي،که څه هم کیدای سي دا خبره پر موږ او تاسو بده اغیزه وکړي خو په حقیقت کې دا خبره زموږاوستاسو په ګټه تمامیږي، موږ او تاسو دبدۍ څخه را ګرځوي.

ناسم،خراب ملګری هغه څوک دی چې موږ غلطو (ناسمو)کارونو ته وهڅوي او ناروا کارونو ته مو تشویق کړي،دداسي خلکو سره دوستي کول ښه او غوره کار نه دی. دځان لپاره باید یو ښه ملګری، یاملګري انتخاب کړو تر څو موږ ورسره دزړه خواله شریک کړاي سو، په دې کړن(کار)کولو سره موږ ته سقون، آرام راپه برخه کیږي.*

راځئ څو هغه کړنې، وپیژنو چې دهغوپه کولو خلک موږ ته داحمق او بي عقل ګومان کولی سي او ورته دا فکر پیدا کیږي چې داکس یوښه شخص نه دی لومړی: دا چې یو څوک خبرې کوي نو باید دهغوی دخبرو په منځ کي ورونه لویږو او په وار اوکراره سره خبرې وکړو. دوهم: په هغو خبرو چې نه پوهیږوباید پر هغو خبرو بحث،مباحثه ونه کړو.

دریم: دانداز ې څخه زیاتې او بي ځایه خبرې بایدونه کړو.څلورم: ډیربي ګټي تکیه کلامونه باید په خپلو خبرو کي استعمال نه کړو. پنځم: داسي ویوکي (کلمي) باید په خپلو خبرو کي ونه کاروچي نورو خلکو ته په کښي سپکاوی (توهین) سوی وی. شپږم: نورو خلګوته دخبرو کو لونوبت ورکړو.

اووم: خبرې موباید داندازي څخه زیاتي لوړې نه وي، دخبرې کوونکي کس پو ښتونو ته باید پرخپل وخت جواب ورکړو او دخبرې کوونکي شخص خبرې باید سرفي نظر ونه ګرځو،یعني خبرې کوونکي ته باید متوجي واوسو.نهم: خندا راوستوونکي خبرې، یعني غیرې مناسیبي ټوکي موباید په لږه اندازه سره وي.لسم: داسي بدنې حرکتونه باید ونه کړو چې په هغه حرکت سره مو نورو خلکو ته سپکاوی کړی وی.

یوولسم: دمغروري کولو څخه باید ځان وساتو په عامه اصطلاح بي ځایه بد معاشي ونه کړو.دوولسم: دموراوپلارخپل خپلوانو بي احترامي ونه کړو.دیرلسم: نشیې باید توکي ونه کارو.څورلسم درواغ، غلا ،زنا،لواطات، قتل، جنګ جګړي، سپکې سپورې،چغلګري، په امانت کي خیانت، چم اوفریب اونوردې کړنوته ورته ناروا کارونه باید ونه کړو.

ketabton.com - The Digital Library

راسئ چې په خپلو خبرو عادتونو اونورو کړنو،کارونوکې ځان داصلاح خواته بوزو. راسئ چې خپل ځانونه داسې جوړ کړو چې خلک زموږ دنیکو اخلاقو، نیکوکارونو او غوره چار چلند دراغیزې لاندې راسي ،داسې چې زموږپه لیدلو، زموږ په درک کولو او تحلیلولو ناپوه او جاهل وګړي هم خپل ځانونه اصلاح کړي،نیک او صالح انسانان دځان څخه جوړ کړي او نور هیڅکله بد او ناوړ کارونه ونه کړئ.

راسئ چې خپل ځانونه دا سې جوړ کړو چې نورانسانان دا فکر(آند) ونه کړئ چې موږ دوی ته زیان رسوونکي وګړي یوو او دوی زموږ څخه لیري والی اختیار کړي، موږ ددې وړ ونه بولي چې زموږ سره خبرې او دوستي وکړي. یوه بله خبره دلته باید زیاته کړم چې هیڅ وخت یو انسان دده دنیستی، غریبی، بیوسی،کمزوری،کم قووتی،کمواکی، له عمله مه رټئ، سپکاوی ورته مه کوئ، ښه والی او غوره والی دیو انسان په مال،دولت، ښایست، او نسب پورې اړه نه لري، بلکی ښه او غوره انسان هغه دی چی دنیکو او غوره اخلاقو درلو دونکی وی،نورو انسانانو ته زیان رسوونکي نه وي او تل ښه اونیک کارونه کوي.که یو څوک عالم وی او ده دا کړن لاره غوره کړي وي چې دبي علمو او ناپوهو خلکو سره دی نا سته ولاړه نه کوی په دې دلیل چې دا ډله خلک بي علمه ناپوه دي، زماپه آند داکړنه ښه او قناعت بخښونکي کړنه نه ده، عالمان او پوهان خلک په دې خاطراودلیل باید دبي علمو او جاهلو خلکو سره ناسته ولاړه ولري چې هغوی دې ته تشویق کړي چې علم وکړي او ورته سمه اونیغه لاره په ګوته کړي. موږ او تاسو باید دټولو مسلمانانو ورو ټوسره دنیکو اخلاقو او ښه چار چلند څخه کار واخلو او پرې نږدو چې زموږ څخه دې زموږ یو ورور ازار سي.

زموږ او ستاسو په ټولنه کي ډېر انسانان په بدو، خرابو کارونو او عدتو نوکي بند پاتې دي او دوی دهمدې کبله ښه ژوند نه لري،دپوهانو او نیکي کوونکو یوه دنده داهم ده چې لار ورکي پرنږغو لارو برابر کړي اوپه تاریکیوو کي ورکو ته ډیوې په لاسونوکي ورکړي. موږ هغه وخت کولی سو یو ښه کس دځان څخه جوړکړو چې موږ دخپلې ټولنې داو سیدونکو سره مرسته وکړو،هغوی ته زیان ونه رسوو، دمشرانو قدر،احترام (درناوی) ولرو او پرماشومانو او بي وزلو انسانانو مهربانه واوسو. نورو ته عزت ورکول دا معنالري لکه موږ چې خپل ځان ته عزت ور کوو. موږ به هغه وخت یو ښه کس دځانه جوړکړی وی کوم وخت چې موږخپلو ټولو کارونو ته دکولو څخه مخکې ښه فکر کوو، دخپل کوونکي کاربنې اوبدې پایلې په هراړخیز ډول څیړو اوداسنجو چې آیا کوم کار چې زه یې کوم ښه دی زما او زما دټولنې لپاره او که خراب اوزیان رسوونکی کار دی؟ که موږ چیري مهربانه، مرسته کوونکي، ښه اخلاق درلو دونکي او دناروا کارونو څخه پرهیز کوونکي اشخاص واوسو نو موږ به دالله (ج) او دهغه دمخلوقاتو دنظره ښه اشخاص وګڼل سو انشاءالله.

ketabton.com - The Digital Library

مطالعه،کتاب لوستنه

مطالعه،کتاب لوستل دانسان ژوند ته روښنايي راوړې اويوه انسان ته دابنې چې څنګه پر سيده ،نيغو اوسمو لارو تګ وکړې. هغه عالمان چې مطالعه نه کوي او خپل علم نور ته نه ښې داسي مثال لري لکه لمر چې ترنځي (کسوف) نيولی وی او رڼا نه سي خورولی.

موږاو تاسو بايد هر وخت مطالعه وکړو ځکه په کتاب لوستلو او مطالعي کولو سره دانسان ذهن روښانه کيږي او نوي معلومات لاسته را وړي. په مطالعه کولو سره زموږ تفکور نور هم پراخيږي او نوې مفکورې مو دماغ ته داخليږي. هرانسان ته الله (ج) داسي يو ماده په وجود(بدن)کي ايښي ده،چې انسان دهغې مادې په واسطه کولی سي چې معلومات خوندي کړي او دوخت په تيريدو دهغو معلوماتو څخه ګټه واخلي دا ډول معلوما ت دهرانسان سره سته، اندازه يې ډېره زياته وي او ګټه ترينه اخلي. که چيرې موږ او تاسو خپل حافظي ته نوې معلومات ورزيات نه کړو، دو خت په تيريدو مو ذهن او حافظه دواړه کمزوري کيږي. موږاو تاسو بايد په هره برخه کي معلومات ولرو او هر هغه کتاب او ليکنه مطالعه کړو، چې موږ او تاسو ته دژوند په چارو کي ګټوره تمام سي ياتماميږي. درټولو غوره مطالعه د قرآن کريم مطالعه ده، دهغه څخه ورسته دحضرت محمد (ص) داحاديثومطالعه ده.

هغه لوستنې،مطالعې غوره او بهتره دي چې زموږ دژوند لارې راته روښانه، ځلانده کړي اودغلطي کولو ته مو پري نږدي. موږبايد دخپل مسلک سره سره په هره برخه کي څه ناڅه پوهه ولرو او کله چې ضرورت يې راته پيښ سو نو دهغه مطالعې څخه چې موږ مخکي علم،خبر حاصل کړی و دهغه علم ،خبر څخه دخپل دځان او خپلوورنو لپاره ګټه واخلو او لارښوونکي واوسو. دهرښه او غوره کار په باره کي بايد معلومات لاسته راوړو.

موږ او تاسو بايد يومعلوم وخت په يوه ورځ کي يوڅه وخت ددې لپاره وټا کو چې په هغه وخت کي مطالعه،کتاب لوستنه وکړو.يو کس چې کله پوهه حاصله کړې او علم لاسته راوړي، نو بايد هتمي يې در نورو اشخاصو پوري ورسوي او نور خلګ هم دځان سره دعلم څخه بر خمن کړئ، په دې کار(کړن) کو لوسره يو انسان ته دوه ډوله ګټه رسيږي، لومړی دا چې دی به نور هم په خپل زده کړې علم او پوهې کي ماهيره، زيرک سي، بل به يې دهغه کس ياکسانو سره مرسته کړي وي چې هغه پوهه نه لري اود ياد کس په واسطه هغه علم حاصل کړي.

مطالعه هغه ډالی ده چې موږ ته خوشحالی راوړي او زموږ دماغ ځواک من کوي.

علم او پوهه په مطالعه کولو سر زياتيږي او کله چې موږ مطالعه نه کوو ورو ورو زموږ دحافظي څخه ياد کړی، حفظ کړی علم پوهه ليري ځي او موږ دستو نزو سره مخ کيږو.

ketabton.com - The Digital Library

مونږ او تاسو بايد تل دکتابونو او ليکونو لوستنه وکړو تر څو په هغه څه وپو هيږو چي مخکي نه په پو هيدو. په مطالعې کولو سره انسان دستو نزو او کړاونو دحليدو اودهغوی څخه دجدايي لاره پيدا کوي.

کـه چيرې مونږ او تـا سو ليکل او لوستل کولی سو:نوبايد لږترلږه خو پـه هغه وخت کي مطالعه وکړو چي بيکاره يوو او خپل وخت په ناسمو اوبـي ګټې کـارونو کي تېرنه کړو.په خپله ټولنـه کـي بايد دخپل وس سره سم دمطـالعې کولـو زمينـه برابره کړو اوخلکوته دمطالعي ګټې بيان اوهغوی کتاب لوستنې تـه تشويق کړو ترڅوکتاب لوستنه زمونږ په ټولنه کـي يوفرهنګ سي. پـه مطالعـه کولـو او يـاليکنـه کولو سره يو انسان نورهم دبر يا (کاميابۍ)خواته ځي.

مونږ بايد هڅه وکړو چي داسي ليکنې مطالعه کړو چي دهغه ليکونو څخـه مونږ تـه ګټه ورسيږي او دنيکۍ کولو لارښوونه راته وکړي. کلـه چـي مونږ يـو کتـاب يـايوه ليکنه مطالعه کوو نو بايد هرې کلمې (ويی) تـه يې پـه غوُر سره فکر وکړو اودا هڅـه وکړو چـي پـه صـحي او سم ډول ځـان پـه وپوهوو.مطالعـه بايـد يـوازي ددې لپاره هم ونه سي چي وخت پري تېر سي، بلکـي مونږ بايد دمطـالعي کـو لـو څخـه ساليمه، پرځای اوپوره استفاده وکړو او ګټه ترينه واخلو. يوکس بايد هيڅ وخت خپل ځان بي مطالعې او ليکنې پري نږدي.

په مطا لعي کولو سره کولی سوخپل ژوند تـه نيغ لـوري تـه بدلون ورکړو او پـه خپل ژوند کي مثبت نوښتو نه منځته راوړو. دمطالعې کول زمونږ ژونـد تـه ارامـې، هوساينه رابخښي، دغمونو او کړاونو څخه موليري بيايي، هيڅ يـو دا سـي غـم او کړاو نسته چي مونږ دې يې په مطا لعه کولو سره ليرنه کړو اودحل لاره يـې ورتـه ونـه منـدو،هرومرو مطالعـه زمـونږ سره دا مرسته کـو ي چـي صبر او زغم راتـه توصيه او مونږ دهغه غم او کړاو پـه مقابل کـي کلـک ودروي او پـري نږدي چـي مونږ خپل همت دلا سـه ورکړو پـه مطالعـه کولـو سره انسـان ديـوازي والـي څخـه خلاصيږي کتابلوستنه (مطالعه) انسان ته دا وارنه ورکوي چي هغه ديـوازي والـي احساس وکړي.

تـل مـونږ او تاسـو بايـد مطالعـه وکـړو, او دمطـالعې کولـو څخـه مثبتـې ګټـې لاسـته راوړو. مونږ او تاسو بايد هيڅکله داسي يوه ليکنه مطالعه نه کړو چي پـه مطالعـه کولو سره يې زمونږ او ستاسو دونيا او اخرت ته تـاوان رسيږي،کيدای سـي داسـي ډېرې ليکنې به وي چي يو انسان دناسمي ،کږي لارې اوغلطی خواتـه بوزي،بدو او ناوړه کارو نوته يې وهڅوي،ناسمې ليکنې مطالعه کول ددې پر ځـای چـي مـونږ دهغې ليکنې دمطالعې څخه ګټه واخلو برعکس مونږته تاوان،پيښوي،

د دا ډول ليکنـو دلوسـتلو اومطالعـه کولـو څخـه بايـد پـه کلکـه ډډه وکـړو او کـه چيرې مونږ او تاسو داسي يوه ليکنه ولوستل نوبايد په هغه ليکنې باندی عمل ونـه کـړو او د ژونـد پـه چـاروکي ترينـه ګټـه وانخلـو. علم،پوهـه پـه لوسـتلو او مطالعـه کولو سره لاسته را ځي.

ketabton.com - The Digital Library

راسئ چې تل خپل علم درنورو کسانو پورې ورسوو او دنور کسانو دعلم څخه استفاده وکړو. زموږ دعلم او پوهې څخه باید موږ او نورو کسانو ته ګټه ورسیږی او هغه زحمتو نه او تکلیفو نه مو بې ځایه لاړنه سي چې موږ دعلم پوهې دلاسته راوړلو په لاره کې ګاللې دي.راسئ چې دمطالعې کولو سره ځان عدت کړو مطالعه وکړو خوندتري واخلو اوګټې ورڅخه لاسته راوړو، دخپل کور دتیاره ګوټو لپاره په مطالعه کولوسره هغوتیارولپاره دډیوو رڼا ومونډو.

خپل لونې او خویندې په لوړ ولوړ ورکول

زموږ او ستاسو په ټولنه کې ځینې خلګ غواړي چې پیسې اونورمادیات په داسې لارو پیدا کړي چې هغو لارو څخه پیسې اونورمادیات لاسته راوړل ناروا کړنه وي،یاداشخاص دې ته پاملرنه نه کوي چې کومې پیسې او اجناس چې دوی ته دکومې لارې څخه په لاس ورځي حلالې دې او که حرامې،دهمدې په حرامه لاره دپیسو دلاسته راوړولو دجملې څخه یو هم خپلې لونې او خویندې په لوړ ولوړ ورکول دي.یاد کار داسلام دمبارک دین داحکامو خلاف او ناروا عمل دی داکارپه اصل کې دیوه حور(آزاد) انسان خرڅول دي، داسلام دین هیڅ وخت یادکار ته اجازه نه ده ور کړي.

اسلام ښځې ته مهرټاکلي دی اودا مهر یوازي دهغې ښځې حق دی چې دنرڅخه یې دهغه سره دشرعي نکاح کولوپه بدل کې غواړي،په دې خبره دلابنه پوهیدلولپاره [سُوْرَةُ الأحزَاب : 50]ولولئ.یوښځه باید دخپل ځان دنکاح مهرلوړ ونه ټاکئ. لوړ مهر ټاکنه ډېرې ستونزي منځته راوړي او دا کړنه بدې پایلې درلودلی سي.موږ باید ښځې ونه پلورو.

ښځه باید خپل مهرخپله وټاکي.دلور خور..پلورل یوازي دا نه چې یو ناروا کار دی بلکې دیوې کورنۍ او هتا دیوې ټولنې دبربادۍ سبب ګرځي او دا کار ډیرې لویې ستو نزي را ولاړه وي.

کومې کورنۍ چې خپله لور یا خور وه یو کس ته په کم ولوړ اویا هم شرعي مهر ورکړي نه وي: نو دا کورنۍ دخپلې لور او خور څخه په حقیقت کې دهغې خو شحالي اخلي او نه پریږدي چې لور یا خور دي یې ارمه اوخوشحاله ژوند ولري، نه یوازي دا چې خپل دلور او خور ژوند خرابوي، بلکې دهغه کورنۍ او آن دخپلې ټولنې خوشحالي اخلي او دډېرو انسانانو ژوند دستونزو سره مخ کوي، کوم کس ته چې کومې کورنۍ لور او یا هم خور په لوړولوړ ورکړي وي، هغه کس هڅه کوي چې دیادې کورنۍ دخوا ورته ټاکل سوی ولوړ ژر پوره کړي، ددې کار لپاره معلومه خبره ده چې هغه زیاتو پیسو ته اړتیا لري،یاد کس هڅه کوي چې دروا او نارو لارو څخه یاد ولوړ پوره کړي.

ځینې ځوانان خپل ژوند په خطر کې اچوي او خارجي هیوادونو ته په قاچاکي لارو په پټ ډول صفر کوي،

ketabton.com - The Digital Library

چې يادکار ددې لامل کيږي چې يادسوی کس خپل ژوند دلاسه ورکړی، زنداني سي او يا په هم هغه هيواد کی په نشيې توکو او نور بدو کارونو اخته سي چې بيانه سي کولی په آساني سره خپل عادي ژوند ته راوګر ځي.ځيني ځوانان په خپل هيواد کي دې ته مجبوره (اړ) کيږي چې غلا او وژنې وکړي ځکه داولۀرونه په دومره اندازه سره لوړ وي چې زموږ او ستاسو دميانه روه اقتصاد درلودونکو په توان کي نه وي او نه سي کولی چې دولۀر دازياتې پيسې ورته پوره کړي، چې په پايله کي يې يادکسان دې ته مجبور سي چې دناروا اونامشروع لارو څخه دولۀر پيسې په لاس راوړي.

ځيني ځوانان ددې جملې څخه دنشيې توکو کرکيله پيل کړي،ځيني يې غلاکول او رشوت اخيستل پيل کړي اوځيني يې دقاچاک کوونکو او وژونکو سره يوځای کيږي او هڅه کوي چې دا لوړ ولۀر پوره کړي.يادې تولې کړنې ددې سبب ګرځي او ياهم ګرځيدلي دي چې زموږ دټولنې ځيني ځوانان په غلطو،ناروا اوکږو لاروبوزي اوپه هيواد کي موستونزي راولاړي کړي. په دي کار کي هغه کس چې دا غلط کارونه کوي او هغه کس چې دی يې دې کارونو ته اړيستلي دی دواړه شريک دي اودوړه به ګونهګاره وي انشاءالله.

هغه کس چې يوې کورنۍ خپله لور يا خور ورته په لوړولۀر (مهر) ورکړي ده، يايوې ښځې دخپل ځان مهر(ولۀر)لوړ ټاکلی وي کله چې ټاکل سوی ولۀر ددېرو زحمتو دګالولو څخه ورسته پوره کوي معلوخبره ده چې په دې موده کي به يادکس ددېرستونزوسره مخ سوی وی، پايله يې دا چې دلوړ ولۀر درلودونکو ځينو ښځو ته دهغوی دخاوند (ميړه) په کورکي ځيني ستونزې دخاوند اودهغه دکورنۍ دنورو غړو دخوا پيښيږي.

دبيلګې په ډول يادې ميرمنې ته دهغې خوسر ګنې پيغور ورکوي، ورته وائي چې ستامور،پلا ر،ورور،اوياتا زموږ څخه ډېر ولۀراخيستی دی او موږ دا انتقام ستا څخه بيرته اخلو، ګرمه ته يې: په دي بهانې سره پر هغې معصومې ميرمنې ظلم کوي او نه يې پريږدي چې په آرمۍ ژوند وکړي، بل اړخ ته هغه کورنۍ چې يوه ښځه يې په لوړ ولۀر(مهر) سره خپل زوی يا هم ورور ته په نکاح کړې وي،د اقتصادي ستونزو سره دياد ولۀر دورکړي څخه ورسته مخ سي، دا ستونزې يوازي دهغې کورنۍ نه دي، بلکي په دې ستونزو کي دلوړ ولۀر درلودونکي ميرمنه هم دخپلې کورنۍ داقتصادي ستونزو څخه رنځ وړي او نه سي کولی خپل ژوند په ښه ډول پر مخ بوزي!هيڅ يوه کورنۍ نه غواړی چې خور يا لور دې يې دستونزو سره مخ سي. که چيرې يوه کورنۍ دا نه غواړي چې لور ياخور دې يې ددا ډول ستو نزو سره مخ سي:بايد خپلې لونې او خويندې په لوړ ولۀر ورنه کړي. هيڅ يو پلار او ورور ته دلور ياخور مهر،ولورخوړل حلال نه دي، مهرالمثل بايد اوسنيو شرايطو اودهغه شخص چې ورته ښځه په نکاح کيږي داقتصادي حلت سره سم وټاکل سي.

ketabton.com - The Digital Library

البته غواړم بيا يادونه وکړم، مهر دهغې ښځې حق دی کوم چې نکاح کوي بياهغه اختيارمنه ده،بل هيڅوک په دې اجناسو اوپيسو کی حق نه لري. ځينې خلګ دا بها نه کوي چې په اوس وخت کې لګښتونه زيات دي او موږ نه سو کولی دا لګښتونه په لږه اندازه پيسو پوره کړو چې دا ډول خبرناسمه ده او دا يوازې يوه بهانه ده.

موږ هيڅ اړتيا نه لورو چې زيات لګښت په وادونو اوخور لورته په ډېرو توکو کولو سره وکړو او خپل نوم په زيات لګښت کولو سره لوړ کړو، دا د اندازې څخه زيات لګښتونه يوازې اصراف دی. موږ بايد په لږ مصرف (لګښت) کولو سره ونه شرميږو او هيڅ وخت دافکر ونه کړو چې په لږلګښت کولو سره به زه بې احترامه سم او زما عزت به ختم سي،ديو انسان عزت دهغه په درلودونکو مادياتو کې نه دی، بلکې عزت دالله (ج)دطرفه څخه يو نعمت دی او هيڅ يوکس نه سي کولی په لګښتونو سره عزت پيدا کړي، هوسخا او دارمنو سره مرسته کول غوره کاردی.

کله چې ځيني کسان خپلې لونې او خويندې په نکاح ورکوي نو هغوی دا فکر کوي، که چيرې زه خپله لور او يا هم خور په لږ ولؤر سره ورکړم يالورخورمې خپل مهرمثل کم وټاکي نو خلګ به ماته سپکاوی وکړی، داکار به زما دلور اويا خور دخراب ژوند لامل سي او خلګ به هغې ته داپيغور ورکوي چې ته يې په لږ ولؤر سره غوښتې يې ياتا خپل مهرکم ټاکلی دی چې دا ډول فکر کول بيلکول غلط(ناسم) فکر دی، تاسو په لږ مهر يا ولؤر اخيستلو سره دخپل لور يا خور ژوند نه خرابوئ، بلکې په زيات ولؤر اخيستلو سره خپل دخور يا لور ژوند خرابوئ.

راسئ چې نور په خپله ټولنه کې دبدو رواجونو مخه ونيسو او نور پرينږدو چې زموږ ټولنه دخرابو رواجونو ښکار سي.

که چيرې په موږ خپل لونې او خويندې ګرانې دي نو بايد دهغوی لپاره ستونزې جوړې نه کړو،هغوی ته خوشحالۍ ورکړو او خپل ټولنه نور دلوړ ولؤر څخه خلاصه کړو، زموږ دټولنې ډيرې ستونزې به په دي کار کولو سره حل سي او نور به موځوانان دلوړ ولؤردپوره کولو لپاره ناروا کارونو ته لاس نه اچوي. موږ او تاسو هريو تن په دي مکلف يو چې لومړی ښه کار دخپل ځان څخه پيل کړو په دي کارسره به موږ يوه لويه نيکي کړي وي او خپل مينه به مو دالله (ج) دسپيڅلي دين اسلام سره ښودلي وي.

خويندو خپل مهرالمثل مناسيب وټاکئ اوخپل په مهرکي خپله تصروف وکړئ.

ورنو دخپلو لورنو، خويندو اوخپل خپلوانو ښځو څخه توکي مه جوړوئ اوپير،پلور يې ودروئ.

ketabton.com - The Digital Library

ښکاره او پټه پاکي

موږ مسلمانان داسلام مبارک دین په دې سره مکلف کړي یوو چې ظاهر (ښکاره) معنوي او پټې یعني دزړه،نفس اودماغ پاکوالی ولرو. داسلام مبارک دین موږ دجنابت او چټلې په وخت کي په اودس اوغسل کولو یعني ځان پریولو په پاکو او بوسره امرکړي یوو. موږ مسلمانان دجنابت بي اودسې او دبدن دنا پاکې په حال کي وخت نه تېر وو او تل خپل ښکاره او پټي ناپاکې دمنځه وړو. لکه څنګه چې معلومه خبره ده چې په غسل کولو او اودس کولو سره په ښکاره ډول نجاست او ناپاکي دمنځه ځي،همداسې موږ دمعنوي اوپټو ناپاکیو څخه هم وه اسلامي احکاموته په غاړې ایښودلو،دګناهونو څخه په لیري پاتیدکیدلو،داخرت په عذابونو یادولو،دالله (ج)په ډېرعبادت اوذکر کولو،دنبوي سنتونو په عملي کولو،دځان سره دنیکې اوبدې په حساب کولو،دنورمسلمانو سره په مینه کولو اوترټولو اړینه داچې دلوی الله (ج)څخه په وېرې (ډار)کولوسره ځان دزړه ،نفس،اودماغ دناپاکیوو څخه پاکولی سو.موږ او تاسو باید تل خپل بدن خوړه، جامې، کور او خپل ټول چاپیریال دناپا کیوو یا ناپاکه کیدو(چټل یدو)څخه څخه وساتو او پرې نږدو چې موږ ته دې دناپاکې له عمل زیان ورسیږي.

نظافت پاکي دایمان یو جز(برخه) ده.رسوالله (ص)فرمایي:ژباړه.پاکي دنیم ایمان سره برابره ده.①

نظافت (پاکي) هغه کړنه ده چې موږیې په کولو سره دخلکو د نظره ښه معلومیږو اوخلګ زموږ څخه لیروالی نه اختیاره وي.

که چیرې موږ او تاسو خپل نظافت (پاکي) مراعت نه کړو نو یو خوابه موږ ناروغیوته لاره هواره کړي وي، بل به خلګ زموږ سره زموږ دنجاست او ناپاکې په خاطر سم چلند نه کوي او لیروالی به را څخه اختیارکړي.

موږ او تاسو باید پرې نږدو چې زموږ او ستاسو کورونه،دپرې (حجرې) او سیمې دې ناپاکي وي. په یوه ټولنه کي که هر وګړی دناپاکې مخنیوي وکړئ او پرې نږدي چې سیمه دې یې ناپاکه او ککړه وي ،نو هغه ټولنه به یو پاک اوسوتره چاپیریال ولري، هیڅ وخت به نارو غیو ته لاره خلاصه نه سي اودهغه ټولنې خلګ به صحت درلودونکي وګړي وي. موږ او تاسو ټول باید په ګډه او دیوبل په مرسته خپل سیمه پاکه وساتو.

یومسلمان باید ددې سر بیره چې خپل بدن او خپله سیمه پاک ساتي همدا ډول باید خپل زړه او نفس هم دټو لوبدو، خرابو مفکورو،خیالونو ،وسوسو او اندیښنو څخه لیري وساتي، هیڅکله باید ناوړه او ناسم کړنه تر سره نه کړئ او دخپل زړه دداسي ساتلو هڅه ونه کړئ چې دنفرت،کینې او دنورو مسلمانانو دکرکې څخه ډک وي. دیوه مسلمان زړه باید تل دبغض څخه خالي وي او نفرت او کینې ته باید یومسلمان په خپل زړه کي ځای ورنه کړې.

۱- صحیح مسلم کتاب الطهارت 534

ketabton.com - The Digital Library

مور باید هیڅ وخت دیوبل څخه نفرت ونه کړو، تل دیوبل سره په ورورولۍ او مینه چار چلند وکړو او پر یوبل مهربانه و اوسو. زمور او ستاسو زړونه باید دفریب، چم ،خیانت او دوکې کولو څخه پاک وي. مور باید ریښتیني ،امانت، داره، مهربانه اوښه مسلمانان واوسو. کله چې مور په ښکاره خپل ځان پاک کړی وی، نو باید دا فکر هم وکړو چې آیا په ریښتیا هم زه دناپاکی څخه پاک سوی یم او که یا؟

هغه ناپا کي چې په ښکاره زمو ږ پربدن معلو میږي، دهغه نا پاکی څخه ډبره بې توانه او کمزورې ده چې زمور په زړو نو کې ځای لری.لومړی باید مور هغه ناپاکي دمنځه یو سو اوپا که یې کړو چې زمور په زړه ننوتلې ده اودزړه بڼ یې راخزان کړی دی،ځکه دا ناپاکي دهغه ناپاکی څخه خطر ناکه او زیان رسوونکي ده چې پرمور په ښکاره معلومیږي.

کله چې مور په یو ځای کې دناپاکی او نجاست سره مخ کیږو: دهغه څخه خپل ځان لیري ساتو او نژدي نه ورځو، مګر زمور یو شي په دې وخت کې دیاده وتلی وی:چې دا نجاست زمور د زړه دنجاست څخه خطر ناک او زیان رسوونکی نه دی. راسئ چې مور خپل ښکاره او پټې ناپاکی دمنځه یوسو، پرې نږدو چې ددې ناپاکیو څخه مور ته زیان ورسیږي او یا هم نورو کسانو ته زمور پټه ،باطني ناپاکي زیان ورسوي.

لکه څنګه چې په ښکاره نجاست زمور بدن ته تاوان رسوي او مور په نا روغیواو افتنو اخته کوي همداسي زمور دزړه؛ نفس اودماغ ناپاکي زمور بدن او روح ته زیان رسوي او مور په بیلا بیلو بدو کارونو کې بوخت کوي.زمور دزړه اودماغ ناپاکي مور دخپل خدای (ج) څخه لیري کوي،زمور څخه شفقت او مهربانې اخلي او مور ته کینه او مکر راکوي.راسئ چې خپل ځانونه دښکاره او پټو ناپاکیو څخه پاک کړو،ترڅو دانسانانو او الله (ج) په نزد ښه انسانان و اوسو او دپټو او ښکاره نارو غیو څخه خوندي پاتې سو.

دانسان په ژوند کي دورزش (تکړښت) ارزښت

لوی خدای (ج) دانسان بدن داسي جوړکړی دی، چې کله انسان په یو کار بوخت وی نو دانسان بدن نور هم دډبر کارکولو وړتیا پیدا کوی، ورو ورو دهم هغه کار سره بلدیږي او بدن یې نورهم دهغه کار په کولو سره پیا وړی کیږی. البته زه دفزیکي یاهغه کارونو څخه یادونه کوم چې هغه په نیغ ډول یوانسان په داسي ډول سره سرته ورسوي چې هغه کارونه ورزش ته ورته کارونه وي، لکه دحقاني، معماری، پښي اوداسي نور ډبر کارونه.کارکوونکي انسانان نسبت هغو انسانانو ته چې ورزش او ورزش ته ورته کارونه نه کوی پیاوړی، سالیم او دښه صحت خاوندان وي.دهرانسان بدن دې ته اړتیا لري چې ورزش وکړې!هغه کسان چې ورزش کوي دنشیې موادو داستعمال،

ketabton.com - The Digital Library

بې ځایه ناستي،ولاړې او بدوکارونوڅخه تر ډېرې اندازې لیرې پاتې کیږي. په ورزش کولو سره دانسان بدن دډول ډول نارو غیو پر وړاندی پیاوړی کیږی. ورزش دانسان بدن ته وده ورکوي اوهیڅکله یې نه پریږدي چې کمزوری سي. ورزش ددې تر څنګ چې دانسان بدن په فزیکی ډول پیاوړی کوی، په معنوي ډول هم دانسان بدن ته ګټه رسوي، دانسان دماغ پیاوړی کوی،انسان ته خوشحالي ورکوي، انسان خفګان ته نه پریږدي او تل دیوه غوره ملګری په ځیر هغه ته خوشحالې ورکوي. ځینې کسان په دې بهانه چې موږ ورزشي میدا نونه، نه لرو: ورزش نه کوي او دایې یوه بهانه نیولې وي. ددوی دا وینا چې دورزش لپار میدان نه لرو ناسمه ده.

ورزش کول یوازي په ورزشي میدانونو کي نه کیږي، بلکي موږ کولی سو چې په هغه ځای کي چې موږ دنده لرو ورزش (تکړښت) وکړو. ځینې داسې حرکتونه سته چې موږ کولی سو په هر ځای کي دا ډول حرکتونه وکړو اودې ته به اړتیا نه وي چې د ورزش لپاره دي ځانګړی میدان ولرو. ورزش دانسان وجود دسوستې او لټې څخه لیرې ساتي.

او نه یې پریږدي چې په نارو غیو اخته او یا هم خپله روغتیا دلاسه ورکړي. موږ باید دهغه حرکتونو څخه ډډه وکړو چې هغه حرکتونه زبان رسوونکي وي او دانسان بدن دستونزو سره مخ کوي. نامناسیب حرکتونه په وړد محاله او لنډ محاله توګه انسان دجسمي ستونزو سره مخ کوي، هتا په ځینو حالاتوکي یې فلج کوي، د هډوکو دما تیدو سبب یې ګرځي چې بیا ورسته خپل ژوند په سمه توګه پرمخ نسي بیولی او په خپل ژوند کي دستو نزو سره مخ وي. ورزش باید په سالیم ،مسلکي او ارام ډول سره وسي. په ورزش کي باید دبې غورې او بې پروایۍ څخه کاروا نه خیستل سي .ورزش باید داسي نه وی چې ددې پرځای چې بدن ته مو ګټه ورسوی تاوان راته پیښ کړي.

هرانسان ځانته ځانګړي خوښه لري، چې داخوښه په ورزش کي هم سته. یو انسان باید خپل دخوښي وړ ورزش وپیژني او ورسته دې هغه ورزش ته دوام ورکړي. کیدای سي ځینې ورزشونه مو خوښ نه سي، خوکیدای سي داسي ورزش به هم وی چې موږ دي دهغه ورزش سره مینه ولرو، زموږ دخوښې وړدې وګرځی او موږ دې دوخت په تېریدوسره په هغه ورزش کي ما هیره سو. دا اړینه نه ده چې هتمن دې موږ په ورزش کي لوړو پوړیو ته ورسیږو، بلکي دا اړینه ده چې موږ ورزش وکړو او خپل بدن دنارو غیو څخه لیرې اوپیاوړی وساتو .موږباید خپل ځان په ورزش کولو سره خوښ وساتو کیدای سي په راتلونکي وخت کی موږ زموږ دخوښې وړ ورزش کي ډېر ماهیره سو اوموږ دي لوړ مقام ته دخپل خوښي وړ ورزش کي ورسیږو. موږ باید هغه اشخاص چې دورزش سره مینه نه لري دې ته تشویق کړوچي ورزش وکړئ او هغه وخت چې بې کاره تیروي په ورزش کولو سره یې تېر کړي.

ketabton.com - The Digital Library

ورزش موږ ته جسمي او روحي پيا وړتيا را کوې اومور تل فعال اوپياوړي ساتي. راسئ چي موږ ورزش کولو ته وخت ورکړو ترڅو دهر پلوه پياوړي اوسو اود ورزش کولو حق چي موږ مسلمانانو ته اسلام هم راکړی دی ګټه تري واخلو اوپرينږدو چي جسم مو ناتوانه پاته سي.

دماشينونو سمه کارونه

ننۍ نړۍ پر مختګ کړی دی او ډول ډول وسايل دانسانانو په اختيارکي دي. ډول ډول ماشينونه جوړشوي دي، چي په هره برخه کي يې دانسان کار هوسا کړی دی او دچاروپه ښه سرته رسولو کي ورسرمرسته کوي. موږ او تا سو دلوی خدای(ج) په خوښه دهغه وسيلو څخه ګټه اخلو. په دې وسيلو او ماشينونو کي يو هم دتلوراتلو وسيلې ،وسايط دي، چي داوسيلې عبارت دي له موټرونو، موټر سايکلونو، ترکټورونو، باسيکلونو، کښتيوو ،ريل، الوتکو او داسي نوروڅخه،داټولې وسيلې،وسايط موږ او تاسو ديو ځای څخه بل ځای ته په ډيره هوسايي او بيله کومه تکليفه رسوي،په شرط ددې که موږ ددې وسيلو،وسايطو څخه پر ځای او خوندي استفاده وکړو.يادې وسيلې،وسايط ځيني وختونه دخطرونو څخه ډکې وي، چي دټکراوښتلو(چپه کيدلو)او اور اخيستلو، سره مخ کيږي اودانسانانو ژوندترينه اخلي، چي ډېر انسانان ددې وسيلو ديادو سوو پيښو له عمله په ننې عصر(وخت)کي زخمي او يا وژل کيږي.ديادو پيښو درمنځته کيدلو ځيني لاملونه په دې ډول سره دي. ماشومانو ته ددې وسايطو دچلولو اجازه، بې پروايي، ځان ښودنه، دسړکونو خراب والی، دنشې په حالت کي چلونه، تيز رفتار، په موبايل کي خبرې کول، خوب، دسړکونو خرابوالی اونورډير لاملونه لري. موږ او تاسو بايد خپلو ماشومانو ته موټر، موټر سايکل او نوروسايل دګنې ګونې په ځايونو کي په لاس ورنه کړو او که چيرې غواړو چي خپلو ماشومانو ته دا وسيلې،وسايط په لاس ورکړو نو بايد درخپل نظر لاندي په خالي او داسي ځايونو کي چي هلته عامه شتمنی، شخصي شتمنی او انسانان کم وي په لاس ورکړو. پرلويو لارو اوسړکونو باندي ماشومانو ته داوسيلې په لاس ورکول يا په بل عبارت دچلونې اجازه يې ورکول،په لوی لاس خپل ماشوم او نورو انسانانو ته زيان رسول دي. په ځينو حالاتو کي ځيني خلګ غواړي چي په خپل موټر،موټر سايکل او نورو وسايلو سره ځان نو رو خلګو ته لوړ،جورتمند،پياوړی معرفي کړی،دبيلګي په ډول دخلګو په ګڼه ګونه کي دمو تر اوموټر سايکل ډير تيز رفتار، په داسي لارو چلونه چي هغه لار ددې وسيلو دتګ او راتګ لپاره مناسيبه نه وي. دخلګو ومخته دخپلې چلونې دزده کړي ښودنه،ياد کارونه ددې لامل ګرځي چي موټر يا موټر سايکل دلارې څخه واوړي او چپه سي، يا دکوم سي سره ټکر

ketabton.com - The Digital Library

وکړي او یا هم کوم انسان په ژوبل یا ووژل سي،داناسمه اودنه منلو وړکړنه ده چې موږ او تاسو دخپل غرور او کبرښکار سو، خپل ځان او نورو انسانانو ته زیان ورسوو،په هروخت کې چې موږ هرڅومره هم دښه ژوند درلودونکي یو نو باید عاجزه اوسو او کبر ونه کړو.دسړکونو او لارو خرابوالی هم ددې وسایلو دټکر او اوښتلو یو لوی لامل دی.

هغه سړکونه چې زموږ او ستاسو دکورونو او ځمکو څخه تیریږي: دازموږ او ستاسو خپل مسؤلیت دی چې داسړکونه خپله سم اودریوې اندازې پورې یې ورغوو،ځکه که موږ هر یو دخپل کور او کلي لارې ورغوو، نو هیڅ یو خرابه لاره او سړک به خراب پاته نه سي. هغه سړکونه او لارې چې دعامه ځایونو څخه تیریږي نو دهم هغه سیمې او سیدونکي باید په ګډه دحاشر دلارې هغه سړکونه ورغوي.ځینې انسانان هغه وخت دیوې وسیلې چلونه کوي چې دنشې اویا غوسې په حالت کې وي، دا دوړه حلتونه ددې لامل کیږي چې موټر،موټرسایکل او یاکومه بله وسیله دچلوونکي دواکه ووزي او واوړي، ټکر اویاهم کومه بله ترافیکي پیښه وکړي.

په موبایل کي باید دچلولو په وخت کي خبرې ونه کړو، ځکه دیوې وسیلې چلونه یوازې په لاسونو او پښوسره نه کیږي، بلکي دانسان ټول وجود باید کار وکړي دهغه څخه ورسته یو کس ښه او مناسیبه چلونه دیویې وسیلې کولی سي. هغه وخت چې یوانسان ته خوب ورځي په هغه وخت کي دیوې وسیلې چلونه ددې لامل کیږي چې یوه بده پیښه منځ ته راسي، هروخت چې کوم چلوونکی په ځان وپوهیدی چې اوس نوزه خوب ته اړتیا لرم نو باید هغه وخت دچلونې څخه لاس واخلي او سم دستي استراحت وکړي، ځکه هغه وخت چې یوکس دکومې وسیلې دچلونې په حلت کي وي که چیرې هغه وخت چلوونکي ته خوب ورسې نو هتمن داخطر سته چې چلوونکی ویده سي اوهغه وسیله چې دی یې په خپل واک کي لري دواکه یې ووزي او کومه بده پیښې منځ ته راسي.هر هغه څوک چې ماشین چلوونکی وي نوباید دچلولو په وخت کي دپوره دقت ،غوږ اوفکر څخه کارواخلي، احتیاط وکړي ترڅو دترفیکي پیښو مخنیوی وسي. دیوې وسیلې چلوونکی یوازې دخپل ځان دساتلو مسؤلیت پرغاړه نه لري، بلکي دهغو انسانانو دژوند مسؤلیت هم دده پر غاړه دی چې دده سره په دې وسیله کي شتون لري. هغه وخت چې موږ چلوونکي یوو او دومره یولوی مسؤلیت مو د غاړې وي، نو څنګه بې پروایې کولی شو؟

دیوې وسیلې چلوونکی هیڅ وخت باید وراخطانه سي اوبې پهمې ونه کړي، که څه هم چې موږ او تاسو مسلمانان په دي ایمان لرو چې خیر او شر دلوی خدای (ج) دطرفه څخه دي، مګر موږ باید بې پروا ونه اوسو او دپوره احتیاط څخه کارواخلو، ځکه انسان مکلف دی چې دخپل ځان اونورو ساتنه وکړئ، خپل ځان او نور انسانان په خطر کي وانه چوي.

ketabton.com - The Digital Library

دهر ماشين څخه بايد په خپل ځای اوپر وخت استفاده وکړو . هيڅ ماشين بايد بې ځايه ونه کارو او ناسمه او ناروا استفاده ترينه ونه کړو .ځينې انسانان داسی فکر کوي چې ماشين به تل زما په اختيار کې وي،ياد وګړي په داسي ډول ماشين کاروي چې په ماشين باندي ډير باور وينې او تل يې په اجزاوو اطمنان(باور) کوي، مګر ماشين داعتبار وړنه دی، په ماشين باندی بايد پوره باور ونه سی، کيدای سي چې په نامعلومه وخت دکاره وغورځيږي کار ونه کړي او نورو انسانانو ته زيان ورسوي.ماشين داسي يوشی دی چې دبيلا بيلو پرزو،توټو څخه جوړسوی دی او ددې توټوڅخه که چيرې يوه هم پروخت کارونه کړي نو ماشين دکارغورځي او هتمن خطر پيښوي.

کله چې انسانانو ماشينونه دخپل هوسايني لپاره جوړکړی دی نوبايد دهغو څخه مثبته او ښه استفاده وکړئ او هيڅ وخت يې داسي استعمال نه کړئ چې خپل ځان او نورو انسانانو ته زيان ورسوي.

هرماشين چلوونکی بايد دپوره غور،دقت اوفکر دکولو څخه ورسته د هغو وسايلوو څخه کارواخلې،چی انسان ته خطر پيښوی، ځکه په ځينو حلاتو کې همدغه انسان دالله(ج) په مرسته جوړکړی ماشين خپله انسان ته زيان رسوي.موږ چې کله يو ماشين کارو نو بايد په پوره ډول پر هغه واک دارې ولرو او کله چې يو ماشين کارو لومړی بايد هغه په سمه توګه زده کړو او ورسته ورڅخه استفا ده وکړواو دخطرناکوپيښو څخه دخپل وس اوتوان مطابق مخنيوی وکړو.

دچا پيريال پاک ساتنه او سمسورتيا

يو انسان په ژوند کې داسي مادو ته اړتيا لري، چې بې له هغه مادو څخه ژوند نه سي کولی. اوبه،خواړه، هوا اودا سي نورې مادې چې بې له دې مادو څخه دانسان ژوند ناشونی دی. که چيرې پاملرنه وکړو نويادې مادې خپل په منځ کی يوډول اړيکې سره لري،دبيلګې په ډول که چيرې په يوه سيمه کې اوبه شتون ولري نو په هغه سيمه کی نباتات وده کوي، دنباتاتو څخه خواړه لاسته راځي او په همدغه سيمو کي دهغو سيمو په پرتله هوا پاکه وي چې هلته نباتات نه وي. پاکه او مناسيبه اوبه هوا (چاپيريال) انسان دنارو غيو څخه ليري ساتي او نه پريږدي چې انسانان او نور ژوي په نارو غيو اخته شي.

موږ او تاسو بايد په خپلو سيمو کې نباتات کښيږدو ،چې ددې کار په کولو سره موږ ته ډېرې ګټې رسيږي، يوخو به مو دکور او سيمې چاپير يال پاک ساتلی وی، اوبل به موږ دنباتاتو دحصلا تو څخه ګټه پورته کړي وي. موږاو تاسو انسانان الله (ج) ددې څخه نه يو منعه کړي چې دخپل ځانونو ساتنه وکړو موږ او تاسو بايد لومړی خپل ځان پاک وساتو او وروسته خپل چاپيريال پاک وساتو.رسوالله (ص)فرمايې:ژباړه.پاکي دنيم ايمان سره برابره ده.①

۱- صحيح مسلم كتاب الطهارت حديث ګڼه 534

ketabton.com - The Digital Library

که چیرې موږ هریو که هغه ځای چې موږ په هغه ځای کې استوګنه کوو اوهغه ځای چې هلته کارکو پاک وساتو نو ټوله نړۍ به مودناپاکۍ اوچتلی څخه ساتلې وي.

داچې اوس زموږ چاپیریال ککړاو نا پاکه دی دامږ او تاسو ناپاکه کړی دی او په ډول ډول نارو غیو دهمدغه ککړتیا له وجې مبتلا یو. ناپاکه چاپیریال موږ ته ډیرې ستونزې راټوکولې دي. که چیرې موږ او تاسو هر ډول موادو څخه په ځای استفاده وکړو او اصراف په کښې ونه کړو نو په دې کارکولوسره به مو درډېرې اندزې خپل چاپیریال پاک ساتلی وي.

دچا پیریال په پاک ساتولو کي نباتات لویه ونډه لري.

موږ او تاسو هریو باید لږترلږه یوه ونه او نبا تات کښینوو او پالنه یې هم وکړو .ونې دسیلابو نو دزیات بحیر څخه مخنیوي کوي، دسیلابونو مخه نیسي. ونې او نباتات چاپیریال پاک ساتي اوموږاوتاسو دهغه څخه خوراکي مواد لاسته را وړو. نباتات دیوانسان روح تازه کوي او تل یې په لیدلودخوښۍ احساس کوي. نباتات دیوه انسان په ژوند کي دحدنه زیاتې ګټې لري. نباتات دلوی خدای(ج) یو لوی نعمت دی او موږ او تاسو یې باید په ساتولو کي دتوان سره سم کوښښ وکړو. خپله سیمه باید دنباتاتو په کښت او کرولو سره ښکلې کړو.کله چې موږ او تاسو دخورکي او یا هم غیري خورکي موادو څخه استفاده کوو،

هغه اضافي،بالابود مواد چې ددغه موادو څخه پاتیږي باید په هر ځای کې یې ونه غورځوو او دا اضافي مواد په هغه ځایونو کې وا چوو چې ددې اضافي موادو لپاره ځانګړي سوي وي، او یایې هم په یو مناسیب ځای کي درخاورو لاندي کړو، ترڅو په راتلو نکي وخت کي دامواد زموږ چا پیریال اوهوا راته ککړه نه کړئ.

موږ باید خپل راتلوونکي نسل ته درشا ناپاکه چاپیریال پرینږدو.

دهغه اجناسو او وسایلو څخه په نامناسیب ډول باید استفاده ونه کړو چی هغه وسیلې زیات لوګي تولیدوي.

لوګي او ځیني نورکیمیاوي توکي دچاپیریال په ککړتیا کي لویه ونډه لري، نو باید درخپل وسه پوري دهغو ماشینونو او کیمیاوي توکو څخه چې هغه دچاپیریال لپاره مضر،خطرناکه او وژونکي مواد تولیدوي استفاده ونه کړو .

موږبایدداسي لارې چارې پیدا کړو چې هغه ددې ډول اجناسو او موادو یوغوره اوښه بدیل وګرځي او نورموچاپیریال راته خراب ککړ نه کړي.

دچا پیریال پاک ساتل زموږ اوستاسو ټولو دنده ده.

ketabton.com - The Digital Library

ديني عالمان

زمونږ اوستاسو په ټولنه کي ديني علماؤته زمونږ ټول مسلمانان وروڼه احترام (درناوی) لري او ټولو ويناوو اواصلاحي لارښوونوته يې په پوره غۏرسره غوږ نيسي، مګرددې غوره مقام او د ديني علماؤد پاک نامه څخه ځيني بد اوجاهله کسان ناسمه اوناروا استفاده کوي او ځيني داسي ويناوي وګروته اوروي چي هغه ويناوي داسلام دمبارک دين سره په ټکرکي وي: زمونږ مسلمانان وروڼه دناروااوناسموکارونو وه کولو ته هڅوي، يادە کړنه يو زيان رسوونکي اوناروا کړنه ده.

زمونږ ديني عالمان په دې مکلف دي چي د دا ډول کسانو پرخلاف خپل ږغ پورته کړئ،چوف پاتې نه سي او پري نږدي چي داکسان داسلام دمبارک دين دنامه څخه ناروا اوناسمه ګټه پورته کړي:دمسلمانانو ذهنيتونه ورته خراب کړي. ددې کاردمخنيوي لپارعلمأ بايد په ډليزه توګه سرکښيني او دهغو مسئلوپه هکله سره خبرې وکړي چي دمسلمانانو په منځ کي خپرې سوي دي، مګر يادې مسئلې داسلامي کړونو اوشريعت سره په ټکرکې وي، دیادومسئلوپه هکله دې يوه داسي پريکړه وکړي چي نورداکسان داسلام دمبارک دين دنامه څخه ناروااوناسمه استفاده ونه کړي اود مسلمانان ذهنيتونه ورت خراب اومغشوش نه کړي.

دهغو کتابونو او ليکونو په اړه دې مسلمانان خبرکړي او ورته دي يې په ډاګه اوبربندې کړي چي داسلامي مسائيلو،احکامو په نامه جوړسوي وي مګر غلطي (ناسمي) مفکوري مسلمانانو ته ورکوي اوپه حقيقت کي داسلام دمبارک دين سره هيڅ اړيکه نه لري، ديادو کتابونو،ليکونو،اشخاصواوکړيو مخه دي ونيسي. ديني عالمان بايد په خپل منځ کي ټولې اختلافي اړينې مسئلې سره حل کړي، په يوږغ دي يوکار ته هو يانه ووايې اوعام مسلمانان بايد ددوخبرو په منځ کي پري نږدي.

ټولې هغه لويې خبرې اومسائيل چي دوی په هغه کښې په يوه خوله نه وي اوسره په کښې اختلاف لري په ګوته اويوه فتوادي پري وکړي، ځکه که چيرې يودیني عالم يوډول وينا کوي او بل ديني عالم بل ډول وينا کوي نو مسلمانان په خپل منځ کي سره اختلاف پيدا کوي او لويې لويې نا خوالې منځ ته راوړي،دعوامو،هغوکسانوچي ديني علم نه لري ذهنيتونه مغشوش،په شک اوتردود کي مبتلاکيږي نيغه لاره تري ورکيږي.ددې بدپايلو درلودونکوکړنو دنه پيښيدلو اومخنيوي لپاره بايد ديني عالمان په خپل منځ کي يوه داسي وينا هم پري نږدي چي په هغه وينا کي دوی سره مخالفه وي،ديني عالمان دي دنوروعامو وګړو په مرسته دهغو کسانو پرضد اواز پورته کړئ چي هغه کسان دخپلو ګټولپاره داسلام دنامه څخه غلطه(ناسمه)،ناروا استفاده کوي دمسلمانانو په منځ کي خندونه ،ستونزې اونفاق پيښوي او مسلمانان پرغلطواو کږو وړولارو بيايې.

ketabton.com - The Digital Library

يودیني عالم باید داسي یوه ویناmسلمانانو ته وانوروي چې په هغه موضوع کې پوره معلومات نه لري او دهره اړخه په خبر نه وي، ځکه که چیرې یوعالم یوه ديني وینا په ناخبرې کي مسلمانانو ته واورولـه، نو ددیني علم نه درلودونکي مسلمانان په هغه وینا باندي دعمل جامې اغوندي هغه وینا یو بل ته رسوي اوهغه کار بیا بیا تکراره وي، چې دادول عمل یونـاروا عمل دی او عالمان باید هیڅکله داسي وینا ونه کړئ چې په هغه وینا،خبره،فتوا،یاموضوع (سکالو) کي پوره معلومات ونه لري.

یوعالم چې کله یودلې ته نصیحت(واعظ)کوي، نو باید دی په هره هغه دیني موضوع کې چې دی یې مسلمانانو ته په اړه معلومات ورکوي پوره علم درلودنکی وی او نوردیروالی او کمښت په کښې رانه ولي البته په اصل کي یې دموضوع. دیو عالم مسؤلیت دادی چې یوه ټولنه اصلاح کړي او هغه ټولنه دناروا اوناسمو کارونو څخه ووېروي اودبداعمالوڅخه دوتلولارې چارې ورته په ګوته کړي.

عالم ټولنه دبدوڅخه منعه اونیکوکارونوته یې تشویق کوي.یوعالم داوبو په شان دی چې ناپاکې دمنځه وړي او پاکي منځ ته راوړي.دیني عالمان باید یوه ټولنه اصلاح کړئ او ټول هغه کارونه چې داسلام دنظره ناروادي مسلمانانو ته په ګوته او وښیي اونورکسان پري نږدي چې داسلام دنوم څخه په استفادي ناروکارونه وکړي،یاټولنه ورته تشویق کړي اومسلمانان پرکږه لاره روان کړي.

هرمسلمان په دي مکلف دی چې داسلام دمبارک دین په ټولو احکامو ځان خبر کړي او هیڅ داسي یو کارونه کړئ چې داسلام مبارک دین هغه کارته اجازه نه وي ورکړي.

باید ټول مسلمانان دهغه کسانو مخنیوی وکړي چې داسلام دمبارک دین څخه په ګټه اخیستنې نارواکارونه کوي او مسلمانانوته زیان رسوي.

موږ اوتاسو ټول مکلف یو چې د دیني عالمانووینـاو اواصلاحي لارښوونو ته غوږ ونیسواو هیڅ وخت دیني عالمانو ته سپکاوی ونه کړواو تل دقدر،درناوي او عزت په نظرورته وګورو.

موږمسلمانان مکلف یووچې دهرعالم احترم(درنـاوی)ولرواوپري نږدوچې کوم څوک علماؤته توهین وکړي.

راسئ ټولنه دعلماؤپه مشوره دپرمختګ سمت ته تیل وهواودهغوی دتجریبواوعلم درنایې څخه په ګټه اخیستلوخپل دژوندتیاره ګوټونه په ښه ډول روښانه کړو.

ketabton.com - The Digital Library

دالله (ج) عبادت په سمه توګه کول، اواحکاموته يې غاړه آيښودنه

لـوی خـدای(ج) انسـانان دعبـادت لپـاره پيداکړي دي!پـه دې خبـره دلاښـه پوهيـدلو لپاره د سُوْرَةُ الذّاريَات : 56نمبرايات ولولئ.انسانان په دې مکلف او ګمارل سوي دي چـي دخپـل خـالق (ج) عبـادات او ستاينه وکړي، هيڅ وخت دالله(ج) داحکـامو څخه سر غړونه ونه کړي اوهغه احکام چي لـوی خدای(ج) دخپل رسول حضرت محمـد(ص) پـه واسطه موږانسـانانو تـه راسـتولي دي پـه ربښـتني ډول پـري عمـل وکړو.

دهغه کارونو دکولو څخه ډډه وکړو چـي مـوږ انسـانان دهغـه کـارونو دکولـو څخـه منعه سوي يو او هغه کارونه وکړو چي موږ پـه هغـه کـارونو باندي ګمـارل سـوي يو.

دنيکو کارونو په کولو سره موږ خپل رب العزت تـه نژدي کيږو او دبدو کـارونو په کولو ورځخه ليري کيږو.

مـوږ او تاسو بايـد دالله(ج) درضـا (خوشـۍ)لپـاره پرهيز ګاره او بـدي نـه کوونکـو خلګو سره دوستي وکړو اود هغو انسـانانوڅخه چـي دلـوی خدای (ج) داحکـامو څخـه سر غړونـه کـوي نفرت وکړو، دادوسـتي او کينـه مـو بايـد يـوازي اويـوازي دلوی خدای(ج) درضا لپاره وي.انسان بايد تل عاجزه وي، کبر کوونکی او غرور کوونکی نه وي. انسان بايدخير رسوونکی واوسی پـه خپل وخت اوبيلـه دي چـي کوم ځنډپه کښي وکړي دخپل خالق (ج) عبادت وکړي.

عبادت مو بايد داسي نـه وی لکـه دکوم کار چـي عدت کوو، بلکـي عبـادت موبايـد دزړه داخلاصه او په داسي ډول سره وي چي وجود(بدن) اوروح دواړه مـو دلـوی خدای(ج) په ياد کي بوخت وي اونورې ټولې دونياوي ګټې ،کارونـه او خبرې مـو درشـاکړي وي اويـوازي اويـوازي موټولـه پاملرنـه،دلوی خـداي (ج) پـه يـادولو، اودهغه (ج) په قدرتونو کي په آند (فکر)کولو کي وي .

که چيرې موږ اوتاسو لوی خدای (ج) نـه وينـو هغـه(ج) خومووينی،نوهغـه وخـت چـي مـوږ الله(ج) وينـی مـوږ هم بايـد داسـي فکـر وکړولکـه مـوږ چـي دالله(ج) پـه حضـور کـي ولاړيـوو، عبـادت اويادونـه يـې کـوو، ثنا،سـتاينه او صفات يـې وايـوو دهغـه څخـه غوښتنه کوو.دالله(ج)دعبـادت پـه وخـت کـي موبايـد پـه ښـکاره او پټـه دواړو کي لوی خدای(ج) ته رجوع کړي وي.

هيڅکله موعبادت بايد په داسي شـان سره نـه وي چـي پـه ښـکاره خـو دالله(ج) پـه عبـادت بوخـت يـو ، مګـر پـه دمـاغ او زړه کـي مودخـدای (ج) يـاد نـه وی، ددونياچـاري موپـه زړه او دمـاغ کـي ځـي راځـي او دهغـوی پـه هکلـه فکـر کوو.دعبادت په وخت کي دانسـان لـوی دښـمن ابليس ،شيطان انسـان تـه وسوسـې وراچوي او دې ته يې نه پريږدي چي دخپل خـالق (ج)عبـادت پـه سمه توګـه سره وکړي.

ketabton.com - The Digital Library

مسلمان،مؤمن بايد دشيطان او خپل نفس سره په کلکه مبارېزه وکړي او پرې نږدي چې دنفس ناروا غوښتنې پر يو مؤمن،مسلمان برلاسي سي. بې ځايه اوبې ګټې انساني غوښتنې انسان دخپل پيداکوونکی څخه ليرې کوي.

عبادت که چيرې يو انسان په سمه طريقه سره وکړي، نو انسان دګناهونو څخه ليرې کوي.

عبادت کول موبايد په داسي ډول سره وي چې موږ کله د يووخت لمونځ ادا کړو دربل وخت درلمانځه پورې مودګناه څخه وساتي. يوه روژه مو بايد دربلې روژې پورې دګناه څخه ليرې وساتي... دا هر څه هغه وخت کيدای سي چې موږ خپل ځان الله(ج) ته په ربښتني ډول تسليم کړو، دټولو فرايضواوسنتونو پابنده واوسو او هيڅ وخت داسلام دمبارک دين داحکامو څخه سر غړونه ونه کړو.

دانسانانو لپاره دادونيا يوازې اويوازې يوه ازموينه ده او دادونيا ته انسانان دآمتحان لپاره رالېږل شوي دي.په دې دونيا کې نيکي کول او دګنا هونو څخه ډډه کول انسان ته ابدي خوشحالۍ او جنت په نصيب کوي.

بدي او دالله(ج)او دهغه درسول حضرت محمد (ص) داحکامو څخه سرغړونه او نه عملي کول انسان ته دوږخ ورکوی، که چيرې دخدای(ج) خوښه وه نوګنهګاره انسان ته به دوږخ ورپه برخه کړي او که يې خوښه وه نووبه يې بخښي. دادونيا ددې لپاره لاکمه ده چې موږ نيکۍ په کښې وکړو، نوځنګه به په دې کمه موده کې چې موږ او تاسو په دې دونيا کې ميشت يو بدي وکړو. ديؤ پوه انسان لپارداکوم وخت چې په دې دونياکې تيره وي کم معلو ميږي، هروخت هڅه کوي چې خپل وخت دالله(ج)درضاينې لپاره تېرکړي، ددې دونيا خوښۍ ورته خوب معلوميږي، هيڅ وخت يې په دې پاني کيدونکي دونيا زړه نه وي ټرلی،خپل ټول،يا ډېر وخت په دې کې تيروي چې ځنګه کولی شم مسلمانانو ته خير ورسوم او نيکي وکړم.

مرګ دسترګو دربانو لاندې دی.هيڅ يو انسان داضمانت،ډاډکوم چاته نه سي ورکولی چې ته به يوه شېبه لاهم نور ژوندی پاته سي ،نوبيا ولې يوانسان خپل وخت په عبس او نارواکارونو باندې تېره وي؟

ژوند دباد په شان روان دی او هيڅ وخت دچا انتظارنه کوي، چاته دا واري ،موقه نه ورکوي چې تېروخت بيرته راوګرځوي، نويو انسان که دځان خير غواړي بايد بې فکره او بې تد بيره کار ونه کړي، تل ديوه کاردکولو مخکې فکر ووهې او دپوهانو انسانانو سره مشوره وکړئ.

وخت راګرځيدونکی نه دی. هغه وخت زموږ لپاره دخير څخه ډک دی چې دخپل ابدي ژوند لپاره موڅه په کې لاس ته راوړل.نه ختميدونکې خوښۍ په جنت کې دې او نه ختميدونکې عذابونه په دوږخ کې دي.

الله(ج) انسان خپلې خوښې ته پرېښی دی مختارکړی يی دی که هغه بدي کوي اوکه نيکي کوي، الله(ج)پر ټولو انسانانو رحمن دی.

ketabton.com - The Digital Library

الله(ج) زمونږ او ستاسو عبادت ته آړتيا نه لري! بلکي زمونږ اوستاسو ځځه آزموينه اخلي،زمونږ لپاره دا ازموينه هوسا هم ده او سخته هم، يوازي اويوازي زمونږ کارونو ته کتل کيږي. الله(ج) پر متقيانو(پرهيز) کونکو او قناعت کونکو انسانانو رحيم دی. ناهيلي دالله(ج) دستر درباره ځځه نه ده په کار، مونږ بايد اُميد کوونکي واوسو اوتل دالله(ج) پرنعمتونو شکراداکړو اوپه هغه ځه باندي راضي (خوښ) واوسو چي مونږ ته دالله (ج)دخوا ځځه راکول سوي وي.

په دې دونيا کي بايد دومره نيکۍ وکړو چي زمونږ دنيکۍ له کبله نور مسلمانانو ته لاهم ګټه ورسيږي.کله چي يو مسلمان په ستونزه کي وي دهغه سره مرسته وکړو. يومسلمان ورور موبايد دلاس او ژبې دضرر ځځه خوندي وي، يعني داچي نور مسلمانان زمونږ او ستاسو دلاس او ژبې دضرر ځځه ځانونه په امن کي احساس کړي.

که چيرې خدای(ج) مه کړه مونږ په قصدً او ياخطاسره کومه وړه اولويه ګناه کړي وي، دلوی خدای(ج) ځځه دهغې ګناه بخښنه وغواړو او په راتلوونکي وخت کي هغه ګناه تکرار نه کړو.

که دالله (ج) خوښه وه نو وبه مو بخښي او که يې خوښه وه نودکړي ګناه سزابه راته راکړي، په ربښتيا هم الله(ج)بخښوونکی ذات دی.يومؤمن بايد تل خپل نفس په خپل واک کي ولري.

بد نفس زمونږ ځځه هغه ځه غوړي چي زمونږ دبر بادۍ سبب ګرځي. مونږ بايد دګناه ځځه لير پاته سو، ددې دونيا دعيش او خوشحالۍ لپاره داخرت خوښۍ او بنادۍ دمنځ يونه سو.

ددې دونيا په زحمتو نو بايد داخرت خوشحالۍ لاسته راوړو، دژوندانه دضرورتونو دپوره کولو لپاره بايد حلال او رواکارونه او کسبونه وکړو.خپل ځان اولاد اودوستان دحرامو کارونو اوکسبونو ځځه خپل دروسه پوري ليري وساتو او پرۍ نږدو چي هغوی په حرامو خوړوسرتغذيه او په جاموسره يي پټ سي.يو مسلمان بايد مشفيق او مهربانه وي.

مسلمان بايد ظالم و نه اوسي دبل مسلمان ورور حق په هيڅ ډول هيڅ وخت ونه خوري اودر پښويي لاندي نه کړي ځکه الله (ج) خپل درحق وه يوه بنده ته ورتيريدای سي مکر دنور مخلوقاتو درحق درهغه وختنه نه سي ورتيريدای ترڅوهغه مخلوق نه وي ورتيرسوی انشاءالله.

مونږ چي ځانونه مسلمانان بولو نوبايد داسلام دمبارک دين پر لارښونو عمل وکړو ،دځان ځځه کامل مؤمنان جوړکړواوپه دې باندي شکراداکړو چي مسلمانان يو،مونږمسلمانان بايد قرآن کريم اوحديث شريفونه مطالعه کړو اوعمل به پري وکړ،که چيرې داکړنه وکړونو هله به انشاءالله مونږبريالیتوب ته ځان رسولی وی.

ددې دونيا په خوښيوو به ځان نه تير باسو، اوځانونه به په مکمل (پوره) ډول دخدای(ج) او دهغه درسول(ص)پرلاره برابرکړو.

ketabton.com - The Digital Library

پرماشومانو باندې د هغوی دمور او پلار او یا د هغوی دنورو دوستانو د خوا څخه ناسم نوم ایښودنه او په ناسمو نومونو سره دهغوی یادول

ډیرې میندې او پلرونه پر خپل اولادونو باندې ناسم نومونه ږدي او یایې هم په داسې نومونو سره یادوي چې هغه نومونه دماشوم پر روحیه بده اغیزه کوي. دانومونه ډیر وخت دګرانښت،مینې له وجې څخه پرماشومانو ایښودل کیږي، چې زیاتره وخت دانو مونه دوالدینو، نیکونو، انا ګانو، کاکا ګانو او نورو دکورنۍ دغړو اویا نژدې دوستانو دخواڅخه پرماشومانو ایښودل کیږي، چې دانومونه په راتلوونکی وخت کې کله چې ماشوم ځوانیږي دهغه دسپکاوې سبب ګرځي، ځینې وخت دهمدغه نوم له کبله هغه په ټولنه کې توهینږي او هغه ته ټولنه هر وخت دخپل نوم له کبله ازار رسوي.

دلته په لنډ ډول دڅو داسې نومونو یادونه کوم ،لکه: سور،پیت پزی،لنډی، توری،چوری، منډی،کارګه،شینکی،ختی،دا ډول نومونه دښځینو لپاره هم موجود دي او یوازې پرنارینو ماشومانو نه ایښودل کیږي،بلکې پر ښځینو ماشومانو هم ایښودل کیږي. ځینې ماشومان چې کوم معلولیت ولري هغوی ته ددوی دمعلولیت ډول په نامه ویل کیږي، معلول ماشومان د معلولیت نه درلودونکو ماشومانو په پرتله ددې نومونو څخه زیات اغیزمن کیږي، په هغوی باندې منفي تاثیرات غورځوي او دخپل ژوند څخه دناهیلي کیدو احساس ورته پیدا کیږي.

ناسم نوم ایښودنه دیو ماشوم فکرته بدلون ورکوي او تل ورسره یواندېښنه وي چې څنګه کولی سم دانوم دځان څخه لیرې کړم،ماشوم خپل هوډ او همت دلاسه ورکوي، ناتوانه کیږي، په راتلوونکي وخت کې دی یوې هیلې یا مقصد ته درسیدلو څخه لاس اخلي، ځکه دی دناهیلۍ په جال کې لا دوخته راګیرسوی وی او مبارزه دستونزو په وړاندې نه سي کولی.ماشومان دهغو کسانو سره هیڅ وخت مینه نه لري او کینه ورسره کوي کوم کسان چې دوی ته په ناسم نوم باندې غږ کوي، که څه هم په ژبه سره څه نه سي ویلی مګر دهغوی کینه او رڅه دیادو وګروپروړاندې ډېره زیاته وي، تل دیادوکسانو څخه ځخه یو ډول کرکه کوي،چې داکرکه ورو ورو ډېریږي،په را تلونکي وخت کې یو توپان ترینه جوړیږي او ټوله ټولنه ورته یوه بده او ناسمه ټولنه معلو میږي، خپل ځان او ټولنې ته ستونزي را ولاړوي او هیڅ وخت دا سي ناسم نوم درلودونکي کسان په خپل نوم سره نه خوشحالیږي بلکې هغوی ته خفګان اوتکلیف ورکوي.

هرمور او پلار او هغه کسان چې دوی ته دماشوم دنوم ایښودلو زیمواري ور په غاړه شي دوی باید یو ښه او غوره نوم داسلام دمبارک دین په رڼا کې دخپل دود او کلتور سره برابر پیدا او پر ماشوم یې کیږدي، داسې یو نوم چې ماشوم په راتلونکي وخت کې دخپل نوم څخه خوښ او راضي وي.

ketabton.com - The Digital Library

داسلام مبارک دین پر ماشوم باندي ښه او غوره نوم ایښودنه دماشوم حق بللی دی. ماشوم ددې حق لري چې پر هغه اسلامي ښکلی او دمعنا څخه ډک نوم کیښودل سي، ځکه که دالله(ج) خوښه وي نو دنوم دمعناسره سم ځانګړتیاوي او چلندونه به په هغه ماشوم کې پیداسي اودی به تل دخپل نوم په اوریدلو سره دهغه چاڅخه خوښیږي چې پرده باندي یې دا غوره نوم ایښي دی.که موږ دخپلو ماشومانو سره مینه کوو، راته ګران وي، نو ددې پر ځای چې هغه ته په یوه نا سم نوم سره ور غږ کړو او نوي نوم ورته کیږدو باید په خپل اصلي او هغه نوم چې پردي ماشوم ایښودل سوی دی ورږغ کړو. هغه نوم چې موږ داسلام او زمونږ دکلتور سره برابر ورته انتخاب کړی دی. هیڅ وخت باید یو کس ته دهغه دنوم څخه پرته په بل نوم ور ږغ ،غږ نه کړو او تل یو بل ته په خپلو نومونو سره ووایو.که چیرې یو شخص زمونږ او ستاسو څخه په داسي نوم سره نومول کیږي چې هغه نوم دده اصلي نوم نه وي او یا هم دکورنی، یا دوستانو دخوا څخه ورباندي ناسم نوم ایښودل سوی وی، په داسي حال کی هغه کولی سي چې ځان ته بل نوم خوښ او پر ځان یې کیږدي. لومړی که موږ چیرې خپله سم نوم لرواو موږ ته ټولنه په ناسم نوم سره وائي نو هر هغه کس چې موږ ته په ناسم نوم سره ږغ کوي هغه ته باید ووایو چې ورورجانه زه خپله ښایسته نوم لرم او ته بیا هم ماته په دې ناسم نوم سره غږ کوي، ته ماته په دې کارسره تاوان نه سي رسولی بلکي ځانته زیان رسوی، ته په دې کار کولو سره ځان ګنهګاره کوی، ځکه زما پر تا داحق دی چې ماته په خپل نوم سره ږغ وکړي، زه په دې ناسم نامه نه خوشحالیږم بلکي زه دخواشینی احساس کوم نو که ته چیرې مادوست بولي نو په دې نوم سره ماته غږ مه کوه،ځکه دازمانوم نه دی، ددې او ځینو نورو ویناو په اوریدلو سره به په راتلونکي وخت کی یادکس په خپل نوم سره یادیږي او ناسم نوم به یې رو رو دمنځه لاړسي او ټولنه به ده ته په خپل اصلی اوسم نوم سره غږ کوي.دوهم هغه وګړي چې پر هغوی باندی داسلام او خپل کلتور څخه خلاف نومونه ایښودل سوی وی: باید دخپلې کورنۍ او دوستانو په مرسته یو نوم خوښ او پرځان یې کیږدي،دا ناشونی کارنه دی چې یو شخص خپل نوم ته بدلون ورکړي. هوموږ او تاسو کولی سو خپل ناسم غیري اسلامي او زمونږ دکلتور څخه مخالف نومونه بدل کړو. داسلام مبارک دین موږ مسلمانان یو مسلمان ته دلاس او ژبې دتکلیف رسولو څخه منعه کړي یوو. مسلمان په ناسم نوم سره یادول یو ډول ازار رسول دي .موږ او تاسو حق نه لرو چې نورو مسلمانانو ته په ناسم نوم سره ور غږ کړو. موږ او تاسو باید هڅه وکړو چې دځانونو څخه نیک اخلاق لرونکي او باادبه انسانان جوړکړو. داهم یو ډول اخلاق دي چې موږ خپلو دوستانو ته په سم نوم سره غږ وکړواو هغوی ته په سم نوم ویلو،غږکولو سره نور هم په خپلو منځونو کې مینه او ګرانښت منځ ته راولو.

ketabton.com - The Digital Library

موږاوتاسوبایدهیڅ وخت په بدو او ناسمو نومونو سره یوبل ته غږ ونه کړو،په دې کارکولوسره په خپلومنځونوکي بغض او کینه منځ ته رانه ولوو. که یوکس په ناسم نوم سره یادول دګرانښت څخه وي او که دبغض، کینې څخه په دواړو حلاتو کي یې دیو مسلمان لپاره ویل ناسم کاردی اوباید ددې کړنې څخه په کلکه ډډه وکړئ،ځکه داسلام مبارک دین اوزموږ ژبه زموږ مسلمانانو لپاره ښه او ښایسته نومونه لري اوموږ ته یې ښودنه سوې ده. موږ باید په هیڅ وخت کې خپل مسلمان ورورپه غیري اسلامي، غیري اخلاقی اوزموږ دفرهنګ څخه په خلاف نوم سره ونه بلو.والدین باید پرخپلو اولادونو باندي زموږ دفرهنګ سره برابراو اسلامي نومونه کیږدي. راسئ چې دناسمونومونو داکوچنی فرهنګ دمنځه یوسو او خپل هغه نومونه چې دخولوڅخه پریوتي دي، راڅوندي کړو.موږباید دنورو دفرهنګ ښکار ونه ګرځو، هیڅ وخت نه یوازي په نوم ایښودلو کي بلکي دڅوند په ټولو چارو کي خپل فرهنګ هیر نه کړو او دنورو دفرهنګ تکلید ونه کړوو .

په ښوونځیوو او مدرسوو کې کیفیت لرونکي او ښه زده کړه

ښوونځي، مدرسې او نور تعلیمي ځایونه دعلم پوهې دلاسته راوړلو دروښنایې اودبریالیتوب ته درسیدلو ځایونه دي. په مدارسو اوښوونځیوو کي موږ او تاسوته داسلام دمبارک دین په اړه زده کړه راکول کیږي، موږ دالله(ج)دحکمونو او دهغه جل جلاله درسول (ص) دکړونو او ویناوو څخه خبریږو اوراته نیغه،سیده لاره دښه ژوند او اخرت لپاره ښودل کیږي.په ښونځیوو اومدرسوو کې موږ اوتاسو په دي باندي پوهوي چې دونیاته موږ دځه لپاره راغلي یو انسانان په خپل منځ کي یو پربل کوم حقوق لري، نورالله (ج) مخلوقات پرانسانانو باندي کوم حقوق لري، لوی خدای(ج) انسانان دځه شي لپاره پیداکړی دی او دوی کوم مسؤلیتونه لري.همدادول په ښونځیوو او مدرسوو کي موږاوتاسو ته عصري او فني علوم ښوول کیږي.زموږ او ستاسو ټولنه دې دواړو دپوهې او پرمختګ مرکزونو ته اړتیا لري.موږ او تاسوباید په دیني او عصري پوهې سمبال و اوسو خپل هیواد او خپلې ټولنې ته دهمدې لارې خدمت وکړو، ترڅوموږ دپوهې په لاسته راوړلوسره یوپرمختللي ټولنه سو.عمومً موږ اوتاسو په ماشومتوب کي دپوهې په ګل بڼ سرورننباسو.موږدبروخت دپوهې ،علم لاسته راوړل دماشومتوب ځخه پیلوو، کله چي زموږ ځخه زموږ دماشوم توب طلائې وخت تېرسي نوځینې زموږڅخه داسي فکرکوي، چي په لویوالي کي پوهه لاسته نه راوړل کیږی او خپل هیلې دلاسه ورکوي، چي ددوی دادول فکرناسم فکر دی، ځکه پوهه لاسته روړل معلوم وخت نه لري! هر څوک کولی سي چي هروخت پوهه لاسته روړي، خوبهتره داده چي موږ خپل ماشومان دماشومتوب ځخه دپوهې دلاسته روړلو لپاره وهڅواو په هغوی باندي علم، پوهه زده کړو.

ketabton.com - The Digital Library

ښه زده کړه کول:

ښه زده کړه کول په يوم ارم دخوښۍ ځخه ډک اويوداسي چاپيرل کي کيږي چي هلته دزده کوونکوسره دمهربانۍ اومينې ځخه ډک چلند کيږي. ځينو تعليمي مرکزونو کي دزده کوونکوسره دښوونکو او په تعليمي مرکزکي دنورو کارکوونکو دخوا ځخه ناسم چلند کيږي: دروحي او جسمي فشارلاندي راوستل کيږي، ددې پرځای چي ديوې مناسيبې لارې ځخه کارواخلي او زده کوونکی په دې وپوهوي چي کوم کارچي تاوکی ناسم دی، په راتلونکي وخت کي داکارمه تکراره وه،برعکس دهغوی سره زور زياتی کوي او هغوی تحديدوي .دازور زياتی او دزده کوونکو سره ناسم چلند ډيروخت دناوخت راتګ، غيري حاضري(ناسوبتيا) دزده کوونکو ترمنځ دشوخۍ کولو او ځينونورمسائيلو له کبله صورت نيسي، چي ددې نامناسيب تحديد اوزور زياتي له عمله دزده کوونکي جؤرت کميږي او دزده کړې ځخه يې دتيښتې سبب هم کيدای سي.په يوه تعليمي مرکزکي زده کوونکی دروحي اوجسمي فشارلاندي راوستل يوبد او دزده کړې لپاره نامناسيب چاپيريال بللی سو.چي زده کوونکی په ياد چاپيريال کي نه سی کولی په ښه ډول زده کړه وکړي.

په يوه داسی چاپيريال کي چي هلته وبره (ډار) شتون ولري، خفه کوونکی وی اويو زده کوونکی خپله غوښتنه،پوښتنه، هيله اونظر نه سي ويلی، زده کوونکی نه سي کولی چي هلته په ښه ډول زده کړه وکړي.

يوزده کوونکی دزده کړې لپاره يوارم، دخوښۍ او خوشحالۍ ځخه ډک،خپل هيله ښکاره کوونکی، خپل غوښتنه ويوونکی اويوداسي چاپيريال غواړي چی هلته شفقت او مينه موجوده وي.ښوونکي بايد پرخپلو زده کوونکو باندي مهربانه وي، هغوی ته دي داحق ورکړي چي خپل نظر ځرګند کړي،په درس کی ونډه ولري... دزده کوونکي او ښوونکي ترمنځ بايد داسي يوه ددوستۍ فضا وي، لکه ځنګه چي ديو ملګري اوملګري ترمنځ وي.

ملګري په ډيره آساني سره کولی سي يوبل ته خپله غوښتنه،پوښتنه،هيله ووايي،دې ته ورته يوه فضا بايد دزده کوونکي اوښوونکي ترمنځ موجوده وي او داسي يوه ددوستۍ فضا ددوی ترمنځ بايد شتون ولري لکه ځنګه چي دوالداو اولاد ترمنځ وي..دشفقت اومهربانۍ فضا.

که چيرې يوزده کوونکی خپل درسونو ته پاملرنه نه کوي، شوخي کوي او دناسم چار چلند ځخه دنور زده کونکو پرورِاندې کاراخلي:داسي زده کوونکی دې ددې پر ځای چی ووهل سی، درروحي فشارلاندي را وستل سي اويا ورسر ناسم چلند وسی هغه ته دې دښوونکو او والدينو دخوا ځخه په ډيره ارمه او دپوهې ځخه په ډکه لحجه پوهوی ورکول سي:ښوونکي دې دخپلو ټولو مهرتونو په کارولو سره زده کوونکی په دې وپوهوي، چي کوم کارچي دی يی کوی ناسم او دزيان ځخه ډک کار دی،

ketabton.com - The Digital Library

دمثالو (بیلګو) په راوړلو او یاهم د کیسو اوحکایتونو په کولو سره هغه ته داقنعت ورکولی سی چې کومه کړنه چې دی یې کوي ناسمه اوښنه کړنه نه ده.که چیرې یو ښوونکی اویا په یو تعلیمي مرکز کی بل کوم کارکوونکی دیوه زده کوونکی سره چی هغه ناسم چار، چلند او غلطي کوي،دهغه دچلند په مقابل کي په وار وار ناسم چلند کوي، نو زده کوونکی خپل دکړي کارځخه لاس نه اخلي، په بیا بیا خپل کړي کړنه تکراره وي او هغه داسي احساس کوي چې زه دقدر،درناوي او عزت وړنه یم زه یولټ او داسي یو ځوک یم چې هیڅکله نه اصلاح کیږم، دوی زما ځخه هیڅ دښو کړنو کولو هیله نه لري، نو زه ولې ښه چار وکړم او په ښه ډول زده کړه وکړم؟

لنډه داچې هغه ورځ تربلې خپل په چلند کي منفي بدلون راولي، خپل پر ځان یې اعتماد دمنځه ځي، په راتلونکي وخت دټولنې داوږ بارګرځي،ټولنه به دده دشر ځخه خوندي پاتي نه وي او ددې کس دبدوالي سبب به یوازي هغه کس وي چې ددې ماشوم یاتنکي ځوان فکر یې نورهم منفي سمته ټیل واهه .که چیرې یوښوونکی اویا هم مور او پلارد یوه ماشوم دناسم کارد کولو په وخت کې، دهغه دنیکې پوهونې لپاره دمناسیبې لارې ځخه کارواخلي، او هغه ته دا احساس ورکړي چې کوم کارچی دی یې کوي ناسم او دزیان ځخه ډک کار دی، نو هغه ماشوم او یاهم تنکي ځوان به په راتلونکي وخت کي خپل ناسم کارنه تکراره وي، په خپل کړي کاربه په وار وار پښیمانه کیږي او بیا به داهځه نه کوي چې بیله فکره اویاهم منفي اړخ درلودونکي کړنه وکړي.

په تعلیمي مرکزونو کي دې د زده کوونکو ترمنځ سیالې په لاره واچول سي. داسایلې باید دپوره شفافیت،روښوالي ځخه برخمنې وي او هغه زده کوونکي دي ددې سیالیو په ترڅ کي په نښه سی چې رښتیا هم لیاقت درلودونکي زده کوونکي وي، او په خپلودرسونو او کړونو کي یې دنورزده کوونکوځخه زښت زیار ایستلي وي. یادو زده کونکوته دې دهغوی دلاتشویق لپاره ډالې ورکول سئ، ترڅو په راتلوونکي وخت کی نورزده کوونکي هم وهڅیږي او په خپلو درسونواو چار چلند کي مثبت بدلون راولي.

وخت په وخت دزده کونکو ارزیابي کول، زده کوونکي ته دزده کړي دګټې په اړه په عملي ډول پوهوی ورکول، دعلمی تجربیو سرته رسول په ساده اوپیچلي ډول سره، په یو تعلیمي مرکز کي اړین دي. دهغو زده کوونکوسره چې په درسونو او یاهم دژوند په نورو چارو کي دستونزو سره مخ وي د نورو زده کوونکو په پرتله دي دیره مرسته ورسره وسئ، اوورته دي مناسیبي، وړ لارښونې وسئ:ترڅو هغوی دخپلو ستونزوسره مقابله وکړي، پرخپل ځان اعتماد پیداکړي، په راتلونکی وخت کي خپله دخپل ځان ستونزه حل یاورته دحل لاره وموندې او بیا دې ته اړه نه سي چې دستو نزې پر وړاندې خپل همت دلاسه ورکړي. ښوونکي باید هیڅ وخت خپل زده کوونکي په نا سمو نومونو سره یا دنه کړې،

ketabton.com - The Digital Library

يعني دا چې هغوی باید خپل په نو مونو سره یاد کړي. ښوونکي باید دزده کونکو ترمنځ داسي یوه فضا رامنځته کړي چې هغوی دیو بل سره په ډېره مینه، دوستۍ چار،چلند وکړي، دیو بل سره تل مرسته کوونکي او همکاري کوونکي واوسي، اودیو او بل نظریې په مینه او غور سره واو ري.

زده کونکي دي په دې وپوهوې چې دیو اوبل سره کینه ،رخه او بغض کول ناسم کاردی او تاسو باید تل یودبل همکاره اوسي، پرې نږدئ چې ستاسو په منځ خفګان منځ ته راسي.په تعلیمي مرکزوکي دښوونکو نشتون، بي وخته راتګ،ناسوبتیا، او په ماهیرانه اومسلکي ډول درس نه ویل،نه ورکول اویاهم په درس باندي دزده کونکو نه پوهول پرزده کونکو منفي اغیزې لري.

دښوونې په یوه ښه مرکز کي باید تحدید او وېره موجوده نه وي. هغه زده کوونکي چې پرنورو زده کونکو زورزیاتی کوی باید وپیژندل سي او په راتلونکي وخت کي زورزیاتي ته پري نه ښودل سي. دهغه وسیلو مخه باید ونیول سی چې هغه ژوبلوونکي او یاهم تحدیده ونکي وسیلي وي.

هیڅ وخت باید تعلیمي مرکزونه وپرووونکي نه وي بلکي برعکس دخوښۍ او امن ځخه برخمن وي. وخت په وخت باید دیوه تعلمي مرکز کار کوونکي دټولنې دمخۀورو او دزده کوونکو دوالدینو سره غونډې ونیسې،ترڅو پر هغو ستونزو باندي چې په مدرسوو، ښونځیوو اویا هم تعلیمي مرکزو کي موجودې وي خبرې وسي اودحل لارې چارې ورته په ګوته سي.

د یوې ټولنې ټول وګړي باید په ګډه دعلم،پوهې دپرمختګ لپاره کاروکړي.په تعلیمي مرکزونو کي باید دقومی، ژبني اونژدي توپیر ځخه مخنیوی وسي او ټولو زده کوونکو ته په یوه نظر وکتل سي.

تعلیمی مرکزونه باید دسیاسی کړونو لپاره ونه کارول سی او هیڅ وخت باید تعلیمي مرکزونو ته دسیاسی ځایونو په نظر ونه کتل سي. موږ او تاسو باید خپل تعلیمي مرکزونه دهرې ناخوالې ځخه لیري وساتو او هیڅ چاته باید اجازه ورنه کړو چې زموږ دتعلیمی مرکزونو ځخه ناروا اوناسمه استفاده وکړي. موږباید خپل ټولنه دعلم او پوهې په ګاټه سمباله کړو، دنا پوهۍ تورې تیارې دمنځ یوسو.

او ځانونه په دې وپوهوو چې دپوهې نعمت دانسانانو لپاره ځومره دارزښت وړدی. دتعلیمي مرکزونو پر وړاندې هر راپورته کیدونکی او را پورته شوی خنډ اوستونزه باید ژر تر ژره دمنځه یوسو او پري نږدوچي زموږ تعلیمي مرکزونه دمنځه لاړسي.

دتعلیمي مرکزدمنځه وړل دیوې ټولنې دمنځه وړلو معنالري. همدغه تعلیمي مرکزونه دي چې زموږ راتلوونکي نسلونه راته روزي ، زموږ هیواد به دهمدې تعلیمي مرکزونو دزده کوونکو له کبله دلوی خدای(ج) په مرسته پر مختګ کوي ،موږ ته به خو شحالۍ راکوي، دا کړاونو به راڅخه لیرکوي او یو سوکاله ژوند به را ته ډالۍ کوي.

ketabton.com - The Digital Library

دميرمنې او خاوند(ميړه) ترمنځ ښې اړيکې او يوبل ته درناوی

ميرمنه او خاوند موږ داسلام دنظره هغه چاته ويلی سو چې، دنر او ښځی ترمنځ نکاح وسي، يعنی نراو ښځه په دې سره راضي (خوښ) سي چې ددوی ترمنځ نکاح، دګډژوندتړولو تړون سي،په اصتلاح وا ده سره وکړې. ميرمنه اوميړه بايد يو دبل عزت او احترام(درناوی) ولري او پري نږدي چې ددوی ترمنځ خفګان منځ ته راسي.

ميرمنه او خاوند(ميړه)بايد يو دبل په رازونو دامکان تر حده پوري خبر وي او پري نږدي چې ددوی ترمنځ ناوړه ،منفي شک او ګومان پيداسي. هيڅ وخت دي ميرمنه اوخاوند يوبل ته درواغ نه وايي او هڅه دي وکړې چې تل يوبل ته رښتيا ووايي. دهغو کارونو په اړه دې يو دبل سره صلاح او مشوره وکړې چې، دوی دواړه ورسره مخ کيږي.

هيڅ وخت بايددميرمنې او خاوند ترمنځ دبې باوری فضا حاکمه نه سي، ميرمنه او خا وند بايد په هغو کارونو او پريکړو کې سره موافيق سي چې دوی په هغه پريکړو او کارو نوکې هم نظره نه وي او هريو يې ځان ته يونظر لري، په داسي حال کي بايد داسي يوه دحل لاره پيدا کړي چې ددواړو دقبو ليت وړ وګرځي. که چيرې ديوې ميرمنې او خا وند په منځ کي داسي مسايل مخته راځي چې دوی ديوبل دنظر پر خلاف عمل کوي نو بايد ددا ډول کارو نو څخه دواړه طرفه په کلکه ډډه وکړي. کله چې خاوند او ميرمنه ديو بل پر ځای پر يکړو او مشورو ته غوږ نه نيسي،صرفي نظر يې ګرځوي، نو د دوی داکړنه د دوی دوړو ترمنځ دخفګان او پريشانی لامل کيږي، دوی نه سي کولی چې خپل ژوند ته په خوښی دوام ورکړي اوخوشحاله اوسي.

دميرمنې او خاوند ترمنځ مخالفتونه، بدبينی، لفظی شخړې او جنګ جګړې دهغوی دماشومانو په روحيه او ذهن بده اغيزه کوي، ماشوم دي ته نه پريږدي چې ساليمه او مناسيبه روزنه ترلاسه کړي، دماشومانو د دماغي ستونزو لامل کيږي،ماشومان په راتلوونکي وخت کي دي ته ليواله کيږي چې بدو اوخرابو عملو نوته لاس وا چوي، هغوی ددې پرځای چې ښه او نيک انسانان سي برعکس يې دخرابی خواته بيايې او هتا ځيني وختونه دميرمنې ،خاوند يادکورنی دنورو غړو ترمنځ خپل منځي شخړې او جنګونه ماشومان دي ته اړباسي چې ځان وژنه وکړي او ياهم دکوره څخه وتښتي. ډيرئ هغه ماشومان چې په کورونو کي يې شخړې کيږي په جسمي او عصبي ناروغيوو اخته وي او په سمه توګه جسمي اومعنوي وده او نمونه سي کولی ياد ماشومان ژر په داسي کړنو باندي اخته کيدای سي چې دکورنی او ټولنې داوړو بار وګرځي. دماشومانو په وړاندې بايد هيڅکله هم لفضي شخړې او جنګونه ونه سي.ميرمنه او خاوند بايد خپلې ټولې ستونزې ديو بل سره په خبرواترو حل کړي. يو ميرمنه بايد دخپل خاوند څخه نه پوره کيدونکي غوښتنې ونه لري.

ketabton.com - The Digital Library

میرمنه باید دخپل خاوند اقتصادي ستو نزې په نظرکي ونیسي اودخاوند اقتصادي حالت ته په کتو خپلې غوښتنې وه خپل خاوند ته وړاندې کړي. دیوې میرمنې او خاوند ترمنځ باید متقابل احترام،درناوی مو جود وي. دیوبل سپکاوی باید په هیڅ صورت سره ونه کړي. خاوند او میرمنه با ید دیوبل د دوستانو او اقرباؤ عزت او درناوی ولري، هیڅکله باید دیوبل قریبانو ته بې احترامي ونه کړي.

دیوبل ددوستانو احترام او درناوی ددې لامل کیږي چې دوی خوشحاله وساتي، که چیرې دیوې میرمنې او خاوند ترمنځ کومه ستونزه پیدا کیږي نو لومړی دي په خپله دا هڅه کوي چې راولاړي سویه ستونزې ته دحل لار پیدا کړي، که چیرې دوی په دې کارونه تونیدل نودخپلې کورنۍ دمشرانو څخه دي مرسته وغواړي اوراولاړې سوي ستو نزې ته دي دحل لاره پیدا کړي.هره میرمنه او خاوند داغواړي چې نیک او ښه اولادونه دي ولري، ددې لپاره چې اولا دونه یې په سمه اونیغه لاره روان سي: باید لومړی خپلو او لادونو ته په خپل کورکي سالیمه تربیه (روزنه) ورکړي اوورسته دهغه څخه خپل اولادونه دعلم اوپوهې په ګانه سینګارکړي.والدین بایدپه هیڅ صورت سره پرې نږدي چې اولادونه دي یې بې علمه پاته سي. میرمنه اوخاوند بایدتل هڅه وکړې چې ددوی ترمنځ ټول راولاړسوي خندونه ،ستونزې اونوراړوندموضوعات دیوبل سره په مشوره کولو حل کړي،پرې نږدی چې دوړو وړوستو نزو څخه لویې ستونزي منځ ته راسي اوخدای (ج)مه کړه دکو رنۍ څخه یې خوشحالۍ دځان سره یوسي. ژوند په خوشحالۍ او بغیر دنفرت څخه تېر کړي. کینه کوونکي اوغرور کوونکي انسانان هیڅکله پرنیغه لارنه دي روان اوپرهغه لاره خپل سفرکوي چې دهغې لارې پای دناکامۍ کندې ته رسیدلی وي.

مشوره کول

موږ او تاسو تل دافکر کوو چې کوم کارونه او کړنې چې موږ ته ښه معلومیږي، هغه کړنې په رښتیا هم ښه او بهتره کړنې دي او بیله دې چې دنوروخلکو سره مشوره وکړوسرته یې رسوو: مګرنه هر زموږ خوښ کړی کار(کړن)او زموږ کړې پریکړه پرځای او سمه نه وي.

هتمن زموږ ډیرو نیمګړتیاوو ته پام نه وي، ځکه کیدای سي زموږ تجربې او دماغ دنور انسانانو په پرتله کمزوری وی،کیدای سي زموږ دنظره څخه کوم څه پټ پاتې سوی وی او زموږ دي وه هغه ته هیڅ پام نه وي او ښتی،که چیرې په رښتیا هم موږ تجربه لرونکي او دخپل کوونکي کار یاپریکړې هراړخ ته تو جوکوونکي یو او هیڅ دې ته اړتیاونه لرو چې موږ دي یو څوک وپوښتو، مګر بیا هم مشوره کول دکامیابه انسانانو هنردی او هیڅکله پوه اوکامیاب وګړي بیله صلاح مشورې خپلې کړنې سرته نه رسوي.مشوره کول نه یوازي دا چې موږ په هغه کارونو کي چې موږ یې سرته رسوو او یاهغه پریکړې چې

ketabton.com - The Digital Library

موږ يې کوو په هغو کي موږ دکاميابۍ (بريالیتوب) سره مخ کوي، بلکي موږ په مشور کولو سره دهغو انسانانو زړونه هم لاسته راوړو چې موږ دهغو سره مشوره کوو،دوستي مونوره هم ديوبل دزړوپه ځمکوکي جړې (ريښې) ځغلوي او ترمنځ موبي اتفاقي دمنځه وړي. ځيني انسانان دخپل ژوندانه لويې لويې پريکړې په يوزي ځان سره کوي، دهيڅ يو چاسره مشوره نه کوي او ددوی په آندکوم کار چې دوی يې کوي هغه غوره او ښه دی: ددوی دامفکوره او کړنه په حقيقت کي ناسمه کړنه ده، ځکه انسان الله(ج) دځان ځخه پوره نه دی پيدا کړی! انسان عاجزه او دخپل خالق(ج) او يودبل مرستې ته اړتيا لري.

هيڅ وخت ديوه انسان عقل، فکردومره نه دی پياوړی چې په هرې کړنې ،برخې اوډګر کي دي پوره پوهه ولري، اوکه يې ولري هم نوبشپړه به نه وي، کيدای سي يو ځه ورځخه هيڅرسوي وي ،يايې هم پام نه وي ورته اوښتی اوياهم توجو نه ورته اوړي، نو ځکه مشورکول اړين دي.

مشوره کول کيدای سي يوه انسان ته کاميابۍ اوخوشحالۍ ور په برخه کړي، دانسان عقل او فکر ديوه کاروه ټولو اړخونوته واړه وي يايې اړوي. موږ به يوکار يو ډول ارزولی ،سنجولی (ګڼلی) وی، مګر يوه کوچنۍ نيمګړتيا به وي هغه به زموږ دکار خنډ وګرځي، ستونزه به راته پيښه کړي کيدای سی تل به دهغې نيمګړتيا ځخه رنځ وړو اوهغه نميګړتيا به نه سوجبرانولی،مګردا هرځه به هغه وخت نه وي:کله چې موږ ديو بل سره مشوره وکړو، ديو بل دکړيو پريکړو ځخه ځانونه خبرکړو، پري نږدو چې ستونزې دي زموږ مخنيوی وکړي،کارونه دي مو په سم ډول سره سرته ونه رسيږي او يا دې په راتلونکي وخت کي دخپلې کړي پريکړې ځخه ناراضه (ناخوښه)سو.اولادونه بايد دخپلو والدينو سره په هرکوونکي کارکي مشوره وکړې، هيڅ يوکاردي بيله دې چې خپل مور او پلار خبر کړي نه کوي، ځکه موراو پلار هغه وخت دخپل اولاد ځخه ډير خفه او ناراضه کيږي، کله چې اولادونه يې کومه پر يکړه بيله دي چې خپل مور او پلارخبرکړي وکړي.په کوم کار کي چې دمور او پلارخوښه نه وي هغه کار به څنګه دخير ځخه ډک وي؟

برکت،بريااوښوالی تل په هغوکارونو کي وي په کوموکارونو کي چې دوالدينومشوره اورضايت (خوښې) شتون ولري.مينډي او پلرونه هم بايد دخپلو اولادونو سره په هرې واړې او لويې پريکړې کي مشوره وکړي. هيڅ وخت دي دخپلو اولادونو په حق کي درهغه وختته کومه پريکړه نه کوي، ترڅو چې يې هغوی خبرکړي نه وي او دهغوی سره يې مشوره کړي نه وي يايې دهغوی خوښي اوناخوښي ځان ته نه وي معلوم کړي. دبيلګي په ډول داولاد دزده کړي ځخه محرومه کول، هغوی ته کومه دنده پيداکول، او يايوبله لويه پريکړه چې په هغه کي دخپل اولادسره مشوره نه کول داسي مثال لري لکه چې يومور اوپلار دخپل اولاد ژوند په خپل لاس ورته خربوي،

ketabton.com - The Digital Library

خپلواولادو ته دهغوی دمشورې اوخبراوي پرته کوزده ،نکاح،واده کول. هیڅ مور او پلارته دانه ښایي چې بیله دي چې دخپل اولاد سره مشوره وکړي هغوی ته کوزده او یا هم واده وکړي. ښځه او نارینه هغه وخت سره نکاح کولی سي داسلام دنظره چې هغوی دواړه په نکاح کولو راضي وي. که چیرې په دوی دواړوکي یو هم دخپلې نکاح اوګډ ژوند تېرولو څخه راضي،خوښ نه وي، نوددوی دواړوګډ ژوندبه د ډیروستونزو څخه پریمانه وي،داسلامي شرعت دنظره دنارینه اوښځې نکاح دایجاب اوقبول په نشتون کي صحت،رواوالی نه لري:ارینه ده چې نراوښځه ایجاب اوقبول وکړي اودنکاح اوګډژوندتیرولولپاره یوبل خوښ کړي.

مګر دا خوښې په دې معنا هم نه ده چې داسلام ددین داحکاموڅخه په کې سرغړونه وسي او په ټولنه کي بې حیایي ته لمن ووهل سي. په نکاح کي دولي یاسرپرست خوښې هم ارینه ده خپل سري نکاح کول هم دفسادزیږولو لامل کیدای سي.که چیرې یو موراو پلار غواړي چې د اولادونو ژوند دي یې په خوشحالۍ کي تیرسي : باید هغه وخت چې دهغوی نکاح کوي دهغوی رضا یت (خوښې) دځان سره ولري، بیله دي چې هغوی راضي نه کړي هغوی ته نکاح کول دهغوی ژوند خرابول دي اویاده نکاح نکاح نه ده.همداسي موږ او تاسو ټوله اړیوچې دیوبل سره مشور وکړو:

ځکه داسلام په مبارک دین کي مشوره کول دمؤمن دصفاتو څخه یو صفت دی او دبشریت ستر لارښود حضرت محمد (ص) به تل دخپلو ملګرو او هغه خلګو سره چې ده مبارک به ورسره ناسته ولاړه کول مشوره به یې ورسره کول.په مشوره کولو سره دیو انسان عزت نه کمیږي، بلکي نور هم عزتمند کیږي. مشوره کول موږ دستونزواو کړاونو څخه لیري ساتي.کله چې موږمشوره کوونکي واوسونو هیڅ وخت به موږ دخفګان،ماتې اوناکامۍ سره مخ نه سو!

دمشرانو(ډیرعمرلرونکو) درناوی کول

مشران هغه څوک دې چې زموږ څخه مخکې دې فاني نړۍ ته را غلي وي، او زموږ څخه په عمرکې مشران . یادکسان که چیرې نارینه وي هغوی ته په عامه اصطلاح سپین ږیري،بوډاګان اوکه چیرې ښځینه وي هغوی ته سپین سري،بوډیانې ویل کیږي، یاد نومونه په پښتو ژبه کي دپښتنو دلهجولهارخه بدلون کوي، تو پیر په کښې راځي اوپښتانه ددې عمرلرونکو لپاره نورنومونه هم کاروي. ددې ضعیفو کسانو احترام او عزت کول پر موږ او تا سو ټولو مسلمانانو لازم د او موږ باید دیادو کسانو سره نیک سلوک او ښه چلند وکړو. هغوی ته سپکاوی(توهین) ونه کړو. یاد کسان چې اوس پر لاره سم تګ نه سي کولی یوخت زموږ او ستاسو په څیر ځوانان وه او دوی هم زموږ اوستاسو په څیر خپل دځوانۍ وخت چې دپیاوړتیاوخت دی په کارکولو او خلګو ته په خدمت کولو

ketabton.com - The Digital Library

کي تيرکړی دی. داضعيفه کسان اوس هم غواړي چې زمونږ اوستاسو ځوانانو په شان ژوند وکړي، کاروکړي،هيواد او خلګوته خدمت وکړي، مګر افسوس چې دوی ضعيفه،بودا سوی دي،نه سي کولی چې ټولنې ته کاراو خدمت وکړي او زمونږ او ستاسوځوانانو په ځيرالله (ج)عبا دت وکړي.

ديادوکسانو زړونه هغه وخت سخت دردکوي چې کله هغوی ته مونږ خدای(ج) مکړه سپکاوی کوو او ياهم ورسره نيک سلوک نه کوو.داسلام مبارک دين ضعيفه او ددېر عمر لرونکو ته دعزت اواحترام درلودلو توصيه کړې ده ، دهغوی درناوی کول يې نيکي ګڼلې ده او دهغوی احترام کول ښيګڼه بولي.داسلام دمبين دين پيغمبر حضرت محمد(ص)او دهغه يارانو تل دضيفو انسانانو احترام کړی دی،دښه خوي خاوند هغه ځوک دی چې دمشرانو احترام ولري. کوم ځوک چې دمشرانو احترام نه لري او پرکشرانو رحم نه لري هغه شخص په اصل کي دخپل ځان قدر نه کوي اوټولنه هغه کس ته په سپک نظر ګوري !

ددېرعمرخاوندان هغه ځوک دي چې هغوی دخپل ژوند ځخه ډېرې تجربې لاسته راوړي دي او مونږ او تاسو دهغوی سره په ناسته ولاړه دژوند ددې ستړي اوګړندي سفر دبريالیتوب لارې چارې زده کوو،دژوند دلارو دګړنګونو په اړه معلومات لاسته راوړو.مونږ اوتاسو بايد دمشران دنصحتونواوتجربو ځخه پوره ګټه واخلو او دمشرانو(بوډاګانو) سره بايد ډېر وخت تېر کړو،هتمن مشران وه مونږته دنيکې ځخه ډکې او داسي ويناوي کوي چې زمونږ دژوندانه تياره ګوټونه روښانه کړي،مونږ او تاسو ته نيغې او برابرې لارې په ګوته کوي او دې ته مونه پريږدي چې پر ناسمه،غلطه لاره قدم کيږدو. راسئ چې دمشرانو،ضعيفو کسان سره مرسته وکړو، دهغوی احترام اوقدر وکړو،ترڅومو دژوند يوبل اړخ هم ښائيسته کړی وی اوداسي يو ځوک واوسو چې اخلاق لرونکی اونيکي کوونکی وی.

پخلاينه

مونږ اوتاسو مسلمانان ټوله سره ورونه يوو. مونږ اوتاسو ځيني وختونه ديوبل سره دنظراختلا ف پيداکوو، ددې اختلاف له عمله ځيني وخت ديوبل سره لفظي شخړې کوو او ياهم يوبل ته لاس سره اچوو، چې ددې عمله مونږ بياپه خپل منځ کي سره خفه کيږو وختونه پـه خفګان کي تيروو، وختونه تېرسي خوزمونږ ترمنځ پخلاينه منځ ته نه راځي. داخفګان زمونږ تر منځ کينه او بغض نور هم زياتوي اونور هم ديوبل ځخه زړه بدې کيږو،چې يادکار زمونږ پرشخصيت او اخلاقو بده اغيزه کوي. زمونږ ځخه ټولنه ليږ والی اختياره وي. کينه بغض او خفګان پرمونږ زمونږ پرکورنۍ او هتازمونږ پرټولنه بده اغيزه کوي او ورته ډول ډول ستونزې را ولاړه وي. دبشريت ستر لار ښود حضرت محمد(ص)فرمايي: هيڅ سړي ته نه ده رواچي تردرو ورځو پورته خپل مسلمان ورور پريږدي.

ketabton.com - The Digital Library

چې کله سره مخ سي دادوري مخ واړوي اوهغه دوري .ددوی غوره هغه دی چې اول سلام ووایي.①

موږ دیو بل سره په بد چلند دیو بل سره په بغض کولو ګټه لاسته نه راوړو، دې ته به هیڅ اړتیا نه وي چې موږ دي په خپل منځ کي خفګان اختیارکړو،ځکه موږ مسلمانان دیو بل څخه هیڅ وخت لیري نه یوو، موږ باید خپل په منځ کي تل یوالی او اتفاق ولرو،پرې نږدو چې دشراچوونکو په لمسون خپل ځانونه دیو بل څخه لیري کړو.موږ ورښه یو ددې سربیره څنګه دیوبل سره کینه او بغض کولی سو، څنګه په یوبل پسي،بدووایو ،اوولې نورو خلګو ته ددې پر ځای چې ګټه ورسو زیان ورته ورسوو،

ولې نور هم وهڅوچي زموږ په شان دوی هم کینې او بغض ته په خپل زړه کي ځای ورکړي او خپل ځان په لمبوکي وسوځي؟ که چیرې خدای (ج) مکړه زموږ او ستاسو ترمنځ یوه ستونزه پیښیږي نو باید دا ستونزدخپلو مشرانو اودوستانو په مرسته سره حل کړو او پرینږدو چې داستونزه دې دومره لویه سي چې زموږ تر منځ دي خفګان منځ ته راوړي، موږ دې دیوبل څخه لیري کړي. هیڅ وخت باید موږ خفګان اختیارنه کړو او کوم څه چې اختیارؤ هغه باید مینه او دوستي وي. خفګان ته باید هیڅ وخت پنا یونه سو، بلکي موږ بایدتل ددوستۍ ملګري وه اوسو او تل په هر دول حالاتو کي پخلاینه اختیار کړو.دیوبل څخه بدوړل او خفګان اختیارول زموږ څخه خوشحالۍ اخلي او موږ او تاسو یوښه او دخوشحالۍ څخه ډک ژوند ته نه پریږدي.پخلاینه هغه نعمت دی چې موږ کولی سو چې یو بل ته ګټه ورسوو، دیوبل خبرو ته غوږ کیږدو،دیوبل دستونزو څخه خبر سو،یوبل ته خپل غوښتنې ورسوو، دیوبل سره مرسته وکړو،اواتفاق منځ ته راولوو.کینه او خفګان موږ دیوبل څخه لیري کوي، دیوبل غوښتنې نه سو اوریدلی، نیکې مودمنځ وړي، موږ دکې‌نې اوخفګان په حلت کي داسي احساس کوولکه دټولې نړۍ غمونه چې زموږ پرسروي،په یادوحلتونوکي موږهیڅ وخت دخوشحالۍ احساس نه کوو، تل دټولنې څخه لیروالی اختیارؤ.موږ او تاسو باید کینه او خفګان چې زموږ دزړه مرض دی او زموږ پرو جود او روح (مغز) دواړوبده اغیزه کوي اختیار نه کړو.موږ او تاسو باید په خوشحالۍ خپل ژوند پرمخ بوزو، نه دیوبل سره په خفګان کینه او بغض کولو. داسلام مبارک دین موږ مسلمانان دیوبل سره په مینه، وروروالی، ښه چلند،اواتفاق سره امرکړي یو او هیڅ وخت یې دې ته نه یو هڅولي چې یودبل سرکینه او بغض وکړو.

موږ مسلمانان باید دیوبل په بدیوو پسي ونه ګرځو. ددې پر ځای چې دنورو بدۍ لټوو باید خپلې بدۍ دمنځ یوسو، پریوبل بد ونه وایو او په یو بل پسي دځان څخه خبرې ونه ټرو.خپلو وروڼواو خویندوته باید په ژبه اولاس سره زیان ونه رسوو. هیڅ وخت موږبایدټولنه دیوه بداو شررسوونکي انسان په توګه ونه پیژنی،ټولنه موږباید د نیکي کوونکی او خیررسونکی انسان په توګه وپیژني.

۱- صحیح بخاري کتاب الادب حدیث ګڼه 6076

ketabton.com - The Digital Library

خپل ژوند بايد ديو بل څخه په کرکي نفرت او خفګان کي تېر نه کړو.ددې پرځای چي ديوبل څخه نفرت کوو، بايد ديو بل سره مينه وکړو، خپل دالنډ ژوند په ورور ولې اوپخلاينه کي تيرکړو اوپري نږدو چي خفګان دي زمونږ ژوند ته داخل سي اومونږ ته دي زيان ورسوي.

په غيري قانوني اوښت ډول سره خارجي هيوادونو ته سفر،دسفر په دوام او هغه هيواد کې بدې پېښې

په غيري قانوني توګه خارجي هيوا دونو ته سفر او تلل زمونږ په هيواد کې ډېر اوکچه يې ډېره لوړه ده. دا سفرونه ،په قاچاقي لارو تلل، دخپل هيواد پريښودل، او تيښته ډير وخت دجنګ جګړو،بې وزلۍ، ښه ژوند کولو او ځيني وختونه دشوق څخه هم زمونږ ځيني هيوادوال خپل هيواد پريږدي او نورو هيوادو نو ته سفرکوي. قاچاق کوونکي او ځيني نورې ډلې دخپلو شخصې ګټولپاره زمونږ هيواد وال په ډوډول خبرو سره غولوي.چاته دښه ژوند او هوساينې، چاته دپيسو او چاته هم دعيش او حشرت خبرې کوي چي په پايله کي يې زمونږ ځيني هيوادوال دهغوی په خبرو غو ليږي په پټ او قاچاقي ډول يوخارجي هيوادته دتللو لپاره زړه ښه کوي. په قاچاقي لاروتګ،سفر هيڅ وخت دځاني،مالي اومعنوي خطرونو څخه خالي نه وي.خارجي هيواد ته دتللو پر مهال زمونږ هيوادوال دډول ډول ستونزو سره مخامخ کيږي. ځيني سفر کوونکي دسفرپرمهال پرلارې باندي دلوږې او تندې څخه ومري،ځيني نور په سمندر کي غرک اودکبانو خورک سي، ځيني نور بيا دپولو ساتو دخوا څخه ووژل سي. کوم کسان چي په خپلې موخې کي بريالي سي او هغه هيواد ته چي دوی يې دتللو اراده کړي وي ورسيږي:هلته دځينو ژوند دغولامی څخه کم نه وي. دوی دهغه خارجي هيواد دوګړو خدمت کوي،داسي کارونه کوي چي خپل په هيواد کي به يې هيڅکله ونه کړي،مګر په يوه خارجي هيواد کي نه په هغه کار ستړي کيږي او نه هم په شرميږي. هغه خبرې او ناسمي ويناوي چي زمونږ هيوادوال يې دخارجيانو څخه دهغوی په هيواد کي اورې هيڅ وخت به داونه زغمې چي دخپل يوه هيوادوال څخه يې واورې، ځکه دوی مجبوره دې چي په يو پردي هېواد کي هرڅه وزغمې هغه که درانده کارونه او که دپردیو دخوا دوی ته سپکاوی او پيغورونه وي.

زمونږ اوستاسو هيواد والو ته په خارجي هيوا دونو کي سپکاوی کيږی، په ډول ډول نومونو سره نومول کيږي، هر وخت هغوی ته پيغور ورکول کيږي دهيواد دپريښودلو، دبي وزلی، دبي علمی، جنګ کوونکو، هيواد خرابوونکو او دې ته ورته نوردير پيغورونه ...

زمونږ ځيني هيودوال چي کله په يوه خارجي هيواد کي ميشت سي،نو دهغه هيوادفرهنګ دود، کلتور خپل کړي: داکار هيڅ وخت دمنلو وړنه دی. دپرديوو فرهنګ،کلتور خپلول اسلامي احکام هيرول، خپل کلتور هيرول،

ketabton.com - The Digital Library

دنورودمذهب کلتور او ژبې منل خپله ژبه هیرول او هغه خپل هیواد ته راوړل، زموږ ددین کلتو او ژبې په زیان کړنې دي. یاد کسان هیڅکله دا حق نه لري چې زموږ دهیواد دیوه اوسیدونکي او یوه افغان دعوه وکړي. یادکسان هیڅ وخت زموږ څخه نه دي اونه هم موږ او تاسو هغوی ته اجازه ور کوو چې زموږ دنوم څخه منفي ګټه واخلي.

پورته یاد سوي کسان تل دخپل هیواد خرابي غواړي دوی دخپل فرهنګ دښمنان دي.کوم هیوادوال چې موخپل هیواد پریږدي دجنګ جګړو او اقتصادي ستونزو له عمله، که چیرې دغه هیواد وال مو دلته په هیوادکي دسولې، ارامۍ او داقتصاد دغوړیدا او پیاوړتیا لپاره دزړه له قومي هڅه او زیار وباسي، باوري یم چې ډیر ژر به زموږ هیواد دهغو هیوادونو څخه وروسته نه وي کوم هیواد ونه چې موږ دمیشتیدو لپاره ټاکلي دي.

حقیقت خودادی چې همدا موږ او تاسو یو چې هیواد مودر دې حده را رسولی دی: چې اوس دخپل هیواد څخه تښتو او پریږدو یی. موږ او تاسو زیار نه دی ایستلي په خپل هیواد کي، زموږڅخه ځینې تل ځان خوښوونکي اوځان غوښتوونکي پاته سوي دي.موږځینو تل دا غوره ګڼلې ده چې درقیبو پر دیوو څخه مرسته وغواړو،تل مودرقیبوپردیوو په لمسون خپل هیواد د اور په لمبو کي سوځلی دی.

په یوه اوبل نوم سره یو بل غندو او سره وژنو. موږځیني تیروتلي! رقیبواوغمازو پردیوو داسي ګڼلې یو لکه دبازي توپ، یومو یوې خواته په پښه وهي اوبل موبلي خواته په پښه وهي، همدا موږ یو چې خپل هیواد مو دپردیو په لمسون دردې حده را رسولی دی: چې اوس رقیبواوغمازو پردیو ته پناءوړو. دپر زموږ څخه په خارجي هیوادو نو کي میشت دي اوهلته په بیلابیل ډول زورول کیږي. که موږ یوالی ولړو،یوبل ته ګټه ورسوو، پوهه،علم حاصل کړو،نوزموږ هیواد به دپر ژر دلوی خدای (ج)په مرسته ددې شته ناخوالو څخه خلاص سي، یو سولیزاو پر مختللی هیواد به سي، نړۍ والو ته به یومثال سي.

موږ او تاسو باید ددې پرځای چې مغرض، شر رسوونکي خلګ راڅخه کار واخلې او خپل په ګټه مو استعمال کړې،نو باید خپل ټول قوت،پیاوړتیا او انرژي خپل په هیواد کي مصرف کړواو نور دنورو دخدمت کولو څخه ډډه وکړو.که موږ په پردي هیواد کي هر څومره کار وکړو:

زموږ دکاراصلي ګټه هغه هیواد ته رسیږی او دپره لږ ګټه زموږدزحمت ګاللو چې هغه هم زموږ شخصي ده موږ ته رسیږي. که موږ خپل په هیواد کي کار وکړو زحمت وګالو زموږ دشخصي ګټې ترڅنګ زموږ دکارګټه زموږ هیواد ته هم رسیږي،که څه هم زموږ شخصي ګټه لږ وي مګر موږ باید دخپل هیواد لپاره دا لږ ګټه قبوله کړو، خپل در شخصي ګټو دهیواد ګټه موهیمه وګڼو اودهیوادګټې ته حق داولیت ورکړو.

ketabton.com - The Digital Library

تشويق کول اودتشويق اغيزې

ديوشخص تشويق کول ديوه غوره اوکاميابه کار څخه ورسته هغه ښه او پر ځای کړنه ده چې هڅه کوونکی اوغوره کارکوونکی دې ته اړباسي چې نور هم خپل په غوره او ښه کار کي زيار وباسې او پرمختګ په کښې وکړې. تشويق کول بايد په لومړي سرکي دمورپلار اودکورنۍ دنورو غړو دخوا څخه وي. که زمور ماشومان او زمور اولادونه او دکورنۍ نور غړي په يوه کارکي دځا نه ورټيا ښيې او خپل کارونه په ښه ډول سره سرته رسوي، مور يې بايد تشويق کړو. هغوی نورهم دښوکړنو کولوته وهڅوو.

هيڅکله بايد هغه کسان چې په ربښتيا هم غوره او ښه کارکوي دخپلونيکو کړنو دکولوڅخه ناهيلې اوپښيمانه نه کړو. دزيار ايستونکو کسانو تشويق کول، دهغوی سره يو ډول مرسته کول دي.

په خپلوکارونوکي بريالي او زيارايستوونکي اشخاص بايد هغه وخت تشويق او نور هم وهڅو ،چې کله هغوی په يوه نيک او ښه کاربوخت او په هغه کارکي دځان څخه ورټياوي ښيې.

هيڅ وخت هغه کسان بايد تشويق او وه نه هڅول سي چې هغوی بدکاره او داسي کارونه کوي چې دټولنې او زمور او ستاسو دخلکو په زيان وي، ځکه که دهغوی سره زمور تشويق او هڅول ملګري وي نو هيڅکله به دخپل ناسم او زيان رسوونکي کارڅخه لاس وانه خلي او تل به فکر (آند) کوي چې زه پرحقه يم او سمه لار مې غوره کړې ده.

په يو ښه کار کي هڅه کول او بيا دټولنې دخوا څخه تشويق يوکس ته لا زياته پياورټيا وربخښي. که ديونيک کارکوونکی سره دټولنې تشويق ملګری نه وی نو ورو ورو هغه کس چې نيک کار کوی دخپل کار څخه پښيمانه کيږی اوفکر کوي چې ټولنه زمادکارونو څخه راضي(خوښه) نه ده، نو بيا ولې زه نور هم زيار وباسم؟

همداشان فکر دکورنۍ يو غړی هم کوي، کله چې هغه دخپلې کورنۍ دغړو دخوا څخه نه تشويق کيږي.

هر وړاولايق شخص بايد وستايل شي اوورته دلانور زيارايستلومشوره ورکول شي،نه داچې زمور اولاد زمور دکورنۍ يو غړی اوياهم زمور دټولنې يو غړی دې دخپل ځانه ورټيا ښيې اومور دې هغه نه تشويق کوو.

ټول زيار ايستوونکي او ښه کارکوونکي دستا يلو وړدي.

هيڅ وخت بايد مور اوتاسو هغه کسان چې په يو ښه او روا کارکي زيار باسي بې همت نه کړو،که مو تشويق نه کړل دهغوی زړه هم بايد دخپل کار څخه ورمات نه کړو،تل هڅه وکړو چې دهغو کسانو سره چې زيار باسي، دټولنې لپار خدمت کوي مرسته وکړو، هغه وستايوو ترڅو هغوی نور هم زيار وباسي او پر خپل کړواوکونکونيکو،ښو کارونوپښيمانه نه سي.

ketabton.com - The Digital Library

اتفاق او يوالی

يو ټولنه هغه وخت سوليزه،هوسا، ارامه او پرمختګ کولی سي چي کله په يوه ټولنه کي يوالی (اتفاق) شتون ولري. ټوله وګړي يي په يوه ړغ او دريوه چترلاندي ژوند کوي. هرډول خطر او مشکل ته ټوله په ګډه ودريږي پري نږدي چي ستونزه او خطر ددوی منځ ته داخل سي جړړي په کښي وغځوي او ديوبل سره مرسته کوونکي وي.

مګرهغه ټولني او وګړي هيڅکه سوليز دشخړو څخه خلاص،هوسا او رام ژوند نه سي درلو دلی په کومه ټولنو کي چي بي اتفاقي وي،ديوبل په غم نه غمجن کيږي، دستو نزو او مشکلاتو په وخت کي ديوبل لاس نيوی نه کوي، تل دا هڅه کوي چي څنګه يوبل دمخې ليري کړي او تل په دې فکر کي وي چي په کومه طريقه کولی سي چي يو بل ته زيان ورسوي،دا ډول فکر درلو دونکي اشخاص او ټولنې تل ونورو ته محتاج وي اوهتا ځيني خويې دنورو ترلاس لا ندي ژوند کوي. دادول ټولنې چي يوالی نه لري،تل په اوروکي سووځي، او تل يې سيالان په دې هڅه کي وي چي نور هم ددوی په منځ کي بي اتفاقي راولي.کله چي يوملت اويوه ټولنه يوالی ولري، که هغه هر څومره کوچنی ملت او ټولنه هم وي، که هر څومره ضعيف اقتصاد ولري او که هرڅومره ورسته پاتې وي، مګرکه هغوی يوالی او اتفاق ته ژمن اوسي هغوی به په ډېره کمه موده کي پرمختګ وکړي،يوه پياوړي ټولنه به ترينه جوړه سي.

هيڅ وخت يوډله نسي کولی چي يوې ټولنې ته زيان ورسوي، مګر دوی ته هغه وخت زيان ورته رسوي يا ورسولی سي چي دوی په خپل منځ کي يوالی ونه لري.مسلمانان ټوله سره ورونه دي او هيڅ يو مسلمان دبل مسلمان څخه بحتراوغوره نه دی، مګر غوره والی او بحترې ديو مسلمان په بل مسلمان باندي دهغه علم او نيک اخلاق دي. په اوس وخت او ياننې عصر کي دمسلمانانو تر منځ څنګه چي ښايي هغه سي يوالی شتون نه لري، او دمسلمانانو په منځ کي بي اتفاقي حا کمه ده؟دا بي اتفاقي ددې سبب ګر ځيدلي ده چي مسلمانان ورسته پاتي سي،ورونه!

مسلمانان په يوه اوبل نوم سره وژنې او يوبل ته زيان رسوي، حال داچي زمونږمسلمانانو په مينځ کي بايد هيڅ وخت يو وړه ستونزه لا هم پيښه نه سي، ځکه مونږ ته الله (ج) قرآنکريم غوره کتاب را کړی دی، دمحمد (ص) حديث زمونږ سره شتون لري او هيڅ داسي کوم څه نشته چي زمونږ په شريعت کي دې دهغه دحل لاره نه وی: نو بيا ددې سربيره مونږ ولې يوبل وژنو اويو بل ته زيان رسوو؟ معلومه خبره ده چي مونږ په خپل ښکلي اسلامي شريعت عمل نه کوو، مونږ او تا سو ورونه پرناسمه لاررروان يو او تر څو چي مونږپه خپل اسلامي شريعت په ربښتياهم عمل ونه کړو، نو ددې ستونزو څخه به ونوزو! مونږ او تاسو ورونه بايد ديوبل دغلطيو څخه ورتېر سو،

ketabton.com - The Digital Library

او هغه اشخاص چې غلطي کوي بايد يوه داسي لاره ورته په ګوته کړو چې په راتلوونکي وخت کي بيا هغه غلطي تکرار نه کړي. کله چې يوه ټولنه دستونزو سره لاس اوګريوان وي نو يو لوی سبب به ددوی دورپيښو ستونزو دهغوی تر منځ بې اتفاقي وي. يوالی او اتفاق هغه درمل دي چې په استعمالولو سره يې موږ دټولو نارو غيو څخه ژغورل کيږو. بې اتفاقي هغه زهر دي چې په استعمالولو سره يې زموږ وجود دکاره لويږي،ضعيفه کيږي ،په يوه وارټولې ناروغۍ راباندي حمله کوي او موږ دمنځه وړي.

که چيرې غواړو چې په خپل کور،کلي او هيواد کي خوشحاله،هوسا او ارامه ژوند ولرو، نوبايد په خپل منځ کي يوالی او اتفاق ولرو. تل بايد يوٴداسي احساس راسره وي چې دنور په زيان خفه شو او دتوان ترحده دهغوی سره مرسته وکړو. زموږ په منځ کې به هغه وخت هيڅ څوک لاس وهنه ونه کړي، کله چې موږ يوالی او اتفاق ولرو او ټوله په يوه برغ هرخطرته ودريږو. خوشحالې او سوکالې په يوالي او اتفاق کي ده. غم او خفګان په بې اتفاقي شتون لري.

په يوه ټولنه کې وړاو په کارپوه مشران ټاکل

زموږ ټولنه کلونه کيږي، چې دجنګ په لمبو کي سوځي. زموږ ټولنه دهمدې جنګ جګړو له کبله په ډېر برخوکي دستونزو سره مخ ده. دعلم او پو هې نشتوالی، اقتصادي ستونزې، معلوليت وژنې،روحي او جسمي ناروغۍ، ناحقه او په زياته کچه ظلمونه، دپردیو لاس وهنه، دتاريخي اثارو دمنځه تلل او لوټول ،زموږ دمادې اومعنوي شتمنيوو دمنځه تلل اودورکيدو دخطر سره مخ کيدل، دا اودې ته ورته ډېر نور مشکلات او زيانونه موږ ته دجنګ او جګړو له کبله راپيښ سوي او موږ ورسره لاس او ګريوان يو.

جنګ ولې موږته را پيښ دی؟ زما په آند جنګ اودجنګ دوام لاندي څولوی لاملونه لري. زموږ اوستاسو ترمنځ بې اتفاقي، دپوهې نشتوالی، اقتصادي ستونزې، دمغرضوهيوادونولاس وهنه، چې موږ او تاسو هغوی ته ددې لاس وهنواونيابتي جګړې زمينه برابره کړې ده. دپه کارپوه اووړمشرانو او رهبرانو نه شتون، او دې ته ورته نور لاملونه.

زماپه آند خلکواو ټولنې ته منلی رهبر داکولی سي چې پورته لا ملونه دمنځه يوسي او يوه ټولنه دي پر مختګ وکړي.موږ او تاسو ايماندارو،متقي (پرهيزګارو) ،زړسواندو،نيک سلوکه، وړه په کارپوه او داسي مشرانوته اړتيا لرو چې دټولې جامعې لپاره خدمت کوونکي وي نه ديو څوکمو وګړو لپاره. يومشر يا رهبربايد يوازي دځان اوخپلو خپلوان په فکرکي نه بلکي دټولو هيواد والو په فکر کي واوسي،مګرنن ورځ زموږ اوستاسو ځينې رهبران داسي فکردرلودونکي دي چې دځان او څو محدودو کسانو څخه پرته نورې ټولنې لپاره کاراوخدمت نه کوي.

ketabton.com - The Digital Library

ددې پرځای چې رهبران مو ټولنې ته خدمت وکړي خپل ځان او څو نورکسانوته خدمت کوي، زمونږ اوستاسو ځینې مشران، رهبران نه خوپه کار پوه دي، نه خومهربانه دي، نه متقي (پرهیزګاره)دي او نه هم ټولنې ته خدمت کوونکي دي.
دوی ولې رهبران سوي دي علت يې څه سي دی؟
همدا مونږ اوتاسو يو چې دوی مورهبران ټاکلي دي. هغه که څه هم مونږ نه دي ټاکلي، خو دلږ غږاوفکرکولو ورسته که مونږمتوجي شو دهرلوړپورې او ټيټ پورې مشر ټاکوونکي په اصل کي مونږ او تاسو يو.
مونږ اوتاسوکه چيرې په يوه خوله او يوه ږغ سو نو دهرې راولاړې سوې ستونزې مخه نيولی سو! ځيني رهبرانو له دې کبله دټولنې يا دټولنې ديوې برخې واکمني په غاړه لري چې دوی ظلم کوونکي وه يادې يادوی ځيني نورې مادې يامعنوي شتمني درلودلې، دا اودې ته ورته نورعلتونه دي چې نن دوی زمونږ مشران دي. ياد رهبران خپل ټاټوبي اوټولنې ته هيڅکله خدمت نه سي کولی!
ددې پر ځای چې عامووګړو ته خدمت وکړي،برعکس هغوی ته زيان رسوي او عامو وګړو څخه خدمت غواړي،پر ځينو عامووګړو ظلمونه کوي،دټولنې دځينووګړو ترمنځ نفاق راولي او نه پريږدي چې ددوی درواک لاندي عام خلک خپل ژوند په ارام اورحت سره پر مخ بوزی.
که څه هم ځيني ددوی څخه په ښکاره خو دخدمت دعوه کوي او ځان يوښه اونيک رهبرمعرفي کوي، مګر دوی دالله(ج) اوځيني وخت دهغه دبندګانو څخه خپلې بدې نه سي پټولی او ددوی هره بده کړنه الله(ج) وينې، او دهغه دځينو بندګانو څخه دهغوی بدې هيڅکله هم نه سی پټيدلی.
داخبره مونږ اوتاسو ته اوس تجربه سوې او معلومه ده، چې هيڅ وخت يوټولنه درهغو پوري پر مختګ نه سی کولی تر څوچې: دهغه ټولنې رهبران يوازي او يوازي دخپل ټولنې لپاره خدمت ونه کړي،ترڅو چې رهبريې په کارپوه او دخپلې رهبرې لپاردهرارخه ورنه وي.
مونږ اوتاسو عام خلک بايد دنيکو رهبرانو په ټاکلو کي دپوره دقت اوغور څخه کار واخلو، ترڅو داسي رهبران دخپل ځان او ټولنې په سرامران کړو چې مونږته خدمت،کار وکړي، نه دا چې زمونږ څخه خدمت وغواړي.که چيرې مونږ يوداسي کس رهبر وټاکو چې هغه دالله (ج) داحکامو څخه سر غړونکی وي، نو مونږ او تاسو به هم دهغه سره دده په هره ګناه کي ونډه وال يو، که چيرې مونږ يونيک او وړه رهبر وټاکو نو دهغه سره به دهغه دنيکيو په ثواب او اجرکي ونډه درلودونکي يو.
الله جل جلاله مونږ دنيکۍ په کارونوکي دټولوسره په مرسته کولو اودګناه ،تيري اوبدۍ په کارونوکې په نه مرسته کولو امرکړی يو!په دې خبره دلاښه پوهيدلو لپاره د سُوْرَةُ المَائدة 2نمبرايات ولولئ.
که زمونږاوستاسو رهبران همدا مهال وړ په کارپوه او خدمت کوونکي نه وي،

ketabton.com - The Digital Library

نومورې او تاسوبايد دنيکو، رښتينواو ايماندره مشرانو په مرسته هغوی دخپل مقام څخه ليري کړو او پري نږدو چې زمورې مشران دي ددې پرځای چې مورې ته خدمت وکړي مورې ته دي زيان ورسوي.ولس بايد هيڅ وخت درداسي مشرانو پاتي کيدل پرخپل ځان باندي ونه زغمي چې هغوی دوی ته مشکلات زيږوي او دهغوی کړنې دهيواد او هيوادوالو په زيان تمامږي.دعامو خلکو دا مسؤ ليت دی چې دهغه مشرانو پروړاندې غږاوچت کړې او چوف پاته نه سي،کوم رهبران چې دهغو دندو وړنه وي چې اوس هغه دندې ددوی په واک کي دي. ولس دهرظالم او ګونهګاره مخه نيولی سي، په شرط ددې چې هغوی يوالی ولری. رهبري (مشرې) موبايد عادل او انصاف لرونکي انسانان وکړې نه ظالمان او غرور کوونکي. که چيرې عام خلګ درداسي بدو اونا اهله مشرانو پر ضد راپورته نه سي غږ پورته نه کړې او خپل همت دلاسه ورکړي، نو دخپل ځان اونورمسلمانانو په حق کي به يې ظلم کړی وی اوتل به ددوی بې زړه توب او کم جؤرتې له عمله پردوی باندي ظالمان اونا اهله اشخاص مشري او رهبري کوي،البته ديادونې وړده چې داسلامي هيواد دپاچا پروړاندې دهرډول سرغړونې څخه مسلمانان منعه سوې دي.رسول الله (ص)فرمايې:ستاسوپه امامانو(امرانو)کي غوره امامان هغه دی چې تاسويې خوښوئ اوهغه تاسوخوښوي، هغه ستاسولپاره دعاءکوي اوتاسودهغه لپاره دعاءکوي، اوستاسوبد امامان هغه دي چې تاسودهغه دښمنان ياست اوهغه ستاسودښمن يې، تاسوپرهغه لعنت وياست اوهغه پرتاسولعنت وايې، خلګوويل: اې دالله رسوله! ايا داسي بدامامان په توره دفع نه کړو؟ رسول الله (ص)وفرمايل: نه،ترڅوچې هغوئ لمونځ اداکوي اوکله چې تاسودخپل امام په اړه يوه خبره ووينئ نوپه زړه سره هغه بدوګنئ مګردهغه له پيروی څخه مه وځئ.① الله (ج) دي مورې اوتاسو دشررسوونکودشر څخه خوندي وساتي.

درهبريامشردتولنې په وړاندې مسؤليتونه:

رهبريامشر دهر هغه کس دحساب په ورځ حساب ورکوونکی دی چې پرياد رهبريې حقونه وه، مګرده دهغو حقونه نه وه ورکړي اودهغوپرحقونويې سترګې پټولي. که چيرې پر يوه سيمه باندي حاکم داحساب ورکولی سي چې دده ترلاس لاندي هروګړی به دده ګريوان نيسي او دمحشر په ورځ به دالله (ج) په وړاندې دهغه څخه دخپل حق غوښتنه کوي اودی به دهغوپه حق نيول کيږي، نو دی دي ددې سترې ننګواني په شتون کي پر خپل عوامو ظلم کوونکی اوسي او دهغوی حقونه دې هغوی ته نه ورکوي،ياد رهبرهغه څوک دی چې هغه په حقيقت کي خپل اخرت ددې دونياپه بدل کي په ښکاره پلوري اوبدي کوي.که دالله(ج) خوښه وه نو دهر حاکم يامشر څخه به حساب دمحشر په ورځ وغواړې اوهغه ته به انشاءالله اجرونه دنيکيوو او عذا بونه دبديوو په بدله کي ورکړي.الله جل جلاله دمحشر،حساب په ورځ ديوې زړې نيکۍ اويوې زړې بدۍ حساب کوونکی دی په دې خبره: دلاښه پوهيدلو لپاره د سُوْرَةُ الزّلزَلة : 7:۸ نمبرایاتونه ولولئ

ketabton.com - The Digital Library

ددې سترې ننګونې په شتون کي،دزړسوي وړهغه رهبردی چې هغه هم دخدای (ج) په نزد ګنهګاره وي او هم دهغه جل جلاله دهغوبندګان حق خړونکی وي چې دی يې الله(ج) مشر، رهبر کړی دی.

که چيرې يو مشر(حاکم)دالله(ج) دبندګانو حق خوړونکی وي، دهغه څخه هغه شخص په زرګونو ځله بحتر او غوره دی چې دسهارخواړه پيداکړې نو دمابنام خواړه نه لري ،که د مابنام خواړه پيدا کړې نو دسهار خواړه نه لري او په هغه حال کی هم دی دالله(ج) شکرکوونکی وي.يوشخص که چيرې د دووتنو پرسرلاهم حاکم وي، نو بايد هغه وخت دی دا مشرې وکړې چې دی کولی سي ددغو دوتنو دحقونو څخه په ښه ډول ساتنه وکړاي سي، دهغو دحقونو حساب په دې دونيا اواخرت کي په پوره اوښه ډول ورکولی سي اودی هم هروخت دخپل ځان سره ددې دووتنو په اړه دځان سره حساب کوونکی وی.

که کوم څوک دخپل ځان دحقوقو حساب الله(ج) ته نه سي ورکولی:هغه وخت به څنګه دهغه جل جلاله دنورو مخلوقاتو حساب چې دده سره به کيږي خپل خالق (ج)ته ورکړي.دحساب په ورځ به نيک بختـه هغه څوک وي چې يوازي دخپلوکړنو حساب الله(ج) ته ورکړي او کاميابي يې په برخه سي،دهغه څخه لوی نيک بخته به هغه څوک وي چې دده درواک لاندي وګړو دهغوحقونو حساب کوم چې دی يې مسؤل و په پوره اوښه ډول سره خپل خالق (ج) ته ورکړې. دمشرانو هڅه بايد تل داوي چې دخپل دلاس لاندي يعنی عامو خلګوباندي په هيڅ صورت کي ظلم ونه کړې.حاکمان،امامان (رهبران) بايدتل دهغو اشخاصو په اړه فکر وکړې چې زيموارە يې دوی دي او دځان څخه دې پوښتنه وکړې چې آياهغه انسانان چې زه يې مشريم پر هغوی باندی ظلم کيږي اوکه نه؟ آيا هغوی خواړه لري او که نه؟ آيا هغوی زما څخه خوښ دي او که نه؟

آيا ما پرهغوی ظلم کړی دی او که نه؟ آيا زه دهغوپه منځ کي فرق کوونکي يم اوکه نه؟ آيا ماددوی حق غوښتنې اوريدلې دي که نه؟ آيا هغوی زما په حق کي دوعا کوونکي دی که ښيرا کوونکي؟ آيا هغوی ماته يو ښه رهبر وائي او که يا؟ولې هغوی زما څخه نارضه (ناخوښه) دي؟ ما دهغوی خبريا آهوال اخيستی دی او که يا؟ ما هغوی ته دژوند اسنتياوي راوستلي دي او که مې هغوی په مشکلاتو کي مبتلا کړي دي؟

دا او دې ته ورته پوښتونو جوابونه که يورهبر دځان سره ومونډل نوخپلې مشرې ته دي دوام ورکړې او که يې چيرې ددې پوښتونو جوابونه ونه مونډل نو ددې پر ځای چې دا فانې نړۍ په خوښۍ کي تېره کړي، بحتره داده چې آبدې ژوندون ته پاملرنه وکړې او اخرت ځان ته هوسا کړې، ددې ميلمنې مشرې(رهبرې) څخه دې لاس واخلې پرکړو ګناهونو دي توبه وباسې اودخپل خالق (ج) عبادت دي وکړې،

ketabton.com - The Digital Library

الله (ج) به انشاءالله دهغه تېرګناهونه وروبخښې او هغه ته به جنت ورکړی.
دانړی ختمیدونکي ده پرهرساکښونکی باندي! هغه که چیرې دفرعون په شان لوی ظالم وی، هغه که چیرې دنمرود په شان مال داره وي او هغه که چیرې دسلیمان علیه السلام په شان پاچاهي ولري. غوره داده چې مخکي له دې څخه چې دیو مسلمان حق مو پر زیمه پاته سي نو ددې پاته کیدونکي نړی څخه دګوناهونو څخه پاک خپل درب العزت په مخکي ودریږو او خپل دابدي ژوند کور د ځان لپاره ښکلی جوړکړو.
یودوست دخدای(ج) دیوه پاچا څخه پوښتنه وکړل؟که ته چیرې په یوه دښته کي دتندي څخه مړکیدي او تاته یوکس یو غړپ اوبه ستا په نیمه پاچاهي درکولي ایا ته به هغه قبولي کړي؟ پاچا ویل هو:بیایې ترینه وپوښتل که چیرې ته دهمدغه یو غړپ او بوله کبله په تکلیف سي او دغه اوبه دي دبدن څخه نه خارجیږي یعنی تشي متیازي دي نه کیږي او یو طبیب ستا په نیمه پا چاهي باندي ستا دا مرض دمنځه وړي نو ته به هغه ته خپله نیمه پاچا هي ورکړي؟پاچا ویل هو: هغه ولي وویل نودا پاچاهي انسان څه کوي چې دیو غړپ اوبو ار زښت نه لري.①
ددې لپاردي هیڅ یو انسان هم غرور نه کوي چې زه طاقت لرونکي یم، او یا هم زه شتمني لرونکي یم، ځکه طاقت او شتمني زموږ او ستاسو میلمانه دي. نن به وي سبا به نه وي. انسان باید عاجزي کوونکی وي نه غرور کونکي. عزت په عاجزي کي پټ دی نه په مغرورې کي. هرمشر او رهبردې دالله (ج) دمخلوق په حق کي دیوزړې په اندازه هم ظلم او زورزیاتی نه کوی، ځکه الله(ج) ته کمزوري، مظلومان او مسکینان انسانان په شرط ددې چې دالله(ج) شکرکوونکي وي، دظلم کوونکو، حق خوړونکواونورو ګناه کوونکو انسانانو څخه نړدي او ګران دي انشاءالله. دهغو انسانانو دوعاانشاءالله ژرقبلیږي چې الله (ج) ته صبرکوونکي وي، دهغه جل جلاله احکام منوونکي وي اودمسلمانانو لپاره خدمت کوونکي وي.

غیبت کول

غیبت کول هغه عمل دی، چې ځینو انسانانو خپل عدت ګرځولی دی اوخپل مجلسونه تل په غیبت کولو سره ګرم ساتي.
ځیني وګړي تل په دې لټه کي وي چې څنګه کولی سي دیوه مسلمان ورور عیب پیدا او درنورو پورې یې ورسوي، ددې کړنې څخه ځیني اشخاص دېرخوند اخلي، تل یاد اشخاص دنورو هغه کړنې بیانوي چې هغوی کړي وي، دوه مخې کوي او په دې کار کولو سره ځان په لویه ګوناه کي اخته کوي.ځیني خوآن په نور خلکو پسي درواغ تړي چې دې کار ته بهتان وایې.دیوه مسلمان غیبت کول سخته ګناه ده، مګر زموږدټولنې ځیني وګړي خوغیبت کول،درواغ ویل عادي ګر ځولي دي، او دیو ډول وخت تېروني نوم یې ورکړی دی.داسلام مبارک دین غیبت کول،

ketabton.com - The Digital Library

بهتان ویل حرام کړي دي،مسلمانانو،مؤمنانو ته یې دغیبت نه کولوحکم کړی دی او کوونکي یې ګناهګاران بللي دی.په دې خبره دلابنه پوهیدلو لپاره د سُوْرَةُ الحُجرَات : ۱۲نمبرایات ولولئ.رسول الله (ص)فرمایي:تاسوپوهیږئ چي غیبت څه شي دی؟خلګوویل:الله (ج)اودهغه رسول (ص)بنه پوهیږي، رسول الله (ص)وفرمایل: غیبت دادی چي ته دخپل ورور یادونه وکړې په داسي توګه چي هغه یې بدګني، خلګوویل اې دالله (ج)رسوله که چیري زمونږپه وروركي هغه عیب موجودوي رسول الله (ص)وفرمایل: که چیرې په هغه کي عیب وي نوهمدغه غیبت دی اوکه نه نوبهتان دی.①

ځینې وختونه غیبت کول او بهتان ویل لویې ستونزې راولاړه وي او دجنګ جګړو سبب ګر ځي.
په یوه مسلمان پسي غیبت کول دهغه بدی ویل په هغه پسي درواغ تړل یعني بهتان ویل اونور مسلمانانو ته دهغه بدي ښکاره کول او بدي ویل ډیربد او دنه منلو وړکارونه دي.
ځیني وخت دهمدغو غیبت کوونکو غیبت او په نورو پسي درواغ تړل بیا ځیني نور چغلګر اوبد انسانان درهغو کسانو پوري ورسوي چي دهغوی غیبت یابهتان ویل شوی وی.
کله چي درهغوی پوري یاد چغلګر انسانان دغه شوی غیبت او بهتان ورسوي، نو ددوی دواړو اویا هم هتا د دوی دریووارو ترمنځ ستونزي راولاړیږي اوځیني وخت ددوی ددې بدبینیو زیان ټولنې ته هم رسیږي. موږ او تاسو مسلمانان باید هیڅ وخت دنور عیبونه ونه لټو ددې پر ځای چي دنور عیبونه لټو نو باید خپل عیبونه اصلاح کړو.
یو متل دی چې وایي: دبل عیب دکلو منځ دی او خپل عیب دولو منځ دی. که مو چیري په توان کي وي نوباید هغه کسان چي ښکاره او پټ عیبونو لري په نرمه لهجه ورسره خبرې وکړو اوهغوی دخپلو عیبونو څخه خبراو په دمنځه وړلو کي یې ورسره مرسته وکړو،که چیرې یاده کړنه نه شو کولی نوباید هیڅ وخت دنورو عیبونه ونه لټو او ښکار(بربنډه) یې نه کړو.
رسوالله (ص)فرمایي: څوک چي په دنیاکي دیوبنده عیب پټ کړي نوالله (ج)به دقیامت په ورځ دهغه عیب پټ کړي.②
که موږ دیو چا یوعیب پټ کړو او پرده یې وکړو نوالله(ج) به زموږ دعیبونو پرده وکړې او زموږ عیبونه به خپلو مخلوقاتوته انشاءالله په دې دونیا او اخرت کې نه ښکاره کوي.موږ باید دهغو انسانانو رازونه هم ښکاره نه کړو چي په موږیې باور کړی دی اوموږته یې خپل رازونه امانتً ویلې وي.
موږ ته غیبت کول بهتان ویل او چغلګرې هیڅ کومه ګټه نه رسوی اونه یې هم رسولی سي.

ketabton.com - The Digital Library

بلکي موږ ته غیبت بهتان اوچغلګري کول یو داسي زیان رسوي چي موږ بیا دا زیان نه سو جبرانه ولی اونه یې هم زغملی سو.دحساب په ورځ به زموږ نیکۍ دهغو کسانو دنیکۍ په پله کي الله(ج) وراچوي چي موږ دهغوی غیبت کوونکي و اویایې هم بهتان ویونکي وو.

آیا زموږ څخه څوک په دې کار سره را ضي (خوښ) دی چي موږ خپل نیک عملونه هغوکسانو ته ورکړو چي دهغوی موږ غیبت کوو اویا هم بهتان پرې وایوو؟

معلومه خبر ده چي زموږ څخه ډېردې ته نه دي تیار چې خپلې نیکۍ هغواشخاصوته ورکړي چي دهغوی غیبت یابهتان وایي،حل لاره داده،که غوږو زموږنیکۍ زموږپه حق کي دحساب په ورځ وشمېرل سي، موږ باید دغیبت کولو او بهتان ویلو عدت پریږدو او هیڅ وخت دا ناوړه کار ونه کړو. راسئ خویندو او وروڼو چي دټولو بدو عملونو او کارونو څخه لاس واخلو او نیک اخلاق لرونکي انسانان و اوسو .

خپل مجلسونه ددې پر ځای چي په غیبت کولو،بهتان ویلو او چغلګري سره خیرن اوناوړه کړو.

برعکس موږ باید خپل مجلسونه دالله(ج) په یادولو،دقرآني آیاتونو په لوستلو، دحضرت محمد(ص) په ویناوو،د اسلامي اوټولنیزو اخلاقو په بیانولو، دهیواد په پیاوړي کولو، بیا رغولو، اونوښتونو په را وستلو باندي بحث او خبرې وکړو،خپلې پرځای ،ګټورې تجربې اونیکې ویناوي دیوبل سره شریکې کړو،نه دا چې زموږ مجلسونه او بحثونه دي تل دنورو په غیبت کولو،بهتان ویلو،چغلګري اونور ناوړو خبرو اوکارونو سره تېرسي، او داقیمتي وخت دي زموږ اوستاسو ده په ګناه کولو کي لاړسي.

پرحیواناتو ظلم

رسول الله (ص)فرمایي:...کله چي تاسوذبح کوئ په ښه ډول یې کوئ چاړه تیره کوئ اوخپلوځارویوته ارام ورکوئ.①

داسلام مبارک دین پرحیواناتودظلم کولوڅخه مسلمانان منعه کړي دي او پورته حدیث شریف یې یوه بیلګه ده،مګر زموږ او ستاسو په ټولنه کې ځینې وګړي پرمظلومو ژویو ډول ډول ظلمونه کوي، داظلمونه پر حیواناتو قصدً او په ښکاره ډول دټولنې دځیونو اوسیدونکو دخواڅخه سرته رسیږي. دې ظلمونو ته یې دیوډول خوښې،وخت تیروني یاذوق نوم ورکړی دی اوځیني خلګ داظلم کول خپل خوښه او شوق بولي. داظلمونه عبارت دي:

ketabton.com - The Digital Library

لومړی دسپيوو جنګول:زمونږ اوستاسو په ټولنه کي سپيان ځينې وخت ددې لپاره ساتل کيږي، چې هغوی ديوبل سره وجنګوي.
دسپيوو دجنګ په جريان (دوام) کې سپيان يو بل ژوبلوي او دهمدغه جنګ او ژوبلې څخه زمونږ دټولنې ځيني وګړي خوند اخلي.
ځيني پسونه سره جنګوي او پر هغوی داظلم په قصدً سره سرته رسوی.همدا ډول ځيني مرغان هم دجنګولو لپاره زمونږ اوستاسو په ټولنه کي ساتل کيږي.
دکرک (مږز) په نامه يو مرغه چې ددې مرغه جنګول زمونږ په ټولنه کي ډير مشهور او په ځينوسيمو کي يو کوچنی فرهنګ ګرځيدلی دی. همداسي چرګ او زرکه هم هغه مرغان دي چې زمونږ په ټولنه کې يې جنګول ځيني مينوال لري.
همداشان پرځينو حيواناتو باندي ډير باروړل، په حيواناتو باندي دهغوی دتوان څخه پورته او ډير کارکول،مرغان په بندکي ساتل ددول ډول ژويو وژل، په بې رحمانه ډول سره ښکار کول، اوژيوي دمنځه وړل. يادظلمونه او دې ته ورته نورډول ډول ظلمونه پرحيوانتو(ژويو) ددې سبب سوي دي چې زمونږ په ټولنه کي دځينو ژويو نسل دکميدو سره مخ دی اونسل يې دمنځه تلو په حال کې دی.
پرحيوناتو ظلم کول که هر ډول وي يوبد اودنه منلو وړ کاردی، که څه هم اوس مهال پر ژيو ظلم کول زمونږاوستاسوڅخه ځينوته يو عادي کار او لوبه ګر ځيدلي ده، مګرپه حقيقت کي هر ډول ظلم او زور زياتی پر ژويو باندي يوه ګناه ده.
کوم ظلمونه چې مونږ او تاسو يې دالله (ج) پر مخلوقاتو باندي کوو دمنلو وړنه دي. که څه هم ناحقه ظلم کول هروخت اوپه هرډول چې وي ګناه ده، مګر دانسان دظلم څخه چې پربل انسان يې کوي،پر يوه حيوان باندي ديوه انسان ظلم ډير بد دی، ځکه انسان کولی سي په ځينو حلاتو کی دخپل ځان څخه دفاع(ساتنه) وکړې او يا هم ځيني وخت داسي کيدای سي چې يو انسان دي ظالم ګنهګار ته بخښنه وکړي، مګر په يو حيوان کي داځانګړتيا نسته، نه خو يوحيوان دانسان په شان دځان څخه ساتنه کولی سي او نه هم خبرې کولی سي چې ظلم کوونکي ته بخښنه وکړي، پر ژويو باندي ظلم کونکي به که دالله(ج)خوښه وه داخرت په ورځ دناحقه ظلم کولوحساب ورکوي.که دالله (ج) خوښه وه نو دخپل بد عمل سزا به وينې او که دالله (ج) خوښه وه نو بخښنه به ورته وکړې.راسۍ دحيوناتو دښکارپه بندولو،نه کولو خپل چاپيريال پاک اوښکلی واساتو.
راسۍ چې په خپل ټولنه کي پرحيواناتو باندي ظلم کول دمنځه يوسو او څوک پري نږدو چې پر يوه ژوي دې ظلم وکړۍ.
راسۍ چې نور دژويو دښکار کولو څخه لاس واخلو. راسۍ چې نور ژيوي سره ونه جنګوو او پري نږدو چې پر ژويو باندي ظلم کول زمونږاو ستاسو په ټولنه کي په يو فرهنګ بدل سی .

ketabton.com - The Digital Library

جورت درلودل

جورت درلودل هغه ښوالی دی چې مور او تاسو کولی سو دهغه په مرسته خپلې غوښتنې اوهیلې دخپلې کورنۍ او ټولنې سره شریکې کړو. که مور او تاسو جورت ونه لرو نه سو کولی چې دخپل حق څخه دفاع اوساتنه وکړو. که مور او تاسو جورت ونه لرو نودټولنې ظالمان انسانان به زمور او ستاسو څخه خپل حقونه واخلي او ظلم به راباندې وکړي او مور او تاسو به نه سو کولی چې دبې زړه توب، جورت نه درلودلو له کبله خپل غږ پورته کړو،دخپل حق څخه دفاع وکړو.همدا ډول مور ځینې وختونه دبې جورتۍ له کبله په خپل ژوند کې دځینوستونزو سره مخ کیږو او ددې ټولنیزو ستونزو څخه وتل بیامور ځینې وخت ډیره ګران تمامیږي.

مخکې له دې څخه چې زمور اوستاسو حق،حقوق کوم څوک درپېښولاندي کړي، مور باید خپل غږ پورته کړو، درخپل توانه پورې دخپل حق څخه ساتنه وکړو او پرې نږدو چې کوم څوک دي مور ته ستونزې پیښې کړي،نه یوازې داچې دخپل حق څخه ساتنه وکړو، باید دنورو مظلومانو دحق څخه هم سا تنه وکړو . کیدای سې زمور دلږ بې جورتۍ اوبې زړه توب له کبله دې زمور ټوله ژوند دستونزو او کړونو څخه ډک سي .کیدای سې دبې جورتۍ او یاهم ددې عمله چې مور دخپل حق په غوښتلوکې شرم وکړو زمور حق دي مورته راونه رسیږي او درپېښودي لاندي سي.

دخپل حق په غوښتلو کې شرم هم بې زړه توب دی.مور او تاسو باید تل جورت منده او زړه ور واوسو او دخپل حق په غو ښتلو کې دهیڅ یو شخص دراغیزې لاندي رانه سو. زمور اوستاسو دټولنې زیات وګړي دخپل حق نه غوښتلو او ږغ نه پورته کولو له عمله دستونزو سره مخ سوي دي، داستونزې هغه وخت نورې هم ډیریدای سي چې یاد اشخاص همداسي چوف پاته سي اوغلي اوسي،یاد اشخاص خپل دحق په غوښتلو کې دشرم احساس کوي اوزما په اند دخپل حق څخه نه دفاع اونه غوښتنه هم یوډول بې زړه توب دی.

زمور او ستاسو حق هیڅوک نه سي را څخه اخیستلی! مګر هغه وخت چې مور بې زړه او بې جورت و اوسو. که مور هر څومره کمزوري او بې توانه هم یو مګر بیا هم باید خپله زړورتیا ښکاره کړو او درخپل وس پورې دخپل حق څخه سا تنه وکړو.ځینې زمور او ستاسو څخه خپلې غوښتنې او آن خپلې عادي خبرې هم دځینو خلکو په مخ کې نسې کولی او پر هغوی باندي یو ډول اغیزه،صام دیادو کسانو پریوتی وي، داکار ددوی دنه جورت درلو دلو دلیل دی. که چیرې زمور خبرې پرځای وي، خبرې مودټولنې او زمور په ګټه کې وي، نوبیا وېره دڅه؟مور باید په پوره ډاډ سره دخپل حق غو ښتوونکي سو، پرته دکومې وېرې خپله غوښتنه ووایو، که چیرې داسې ونه کړو نو زمور حقونه به زمور په مخکې در پېښو لاندي کیږي اومور به خپل غږ نه سو پورته کولی .

ketabton.com - The Digital Library

ځينـي انسـانان بيـا خپـل غوښتنې او هيلـې لـه دې کبلـه نـه سـي ښـکاره کـولی چـي دهغوی پـه ګمـان ددوی غوښتونو تـه بـه غوږ ونـه نيـول سـي، دا کـار هم پـر ځايـا وښه کار نه دی، زمونږ غوښتنه کـه اوريـدل کيږي اوکـه نـه، کـه پلـي کيږي او کـه نـه،مګر مـونږ بايـد خپـل دحـق غوښتوونکي سـو، خپلـې هيلـې بربنـدي کړو، ترڅـو مـونږ ورسـته لـږ ترلـږه ددې کبلـه دخپـل ضميردخوا ونـه زورول سـو چـي آن خپلـه غوښتنه مولا هم ښکاره نه سوای کړای.جورت او زړور تـوب بايـد دماشـوم تـوب ځخه په خپلوماشومانو کي پيداکړو.

که مونږ چيرې خپلو ماشومانو تـه دخبروکولـو اجـازه دمشـرانو پـه منځ کـي ورنـه کړو، دهغوی هيلو او غوښتونو ته غوږ کينږودو،نظريې وانه ورو،مشوره ورسره ونـه کړو، نـو زمـونږ ماشـومان خپـل جـورت او زړورتـوب دلاسـه ورکـوي او خپـل هيلې بيا مونږ او ټولنې ته نسي ويلی، خپل اودنور دحقوقو ځخه ساتنه نسي کولی .ماشومان بايد دمشرانو مخ ته دخبر کولو اجازه ولري.

خپلې غوښتنې بايد ووايي، خپل حق بايد وغواړې اوخپل نظر بايد ځرګند کړې.کـه مونږ دخپلو ماشومانو خبرو او غوښتنو ته غوږ ونيسو نو زمونږ ماشـومان جـورت پيدا کوي اوتل به په ټولنـه کـي خپـل او دنـورو دحـق غو ښتونکي وي. همدارنګـه ماشومانوته وپرونکي کيسي اونکلونه کول، وپرونکي فلمونه ورته ښکاره کـول، زمونږ ماشومان بي زړه اوبي جورته کوي.

که يو کس خپل دحق غوښتلو جـورت ونـه لـري، خپلـې غوښتنې نـه سـي بيـا نـولی نوهتمن دهغه حقونه خوړل کيږي او همدرنګـه کـه چيرې يـوه ټولنـه خپـل دحقوقو غوښتوونکي نه سي دهغې ټولنې دوګړو حقونـه درپښـولاندي کيږي. تـل بايـد خپـل دمشروع روا حقونـو غوښتوونکي اوخپـل مشروع،روا هيلـې اوغوښتنې ښـکاره کوونکي اوسو،همدارنګه بايد دخپلې ټولنې دحقونـو ځخـه هم سـاتنه وکړو. نيـک جورت درلودل مونږ دستونزو ځخه ليري ساتي، جورت مونږ او تاسوته خوشحالۍ را کوي،جـورت مـونږ تـه پـر مختـګ راکوي،جـورت مـو ټولنـه پيـا وړي کـوي او همدارنګه جورت زمونږ ځخه نيک کسان جوړوي.

حق بايـد دکم جورتۍ لـه کبلـه هغه وخـت لاپـټ نـه کړو چـي زمـونږ پـه يـوه کلمـه (ويوکي) سره مونږ دارته پورته کيږو.پرحق بانـدي زړه ورتيـا او جـورت بايـد خپـل عدت وګرځو ترڅوچي الله (ج) را ځخه راضي(خوښ) واوسی. جورت بايد پرحق، نيکو ويناوو او کارونو کي ولړو،

نه په بدو ويناوو او کارونوکي،ترڅو په ټولنـه کـي دعزت خاونـدان و اوسـو. حـق پټول او دخپل حق ځخـه سـاتنه نـه کـول بـي زړه تـوب دی او داګرنـه مـونږ تـه زيـان رسوي، په دې نړۍ کي.زړور اومشروع حـق غوښتوونکي انسـانان خپـل ځـان او خپله ټولنه دستونزو ځخه خلاصوي.

هيڅ يوظـالم انسـان پرجـورت لرونکـی انسـان او ټولنـه بانـدي ظلـم نسـي کـولی او دهغوی حق نـه سـي خوړلی، په شرط ددې که چيرې هغوی پر حقه وي.

ketabton.com - The Digital Library

رښتيا ويل اورښتنولي

يـو انسـان هغـه وخـت يونيـک اخلاقـه انسـان کيـدای سـي، چـي کلـه هغـه رښـتيا وايي.رښتيا ويل او رښتنولي هم دنيکو اخلاقو دجملي څخه ګڼل کيږي، رښتني انسانان تل په خپلو چارو کې بريالي وي او هيڅ وخت دوی دستونزو سره نه مخ کيږي. رښـتني انسـانان تـل دنـور انسـانانو پـه مـنځ کـي دعزت،درنـاوي او قـدر خاوندان وي، برعکس کوم انسانان چې دروغجن وي هغوی دټولنې په منځ کي عزت او اعتبار نه لري.

ځينـي انسـانان پـه خپلـو وينـاوو او خبـرو کـې درواغ وايـي ، دا ډول انسـانان بـي اعتبـاره اوداسـي اشـخاص ګرځـي چـې ټولنـه ددوی څخـه نفـرت کـوي. درواغ ويوونکي انسانان دوستان او ملګري نسي پيد اکولی .که چيرې کوم وخت درواغ ويوونکي انسانان رښتيا هم وايـي نـو خلګ دهغوی پـه خبـرو باورنـه کـوي، ځکـه دوی په دروغوويلوکي دومره شهرت موندلی وي چې ځنيوخلکو ته يې رښتياويل هم درواغ ښکاري.

مونږ که چيرې دروغ ويوونکي يو نوکولی سو درواغ ويل پريږدو، تل مو بايد خپلو ويناوو او خبرو ته پام وي، چې زه څه وايم آيا زما دا وينا چې زه يې کوم يامې وکړل حقيقت لري او که نه؟ که چيرې حقيقت نه لري نوزه ولې ځان په ګناه کي مبتلا (اختـه)کوم اودرواغ وايم؟د درواغوپـه ځای رښتياهم ويلی سم. کـه مـې چيـري درواغ ويلـي وي نـو بايـد دخپلـو درواغـو پـه خـاطر دالله (ج) څخـه بخښـه وغواړم او بيا دا ناوړه او زيان رسوونکی کارتکرار نـه کړم. زمونږ او ستاسو څخه ځيني تل درواغ وايي. دمثال په ډول زمونږ څخه يوکس پوښتنه کوي چې ته ټيره ورځ چيرې وي؟

مونږ هغه ځای ډېروخت نـه ورتـه ښيو چـي هلتـه وو بلکـي بل ځای ورتـه ښيو، داکار مونږ دځينو لاملونو په سبب کوو اوهمدادول ننې عصري وسايلو هم مونږ تـه ددروغو ويلو زمينه برابره کړي ده، مونږ ځيني په تليفون کي درواغ وايوو، ځيني زمونږ څخه په نورو ټولنيزو رسنيوکي درواغ وايي او دا درواغ که څه هم کوچني وي مګر درواغ خودي! مونږ که مخامخ يا ديوې ټولنيزې رسنۍ دلارې خپل نوم داوسيدو ځای،کـار او دژونـد دنوروچـارو پـه اړه نـه غواړو کـوم چاتـه معلومـات ورکړو: نو درواغ هم بايد ونه وايو، که نه غوړو يوکس ته دځان په اړه معلومات ورکړو: بايد دهغه دپوښتنې دځواب څخه بخښنه وغواړو او هيلـه وکړو چـي پـه راتلوونکي وخت کي دهغه څه په اړه چـي نـه غوړم چاتـه معلومـات ورکړم زمـا څخه پوښتنه مه کوه، په دې کار کولو سره پوښتنه کونکی کس زمونږ څخه نـه خفه کيږي، که چيرې مونږ هغه کس ته چې زمونږ څخه يې پوښتنه کړې ده درواغ ووايو نو کيدای سي زمونږ درواغ هغه ته رښتياسي، مونږ هغه کس تـه دروغجن معرفي سو او خپل اعتبار دلاسه ورکړو .درواغ ويل کيدای سي دماشومتوب څخه عدت وګرځي.

ketabton.com - The Digital Library

که چيرې موږ اوتاسو دخپلو ماشومانو مخ کي درواغ وايو: بيا زموږ او ستاسو ماشومان هم په راتلوونکي وخت کي درواغ وائي.
د بيلګې په ډول زموږ دروازه يو څوک ټکوي، موږ يو ماشوم دروازې ته ور استوو او هغه ته وايو که چا زما په اړه درڅخه پوښتنه وکړه، نو ورته ونه وايي چي هغه په کور کي دی اوهمدارنګه که کوم چا درڅخه پوښتنه وکړه چي تاسو په کورکي پلانکی يايلانی شی موجود دی نوهغه ته مه وايه چي هو؟
اوهمداسي ډېر نور ډولونه شته چي موږ او تاسو خپلو ماشومانو ته درواغ ښيو اوخپله هغوی ته درواغوويلو روزنه ورکو.
ماشومان چي کله زموږ اوستاسو درواغ ويل وينې :په راتلوونکي وخت کي زموږ ماشوم هم درواغ وائي اود خپل ځان عدت يي ګرځوي.درواغ ويل هيڅ کومه ګټه نه لري!
په درواغو ويلو سره موږ هتمن خپل ځان يا کوم بل چاته زيان رسوو!داسلام مبارک دين درواغ ويل نه خوښوي او درواغ ويونکی يې لوی ګناهکاره بللی دی.الله جل جلاله موږ د درواغو ويلوڅخه منه کړي يو،په دې خبره دلا ښه پوهيدلولپاره د سُوْرَةُ الحَجّ : 3نمبرايات ولولئ!رسوالله (ص)فرمايې:رښتيانيکي ته بيول کوي اونيکي جنت ته بيول کوي، اوسړی رښتياوايي تردي چي دالله (ج)په نزد رښتونی وليکل سي اودرواغ بدي ته بيول کوي اوبدي دوزخ ته بيول کوي اوسړی درواغ وايي تردي چي دالله (ج)په نزد دروغجن وليکل سي.①
همدارنګه زموږ او ستاسو ټولنې هم دروغ ويونکي نه خوښوي او د درواغجنو لپاره يي متلونه ويلي دي.
يو پښتو متل دي چي وائي ددروغو مزل لنډوي.که غواړو چي دټولنې په منځ کي اعتبارلرونکي او دعزت(درناوي) خاوندان واوسو.بايد درواغ ونه وايو، خلګ موبايد په درواغ ويونکو سره نه بلکي د ريښتينو او رښتيا ويونکوانسانانو په توګه وپيژني.
موږ او تاسو بايد خپل دوستان او ملګري ددرواغو په ويلو سره تشويق نه کړو، بلکي هغوی د دروغو ويلو څخه راوګرځوو.
همدا ډول خپل ماشومان او دکورنۍ نور غړي هم دهغو ددرواغو ويلو په صورت کي دهغوی په دې بد عدت وپوهوو،زيانونه يې ورته بيان کړو او هڅه وکړو چي يوه داسي لاره ومومو چي په را تلوونکي وخت کي هغوی دروغو ويلوته زړه ښه نه کړي.
موږ او تاسو بايد درواغ ويل دخپلې کورنۍ او ټولني څخه ورک کړو، داعدت دمنځه يو سو تل رښتيا ووايو،که څه هم رښتيا ويل مو دوندي ترخه وي چي موږته زيان رسولی سي، مګر موږ بايد درواغ ونه وايو ځکه الله (ج) دروغ ويونکي نه خوښوي.

ketabton.com - The Digital Library

شګوم او زمونږ ټولنه

زمونږاو ستاسو په ټولنه کې ځینې ښځې او نارینه په ټې٫ره بیا هغه ښځینه اونارینه چې علم اوپوهه نه لري، یو کار یا هم شی په بد یا ښه فال یا ښه،بدشګون،شګوم باندی نیسي اوفکرکوي که چیرې داکار په دادول سره وسي : مونږ او یا هم زمونږ کورنۍ ته به کوم زیان یاګټه ورسیږي.
دمثال په توګه ځینې ددوی ځخه دشپې جارونه وهي، ځنې بیاجارو لونږ نږدي، ځینې دشپې نوکان نه غوڅوي،ځینې نور بیا دڅپلیو چپه اوښتل ، تورې جامې اغوستل، ددواخترونو په منځ کې کوژده او واده کول دشپې دکور ځخه دتور دیګ ایستل اوبحرته وړل اوهمدارنګه دشپې دپلوه ځخه دکور ځخه دخمیرې وتل زمونږ په سیمیزه لحجه دیږوي په نامه دیوه حیوان نارې، انګولا کول او همداسي بم (کرکومیو) نومې مرغه اواز،ناره په یوه سیمه کې کول په بد فال اوشګوم باندې نیسي.پورته او دې ورته نور ډېرې پیښې او کارونه زمونږ دټولنې ځینې وګړي په بدشګون نیسي.شګونونه یوازې بدنه بلکې ځینو ته خوښۍ ورکوونکي شګومونه هم زمونږ په ټولنه کې شهرت لري.
دمثال په ډول سره:دراستې سترګې دبانږو رپیدل،دپایڅې اوښتل ،دکارغه نومې مرغه په هواکې ګرځیدل اودې ته ورته نورې تصادفي اوغیرې تصادفي پیښوته یې بیا دنیکو شګومونو نوم ورکړی دی.دا معلومه خبره ده چې ټول کارونه او پیښې دالله(ج) دطرفه ځخه دي او هیڅ یوشی یا تصادفي پیښه دانه ثابته وي چې کومه بده یا ښه پیښه دي منځ ته راسي. په هرې کړنې باندي الله(ج) خبر اوعالم دی مګر که چیرې الله(ج) وغواړي نو دیوې خطرناکي وقعې او یاهم دیوې ښې اوبې خطره واقعې دپیښیدلو دوخت خبراو علم خپلو خاصو اوعامو بنده ګانو ته ورکوي، هغه که په واسطې، نښواو نښانو سره وي اوکه بیله واسطې اونښو نښانو ځخه. الله(ج) خپلو بندګانو ته دداسي وسایلو دجوړیدلو علم ورکوي یایې ورکړی ؤ اودی چې دهغه وسیلې په کارولو سره انسان دیوې پیښې درامنځته کیدلو ځخه خبرږوي، مګرکومه تصا دفي پیښه یاکار چې مونږ او تاسو ځینې یې ځینې وخت دنورو ښو او بدو پیښو درامنځ ته کیدلو زیږنده اولامل بولو بیله دې چې زمونږ داګمان اوخبره بیله ځیرنې تجربې اوسیلې ځخه وي یوازې زمونږ ناسم ګمان،وسوسه اووږه ده،په دماغ کې دا د زیان اوګټې فکردهغې پیښې له کبله ساتل او په زړه کې ترینه وږه کول زمونږ اوستاسو ځخه داهیره وي چې خیراو شر دالله(ج) دطرفه ځخه دي،یاد ناسم فکر،ګمان او وسوسه مونږ په ډول ډول روحي او جسمي ناروغیواخته کوي.
زمونږ او ستاسو دشګومونو کیسې یوازې او یوازې افسانې دي،کیدای سې داشګومونه دځینو تصادفي پیښو او یاهم کیدای سې ځینو اشخاصو دخپلې ګټې او ځینو نورو بیا دیو ډول خوښۍ اوخوشبینۍ په پار منځ ته راوړي وي او دوخت په تیریدو سره یاد شګونونه اوکړنې زمونږ په ټولنه کې مروج سوې وي.

ketabton.com - The Digital Library

موږ اوتاسو بايد شګونونه او فالونه ونه نيسو ځکه الله(ج) په هغه کارونو خبردی چي اراده يې لري او بيله دي چي دلوی خدای(ج) خوښه نه وی هيڅ يو مخلوق ته په هغه پيښيدونکی کار باندي علم نه ورکوي.بدفال شګون ياشګوم اوکړنه نيول او دکومې پيښې درامنځ ته کيدو علت ګڼل دګناه څخه خالي نه دی.رسوالله (ص)فرمايې:بدفالي هيڅ شی نه دی،(يعني کړل) اوغوره فال دی، خلګوويل اې دالله رسوله! فال څه شي دی؟رسوالله (ص)وفرمايل:نيکه خبره چي په تاسوکي يوڅوک يې واوري.①

کيدای سي فال ،شګون اوکړنه دلويو ګناهونو دکولو لپاره لارپرانيزي اوموږ په لويو ګناهونو کي مبتلا کړي. موږ او تاسو بايد دټولنې څخه د ادفال شګون اوکړنې نيولو کوچنی فرهنګ دمنځه يوسو او پري نږدو چي موږ دي په هغو کارونو په سي روان سو چي داسلام دين يې نه خوښوي.فال نيول او شګون نيول زموږ او ستاسو په کارونوکي ورسته والی راولي اوموږ نه پريږدي چي خپل کارونه په سم ډول سرته ورسوو.فال نيول او شګوم ياشګون نيول موږ په روحي او جسمي ناروغيو اخته کوي.

شګون نيول او فال نيول موږ په ګناه کي اخته کوي.موږ اوتاسو بايد خپل هغه دودونه اوکړنې دمنځه يوسو اووي نکړوکومې چي داسلام ددين سره په ټکر کي وي. زموږ اوستاسوڅخه دهريوه کس دا مسؤليت او دنده ده چي داسلام دسپيڅلي دين په رڼاکي خپل ژوند پرمخ بوزو اونوروته يې لارښوونه وکړو.

زموږ او ستاسو دټولنې ځينې وګړي ددې لپاره زيارباسي چي زموږ اوستاسو دټولنې هغه دودونه اودکلتورهغه ځانګې را ژوندۍ اوزرغونې کړې چي بي ګټې اوآن زيان رسوونکي دي،

ياد وګړي که کيدای سي دهغو دودونواو دفرهنګ دښاخونودپياوړتيا اوغوړيدا لپاره دي زياروباسي چي د هغوپه راژوندي کيدا اوبيامروج کيدا سره زموږ او ستاسو ټولنه پرمختګ کولی سي،په يادې کړنې کولو سره به يادوکسانو خپل مبين دين اسلام ته هم تريوې اندازي پوري خدمت کړی وی.

فرهنګ

ديوې ټولنې ټولو مادې او معنوي شتمنيو ته فرهنګ ويل کيږي.موږ افغانان يولرغونی او ويارلی فرهنګ لرو او نسل په نسل دا ويارلی فرهنګ درموږ پوري را رسيدلی دی. موږ تل دخپل غوره او ويارلي فرهنګ څخه په هرډول حالاتو کي ساتنه کړې ده او نه مودي پريښي چي کوم څوک زموږ فرهنګ ته زيان ورسوي.

خو اوس دبده مرغه زموږ دفرهنګ ځينې برخې دمنځه تلو په حال کي دي دا دمنځه تلل يې ځيني لاملونه لري چي په لاندې ډول سره دي.

ketabton.com - The Digital Library

لومړی لامل: اوسنۍ پرمختللې وسایل چې ټولنیزې رسنۍ په کې لویه وندې لري زمونږ فرهنګ ته یې ستونزې راولاړې کړې دې، ځینې زمونږ دفرهنګ نه غوښتونکي او ورسره بغض کوونکي دځینورسنیو دلارې غواړې زمونږ پرهنګ ته زیان ورسوي او زمونږ اوستاسو څخه ځینې دهغوی دشومو موخو ښکارګرځیدلي دي او دنورو ټولونو دفرهنګ تقلیدیې کړی اوکوي یې. ځینې ددې رسنیو دجملې څخه دننه زمونږ په هیواد کي دي، ځینې نورېې زمونږ دهیواد څخه دباندی زمونږ دفرهنګ پرضد کارکوي اودهغوی هڅې تل همداوي چې زمونږ مادې او معنوي شتمنیو ته زیان ورسوی.
یادمغرض،زیان رسوونکي کسان وه مونږته تل خپل فرهنګ ښه نومونې او زمونږ فرهنګ راته یوبد او ناوړه فرهنګ معرفي کوي. مونږ او تاسو مسؤل یو چې ددې رسنیو پرضد خپل غږ پورته کړواو پرې نږدو چې زمونږ فرهنګ ته دې دوی زیان ورسوې او زمونږ ټولنه دي زمونږ څخه لیرې کړې. مونږ کولی سو چې دوی ته جواب ورکړو،البته په دې کارکولو کې زمونږ دهغه رسنیو رول اړین دی چې په ریښتیا هم غواړې زمونږ دټولنې لپاره خدمت وکړې.
دهغو دشمو موخو(هدفونو) څخه دټولنې دوګړو خبرول زمونږ دخپلو رسنیو دنده ده.زمونږ او ستاسو دولت هم باید پرې نږدي چې یوه رسنۍ دي زمونږ په هیواد کې زمونږ دمادې او معنوي شتمنیو پر ضد فعلیت وکړې او هغه کسان چې دارسنۍ اوړې، ګورې، یالولي یې دهغوی دنده هم داده چې نور دا رسنۍ ونه ځاړې او خپل ترتوانه پورې دهغوی څخه لیروالی اختیار کړې. مونږ بایدتل ویښ و اوسو ښه اوبد دیوبل څخه توپیر کړو او که خپله یاد کارنه سو کولی نو باید دټولنې دنورو وګړو څخه مرسته وغواړو.
البته دیادونې وړده چې داسلام مبین دین او زمونږ ژبه هم زمونږ دفرهنګ دجملې څخه دي او زیاتره ګواښونه هم زمونږ همدغو دو دفرهنګ څانګو ته دي. که چیرې مونږ دهمدغو څانګو څخه کلکه ساتنه وکړو نو مونږ به خپل دفرهنګ ډیرو برخو څخه ساتنه کړې وي.
دوهم لامل: خارجي هیوادونو ته سفرونه او تګ را تګ. زمونږ دټولنې ډېر وګړي دبیلا بیلو لا ملونو له کبله په خارجي هیوادونو کې میشت دي. ددې میشتو وګړو دجملې څخه ځینې دهغو ټولونو دفرهنګ در اغیزې لاندې راغلي دي او خپل فرهنګ یې شاته غورځولی دی، دا دفرهنګ شاته غورځول هم ځینې لاملونه لري دهوسا ژوند تېرولو ،دمالي شتمنیو دلاسته راوړلو،د زور زیاتي، شوق او خوښې، ددېر مودې اوسیدلو او دخپل هیو واد او ټولنې سره دنفرت کولوله عمله، دا او دې ته ورته نور ډیر لاملونه دي چې زمونږ دټولنې هغه اشخاص چې په خارجي هیوادونو کي میشت دي خپل دفرهنګ څخه لیروالی اختیاره وي. کله چې یاد اشخاص خپل هیواد ته راستانه سي :بیا هم دوی دهم هغې بحرنۍ ټولنې دفرهنګ څخه په خپل هیواد کي ګټه اخلې،

ketabton.com - The Digital Library

دخپل فرهنګ په ډول يې عملي کوي اودټولنې نورو وګړو ته هم دهم هغه بحرني فرهنګ دمنلو لارښونه کوي. ددې پرځای چې هغه بحرني فرهنګ هيرکړې نو نوريې هم مروج کوي، ياد کسان ديوه هيواد پاله شخص دعوه نه سي کولی، ياد وګړي درهغو چي خپل فرهنګ ته په ربښتني ډول نه وي ژمن سوي زموږ هيواد ته کومه ګټه نه سي رسولی، ياد وګړي بايد خپل ځانونه اصلاح کړي، دنه اصلاح کيدلو په صورت کي بايد ټولنه د دوی څخه ليروالی اختيارکړي او دوی پرې نږدي چې زموږ مادې او معنوي شتمنيو ته زيان ورسوي.

دريم لامل:اقتصادي ستونزې: زموږ دټولنې ځينی وګړي دخپلو مالي ستونزو دليرکولو لپاره دنورو ټولونو دمادې او معنوی شتمنيو دپياوړتيا لپاره خپل په هيوادکي فعاليت کوي او دخپلو مادې او معنوي شتمنيو ددمنځه وړلو په فکرکي دي.

ياد کسان دنورو دلاس لاندي خپل هيواد ته زيان رسوي او دهرپرمختګ مخه يې ډب کوي. زموږ څخه يې ځيني مادې او معنوي شتمني اخيستي او دځينونورو داخيستلو په لټه کي دي. دوی زموږ هرډول شتمني دخپلو بادارانو په لمنه کي وراچوي او هڅه يې تل دا وي چې څنګه دخپل هيواد مادې او معنوي شتمنۍ دمنځه يوسي. يادو کسانو ته هيڅ وخت آزاد انسانان نه سو ويلی، بلکي دوی غلامان او مريان دي. موږ او تاسو بايد دهغه خپل او پردي مخه ونيسو چې زموږ دمادې او معنوي شتمنيو د دمنځه وړلوپه لټه کي وی، البته داسلام دمبين دين په رڼا کي.

هغه وګړي چې زموږ دټولنې څخه دي او زموږ مادې او معنوي شتمنۍ دمنځه وړي نيکوکاره اودستاينې وړنه دي. څنګه يوکس دپردیوو په لمسون خپل مادې او معنوي شتمني دمنځه وړي.

څلورم لامل: بې علمې اوناپوهې. زموږ دټولنې ځنې وګړي ددې له عمله دنورټولنو فرهنګ عملي کوي، چې هغوی علم او پوهه نه لري،هغوی په دې نه پوهيږي چې دنورو دفرهنګ تقليد کول ښه کړنه ده او که بده او دانه سي معلومولی چې کومه کړنه چې زه يې کووم هيواداو ټولنې ته مي ګټه رسوي او که زيان.

دټولنې ميشتوته نيک پوهې دټولنې دپوهو وګړو دنده ده، هغه کسان چې علم او پوهه لري بايد تل هڅه وکړې چې دبې علمه او ناپوهو کسانو سره دهغوی په پوهوې کي دبيلابيلو لارو څخه کار واخلي اودهغوی سره مرسته وکړې ترڅو دټولنې ناپوهه اوبې علمه وګړي دجهل او ناپوهيو په تورو تيارو کي بند پا تې نه شي.پنځم لامل: ځان ښودنه. زموږ او ستاسو څخه ځيني دځان لوی اوعصري ښودلو او ياهم پرمختللي ښودلو لپاره، دنورټولونو مادې او معنوي شتمنۍ دځان لپاره غوره کوي اود ځان ښودني دود دبيلابيلو لارو څخه غوارې دټولنې نورو وګړو ته هم ورسوي،

ketabton.com - The Digital Library

دوی غواړي چې په دې کارکولو سره په ټولنه کي دعزت او قدر خاوند سي،دیاد فکردرلودونکو دامفکوره ناسمه ده،باوري یم چې هیڅ وخت هم زموږ هیواد پاله اوفرهنګ پاله وروڼه دپردیو دفرهنګ تقلید کوونکی ته ددې لپاره درناوی نه کوی چې ده دخپل فرهنګ ځځه ځان لیري کړی دی او دنورفرهنګ ته یې ځان نژدي کړی دی، یاده سوې مفکوره درلودونکي وګړی په خپل دې بدفکر کي هتمن ناکامه دي او دوی خپل موخې ته نه سي رسیدلی.

شپږم لامل: جبراو زور زیاتی.

زموږ ځنې مظلو مان وروڼه او خویندې په دې خاطر دپردیو دفرهنګ ښکار ګرځیدلي دي چې هغوی دې کړنې ته مجبور سوي دي، حالاتو دوی ته دنورو دفرهنګ دمنلو ګواښ کړی دی، دوی دکوم مجبوریت له عمله دنورو دمادې او معنوي شتمنیو منلو ته اړسوي دي،دوی ته چې کله هم ددې حلاتو ځځه دوتلو زمینه برابره سي، نو دوی به هتمن هغه دجبراو زور زولنې ماتې کړې او ژربه هغه فرهنګ ته شا کړي کوم فرهنګ چې دوی په خپله خوښه نه دی غوره کړی بلکي په دوی باندي په زورتپل سوی دی.

اووم لامل:تعلیمي مرکزونه. ځینې دپردیو ترلا س لاندي تعلیمي مرکزونه هم زموږ ځیني ماشومانو، تنکیو ځوانانو او ځوانانو ته دنورفرهنګ لولي. دهغوی دماشومتوب، دین، بې وزلۍ او نورو لارو ځځه په ګټې اخیستلو په هغوی باندي دنورو فرهنګ مني،هغوی دې ته تشویق کوي چې دهغوی دناسم فرهنګ دمنلوپه جال کي راګیر او دهغوی ښکارسي اوورسته دهغوی دشومو موخو د ورپوره کولو آله وګرځي.یاد تعلیمي مرکزونه کیدای سي دټولو نورو لاملو نو ځځه خطرناک تمام سي، او ژر به زموږ په ټولنه کي داسي یو نفاق منځ ته راولي چې دهغه ځځه دوتلو لاره به بیا ډېره ستونزمنه وی.

هغه تعلیمي مرکزونه چې زموږ ماشومانو او ځوانانو ته دپردیوو فرهنګ زده کوي باید وي پیژنو او په ګډه یې مخه ونیسو پرې نږدو چې هغوی خپلو ناسمو اومنفي موخو ته ورسیږي.

خپل دکورنۍ غړی باید په داسي تعلیمي مرکزونو کي ونه روزو ،زده کړه په ونکړو چې هغه مرکزونه زموږ دمادې او معنوي شتمنیوپه زیان وي، زموږ دفرهنګ دناسم ښودلو روزنه زموږ دوستانو ته ورکوي او هڅه یې دا وي چې زموږ اولادونه پرناسمو اوناروا لارو ستانه کړي.

موږ او تاسو باید دهغو ټولو خطرونو پر وړاندې ودریږو او پرضد یې غږاوچت کړو، چې زموږ هیواد او ټولنې ته زیان رسوونکي تمامیږي. هغه خطرونه که زموږ هیواد اوټولنې ته په اوږد محاله توګه ګواښ کوونکي وي او که په لنډمحاله توګه ګواښووونکي وي.موږ باید دخپلو مادې او معنوي شتمنیو (فرهنګ) ځځه ساتنه وکړو او هیڅ کورنې او بحرنې وګړی یا وګړو ته اجازه ورنه کړو چې زموږ ځځه زموږ فرهنګ واخلې اویاهم ورته زیان ورسوی.

ketabton.com - The Digital Library

څنګه کولی شو خپل فرهنګ خوندي وساتو؟

لومړی: علم او پوهه لاسته راوړل. ټولنه دپوهې په ګانه سینګارول.دوهم :نیک عامه پوهوي او یوبل ته دهغه عواملو او علتونو په اړه پوهوي ورکول او خبرورکول چي زموږ دغوره فرهنګ او دهغه څانګو ته خطر پیښوي او یا یې هم ورته پیښ کړی وي.

دریم: پوهان او عالمان کولی سي چي دنورو دفرهنګ دمروج کولو څخه زموږ په ټولنه کي مخنیوی وکړې .څلورم: قومي مشران اومخور هم په خپل فرهنګ ساتلو کي پوره ونډه لري.

پنځم: ټولنیزي رسنۍ. دټولنیزو رسنیو په مرسته موږ او تاسو کولی سو خپل فرهنګ ته خدمت وکړو او پرې نږدو چي زموږ په هیواد کي دي دپردیوو فرهنګ مروج سي.

شپږم: دولت. دولت دنده لري دهغو کسانو او کړیو مخه ونیسې چي زموږ فرهنګ ته ستونزې راولاړه وي.اووم:عام خلګ. عام خلګ دنده لري چي دپردیو دزیان رسوونکو پرهنګونو دمروج کیدو څخه مخنیوی وکړې. اتم: یووالی او پر خپل فرهنګ ټینګ پاتې کیدل.نهم: زموږ تعلیمي مرکزونه او تعلیمي کتابونه هم باید داسي وي چي دهیڅ پردي فرهنګ دراغیزې لاندي نه وي.پورته یادې سوې کړنې،کسان او کړۍ کولی سي چي زموږ داویاړلی،لرغونی فرهنګ او دهغه څانګې خوندي او پیاوړي وساتې .

دیادونې وړده چي همدا موږ او تاسویو چي خپل فرهنګ ته زیان رسو. که موږ چیرې خپل فرهنګ ته زیان ونه رسوو: هیڅ یوکس او ټولنه نه سي کولی زموږ فرهنګ ته زیان ورسوی. موږ او تاسو یو چي خپل دفرهنګ دښمنانو ته مولاره هواره کړې ده چي هغوی زموږ مادې او معنوي شتمی دمنځه یوسي، او ورته زیان ورسوي.زموږ او ستاسو په ټولنه کي ښه او بدکوچني فرهنګونه هم شتون لری او که زه دلته دهغوی یادونه کوم نویو لوی کتاب به پري ولیکل سي، مګر موږ او تاسو باید دهغه دودونو کوچنیو فرهنګونو مخه ونیسو چي بد او زیان رسوونکي وي او زموږ په ټولنه کی مروج سوی وي.

هغه دودونو ته باید وده ورکړو او ورته کارو کړو چي په رښتیا هم مثبت اودستایلو وړوي، ګټه رسوونکي وه او دي او اوس دمنځه تلو په حال کي دي او یاهم دمنځه تللی دي. موږ اوتاسو په ګډه کولی سو خپلې ټولنې ته خدمت وکړو او دخپلې ټولنې هرډول پرمختګ ته لیڅي را ونغاړو.

دا ټولنه موږ په ګډ کارکولو سره پرمختللي کولی سو. زموږ ټولنې اوهیواد ته یوازي موږ اوتاسو ګټه رسولی سو،

نور وګړي او کړۍ زموږ اوستاسو وهیواد اوټولنې ته ډیر وخت کومه ګټه نه سي رسولی!موږ او تاسو باید پرخپلو ځانو باور دلاسه ورنه کړو او تل همت لرونکي او صبر کوونکي انسانان و اوسو.

ketabton.com - The Digital Library

اسلام

موږ او تاسو مسلمانانو که څه هم دژوند په هرډول حلاتو کې دخپل دین څخه دالله(ج) په مرسته کلکه ساتنه کړې ده، دژوند دبلې هرې اړتیا څخه مو خپل پاک دین ته حق داولیت ورکړی دی، تل مودا هڅه کړې ده چې دالله(ج) ټول احکام پرځای کړو، چاته اجازه ورنه کړو چې زموږ ددین او زموږ ددیني ارزښتونو پر ضد لاس په کارسي، خو په اوسني عصر، وخت کې زموږ او ستاسو څخه ځینې مسلمانان دخپل دین څخه لیرې سوي دي ،یعنې خپلو دینې ارزښتونو او اسلامي احکامو ته څومره چې ښایي هومره پاملرنه نه کوي او لامل یې هم داسوی دی چې موږ مسلمانان دنورو ادیانو څخه دژوند په ډېرو چارو کې ورسته پاتې یو یاسو.

زموږ ددین دښمنانو زموږځینو څخه ګټه اخیستې ده، موږځینې یې دیوبل سره په شخړواخته کړي یو او په یوه او بل نوم موږ دیو بل پر واړندې جنګوي؟ځینې جاهل اوس مسلمانانو ته وژونکې وایې حال دا چې اسلام دژغورنې،مهربانې،سلامتې... دین دی. داسلام دمبارک دین مخالفین تل په دې هڅه کې وه او دې چې داسلام سپیڅلي (پاک) دین بدنامه کړې، د دوی ددې بدې موخې ته درسیدو څخه وړاندې مسلمانان باید دهغوی مخه ونیسې، داسلامي احکامواو دالله(ج) پر پاک کتاب قرآنکریم باندې منګولې تینګول (په قرآنکریم باندی عمل کول) دحضرت محمد(ص) پرلاره تګ کول د مسلمانانو په منځ کې اتفاق، هغه اشخاص اوکړې پیژندل چې داسلام په جامه کې داسلام پر ضد کارکوي او په دې لټه کې وي چې دمسلمانانو ترمنځ ستونزې منځ ته راوړي، داسلامي عالمانو لویې ټولنې جوړول، دهغه رسنیو او لیکونو پیژندل او درخپل توان پورې دهغوی دشومو موخو مخه نیول چې داسلام دنامه څخه په ګټه اخیستلو غیرې اسلامي بیانونه اوفتواوي ورکوي، په ماشومانوتنکیو ځوانان او ځوانانوباندی داسلامي علومو زده کړه،

داسلامي عالمانو دخوا څخه داسلامي امورو یادونه، نصحت(واعظ)کول،یادې سوې او دې ته ورته کړنې موږ او تاسو په دې دونیا او اخرت کې دکامیابۍ ترپولې رسوې،موږ کولی سو په دې کړنو کولو سره دالله(ج) رضالاسته راوړو، اوانشاءالله هیڅ وخت به د یادو کړنو دعملي کولو په صورت کې مسلمانان دداسي یو وخت شاهدان ونه اوسي چې مسلمانان یوبل په کښې وژنې، یوبل ته په کښې زیان رسوی او دمسلمانانو ترمنځ یوالی نه وي.

موږ او تاسو مسلمانان باید داسلام دنامه څخه په ګټې اخیستلو غیرې اسلامي کړنې ونه کړو، نه هم بل چاته دا اجازه ورکړو چې داسلام دنامه څخه ناوړه ګټه پورته کړې او په دې ناوړه او غیرې اسلامي کړنو کولو سره داسلام دین ونورو آدیانو ته یو بد دین ونوموې. زموږ او ستاسو مسلمانانو دا دنده ده چې اسلامي احکام پلي کړو.

ketabton.com - The Digital Library

په اسلامي احکاموکي دهرې ستونزې حل شتون لري او د هرچا حقونو ته په کي پاملرنه سوې ده. داسلامي احکاموپلي کول موږ اوتاسو او زمونږ ټولنې ته نیکمرغې په تحفه کي راکوي. که موږ غیرې اسلامي کړنې سرته ورسو، نو دنورادیانو به داسلام ددین څخه زموږ دهغو کړنو له کبله چي غیرې اسلامي دي مګر موږځینې یې داسلام پردین پوري تړو نفرت وسي، وبه نه غواړې چي داسلام دین چي دژغورنې،بریالیتوب او سلامتۍ دین دی ورته داخل سي او داسلام دین ومنې. پرموږ اوتاسو مسلمانانو دا لازمه ده چي موږ یوازي په نامه مسلمانان ونه اوسو، بلکي په ریښتیا اسلامي احکامو ته غاړه کښیږدو،اسلامي احکام پرځان پلي کړو او لکه څنګه چي داسلام خوږ پیغمبر او دهغه ملګرو داسلام لپاره زحمتونه ګاللي وه موږ او تاسو هم باید ددې پاک دین لپاره زیار وباسو او خپل مسؤلیت په ښه ډول سره سرته ورسوو.ومن الله توفیق

****

دلوی خدای جل جلاله په مرسته داکتاب (په سمندرکې دملغلرولتون)
د۲۴/۴/۱۳۹۴ ه ش نیټه پای ته ورسیدی.
دخیرد دعا په هیله ستاسو ورور محمود حمیدزی

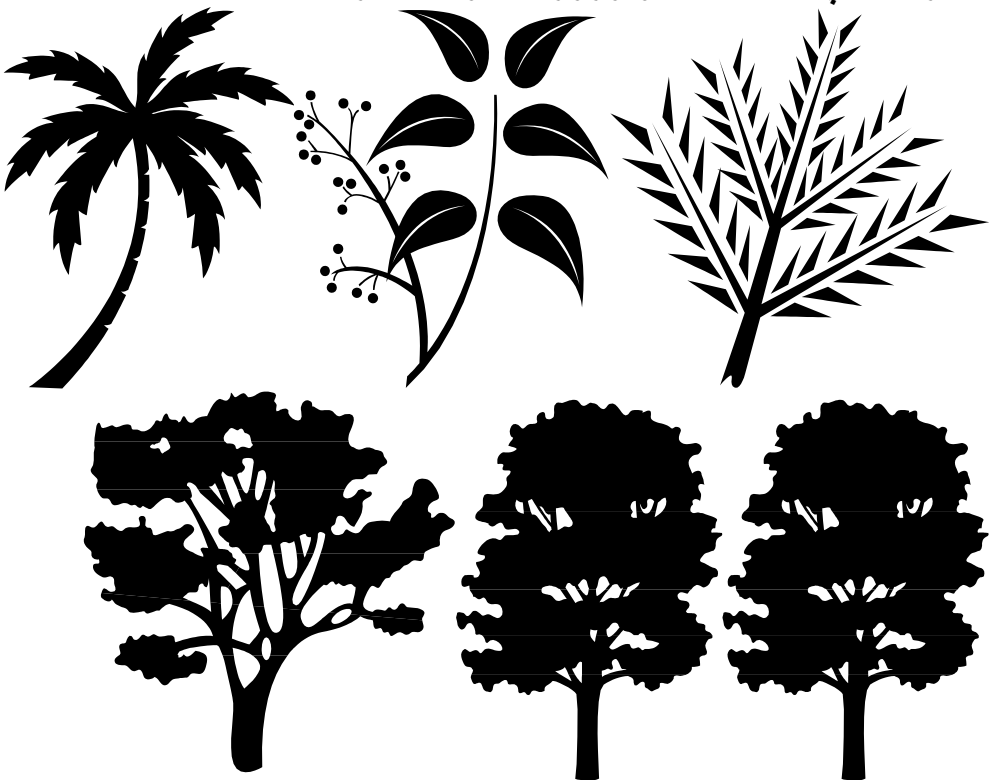

ketabton.com - The Digital Library

هغه سرچيې چې په دې کتاب کې ورځخه ګټه اخيستل سوې ده.

۱:صحيح البُخاري.تاليف الامام ابوعبدالله محمد بن اسما عيل البُخاري.
ژباړه.خپروونکي اداره مکتبه قاسميه.دخپريدونيټه ۱۳۹۲ه ش
۲:صحيح مسلم:تاليف ابو الحسين مسلم بن الحجاج القشيري. ژباړه.خپروونکی
اداره احمدشاهي کتب خانه دچاپ کال ۱۳۹۰ه ش
۳:تذکرةُ الاولياء. تاليف فريدالدين عطار.ژباړه.خپروونکي اداره عمرعاصم
نشراتي مرکز.دچاپ کال ۱۳۹۱ جدي.

ketabton.com - The Digital Library

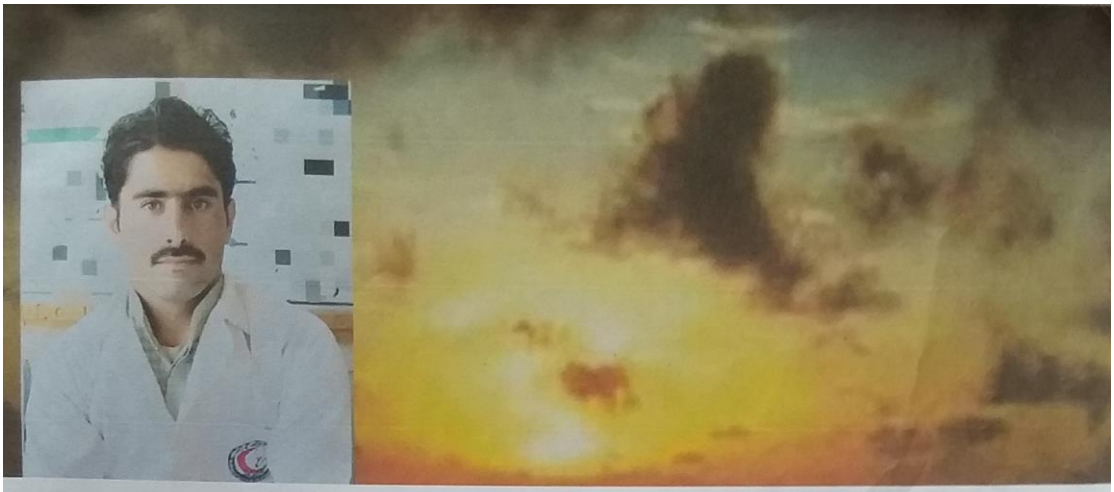

دليکوال لنډه پيژندنه!

محمودحميدزی په انګربزي(MahmoodHamidzai) دخيرالله زوی،دحاجي محمداقبال لمسی او په ختيه اخکزی دئ . نوموړی د 1374ليږديز لمريز کال دتور دمياشتې په څلورمه نېټه چې د 1995زيږديز کال دافريل دمياشتې 24نېټې سرسمون خوړې دکندهار ولايت دژړی ولسوالی په سنګحصار کلي کي زيږيدلی دئ. حميدزي ديني زده کړې دخپل کلي دملا امامانوخځه لوستې دي.

لومړنی ښوونځی يې په سنګحصار لېسه، منځنی ښوونځی يې په قاضي عبدالمجيد منځنی ښوونځی کي لوستی او په کال 1396ليږديز لمريزکال کي دژړی ولسوالی داسعدسوري لېسې څخه فارغ اودمکتب دوره يې پای ته رسولې ده.

حميدزي:نيمه عالي زده کړې د ډاکټر مامون طاهري روغتيا علومو انستيتوت دنرسنګ په څانګه کي کړې او دياد انستيتوت څخه په کال 1399ليږديز لمريز کال کي دپنځلسم پاس په سويه فارغ دئ

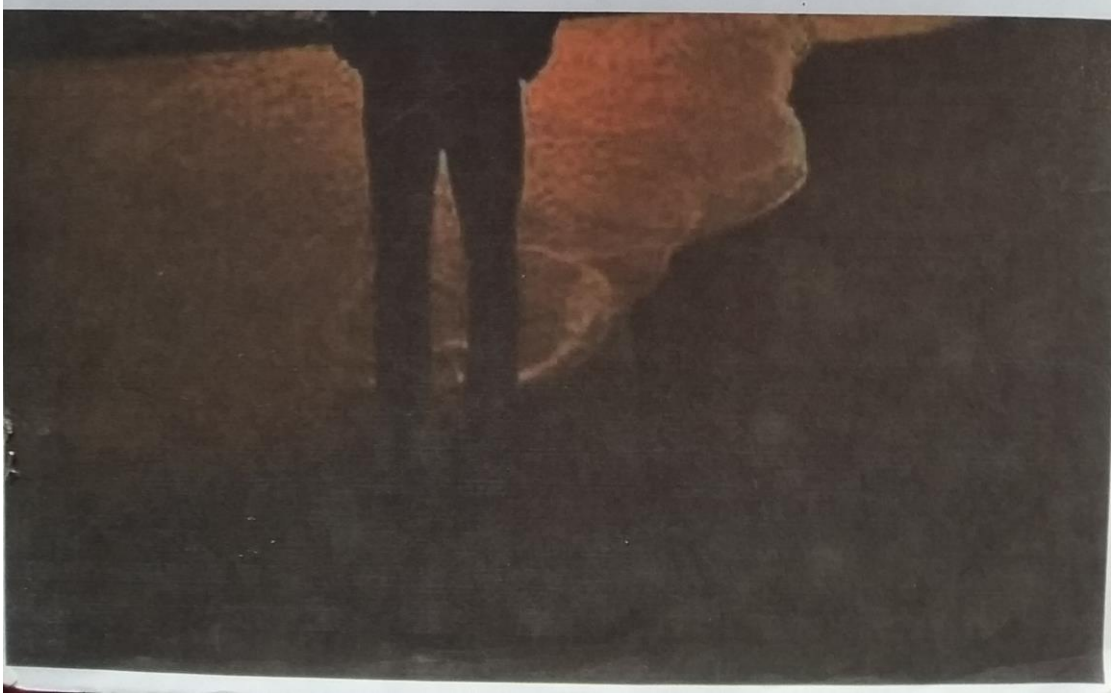

ketabton.com - The Digital Library

ketabton.com - The Digital Library

ketabton.com - The Digital Library

ketabton.com - The Digital Library

ketabton.com - The Digital Library

Thank you for reading

Find more e-books and articles on Ketabton - your multilingual digital library.

www.ketabton.com

Ketabton - Pashto, Farsi, Arabic & English